

Postulêre werkwoorde in Griekwa-Afrikaans: 'n grammatikaliseringsondersoek

C.A. van Aardt
21220360

Verhandeling voorgelê ter nakoming vir die graad *Magister Artium* in *Algemene Taal- en Literatuurwetenskap* aan die Potchefstroomkampus van die Noordwes-Universiteit

Studieleier: Dr CA Breed

November 2014

VOORWOORD

Graag wil ek die volgende persone bedank waarsonder die uitvoering en voltooiing van my MA-studie nie moontlik sou wees nie:

- Die Noordwes-Universiteit (NWU) en die Navorsingseenheid vir Tale en Literatuur in die Suid-Afrikaanse konteks wat my studie grootliks befonds het. Sonder jul hulp en ondersteuning sou ek nooit 'n nagraadse student kon word nie.
- My studieleier, Dr. Adri Breed. Van die eerste oomblik in jou semantiekklasse in my eerstejaar tot aan die einde van hierdie studie het jy my verstom met jou kennis en vurigheid vir die Afrikaanse taal en taalkunde. Ek vermoed ons het albei getwyfel of ek hierdie studie betyds sou kon voltooi en daarom baie dankie dat jy saam met my vasgebyt het.
- Die hele Afrikaanse Departement by die NWU: Prof. Heilna du Plooy, Prof. Wannie Carstens, Prof. Phil van Schalkwyk, Prof. Betsie van der Westhuizen, Prof. Daan Wissing, Dr. Jako Olivier en Mev. Netta Schutte – julle was almal deel van my vormingsjare in Afrikaanse studies en ek kan net daarvan droom om eendag jul kennis en wysheid te hê. Elkeen van julle het my geïnspireer en ek sal jul gesigte, raad en geduldige stemme altyd in my kop rondra.
- Die direkteur van die navorsingseenheid, Prof. Justus Roux: Baie dankie dat u my die geleentheid gegun het om hierdie studie te doen en te voltooi (met so bietjie ekstra tyd).
- Tannie Elsa van Tonder en Bernice MacKenzie in die navorsingskantoor dat julle my onder die vlerk geneem en altyd ondersteun het.
- Die manne wat met die tegniese kant gehelp het: Juan Steyn vir hulp met WordSmith6 en Martin Puttkammer vir hulp met die ingewikkelde korpusanalises. Stefan van Zyl – dankie vir die noukeurige teksredaksie en dat jy my langdurigste vriend gebly het deur dik en dun al hierdie jare.
- Mariska Nel – aangesien ons eers kon saam studeer, toe saambly, toe verder saam studeer en altyd heen-en-weer in die straat kon op-en-af bel vir motivering, raad, grappe, koffie en eindelijk 'n vriendskap wat verder gaan groei, dankie maat.

- My liewe kollegas by Opvoedkundige Tolkdienste op die PUK-kampus, Lynn, Marleen, Marjaan, Suzette, Hänschen, Rudi, Ilomi, Monica en Lizané. Ek het 'n heel nuwe talent by julle ontdek en gesien mens se werk en werksplek kán jou rede wees om op te staan en uit te sien na die dag. Julle is ongelooflike mense en baie meer as net my kollegas. Dankie vir alles.
- My ma Herma, (stief)pa Wayne, sussies Bianca en Samantha en broer Michael – dankie vir julle onophoudelike ondersteuning, begrip en liefde. Dankie dat ek altyd kon huis toe kom en dat julle my nie oorlaai het met vrae oor die Groot M nie, want julle het geweet ek wou meestal net vlug en nie veg nie. Julle het my telkens teruggestuur met nuwe krag om verder te veg – ek sal julle vir niks verruil nie. Dankie ook aan my pa, Johan, wat altyd ondersteuning vanuit die verre VK gestuur het.
- Oupa Barend en ouma Kitty – ek het basies grootgeword in jul huis vol kuns, musiek, lewenslesse, liefde, geloof, waardes en omgee. Vir die sewe jaar wat ek op die PUK was (asook al die skoolvakansies as kind), was julle my huis weg van die huis. Woorde is nie genoeg om vir julle dankie te sê vir alles wat julle vir my gedoen en beteken het nie. Ek is sekerlik die mees bevoorregte kleinkind in die ganse wêreld.
- My liefste Marine: hierdie finale produk word aan jou opgedra, want jy is my ewige steunpilaar en my hart se punt.
- Laaste, maar nie die minste nie, dankie aan my Hemelse Vader – wat ek is, is net genade.

Postural verbs in Griekwa-Afrikaans: A grammaticalization study

ABSTRACT

Grammatical constructions containing postural verbs (CPVs) are present in a variety of languages. The Afrikaans and Dutch CPV-progressive constructions have already been discussed in depth in recent linguistics studies. Although Griekwa-Afrikaans (GrAfr) and Standard Afrikaans are regarded as variations of Afrikaans, (both sharing a common origin (17th century Dutch)) and although there are numerous similarities in the ways in which these two Afrikaans varieties use this construction, there are still a number of surprising (structural and semantic) differences. The goal of this study is to indicate the way in which GrAfr uses the CPV-construction to express grammatical meaning.

The study is approached from a grammaticalizational perspective since it is a handy starting point with which to discuss the development and application of the grammatical construction. The grammaticalization theory explains how words lose their lexical value to become more grammatical. The categorical change (or auxiliation) of the CPV as lexical verb to grammatical auxiliary verb, is a notable result of a grammaticalization process.

A grammaticalized CPV acts as a finite verb of the sentence and traditionally, completes one of four grammatical functions, namely to indicate i) when the action being expressed, takes place – in the past, present or future; ii) the speaker's perspective on the action, iii) the speaker's subjective opinion or attitude in terms of the action; and iv) whether or not the action actually takes place or not. These four functions can accordingly be called the tense, aspect, modality and polarity of the sentence. Since Afrikaans polarity is expressed by the negative particle *nie*, this study will specifically focus on the possible TAM functions expressed by CPVs in GrAfr.

This study was approached as a comparative study. Two concordances were compiled to study the use of the CPV construction in GrAfr compared to StAfr.. The Gr-concordance (a spoken corpus) consists of 1000 sentences collected during

interviews with mother tongue speakers of GrAfr in 1984 during the compilation of the so-called Van Rensburg reports. The TK-concordance (a written corpus) contains 1000 randomly selected sentences containing CPVs from the TK-Corpus. To establish the unique manner in which GrAfr uses this construction, the two concordances were compared according to specific parameters.

Firstly the frequency ratio of *sit*, *staan* (stand), *loop* (walk) and *lê* (lie) in the two concordances were compared. It was found that *loop* was the most frequent, which indicates that it is more grammaticalized than the other CPVs. The frequency order of CPVs in GrAfr is *loop* > *sit* > *staan* > *lê* and in StAfr it is *sit* > *staan* > *loop* > *lê*.

Secondly the ratio between lexical and grammatical uses was compared. After noticing that 66,93% of the GrAfr examples fulfilled grammatical functions, it became apparent that the CPV construction is much more grammaticalized than the construction in StAfr. In the third place the different types of sentences present in both concordances were compared and it was concluded that the different sentences types could not be the cause of the indicated frequency differences of CPV's. In the fourth place, specific interesting syntactic occurrences in GrAfr were discussed. For example: it was found that GrAfr, other than StAfr, regularly uses two different CPVs in one sentence, as in “*Dan staan loop hy jimmers*”. There were also indications of string constructions, for example “*Ons had 'n bietjie gelê stan oortree*”, where more than one auxiliary CPV is applied to fulfil a grammatical function. Furthermore, a number examples were found where *loop* and even *lê* were used as synonyms for the inchoative *gaan*, for example “*Hy lê kom nog*”. Other interesting cases, such as variation in possible sentence structure, were also explored and examples were found where the grammatical CPV was placed after the lexical verb – thus not in the traditional position of the finite verb – as in “*Ek kan nie lieg sit nie*”.

Key words: aspect, grammaticalization, CPV-construction, Griekwa-Afrikaans, modality, postural verbs (CPVs), tense, Standard Afrikaans.

OPSOMMING

Grammatikale konstruksies wat met postulêre werkwoorde (V_{POS} 'e) vorm, kom voor in verskeie tale. Die Afrikaanse, sowel as die Nederlandse, V_{POS} -progressiewe konstruksie is reeds omvattend bespreek in onlangse taalkundebronne. Hoewel Griekwa-Afrikaans (GrAfr) en Standaardafrikaans (StAfr) beide as variasies van Afrikaans gereken word, en boonop dieselfde oorsprong deel (te wete sewentiende-eeuse Nederlands), en daar heelwat ooreenkomste bestaan in die manier waarop hierdie twee Afrikaanse variëteite die konstruksie gebruik, is daar tog ook 'n hele aantal verrassende (vormlike en semantiese) verskille. Die doel van hierdie studie is om die unieke wyse waarop die V_{POS} -konstruksie in Griekwa-Afrikaans gebruik word om grammatikale betekenis uit te druk, aan te toon.

Die studie word vanuit 'n grammatikaliseringperspektief aangepak aangesien hierdie vertrekpunt nuttig is om eerstens die ontwikkeling en tweedens die aanwending van grammatikale konstruksies te bespreek. Die grammatikaliseringsteorie verduidelik hoe woorde leksikale waarde verloor ten einde meer grammatikaal te word. Die kategoriale verandering (oftewel ouksiliëring) van die V_{POS} as leksikale hoofwerkwoord na grammatikale hulpwerkwoord, is 'n merkbare gevolg van 'n proses van grammatikalisering.

Die gegrammatikaliseerde V_{POS} tree as die spil van die sin op en verrig tradisioneel die funksie om aan te toon i) of die handeling wat uitgedruk word, in die verlede, hede of toekoms plaasvind; ii) wat die spreker se perspektief op die handeling is, iii) wat die spreker se subjektiewe opinie of houding ten opsigte van die handeling is; en iv) of die handeling realiseer al dan nie. Hierdie vier funksies word onderskeidelik die tempus, aspek, modaliteit en polariteit van 'n sin genoem. Omdat polariteit in Afrikaans deur die negatiewe partikel *nie* uitgedruk word, word daar in hierdie studie spesifiek ondersoek ingestel na die moontlike TAM-funksies wat die V_{POS} in GrAfr kan verrig.

Hierdie studie het op 'n vergelykende wyse te werk gegaan. Twee konkordansies is saamgestel om die gebruik van die V_{POS} -konstruksie in GrAfr te bestudeer in vergelyking met StAfr. Die GrAfr-konkordansie ('n gesproke korpus) bestaan uit 1000

sinne wat saamgestel is uit onderhoude wat met GrAfr'e moedertaalsprekers gevoer is in 1984 tydens die saamstel van die sogenaamde Van Rensburg-verslae. Die TK-konkordansie (geskrewe korpus) bestaan uit 'n lukrake seleksie van 1000 sinne vanuit die TK-korpus wat V_{POS} -konstruksies bevat. Om die unieke gebruikswyse van die GrAfr vas te stel, is hierdie konkordansies volgens spesifieke parameters vergelyk.

Eerstens is die frekwensieratio van die verskillende V_{POS} 'e in die twee konkordansies vergelyk. Daar is gevind dat *loop* die mees frekwente V_{POS} in GrAfr is wat aandui dat dit die verste van die V_{POS} gegrammatikaliseer het. Die frekwensierangorde vir V_{POS} 'e in GrAfr is *loop* > *sit* > *staan* > *lê* en die frekwensierangorde vir StAfr is *sit* > *staan* > *loop* > *lê*.

Tweedens is die verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vergelyk. Na aanleiding van die 66,93% van GrAfr'e voorbeelde wat grammatikale funksies verrig het, was dit duidelik dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr baie verder gegrammatikaliseer het as die konstruksie in StAfr. Derdens is daar 'n vergelyking van die verskillende sinstipes gemaak en gekonkludeer dat beide konkordansies hoofsaaklik uit stelsinne bestaan, en dat die verskil in sinstipes in die twee konkordansies nie 'n oorsaak kan wees van die aangeduide frekwensieverskille van V_{POS} 'e nie. Vierdens en laastens is spesifieke sintaktiese interessantheide wat uniek is aan GrAfr ondersoek. Daar is byvoorbeeld gevind dat GrAfr, anders as StAfr, gereeld twee verskillende V_{POS} 'e in een sin gebruik, byvoorbeeld "*Dan **staan loop** hy jimmers*". Daar was hier ook aanduidings van stringwerkwoordkonstruksies, byvoorbeeld "*Ons had 'n bietjie **gelê stan oortree***", waar daar meer as een hulpwerkwoordelike V_{POS} aangewend word om 'n grammatikale funksie te verrig. Verder is 'n hele aantal GrAfr'e voorbeelde gevind waar *loop* of selfs *lê* as wisselvorme van 'n die inchoatiewe *gaan* optree, byvoorbeeld "*Hy **lê** kom nog*". Ander interessante verskynsels soos variasie in moontlike sinsstruktuur is ook ondersoek en enkele voorbeelde is gevind waar die grammatikale V_{POS} na die leksikale hoofwerkwoord geplaas word, byvoorbeeld "*Ek kan nie **lieg sit** nie*".

Sleutelwoorde: aspek, grammatikalisering, Griekwa-Afrikaans, modaliteit, postulêre werkwoorde (V_{POS} 'e), Standaardafrikaans, tempus, V_{POS} -konstruksie

INHOUDSOPGAWE

VOORWOORD	i
ABSTRACT	iii
OPSOMMING	v
INHOUDSOPGAWE	vii
Lys van tabelle	xi
Lys van figure	xi
Lys van afkortings	xi
Hoofstuk 1: Agtergrond en kontekstualisering	1
1.1 Kontekstualisering en beskrywing.....	1
1.1.1 Enkele opvallende verskille.....	3
1.2 Taalverandering: Nederlands na Afrikaans (Standaard en Griekwa)	9
1.2.1 Die taalverandering.....	9
1.2.2 Die Griekwawolk.....	13
1.3 Probleemstelling	14
1.4 Navorsingsvrae	15
1.5 Navorsingsdoelstellings	16
1.6 Sentrale stellings.....	16
1.7 Metode van ondersoek	16
1.7.1 Literatuurstudie	17
1.7.2 Korpusondersoek.....	17
1.7.2.1 Samestelling van konkordansies.....	19
1.7.2.1.1 Samestelling van die Gr-konkordansie.....	19
1.7.2.1.2 Samestelling van die TK-konkordansie	20
1.8 Hoofstukindeling	21

Hoofstuk 2: Grammatikaliseringsteorie	22
2.1 Inleiding	22
2.2 Definisies van grammatikalisering.....	22
2.3 Aspekte van grammatikalisering	25
2.3.1 Grammatikaliseringstadiume.....	25
2.3.2 Unidireksionaliteit.....	26
2.3.3 Parameters van grammatikalisering.....	28
2.3.3.1 Uitbreiding (konteksveralgemening en frekwensietoename)	31
2.3.3.2 Desemantisering (semantiese verbleking)	33
2.3.3.3 Kategoriale verandering	36
2.3.3.3.1 Reanalise	36
2.3.3.3.2 Ouksiliëring	38
2.3.3.4 Erosie.....	44
2.4 Slot.....	46
Hoofstuk 3: Die spel – tempus, aspek en modaliteit	47
3.1 Inleiding	47
3.2 Tempus.....	51
3.2.1 Hede	55
3.2.2 Verledetyd.....	56
3.2.3 Toekomendetyd	57
3.3 Aspek.....	58
3.3.1 Perfektief.....	59
3.3.2 Imperfektief	61
3.4 Modaliteit.....	63
3.4.1 Deontiese modaliteit	64
3.4.2 Epistemiese modaliteit	65

3.4.3	Dinamiese modaliteit.....	67
3.5	Slot.....	68
Hoofstuk 4: Die korpusondersoek.....		70
4.1	Inleiding	70
4.2	Die grammatikaliseringroete van die GrAfr- V_{POS}	70
4.2.1	Postulêr na aspektueel	73
4.2.2	Slotsom.....	77
4.3	Parameters vir die analise van die V_{POS} -konstruksie in Griekwa-Afrikaans en Standaardafrikaans	78
4.3.1	Frekwensie	78
4.3.1.1	Vergelyking van die totale frekwensieratio tussen V_{POS} 'e in GrAfr en V_{POS} 'e in StAfr	81
4.3.1.2	Vergelyking van die verhouding tussen die grammatikale en leksikale gebruike van V_{POS} in beide konkordansies	85
4.3.1.3	Vergelyking van die frekwensieratio van die verskillende sintipes in elke konkordansie.....	90
4.3.1.4	Vergelyking van die aantal voorbeeldsinne waarin daar meer as een V_{POS} voorkom.....	92
4.3.2	Spesifieke sintaktiese interessantheide	93
4.3.2.1	Konstruksies met of sonder 'n bindingspartikel.....	94
4.3.2.2	Loop en lê as wisselvorme van gaan	96
4.3.2.3	Kombinasies met meer as een grammatikale V_{POS}	99
4.3.2.4	Onverwagse kombinasies met V_{POS} 'e.....	100
4.3.2.5	Variasie in spil se sinsposisie.....	101
4.4	Slot.....	102

Hoofstuk 5: Slot.....	105
5.1 Inleiding	105
5.2 Kontekstualisering van die studieonderwerp.....	105
5.3 Doel van die studie	107
5.4 Taalteoretiese beskrywings.....	108
5.4.1 Grammatikaliseringsteorie	108
5.4.2 Die spil	108
5.5 Korpusondersoek en taalspesifieke gevolgtrekking	109
5.6 Gevolgtrekking	111
5.7 Vooruitskouing	112
Bibliografie	113
Indeks.....	120
Bylaag	124
Bylaag 1: Gr-konkordansie	
Bylaag 2: TK-konkordansie	

Lys van tabelle

Tabel 1: Fases van ouksiliëring van V_{POS} (eie tabel)	5
Tabel 2: Verskille tussen twee korpora.....	18
Tabel 3: Vergelyking van interne frekwensieratio van V_{POS} in elke konkordansie.....	82
Tabel 4: Vergelyking van leksikale teenoor grammatikale gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr.....	85
Tabel 5: Vergelyking van frekwensie TAM-gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr.....	86
Tabel 6: Vergelyking van frekwensie TAM-gebruik van V_{POS} 'e in GrAfr en StAfr.....	88
Tabel 7: Vergelyking van totale frekwensie sinstipes in GrAfr en StAfr	91
Tabel 8: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS} in die totale sin	92
Tabel 9: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS} direk na mekaar	94
Tabel 10: Frekwensie <i>loop</i> gelykstaande aan <i>gaan</i>	97
Tabel 11: Frekwensie <i>lê</i> gelykstaande aan <i>gaan</i>	98

Lys van figure

Figuur 1: Tydlyn van invloede op gesproke en geskrewe Afrikaans (Raidt, 1989:97).....	12
Figuur 2: Suid-Afrika.....	13
Figuur 3: Noord-Kaap.....	13
Figuur 4: Grammatikalisering skaal van Bybee et al. (1994:40) (soos vertaal deur Breed, 2012:101)	29
Figuur 5: Fusieskaal van Bybee et al. (1994:40) (soos vertaal deur Breed, 2012: 101)	30
Figuur 6: Die wisselwerking van twee grammatikalisering prosesse van perifrastiese konstruksies deur Bybee et al. (1994:40) (soos vertaal deur Breed, 2012:102)	30

Figuur 7: Meervlakkige desemantisering (Heine & Reh, 1984:38) (eie vertaling).....	35
Figuur 8: Spilfunksies in die sin.....	51
Figuur 9: Gebaseer op Comrie se tydlyn (Comrie, 1985:2).....	52
Figuur 10: Reichenbach (1947:72) se tabelle van eenvoudige tyd (soos vertaal deur Breed, 2012:48).....	53
Figuur 11: Indeling van imperfektiewe betekenis (uit Breed, 2012:72).....	63
Figuur 12: Vergelyking van interne frekwensieratio van V_{POS} in elke konkordansie.....	83
Figuur 13: Totale frekwensie van Afrikaanse V_{POS} (Breed, 2012:140).....	84
Figuur 14: Vergelyking van leksikale teenoor grammatikale gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr.....	85
Figuur 15: Vergelyking van frekwensie TAM-gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr.....	86
Figuur 16: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir sit.....	89
Figuur 17: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir staan.....	89
Figuur 18: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir lê.....	89
Figuur 19: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir loop.....	89
Figuur 20: Vergelyking van totale frekwensie sinstipes in GrAfr en StAfr.....	91
Figuur 21: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS}	93
Figuur 22: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS} direk na mekaar.....	94
Figuur 23: Frekwensie loop = gaan.....	97
Figuur 24: Frekwensie lê=gaan.....	98

(6) Rus: *Kniga lez'it na stole.*

(Kuteva, 1999:199)

Boek lê op tafel

'Die boek is op die tafel.'

Soos in die voorafgaande voorbeelde duidelik word, druk V_{POS} 'e verskeie grammatikale betekenisse uit: (3) dui 'n temporele betekenis aan, (4) en (6) 'n aspektuele betekenis en (5) verrig 'n modale funksie. Een van die grammatikale betekenisse wat dikwels uitgedruk word, is progressiewe betekenis. 'n V_{POS} -grammatikale konstruksie word byvoorbeeld ook in Nederlands gebruik om progressiewe betekenis uit te druk:

(7) Ndl: *Ik stond te wachten.*

(Lemmens, 2005:204)

Ek staan te wag-INF

'Ek het **gestaan** en wag'

Hierdie progressiewe konstruksie word ook aangetref in Standaardafrikaans:

(8) Afr: *Ons loop en praat.* (hedetyd)

Ons het geloop en praat. (verledetyd)

Nederlands en Afrikaans het drie ooreenkomstige progressiewe konstruksies. Breed (2012:116) het spesifiek ondersoek ingestel na die eendersheid van die konstruksies tussen die twee tale. Hierdie konstruksies is die **aan die-/aan 't-**, V_{POS} **en-**, en **besig-** progressiewe konstruksies. Volgens Breed het twee van hierdie drie progressiewe konstruksies in Afrikaans en Nederlands 'n lokatiewe oorsprong, naamlik die **aan die-/aan het-** progressief en die V_{POS} **en-/** V_{POS} **te-** progressief. Konstruksies met 'n lokatiewe oorsprong word in hul leksikale konteks gebruik om "aanwesigheid op 'n plek" of "ruimtelikheid" aan te dui (Breed 2012:118).

Breed het egter gefokus op geskrewe Standaardafrikaans en dit is duidelik dat daar 'n verskil is in die wyse waarop hierdie konstruksie gebruik word in i) informele gesproke Afrikaans en ii) variasies van Afrikaans. Daar is ten minste een verskil reeds sigbaar

tussen Standaardafrikaans en byvoorbeeld Griekwa-Afrikaans², naamlik die skakeling van die V_{POS} as grammatikale hulpwerkwoord aan die hoofwerkwoord, soos gesien kan word in (9). GrAfr benodig nie altyd die verbindingspartikel *en* soos StAfr nie – dit kan direk langs die hoofwerkwoord staan.

(9) GrAfr: *Nou kan hulle raaisels **sit** gesels.*³

Hierdie studie is afgebaken om ondersoek in te stel na die wyse waarop V_{POS} in Griekwa-Afrikaans gebruik word om grammatikale betekenis uit te druk. In Standaardafrikaans druk die grammatikale V_{POS} hoofsaaklik progressiewe betekenis uit, en die vraag kan gevra word dit vir die genoemde variëteit van Afrikaans ook die geval is.

1.1.1 Enkele opvallende verskille

Vanweë die feit dat Afrikaans en Nederlands as sustertale, sowel as nabyverwante tale geklassifiseer kan word (Raidt, 1976:4), is dit nie verrassend dat daar in Afrikaans ook van 'n V_{POS} -konstruksie gebruik gemaak word om progressiewe betekenis uit te druk nie, soos gesien in voorbeeldsin (8). Ten spyte van die feit dat Afrikaans en Nederlands uit dieselfde taal ontwikkel het, te wete sewentiende-eeuse Nederlands (Raidt, 1989:97), is daar opmerlike vormlike en semantiese verskille tussen die twee tale se V_{POS} -progressiewe konstruksies. Waar by die Nederlandse konstruksie die postulêre werkwoord aan die infinitiewe werkwoord geperifraseer word met die partikel **te** (vergelyk weer voorbeeldsin (7)), word daar in Afrikaans van die voegwoord **en** gebruik gemaak om die V_{POS} en die infinitiewe werkwoord te verbind as perifrastiese konstruksie (Breed, 2012:114) (vergelyk voorbeeldsin (8)).

---

² Daar sal voorts na Standaardafrikaans verwys word as StAfr, terwyl die afkorting GrAfr na die taalvariëteit Griekwa-Afrikaans sal verwys.

³ Tensy anders vermeld, kom alle GrAfr-voorbeelde kom uit die saamgestelde Gr-konkordansie en alle StAfr-voorbeelde uit die saamgestelde TK-konkordansie. Die samestelling van albei konkordansies word omvattend in 1.7.2 behandel.

Breed (2012:38 & 114) bespreek hierdie vormlike en semantiese verskille verder en noem eerstens dat Afrikaans drie tipes perifrastiese konstruksies gebruik om progressiewe aspektuele betekenis uit te druk, naamlik die *is+aan+die+/'t+V_{INF}*-, *is+besig+om+te+V_{INF}*- en *V_{POS}+V_{LEX}*-konstruksies. Nederlands het drie ooreenstemmende konstruksies: die *V_{POS}+te+V*-, die *aan+het+V*- en die *zijn bezig+te+V_{INF}*-konstruksies wat as ooreenstemmende konstruksies beskou word aangesien daar so 'n sterk semantiese en sintaktiese ooreenstemming tussen die twee tale se konstruksies is (Breed, 2012:114).

Die genoemde konstruksies dui almal progressiewe aspek aan. Hulle het ook dieselfde oorsprong, maar verskillende gebruike. Breed (2012:134) het gevind dat een van die eerste wesenlike verskille in die gebruik van hierdie ewekniekonstruksies lê in die verskil tussen hul frekwensievolgordes.

Wanneer die Nederlandse progressief se frekwensierangorde bekyk word, kan dit soos volg uiteengesit word: *V_{POS} te-progressief > aan het-progressief > bezig-progressief* (Breed 2012:134). In Afrikaans lyk die frekwensierangorde soos volg: *besig-progressief > aan die-progressief > V_{POS} en-progressief* (Breed, 2012:135). Hierdie verskil in frekwensierangorde is 'n aanduiding van die verskil in die gebruik van die konstruksies. Lehmann (1995:127) postuleer dat daar aangeneem kan word dat 'n verskil in frekwensierangorde te wyte is aan verskillende weë van diakroniese ontwikkeling in tale. Hierdie stelling is ook van toepassing op die weë wat hierdie twee konstruksies in Afrikaans en Nederlands gevolg het.

Net soos daar tussen die twee Afrikaanse variëteite se *V_{POS}*-konstruksie 'n vormlike onderskeid is, is daar ook 'n verskil in die wyse waarop die *V_{POS}* aan die infinitiewe werkwoord in Standaardafrikaans en in Nederlands aan mekaar skakel. Die grootste vormlike onderskeid tussen die Afrikaanse en Nederlandse *V_{POS}*-progressiewe konstruksies is naamlik dat die Afrikaanse konstruksie wat vorm, soos genoem, met 'n voegwoord *en* wat twee ongemarkeerde werkwoorde verbind, bv. “*ek sit en lees*”, terwyl die Nederlandse konstruksie, daarenteen, vorm met die partikel *te* wat 'n hulpwerkwoord koppel aan 'n infinitief, bv. “*ik zit te lezen*” (Breed, 2012:122).

Lemmens (2005:187) verduidelik grammatikalisering van postulêre werkwoorde na hulpwerkwoorde aan die hand van bepaalde fases. Hierdie oksiliëringsproses bestaan

uit drie fases (Breed, 2012:122-123), soos uiteengesit in Tabel 1, wat verder bespreek word in 4.2.1.

Fase #	Fase van grammatikalisering	Betekenis van V _{POS}	Konstruksie-analise	Voorbeeldsinne
1	V _{POS} het baie sterk leksikale waarde.	Druk betekenis letterlik uit.	[V _{POS.LEX}] [en] [V _{LEX}]	(10) <i>StAfr: By sy pa se werkstafel gaan hy staan.</i>
2	Leksikale betekenis verbleek -> verrig funksie van hulpwerkwoord.	Druk aspektuele (progressiewe) betekenis uit.	Afr: [V _{POS.MW} en V _{LEX}] Ndl: [V _{POS.MW} te V _{INF}]	(11) <i>StAfr: Ingedagte staan Gaston die skip en agterna kyk.</i>
3	V _{POS} veralgemeen tot oorspronklike leksikale betekenis heeltemal verbleek het.	Grammatikale merker.		(12) <i>StAfr: Jy sal die bybie staan en wakker skree!</i>

Tabel 1: Fases van ouksiliëring van V_{POS} (eie tabel)

Tydens die eerste fase is dit kenmerklik dat die postulêre werkwoorde beperk is tot woorde wat aktiwiteite uitdruk. Hierdie woorde verteenwoordig die gekonstrueerde postulêre houding wat uitgedruk word deur die V_{POS} (Lemmens, 2005:196). Verder druk komplementwoorde in latere stadia moontlik aktiwiteite uit wat minder ooreenstem met die postuur wat daardie woord oorspronklik uitgedruk het. Dit kan selfs aktiwiteite uitdruk wat glad nie postuur impliseer nie (Lemmens, 2005:196).

Gedurende die tweede fase verskuif die fokus van die konstruksie na die handeling wat deur die tweede werkwoord uitgedruk word. V_{POS} druk nou 'n aspektuele (progressiewe) betekenis uit. 'n Belangrike eienskappe van hierdie fase is dat die V_{POS} ook kan kombineer met werkwoorde in situasies wat nie noodwendig in 'n spesifieke houding uitgevoer kan word nie. In die derde fase het die betekenis van V_{POS} heeltemal verbleek tot 'n grammatikale merker. In Nederlands en Afrikaans druk die V_{POS} *te/V_{POS} en*-progressiewe konstruksie meestal handeling uit wat uitgevoer word in 'n liggaamshouding wat ooreenstem met die oorspronklike betekenis van die V_{POS} (Breed, 2012:123).

(16) GrAfr: *Ek en broer Oerson het gelê oor na die kantiense toe met mening om te **lê staan** bottel koop.*

Kempen wys daarop dat die bindpartikel **en** in GrAfr weggelaat kan word, maar dat hoewel die **loop en** nie met **en** in Middelnederlands voorkom nie, dit wel van sewentiende-eeuse Nederlands kom. Hy gaan selfs verder deur te sê dat, na aanleiding van die konstruksie, “Griekwa-Afrikaans in sommige opsigte ouer en ‘Nederlandser’ is as Afrikaans” (Kempen soos aangehaal deur Du Plessis, 1990:70). Voorbeeldsin (17) vir GrAfr illustreer dat **loop** ’n minder hoofwerkwoordelike (oftewel leksikale) betekenis besit en deur ’n hoofwerkwoord in die infinitief gevolg word. Postulêre werkwoorde het in hierdie kontekste vanuit leksikale konstruksies wat liggaamshouding aandui, geëvolueer om iets anders aan te dui as die letterlike betekenis, naamlik een of ander soort grammatikale betekenis (soos byvoorbeeld aspektuele betekenis).

(17) GrAfr: *Toe **loop** slaap ek.*

Van die vier mees prototipiese postulêre werkwoorde in Afrikaans (**sit, staan, lê**, en vir die doel van hierdie studie ook **loop**⁴), kom die grammatikale gebruik van **loop** die meeste in GrAfr voor (Du Plessis, 1984:34). Dit is in teenstelling met StAfr waar **sit** die mees algemene grammatikale V_{POS} in geskrewe Afrikaans is (Breed, 2012:194).

Verder, soos gesien kan word in (18), is dit in die GrAfr-variëteit moontlik om ’n grammatikale V_{POS} te kombineer met sommige semanties-onkombineerbare werkwoorde, soos **staan swerf** wat nie moontlik is in StAfr nie. *Swerf* impliseer beweging en *staan* impliseer stilstand. Dit is semanties gesien onkombineerbaar omdat ’n agent nie in ’n staande posisie ’n aksie soos *swerf* kan uitoefen nie.

(18) GrAfr: *Toe het my mense so **gestaan swerf**.* (Du Plessis, 1984:51)

’n Laaste opvallende verskil tussen GrAfr en StAfr is dat GrAfr grammatikale V_{POS}-stringkonstruksies toelaat, soos **lê staan lees** in (19). Die hoofwerkwoord in hierdie sin is *lees*, en *lê* en *staan* verrig beide dieselfde grammatikale funksie. Dit is nie

---

⁴ Hoewel *loop*, anders as *sit, staan* en *lê*, wat as statiewe werkwoorde gekategoriseer kan word, eerder ’n dinamiese werkwoord is, word dit – as gevolg van semantiese en vormlike ooreenkomste – in hierdie studie as ’n V_{POS} beskou.

grammatikaal om verskillende V_{POS} 'e in Standaardafrikaans as 'n werkwoordstring te kombineer nie.

(19) GrAfr: Hoe Griekwa se kind **lê staan lees** die krant nie.

In voorbeeldsinne soos “toe **loop** slaap ek” (17) en “toe het my mense so **gestaan swerf**” (18) lyk die **loop** en **staan** soos werkwoorde, maar dit het nie meer die letterlike betekenis van die woord nie. Dit wil voorkom asof die postulêre werkwoorde van GrAfr, net soos in StAfr 'n grammatikale waarde aangeneem het en leksikale waarde verloor het. Die grammatikaliseringsteorie word gekies om die verandering te ondersoek, aangesien hierdie teorie juis die taalveranderingsproses wat 'n leksikale konstruksie ondergaan om 'n grammatikale konstruksie te word, aantoon. Die V_{POS} ondergaan inderdaad, soos Du Plessis (1984:51) aantoon, 'n proses van ouksiliëring. Hierdie verandering is 'n resultaat van grammatikalisering waardeur 'n leksikale hoofwerkwoord ontwikkel tot 'n hulpwerkwoord (Benveniste, 1968; soos aangehaal deur Kuteva, 2001:1).

Om die varieteit van GrAfr te ondersoek is daar egter 'n korpus nodig om die ondersoek op te baseer. Die Van Rensburg-verslae van 1984⁵ het reusagtige werk daarvan gemaak om navorsing saam te stel oor 'n verskeidenheid verskynsels in GrAfr. Daar is ondersoek ingestel na die taalkundige en kulturele kenmerke van hierdie volk. Hierdie verslae stel inderdaad 'n goeie basis vir navorsing oor 'n wye reeks verskynsels in GrAfr, maar aangesien dit nie vanuit 'n grammatikaliseringperspektief benader is nie, en ook nie 'n semantiese ondersoek was nie, word die ideale ruimte geskep vir die huidige studie, aangesien die twee studies verskillende doelwitte het en daar nog baie te ontgin is rakende GrAfr as varieteit van Afrikaans. Die Van Rensburg-verslae het 'n beskrywende aanslag gevolg. Dié studie sal ook beskrywend te werk gaan, maar die verskil tussen Van Rensburg se studie en hierdie studie is dat die Van Rensburg-verslag gepoog het om 'n bestekopname van die GrAfr grammatika te maak, terwyl hierdie studie eerder net in diepte na die ontwikkeling en grammatikale gebruik van 'n spesifieke konstruksie wil kyk.

---

⁵ Die Griekwa-verslae sal in afdeling 1.7.2 bespreek word.

1.2 Taalverandering: Nederlands na Afrikaans (Standaard en Griekwa)

1.2.1 Die taalverandering

Daar is reeds genoem dat hedendaagse Nederlands, Standaardafrikaans en Griekwa-Afrikaans uit sewentiende-eeuse Nederlands ontwikkel het. Dit is dus nodig om die taalverandering van Nederlands na Afrikaans kortliks op te som, aangesien dit duidelik is dat Nederlands nie uitgelaat kan word wanneer die gedrag van 'n konstruksie in StAfr en GrAfr ondersoek word nie. Die rede hiervoor is dat sewentiende-eeuse Nederlands 'n ander effek op albei hierdie dialekte gehad het. Om verbande tussen die Afrikaanse dialekte bespreek, is dit nodig om ook die gemeenskaplike moedertaal te bespreek, aangesien die taalverandering van GrAfr ook binne hierdie taalveranderingskonteks gesien moet word. 'n Nederlandse korpus is nie by hierdie studie betrek nie, omdat Breed (2012) reeds 'n vergelyking getref het tussen StAfr en Nederlands. Alhoewel moderne Nederlands nie verteenwoordigend van 17de-eeuse Nederlands is nie, sal hierdie studie aanvaar wat Breed oor Nederlands bevind het en 'n vergelyking voortsit tussen StAfr en GrAfr.

Van Rensburg (2012:61) stel dat “'n groep basters, slawe en Khoi” onder leiding van Adam Kok later as die Griekwas bekend sou staan. Hierdie groep het oor en weer 'n vorm van Veeboerafrikaans en Khoi-Grensafrikaans gepraat en hierdie groep se soort Afrikaans staan vandag bekend as Griekwa-Afrikaans. Hierdie varieteit van Afrikaans toon 'n sterk Khoi-invoed. Vanuit 'n Khoi-perspektief was die eerste fase in die geskiedenis van die taalverandering van Nederlands na eenderse konstruksies van Afrikaans, die stadium van kontak tussen die Khoi en Nederlanders vanaf 1595. Volgens Van Rensburg (2012:17) het die eerste Nederlandse skepe teen die einde van 1500 by die Kaapse kus aangekom en daar was 'n noodsaaklikheid vir die Khoi en seevaarders om met mekaar te begin kommunikeer.

Raidt (1976:97) stel dat daar onmiddellike kontak was tussen Van Riebeeck en sy mense, en die Khoi, nadat Van Riebeeck die verversingspos begin opstel het, aangesien die Nederlanders tot 'n groot mate afhanklik was van die inheemse volk se vee. Dit het egter moeilik gegaan tussen die koloniste en die Khoi en daar sou vir die oomblik geen sprake kon wees van 'n verhouding tussen die twee groepe nie (Raidt, 1976:96).

In hierdie tyd waartydens Nederlandse skeepers meer gereeld by die Kaap langs gekom het, het die Nederlanders nie net Khoi woorde aangeleer nie, maar die Khoi het ook Nederlandse woorde begin leer om makliker te kommunikeer en onderhandel (Van Rensburg, 2012:17). Saam met die invoer van meer slawe, het nuwe tale ook verskyn, soos Maleis en Portugees, wat die bekende handelstale van die Ooste was (Van Rensburg, 2012:21). Tussen 1688 en 1689 was daar 'n skielike groei in die bestaande kolonistebevolking toe 'n groot groep Franse Hugenote na die Kaap geëmigreer het (Raidt, 1976:84). Daar was oral net Hollands wat as onderrigtaal gebruik was, en teen 1725 was Frans as taal nie meer lewensvatbaar in die Kaap nie (Raidt, 1976:85).

Volgens Van Rensburg (2012:18) het die aanleerderstaal wat die Khoi moes bemeester om met die koloniste praat, mettertyd 'n onderhandelaarstaal geword het en die Khoi wat in Nederlandse huise gewerk het, het Nederlands verstaanbaar begin praat. Deur die nuwe kennis onder mekaar te deel, het die Khoi ook Nederlands by mekaar geleer en dit het stelselmatig ook 'n moedertaal van die Khoi geword.

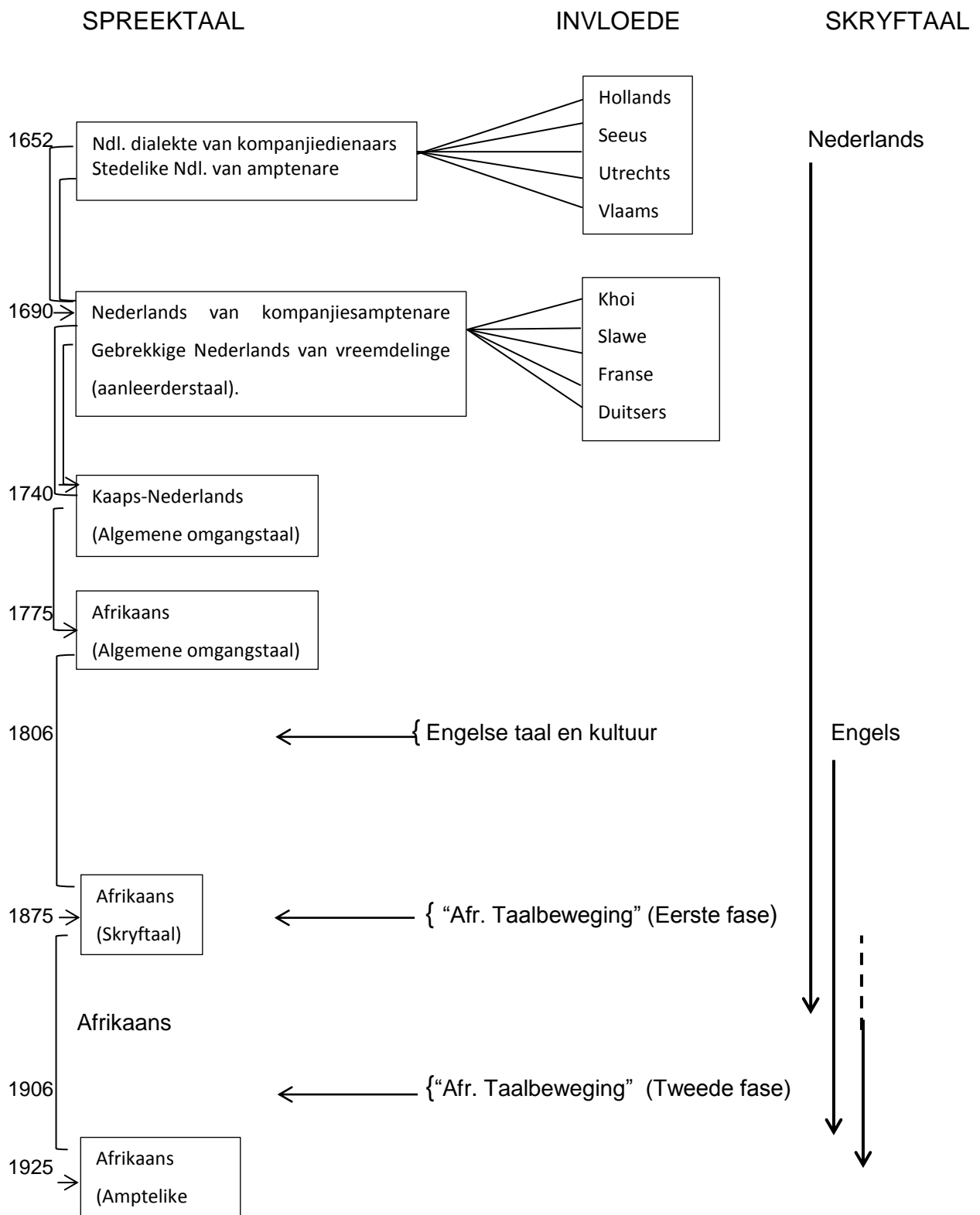
Deur die loop van die sewentiende en vroeë agtiende eeu het die invoer van baie slawe, hoofsaaklik uit die Ooste (Raidt, 1976:97) 'n groot verandering veroorsaak in terme van die taalfront se voorkoms (Van Rensburg, 2012:25). Buiten vir Maleis en Portugees, is ander tale wat op verskeie stadia gehoor kon word onder andere Duits, verskeie Afrikatale, Malgassies, Javanees, en ook Indiese tale. In die 18de eeu het die grootskaalse immigrasie uit Europa tot 'n stop gekom, en volgens Raidt (1976:87) het die bevolking hoofsaaklik deur "natuurlike aanwas toegeneem". Hoewel die aantal vreemdetaalsprekers nie meer geword het nie, het die aanleerders van Nederlands wel toegeneem, aangesien die Europeërs die Kaapse taal begin praat het (Raidt, 1976: 87).

Die slawe en Khoi het op geen stadium 'n goeie verhouding gehad nie, maar daar was deurentyd taalkontak tussen die twee groepe wat na taalbeïnvloeding gelei het. Van Rensburg (2012:27) wys daarop dat daar kenmerke van Khoi-Afrikaans teenwoordig is in die Slawe-Afrikaanse tekste van daardie tyd – kenmerke wat die slawe beslis al vroeër by die Khoi moes geleer het. Van Rensburg (2012:28) meen verder dat Kaaps 'n baie belangrike rol in Afrikaans se geskiedenis speel en dat dit floreer het in die veeltalige kontaksituasie wat in die Kaap ontwikkel het.

Wanneer daar na aanleiding van bogenoemde bespreking 'n vergelyking getref word tussen hedendaagse Afrikaans en moderne Nederlands, en in ag geneem word dat beide vanuit sewentiende-eeuse Nederlands ontstaan het, is talle verskille en ooreenkomste opvallend. Terwyl die Afrikaanse woordeskat en sinsbou grootliks met die Nederlandse ooreenstem, is die verskille in die uitspraak van woorde en die werkwoordelike en naamwoordelike vorme opvallend – juis as gevolg van die drastiese vereenvoudiging wat dit kenmerk (Raidt, 1989:97).

Raidt (1989) en Van Rensburg (2012) is in ooreenstemming dat die invloed van amptenare, matrose, soldate en koloniste se dialekties en maatskaplik geskakeerde sewentiende-eeuse Nederlands aan die begin van Afrikaanse taalgeskiedenis op die voorgrond gestaan het, maar dat die verskeie ander tale en die gebroke Nederlands van immigrante, asook Khoi en slawe se tale, die vorming van Afrikaans later ook grootliks beïnvloed het. Aanvanklik was die foute en afwykings onpatroonmatig, maar reeds kort ná 1700 word duidelike vereenvoudigingstendense sigbaar (Raidt, 1989:97).

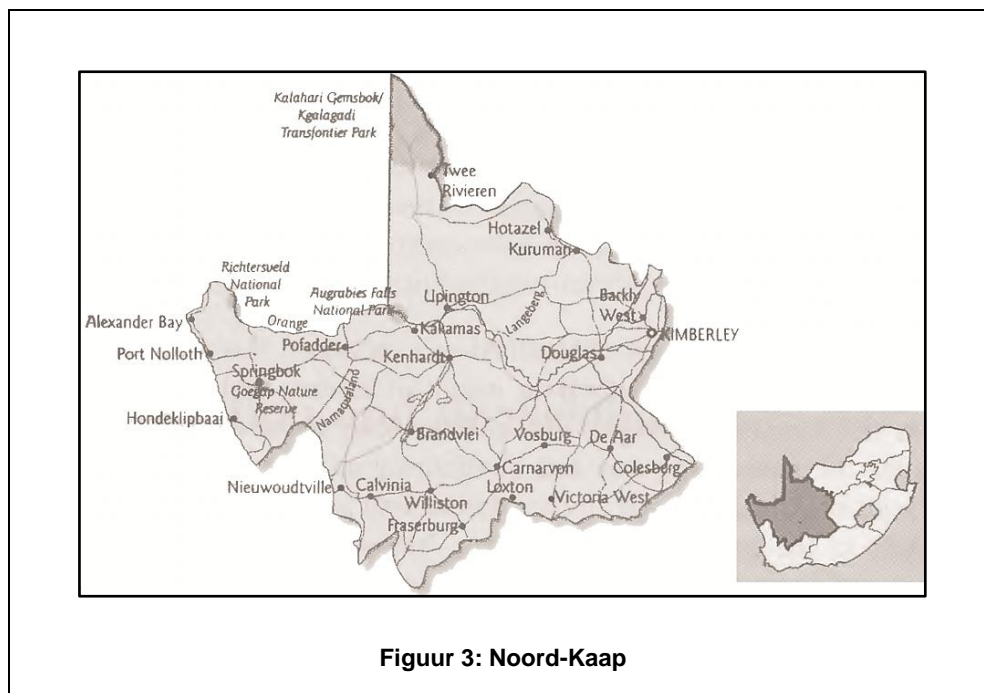
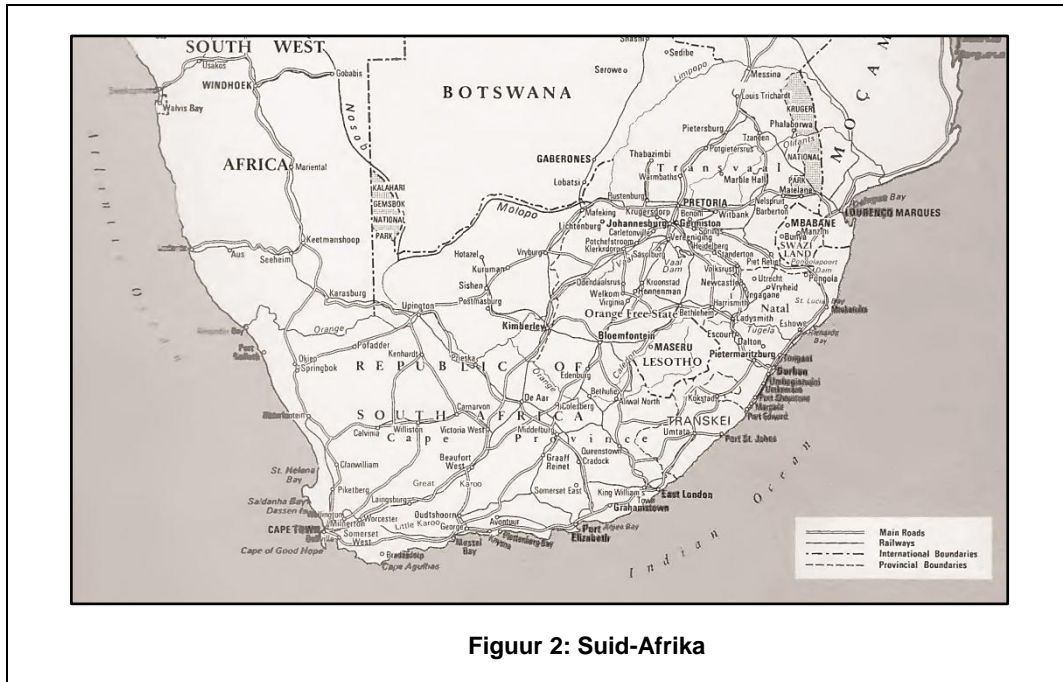
Die vraag wat egter nou ontstaan is waarom daar 'n verskil tussen StAfr en GrAfr is. Die volgende skema toon dat beide StAfr en GrAfr uit sewentiende-eeuse Nederlands ontstaan het, maar dat daar opvallende verskille in die twee dialekte se ontwikkeling was – veral aangesien daar ná 1690 nie verdere invloed van die Khoi volk was nie. Die Nederlandse taal het 'n wedersydse invloed op die Khoi se taal gehad net soos die Khoi op daardie punt die Nederlands beïnvloed het. Dit is volgens Raidt (1989:97) hier waar die verdeling tussen GrAfr en StAfr plaasgevind het en voortaan in aparte rigtings ontwikkel het.

Figuur 1: Tydlyn van invloede op gesproke en geskrewe Afrikaans (Raidt, 1989:97).

1.2.2 Die Griekwavolk

Om die geografiese plasing van die Griekwas in konteks te plaas, gee die landskaart in Figuur 2 (Tyack, 1970:11) 'n oorsig van Suid-Afrika en Figuur 3 (Du Plessis, 2000:71) bied 'n ingefokusde beeld van die Noord-Kaap waar die meerderheid Griekwas hulself bevind.

Figuur 3 is 'n voorstelling van die Noord-Kaapprovinsie. Dit is die provinsie in Suid-Afrika met die meeste sprekers van GrAfr. Hulle is hoofsaaklik woonagtig in Griekwaland-Oos en Griekwaland-Wes. Onder Griekwaland-Oos word verstaan Kokstad en sy onmiddellike omgewing. Onder Griekwaland-Wes word die inwoners van Campbell, Douglas, Griekwastad, Daniëlskuil, Prieska, Philippolis en Colesberg gereken (Van Rensburg *et al.*, 1984:669). Hierdie is ook die areas waarheen die onderhoudvoerders van die Van Rensburg-verslae gegaan het om data oor die Griekwas se taal en kultuur in te samel. Soos genoem, is die data van die Gr-konkordansie op hierdie verslae gebaseer.

Van Rensburg *et al.* (1984:669) noem dat al die Griekwas met wie hulle gesprekke gevoer het, deurgaans Afrikaanssprekend was. Daar is geen aanduidings gevind dat daardie bevinding nie veralgemeen kon word nie. In Griekwaland-Wes was die segsmanne eentalig Afrikaans. In Griekwaland-Oos was die meeste van hulle ook Xhosa magtig, maar baie min het Engels geken (Van Rensburg *et al.*, 1984:669). Geen segspersone is gevind wat nog "Griekwataal" (’n vorm van Nama) kon praat nie. Enkeles ken wel enkele woorde, veral telwoorde, en uitdrukkings, soos groete.

Van Rensburg *et al.* (1984:671) wys verder daarop dat daar ’n algemene gevoel onder die Griekwas is dat hulle geografies identifiseerbaar moet wees as behorende tot een of ander streek. Hulle praat met trots oor grond wat hulle gehad het en kan hierdie plase uitwys. Griekwas sien hulself graag as nakomelinge van ’n volk met ’n roemryke verlede en hulle is in staat daartoe om ’n familiegeskiedenis oor ’n paar geslagte heen terug te voer.

1.3 Probleemstelling

Hierdie studie fokus daarop om die spesifieke wyse aan te dui waarop die V_{POS} in Griekwa-Afrikaans gebruik word om grammatikale funksies te verrig. Aangesien die taalvariëteit dieselfde herkoms het as Standaardafrikaans, en aangesien daar reeds navorsing beskikbaar is oor die grammatikale V_{POS} 'e van Standaardafrikaans, word 'n korpusondersoek onderneem waarin die ewekniekonstruksies op vergelykende wyse bestudeer word.

Die relevansie van hierdie studie is dat:

- dit 'n taaltipologiese bydrae lewer tot die begrip van die grammatikale gebruik van die V_{POS} ;
- diakroniese afleidings gemaak sal kan word oor die twee variëteite (d.i. GrAfr en StAfr) met betrekking tot die V_{POS} konstruksie; en
- sinkroniese afleidings gemaak kan word oor die wyse waarop grammatikale betekenis deur die V_{POS} in die twee variëteite (d.i. GrAfr en StAfr) verskillend uitgedruk word.

Hierdie studie kan gesien word as 'n poging tot nuwe insig in, en begrip van, die funksie van die V_{POS} -konstruksie in GrAfr en StAfr, sowel as die proses van die verandering van V_{POS} as hoofwerkwoord na hulpwerkwoord as 'n oksiliëringsproses. Daar is reeds ondersoek ingestel na GrAfr, soos in die geval van die Van Rensburg-verslae van 1984. Die doel van daardie studie verskil van hierdie studie se doel veral in die sin dat dit meer breedweg kenmerke van GrAfr beskryf. Hierdie studie sal die V_{POS} -konstruksie in diepte ondersoek en bepaal welke grammatikale gebruike van V_{POS} 'e in GrAfr geïdentifiseer kan word, wat presies die aard en omvang van die verskil van die V_{POS} -konstruksie tussen GrAfr en StAfr is en ook die motivering vir die ontstaan van die konstruksie ondersoek.

1.4 Navorsingsvrae

Na aanleiding van die benoemde kontekstualisering, kan die volgende drie navorsingsvrae vir hierdie studie gestel word:

- i. Bestaan daar 'n verskil tussen die wyse waarop die twee taalvariëteite, naamlik Griekwa-Afrikaans en Standaardafrikaans, postulêre werkwoorde gebruik om grammatikale betekenis uit te druk?
- ii. Indien wel, wat presies is die aard van die ooreenkomste en verskille in die wyse waarop hierdie twee variëteite die V_{POS} -konstruksie gebruik?
- iii. Wanneer daar vanuit 'n grammatikaliseringperspektief na die V_{POS} 'e in Griekwa-Afrikaans gekyk word, watter nuwe insigte kan gekry word in die konstruksies se totstandkoming, ontwikkeling en gebruike?

1.5 Navorsingsdoelstellings

Na aanleiding van die navorsingsvrae kan die volgende drie navorsingsdoelstellings vir hierdie studie gestel word:

- i. Om te bepaal of daar 'n verskil bestaan in die wyse waarop die twee taalvariëteite, naamlik Griekwa-Afrikaans en Standaardafrikaans, postulêre werkwoorde gebruik om grammatikale betekenis uit te druk.
- ii. Om te bepaal wat presies die aard van die ooreenkomste en verskille in die wyse waarop hierdie twee variëteite die V_{POS} -konstruksie gebruik is, indien enige verskille gevind word.
- iii. Om vanuit 'n grammatikaliseringperspektief tot nuwe insigte te kom rakende die totstandkoming, ontwikkeling en gebruike van die V_{POS} -konstruksie in Griekwa-Afrikaans.

1.6 Sentrale stellings

Die sentrale toeretiese stellings vir hierdie studie is:

- i. Daar bestaan 'n verskil in die wyses waarop die twee taalvariëteite, naamlik Griekwa-Afrikaans en Standaardafrikaans, postulêre werkwoorde gebruik om grammatikale betekenis uit te druk.
- ii. Daar bestaan 'n verskil in die aard van die ooreenkomste en verskille van die wyse waarop hierdie twee variëteite die V_{POS} -konstruksie gebruik; en
- iii. Daar word van die grammatikaliseringsteorie gebruik gemaak om nuwe insigte te bied ten opsigte van die totstandkoming en gebruike van die V_{POS} -konstruksies in Griekwa-Afrikaans.

1.7 Metode van ondersoek

Die studie word tweeledig aangepak. Die eerste gedeelte bestaan uit 'n literatuurstudie terwyl die tweede gedeelte 'n korpusondersoek behels.

1.7.1 Literatuurstudie

In die eerste deel word 'n literatuuroorsig uitgevoer om onderskeidelik die teorie van grammatisering en die grammatikale betekenis wat die V_{POS} -hulpwerkwoord kan uitdruk, te ondersoek. Eerstens word 'n definisie van grammatikalisering aangebied en relevante aspekte en parameters van grammatikalisering wat ter sake is vir 'n ondersoek na die V_{POS} , word bespreek. Daarna word die vier grammatikale funksies wat die spilwerkwoord kan uitdruk, te wete tempus, aspek, modaliteit en polariteit, gedefinieer en bespreek.

1.7.2 Korpusondersoek

In die tweede deel word 'n korpusondersoek geloods om die gebruike van die V_{POS} in die twee taalvariëteite te ondersoek. Twee konkordansies word in hierdie studie gebruik, naamlik 'n Standaardafrikaanse konkordansie (TK-konkordansie) en 'n Griekwa-Afrikaanse konkordansie (Gr-konkordansie).

Die Standaardafrikaanse korpus wat in hierdie studie gebruik word, is die Taalkommissiekorpus (TK-korpus) van 2010, opgestel deur die Taalkommissie van die Suid-Afrikaanse Akademie vir Wetenskap en Kuns. Hierdie korpus poog om 'n verteenwoordigende korpus te wees van geskrewe Standaardafrikaans. Dit bevat ongeveer 60 miljoen Afrikaanse woorde en is saamgestel uit 'n verskeidenheid geskrewe tekste, onder andere prosatekste (ongeveer 6 miljoen woorde), akademiese tekste (ongeveer 24 miljoen woorde) en niefiksie/nieakademiese tekste, soos byvoorbeeld koerante, tydskrifte en boeke (ongeveer 27 miljoen woorde). Ter wille van vergelyking, is daar vir die studie 'n konkordansie uit die TK-korpus saamgestel wat ooreenstem met die omvang van die saamgestelde Gr-konkordansie.

'n Griekwa-Afrikaanse konkordansie (Gr-konkordansie), met genoegsame voorbeelde van postulêre werkwoorde om 'n vergelykbare basis te skep, is opgestel vanuit die Griekwa-verslae wat in 1984 deur M.C.J. van Rensburg saamgestel is. Tydens die opstel van die Van Rensburg-verslae is daar opnames gemaak van tussen 90 en 100 segspersone. Opnames van 35 van hierdie segspersone is ontsluit (De Wet, 1984:685) en die konkordansie vir hierdie studie is uit die transkripsies van al 35 van hierdie ontsluite opnames saamgestel. Daar is deur die verslag se transkripsies gewerk en elke

sin wat 'n postulêre werkwoord bevat, is elektronies vasgevang op Excel-blaaie sodat dit later ook deur middel van 'n korpuslinguistiese rekenaarprogram ontleed kon word nadat dit na .txt-dokumente verander is.

Die onderstaande tabel dui enkele verskille tussen die twee korpusse aan. Dit is onmoontlik om vir hierdie studie 'n korpus saam te stel met dieselfde grootte as die TK-korpus, maar daar gepoog om die twee so vergelykbaar as moontlik te maak. As 'n poging tot 'n vergelykbare basis is daar 1000 sinne vanuit die Gr-konkordansie opgeteken en 'n lukrake seleksie van 1000 sinne wat 'n V_{POS} -konstruksie bevat is uit die TK-korpus gemaak.

	Standaardafrikaans	Griekwa-Afrikaans
	<i>TK-korpus</i>	<i>Gr-konkordansie</i>
Segspersone	Verskeie verskillende outeurs	Slegs opnames van 90-100 segspersone. 35 ontsluit.
Korpusgrootte	+/- 60 miljoen woorde	+/- 8, 700 woorde
Aard	Verskeidenheid van tekste	Getranskribeerde gesproke tekste
Tekstipe	Geskrewe	Gesproke
Register	Hoofsaaklik meer formele prosa of berriggewende struktuur.	Informeel, dikwels verhalend.
Gedateerdheid	Baie divers. Onder andere ou en nuwe prosatekste.	30 jaaroue opnames (tydsverskil)
Hoeveelheid V_{POS}-sinne in konkordansie	1052 resultate van sinne met V_{POS}	1000 opgeteken vir hierdie studie

Tabel 2: Verskille tussen twee korpora

As gevolg van tydsbeperkings, finansiële implikasie en die omvang van hierdie studie, is daar nie gepoog om 'n volledige nuwe korpus van GrAfr saam te stel nie. Daar word op die V_{POS} -konstruksie gefokus terwyl daar op die Van Rensburg-verslae van 1984 gesteun word vir die opstel van die GrAfr-konkordansie.

Daar bestaan twee sienings oor wat 'n standaardtaal is. Volgens Du Plessis (1988:33) gaan dit daarom dat 'n standaardtaal wel deur sprekers in 'n taalgemeenskap gebruik word in algemene omgang, teenoor standaardtaal as 'n abstraksie – 'n geïdealiseerde vorm van taal. Volgens hierdie stelling is daar niemand wat die standaardtaal as omgangstaal gebruik nie. As dit die geval is, is Standaardafrikaans eintlik 'n normdialek waaraan variasie gemeet kan word. Dit verteenwoordig nie noodwendig die gemiddelde Afrikaanse spreker se taal nie, aangesien daar eenvoudig te veel variasie in die taal voorkom, maar dit stel 'n punt waaraan variasie gemeet kan word (Du Plessis, 1988:34).

Navorsingsaannames is egter reeds vir Standaardafrikaans gemaak (vgl. Breed, 2012), en hierdie studie aanvaar dat hierdie aannames regverdigbaar is. Aangesien daar nie baie navorsing beskikbaar is oor die V_{POS} -konstruksie in Griekwa-Afrikaans nie, is die navorsing oor die konstruksie in Standaardafrikaans die enigste beskikbare data waarop bevinding gebaseer kan word. Dit is egter nie te sê dat die aannames noodwendig van toepassing op Griekwa-Afrikaans is nie en hierdie studie wil vasstel of van die V_{POS} -verskynsels wat aangetoon is deur Breed (2012) ook geld vir Griekwa-Afrikaans. Hoewel daar vergelykend te werk gegaan is, is die fokus van die studie nie om 'n vergelyking te tref tussen die V_{POS} van StAfr en GrAfr nie, maar eerder om aan te toon op watter unieke wyses V_{POS} in GrAfr gebruik word grammatikale betekenis uit te druk.

1.7.2.1 Samestelling van konkordansies

1.7.2.1.1 Samestelling van die Gr-konkordansie

Die samestelling van die Gr-konkordansie het uit drie oorhoofse stappe bestaan. Die eerste stap betrek die Griekwa-verslae van 1984 wat uit vyf dele bestaan. Daar is sistematies gewerk vanaf deel een en alle sinsvoorbeelde met een of meer V_{POS} is in 'n Excel-dokument gedigitaliseer, aangesien die verslae nie in 'n digitale formaat beskikbaar is nie. Die dokumente vanuit die verslae wat die grootste deel van die

konkordansie se voorbeelde uitmaak, was onderhoude wat met GrAfr-moedertaalsprekers gevoer is deur onderhoudvoerders in die span wat betrokke was by die samestelling van die Griekwa-verslae. Verder is stories, liedjies en gedigte – soos opgeteken in die verslae – ook opgeneem indien daar sinne of sinsdele was wat 'n V_{POS} bevat het. Dit was nie nodig om deur al die dele van die verslae te werk nie, aangesien die nodige hoeveelheid voorbeelde bereik is vroeg in Band II, Deel II. Hierdie proses van digitalisering is volgehou totdat daar presies 1000 bruikbare V_{POS} -sinne saamgestel is. Enige sinne met meer as een voorbeeld van V_{POS} is in Excel gedupliseer, sodat elke voorbeeld van V_{POS} afsonderlik bestudeer kon word. Dit is belangrik, aangesien die datahantering handel oor V_{POS} voorbeelde, en nie die aantal sinne nie. Ná die nodige duplisering, het die Gr-konkordansie uit 1125 sinne bestaan. In totaal is 15 261 sinne (met of sonder 'n V_{POS}) van 35 segspersone deurgegaan om die konkordansie saam te stel.

Vervolgens is kolomme op dieselfde Excel-blad geskep om elke voorbeeld in te deel volgens hul leksikale of grammatikale gebruik, hul TAM-funksie (indien die voorbeeld wel grammatikaal van aard was), asook die voorbeeldsin se sinstipe. Die volgende kolom dui aan of daar meer as een V_{POS} direk na mekaar voorkom in die sin, dan of daar in totaal meer as een V_{POS} in die hele sin is, en laastens word aangedui of die V_{POS} in sommige sinne as wisselvorm van *gaan* optree. Hierdie laaste kolom se belang sal in 4.3.2.2 verduidelik word. Die Excel-dokument kan in die bylaag as Bylaag A gevind word.

1.7.2.1.2 Samestelling van die TK-konkordansie

Die TK-konkordansie is saamgestel uit die TK-korpus. Die TK-korpus bevat lang opeenvolgende gedeeltes teks deur een skrywer voordat dit oorgaan na 'n volgende skrywer se tekste. Om dieselfde samestellingsmetode as in die Gr-konkordansie te gebruik (om bo te begin en ondertoe te werk tot genoegsame voorbeelde gevind is) sou dus nie 'n suksesvolle verteenwoordiging van 'n aantal sprekers se taalgebruik wees nie, aangesien die Gr-konkordansie uit baie verskillende sprekers se taalgebruik bestaan. In 'n poging om dieselfde eienskap in die TK-konkordansie te sit, is die totale TK-korpus eers lukraak en ewekansig gesorteer deur die hele korpus (met behulp van CText by die Noordwes-Universiteit) deur 'n outomatiese sorteringsprogram te sit. Daarna is

voorbeeldsinne met een of meer V_{POS} -konstruksies onttrek en die eerste 1000 sinne met toepaslike V_{POS} -konstruksies is saam gegropeer. Vervolgens is dieselfde proses gevolg as by die Gr-konkordansie. Sinne met meer as een V_{POS} is gedupliseer tot die finale getal van 1051 en daarna is die sinne ook gemerk volgens die genoemde kategorieë. Om by 1000 voorbeeldsinne uit te kom (voor duplisering), is daar vanaf Sin 1 van die lukraakgesorteerde korpus tot by Sin 12044 gesoek voordat 1000 vergelykbare sinsvoorbeelde (oftewel sinne met 'n V_{POS} in die sin) gevind is. Die uiteindelijke 1051 V_{POS} sinne is dan bekend as die TK-konkordansie.

1.8 Hoofstukindeling

Hoofstuk 1 het 'n uiteensetting gebied van die studie se doelstellings en ondersoekmetode. Die studie is ook binne konteks geplaas deur die ontwikkeling van GrAfr en StAfr uit sewentiende-eeuse Nederlands uiteen te sit. Die res van die studie volg die tweeledige ondersoekmetode soos aangetoon in 1.7. Hoofstukke 2 en 3 bevat die teoretiese raamwerk, terwyl Hoofstuk 4 'n empiriese ondersoek aanbied.

In Hoofstuk 2 word *grammatikalisering* gedefinieer en grammatikaliseringsteorie word bespreek. Die toepaslike parameters waarvolgens grammatikalisering werk, word hier uiteengesit, tesame met voorbeelde om die onderskeie parameters te verduidelik.

In Hoofstuk 3 word die hulpwerkwoord in Afrikaans bespreek. Die konsepte *tempus*, *aspek* en *modaliteit* (TAM) word hierin bespreek, aangesien die dataverwerking in Hoofstuk 4 gedeeltelik baseer word op die TAM-rol wat V_{POS} in GrAfr speel.

Hoofstuk 4 dui aan dat daar baie sterk verskille bestaan tussen die V_{POS} -konstruksie van StAfr en GrAfr. Hierdie verskille sluit in dat die konstruksie anders gevorm word en ander grammatikale funksies verrig in die twee variëteite. StAfr en GrAfr word vergelyk aangesien daar reeds navorsingsaannames bestaan oor die gebruik en vorming van die V_{POS} -konstruksie in StAfr. Hierdie hoofstuk stel, deur middel van 'n korpusondersoek, vas watter van hierdie aannames ook waar is vir GrAfr, sodat die gebruik en vorming van die konstruksie in GrAfr ook beter verstaan en beskryf kan word.

In die slothoofstuk word gevolgtrekkings, gebaseer op die korpusondersoek en vergelykings in Hoofstuk 4, gemaak oor die V_{POS} -konstruksie in GrAfr. Die studie se navorsingsvrae word ook opsommenderwys in hierdie hoofstuk beantwoord.

Hoofstuk 2: Grammatikaliseringsteorie

2.1 Inleiding

In voorbeeldsinne soos “toe *loop* slaap ek” en “toe het my mense so *gestaan swerf*” (Du Plessis, 1984:51) lyk die *loop* en *staan* soos werkwoorde, maar dit besit nie meer die letterlike betekenis van die woord nie. Daar is duidelik ’n verandering van leksikale na grammatikale betekenis, en daar het ’n verandering van hoofwerkwoord na hulpwerkwoord plaasgevind. Grammatikalisering ondersoek juis hierdie soort verandering. Grammatikaliseringsteorie sal vervolgens hier gebruik word om aan te toon hoe hierdie evolusie, te wete die ontwikkeling van hoofwerkwoord tot hulpwerkwoord, plaasvind.

Hierdie hoofstuk stel spesifiek ondersoek in na ’n beskrywing van die grammatikaliseringsteorie. Relevante meganismes en aspekte vir hierdie studie word geïdentifiseer en van naderby beskou. Voorlopig word reanalise en ouksiliëring as sentrale aspekte in hierdie studie beskou. Reanalise sal ondersoek word as ’n meganisme wat baie sterk betrokke is by die grammatikaliseringproses van die V_{POS} . Ouksiliëring is veral relevant tot hierdie studie aangesien dit verwys na die verandering van hoofwerkwoorde na hulpwerkwoorde en omdat die progressiewe konstruksie in GrAfr deur geouksiliëerde V_{POS} 'e uitgedruk word. Hierdie teorieë moet beskryf ten einde as teoretiese basis of vertrekpunt te dien vir ’n korpusstudie wat die grammatikale funksies van die V_{POS} in Griekwa-Afrikaans ondersoek.

2.2 Definisies van grammatikalisering

Daar is verskeie bekende definisies van grammatikalisering en elkeen stel iets anders voorop. Die eerste definisie en beskrywing van grammatikalisering is in 1912 deur Antoine Meillet, ’n student van De Saussure, gebruik. Hoewel hy nooit die term eksplisiet gedefinieer nie, verwys hy na “die toeskryf van grammatikale kenmerke aan ’n voorheen outonome woord” (eie vertaling), (Meillet, 1912:131). Hierdie vroeë beskrywing van die grammatikaliseringproses toon duidelik dat ’n inhoudswoord en ’n alleenfunksionerende woord meer grammatikale kenmerke verkry.

Jerzy Kuryłowicz (1965:52) definieer grammatikalisering as “[...]the increase of the range of a morpheme advancing from a lexical to a grammatical or from a less grammatical to a more grammatical status, e.g. from a derivative formant to an inflectional one”. Ook hier gaan dit om die verandering van ’n woord (of morfeem) vanaf ’n leksikale status, na ’n grammatikale status. Dit gaan ook daarvoor dat die frekwensie grammatikale gebruike van ’n woord toeneem.

In hul boek, *Grammaticalization*, verduidelik Hopper en Traugott (2009:1) hoe dit gebeur dat leksikale items in sekere kontekste grammatikale funksies begin verrig:

As a term referring to a research framework, ‘grammaticalization’ refers to that part of the study of language change that is concerned with such questions as how lexical items and constructions come in certain linguistic contexts to serve grammatical functions or how grammatical items develop new grammatical functions.

Hulle stel verder dat daar niks finaal aan grammatikalisering is nie en ook dat ’n struktuur nie noodwendig ’n eindpunt in sy grammatikalisering hoef te bereik nie. Dit kan gedeeltelik grammatikaliseer en steeds tel as ’n gegrammatikaliseerde vorm al is die volledige kliek nie voltooi nie – “Changes do not have to occur [...] they do not have to move all the way along a cline” (Hopper & Traugott 2009:131).

Heine en Reh (1984:15) definieer grammatikalisering as ’n evolusionêre kontinuum:

With the term ‘grammaticalization’ we refer essentially to the evolution whereby linguistic units lose in semantic complexity, pragmatic significance, syntactic freedom, and phonetic substance, respectively. This is the case for instance when a lexical item develops into a grammatical marker [...] Grammaticalization is an evolutionary continuum. An attempt at segmenting it into discrete units and remain arbitrary to some extent.

Grammatikalisering word deur Lehmann (1995:122) beskryf in terme van die outonomie van die taalkundige teken, “[...] whereby the reduction of autonomy raises the degree of grammaticalization.” Hy voeg dan by dat “autonomy is determined by the three parameters of weight, cohesion and variability” (Lehmann, 1995:122).

Die unidireksionele en sikliese wyse waarop die grammatikaliseringproses plaasvind, word deur Croft (1990:257) beklemtoon:

Grammaticalization is the process by which full lexical items become grammatical morphemes [...] [It] is unidirectional and cyclic [...]: grammatical morphemes originate from lexical items, disappear through loss, and reappear when new words become grammatical morphemes (Croft).

Daar is vele ander wyses waarop grammatikalisering gedefinieer word, maar uit die bogenoemde definisies kan daar reeds ooreenkomste gesien word in terme van wat grammatikalisering behels. Almal stem ooreen dat grammatikalisering 'n proses is waartydens leksikale eenhede hul leksikale waarde verloor om meer grammatikaal van aard te word. Meillet (1912) verwys na die "toevoeging van grammatikale karakter". Hopper en Traugott (2009:1) noem dit die manier waarop leksikale items en konstruksies in sekere kontekste meer grammatikale funksies begin verrig. Kuryłowicz (1965) meen dit is die toename van 'n morfeem se vermoë om van 'n leksikale na grammatikale status te vorder. Heine en Reh (1984) stel die eksplisiete voorbeeld van taalkundige eenhede wat semantiese kompleksiteit verloor deur te verwys na die geval waar 'n leksikale item ontwikkel tot 'n grammatikale merker, en Croft (1990) beskryf dit as die proses waartydens volle leksikale items grammatikale morfeme word.

Vir die doel van hierdie studie sal grammatikalisering gedefinieer word as:

'n Proses waartydens leksikale eenhede hul leksikale betekenis verloor om meer grammatikaal te word. Hierdie eenhede ondergaan dus semantiese verandering wat lei tot 'n toename in frekwensie van gebruik. Dit is nie nodig dat 'n eenheid al die grammatikaliseringprosesse moet deurmaak om as 'n gegrammatikaliseerde vorm beskou te word nie.

2.3 Aspekte van grammatikalisering⁶

Vervolgens sal die belangrikste aspekte van grammatikalisering bespreek word wat myns insiens van toepassing is op die grammatikaliseringsproses van V_{POS} in GrAfr. Hieronder sal die konsepte *grammatikaliseringsklien* en *unidireksionaliteit* bespreek word, gevolg deur 'n bespreking van Heine & Kuteva (2006) se die grammatikaliseringsparameters, te wete uitbreiding (*extension*), desemantisering (*desemanticization*), kategoriale verandering (waaronder reanalise en ouksiliëring) en erosie (*erosion*).

2.3.1 Grammatikaliseringsklien

Een van die belangrikste uitgangspunte oor grammatikalisering, is dat dit volgens 'n vasgestelde, grammatikaliseringsklien plaasvind. Hierdie roete impliseer 'n geleidelike verandering met opeenvolgende fases oor 'n verlengde tydperk. Verskillende terme word in die literatuur gebruik om na 'n grammatikaliseringsklien te verwys. 'n Klien is volgens Hopper en Traugott (2009:6), 'n metafoor vir die empiriese waarneming dat veranderende taalitems oor tale heen dieselfde tipes veranderings ondergaan, of dat hulle eenderse stelle verhoudings het in eenderse volgordes. Ander terme wat gebruik word, is "kontinuum" (*continuum*) (Hopper & Traugott, 2009:6) en wat Lehmann (1995) noem "grammatikaliseringskanale" (*grammaticalization channels*) met die interne strukture binne hierdie kanale bekend as "grammatikaliseringskettings" (*grammaticalization chains*) (Heine *et al.*, 1991:222). Eenvoudig gestel is 'n grammatikaliseringsklien, dus 'n natuurlike roete wat taalitems volg tydens die grammatikaliseringsproses – 'n skema wat die taalvorm se ontwikkeling uiteensit.

Campbell en Janda (2001:95) is van mening dat Meillet (1912) grammatikalisering eers begin uitbeeld het as iets wat gesinkroniseerde verswakking van beide betekenis en fonologiese vorm behels. Vir Meillet was grammatikalisering hoofsaaklik leksikaal →

---

⁶ Nie alle navorsers sien die volgende aspekte as "voorwaardes" of "absolute kenmerke" nie. Daar is wel 'n seleksie gemaak van aspekte wat gereeld geassosieer word met grammatikalisering en relevant is vir hierdie studie se argument en toepassing van die teorie.

grammatikaal, met die grammatikale kant van die ontwikkeling wat self 'n interne volgorde bevat het (sintakties → morfologies). Die algehele klie loop dan van leksikaal → sintakties → morfologies. Die volgende voorbeeldsinne illustreer hierdie evolusie:

(20) GrAfr: *Dan **staan** hy reg met sy kiere.*

(21) GrAfr: *Klim ek op Swartbergstasie af en **staan** wag een van my groot broers my al daar mêtie perde.*

Volledige evolusie word egter nie hier geïllustreer nie, want die VPOS het nog nie tot gebonde morfeem verswak nie. Voorbeelde (20) en (21) beeld uit hoe die V_{POS} telkens in die eerste sin 'n leksikale rol vervul en in die tweede sin 'n meer grammatikale rol speel. In (20) staan die man letterlik, teenoor die volgende voorbeeld waar *staan* eerder 'n hulpwerkwoord is, aangesien dit eerder daarvoor gaan dat die broer al met die perde wag. Die algemene siening is dat 'n grammatikalisering sklie slegs in een rigting kan beweeg, en in hierdie verband stel Lass (soos aangehaal deur Campbell & Janda, 2001:104) dat 'n woord wat op 'n klie begin verander, nie weer terug op die klie kan beweeg nie – die verandering is dus onomkeerbaar:

Each step along[...] [such a] pathway seems irreversible or nearly so; once a noun has become a postposition [...] it can't become a noun again, [nor can] a case-marker [...] detach itself and become a postposition [...] Developments of this kind can be construed as paths along a chreod [(‘gutter’ or [...] ‘preset path’)] leading to a point-attractor; each stage gets “closer” to the sink, which is a bound morph. And once this stage is reached, there is generally no way of emerging from it.

Dit is baie duidelik uit hierdie aanhaling dat grammatikalisering slegs in een rigting kan beweeg met geen terugkeer na die vorige toestand nie. Hierdie voorveronderstelling word verder in die volgende onderafdeling oor unidireksionaliteit bespreek.

2.3.2 Unidireksionaliteit

Vele navorsers stel dat grammatikalisering 'n unidireksionele en onomkeerbare eenrigtingproses is (vgl. Hopper & Traugott, 2009:99; Haspelmath, 1999:1044). Givón (soos aangehaal deur Lehmann, 2002:17) meen dat grammatikalisering in essensie die uitwis van semantiese, sowel as fonologiese materiaal behels. Wanneer grammatikalisering begin plaasvind, is daar sekere roetes waarvolgens dit kan beweeg,

van meer leksikaal na minder leksikaal (Campbell & Janda, 2001: 101). Newmeyer (1998:276) reken dat grammatikalisering unidireksioneel is omdat grammatikale kategorieë baie minder koderingsmateriaal as leksikale kategorieë benodig:

Functional categories require less coding material — and hence less production effort — than lexical categories. As a result, the change from the latter to the former is far more common than from the former to the latter.

Die klie in 2.3.1, soos beskryf in Hopper en Traugott (2009:7) kan weer hier betrek word om aan te dui dat unidireksionaliteit impliseer dat een fase van grammatikalisering deur 'n volgende fase gevolg sal word. Dit is ook die algemene roete wat inhoudswoorde wat grammatikaliseer tot fleksieaffikse sal volg (Breed, 2012:89):

inhoudswoord → grammatikale woord → enklitiese vorm → fleksieaffiks

Leksikale items wat grammatikaliseer moet eers semanties veralgemeen en algemene diskoersfunksies verrig. Daarna word dit sintaktiese konstruksies wat mettertyd selfs morfologies kan saamsmelt om iets soos 'n agtervoegsel te word (Hopper & Traugott, 2009:100).

Herring (1991:253) meen dat taalgebruikers bekende, konkrete verwysings gebruik om onbekende konsepte mee uit te druk en nie andersom nie. Die sogenoemde vereenvoudiging van abstraksies is eenders aan die geneigdheid van taalgebruikers om taalstrukture te vereenvoudig en nie te kompliseer nie. Grammatikalisering is unidireksioneel omdat dit nuwe konsepte motiveer om in nuwe vorme aangebied te word.

Grammaticalization is widely claimed to be unidirectional with respect to increasing degree of abstraction; that is, language users tend to refer to abstract, less accessible concepts in terms of more familiar, concrete ones, and this tendency is one of the factors which motivates the linguistic encoding of new concepts in new forms [...] Such a claim is well-motivated cognitively and supported by synchronic and diachronic evidence from a number of languages (Herring, 1991:253).

Unidireksionaliteit meen dus dat grammatikalisering slegs in een rigting kan beweeg en dit vind hoofsaaklik plaas omdat taal eerder vereenvoudig as gekompliseer, word.

In die samestelling artikels *Rethinking Grammaticalization* stel Bisang (2008:31) dat grammatikalisering gewoonlik volgens twee stadia gedefinieer word. Dit blyk egter twee prosesse te wees: eerstens die proses vanaf 'n leksikale na 'n grammatikale item en tweedens van 'n gegrammatikaliseerde vorm na 'n verder gegrammatikaliseerde vorm (dus 'n terugkeer na Kurłowicz se definisie van 1965) (Bisang, 2008:31).

2.3.3 Parameters van grammatikalisering

Heine en Kuteva se model (2006:15) stel dat grammatikalisering vier interverwante parameters betrek, naamlik:

- a) uitbreiding, konteksveralgemening of gebruik binne nuwe kontekste (frekwensietoename);
- b) desemantisering of semantiese verbleking;
- c) kategoriale verandering (die verlies aan morfosintaktiese eienskappe van leksikale of ander minder grammatikale vorme); en
- d) erosie/fonetiese reduksie (die verlies aan fonetiese inhoud).

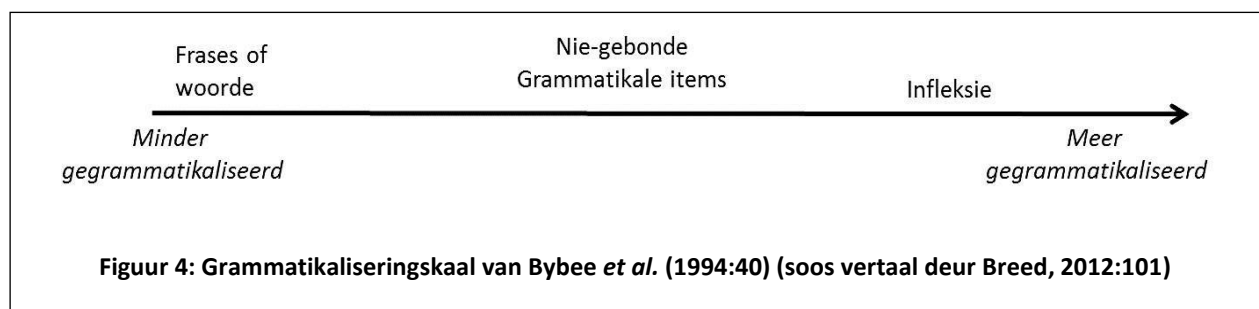
'n Voorvereiste van grammatikalisering is die ingebruikneming van bestaande woordvorme of konstruksies in nuwe kontekste. Aangesien nuwe kontekste ruimte skep vir nuwe semantiese interpretasies, kom nuwe (grammatikale) betekenissoos (a) ook dikwels na vore. Terwyl uitbreiding pragmaties is, is die drie ander parameters morfosintaktiese produkte van uitbreiding (Heine & Kuteva, 2006:15). Op dieselfde manier waarop taalkundige items semantiese (b), morfosintaktiese (c) en fonetiese waarde (d) verloor tydens grammatikalisering, win hulle ook eienskappe wat kenmerklik sal wees in hul gebruik in die nuwe kontekste.

Daar word by hierdie uiteensetting van Heine en Kuteva (2006; 2007) aangesluit en alle prosesse word by die betrokke uiteensetting ingeskuif sover dit in relevansie staan tot die verduideliking van V_{POS} . Soos in hierdie studie, gebruik Breed (2012:82) ook Heine en Kuteva (2007:3) se grammatikaliseringmodel om in haar studie die ontwikkeling en gebruik van perifrastiese progressiewe konstruksies in StAfr vanuit 'n grammatikaliseringperspektief te verduidelik.

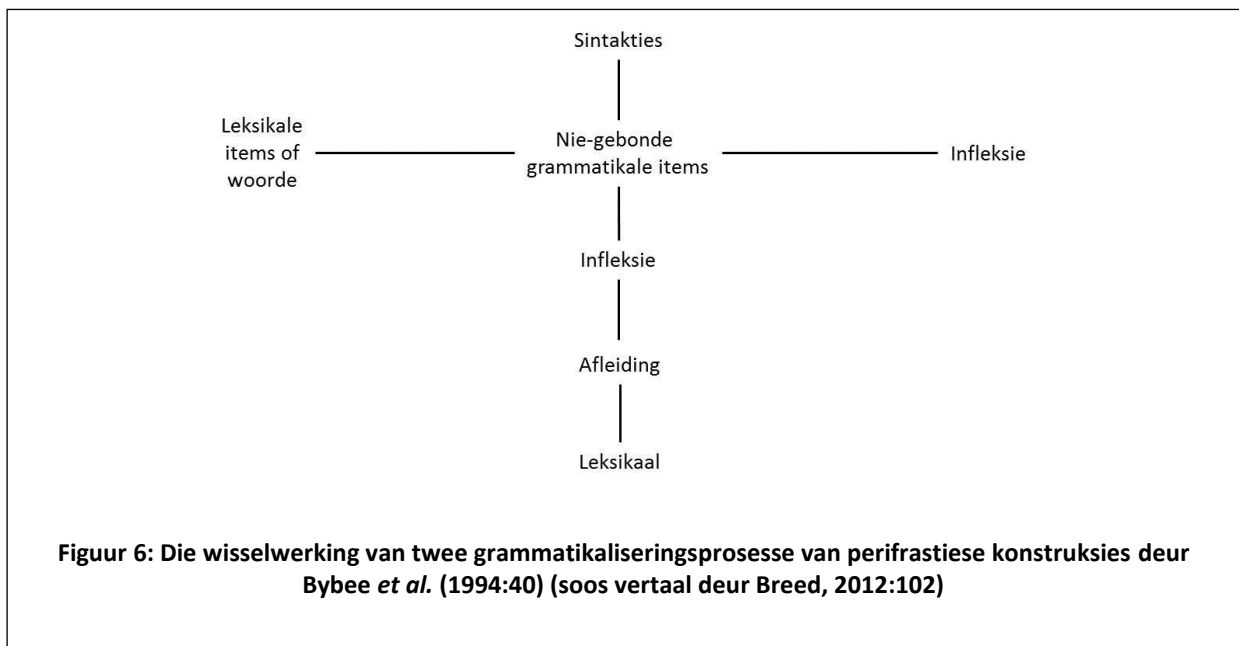
Hierdie is 'n oorkoepelende model wat die meeste fasette van grammatikalisering insluit. Breed (2012:84) noem dat elk van die parameters in Heine en Kuteva se model 'n aantal subkategorieë insluit wat deur ander navorsers soos Hopper en Traugott (2009), Lehmann (1995) en Bybee *et al.* (1994) as vereistes, parameters of kenmerke van grammatikalisering beskou word. Soos uiteengesit deur Breed (2012:85), sluit hierdie aspekte, onder andere, die volgende in:

1. die ontwikkeling van grammatikaliseringprosesse volgens 'n sogenaamde grammatikaliseringsskiedenis;
2. verandering wat tipologies gesproke altyd unidireksioneel plaasvind;
3. grammatikalisering wat bepaalde semantiese verandering tot gevolg het;
4. die toename in frekwensie van konstruksies wat grammatikaliseer;
5. leksikale oorspronge van gegrammatikaliseerde konstruksies wat relevant is vir die spesifieke grammatikaliseringroetes waarop hierdie konstruksie evolueer; en
6. die belangrike rol wat reanalise speel in sommige grammatikaliseringprosesse.

Aanvullend tot Heine en Kuteva se indeling, benut hierdie studie twee skale vanuit Bybee *et al.* (1994:40-41) wat illustreer hoe 'n konstruksie volgens 'n grammatikaliseringproses verander. Albei skale dui aan op watter stadium van grammatikalisering 'n konstruksie begin flekteer. Hierdie twee skale stel twee verskillende soorte kontinuuums voor (vgl. Breed, 2012:101). Die eerste skaal is die grammatikaliseringsskaal, oftewel 'n aanduiding van hoe ver 'n item al op die grammatikaliseringroete gevorder het. Soos in Figuur 4 gesien kan word, is fleksie (oftewel afleiding) die finale fase van die diakroniese ontwikkeling van leksikale konstruksies.

Breed (2012:101) verduidelik dat die tweede skaal (vergeelyk Figuur 5) nie noodwendig 'n diakroniese ontwikkeling voorstel nie, maar eerder gebaseer is op die graad van samesmelting of fusie (*fusion*) van twee verskillende konstruksies. Dit toon hoe afhanklik twee konstruksies van mekaar is. Breed (2012:101) stel dat konstruksies meer geneig is om met mekaar saam te smelt wanneer hulle meer afhanklik raak van mekaar.

Figuur 6 dui aan dat konstruksies op diakroniese en sikliese wyse ontwikkel. Leksikale items grammatikaliseer om 'n meer veralgemeende, grammatikale betekenis te kry. Aangesien die gebruik veralgemeen, neem die konstruksie toe in frekwensie. Soos genoem, raak die konstruksies meer afhanklik van mekaar soos wat hul frekwensie toeneem. Die interafhanklike konstruksies sal steeds verder in frekwensie toeneem, totdat sommige van die items so afhanklik van mekaar raak dat hulle begin saamsmelt en fleksies en afleidings vorm. Volgens Breed (2012:102) is die laaste fase van die

ontwikkeling dat die afgeleide konstruksie weer 'n ongebonde, leksikale konstruksie vorm. Na aanleiding hiervan is dit duidelik dat grammatikalisering beide diakronies en sinkronies bestudeer kan word, en beide diakroniese en sinkroniese kenmerke vertoon. Dit is dus nodig om sinkronies na hierdie diakroniese proses te kyk, om sodoende alle vlakke van die konstruksie se ontwikkeling te kan bestudeer.

Breed (2012:84) noem dat 'n belangrike vertrekpunt van Heine en Kuteva se model is dat die bogenoemde parameters diakronies gerangskik moet word. Uitbreiding is die eerste fase van die grammatikaliseringproses wat verbleking inisieer en dan lei tot kategoriale verandering wat gevolg word deur erosie.

2.3.3.1 Uitbreiding (konteksveralgemening en frekwensietoename)

Volgens Heine en Kuteva (2006:58) loop uitbreiding, of konteksveralgemening, heel moontlik hand aan hand met die vestiging van nuwe betekenis. Met nuwe kontekste, word nuwe betekenis geskep en met meer betekenis wat geheg word aan 'n woord, neem die frekwensie in gebruik ook toe. Die wyse waarop nuwe kontekste nuwe betekenis skep is wel onduidelik. Die vraag bestaan egter of dit inderwaarheid die nuwe kontekste is wat nuwe betekenis skep, en of dit eerder die sprekers is wat nuwe betekenis voorstel en die toepaslike konteks gebruik om hierdie betekenis uit te beeld (Heine & Kuteva, 2006:60). In hierdie verband gee Haspelmath (1999:1043) 'n gebruiksgebaseerde verduideliking wat stel dat taalverandering plaasvind as die resultaat van ontelbare individuele sprekers wat nie die taal probeer verander nie, maar dat dit 'n newe-effek van hul taalgebruik is wat die taal in 'n spesifieke, onomkeerbare, rigting stuur. Uitbreiding kan ook betrokke wees by sekere aspekte van die veranderings tydens grammatikalisering, soos hierdie aanhaling deur Campbell (2001:146) illustreer.

Extension results in changes in surface manifestation, but does not involve immediate modification of underlying structure (Campbell, 2001:142).

Lemmens (2003: 11) gee voorbeelde ((22)-(26)) uit Nederlands waar die V_{POS} 'e se konteks uitgebrei het sodat die lokatiewe betekenis lyk soos 'n besittende uitdrukking (*possession as location*). Hierdie werkwoorde is ook uitgebrei tot so 'n mate dat die postuur nie meer noodwendig voor die hand liggend is nie:

(22) Ndl: *Men **zit** met een teveel aan kantoren.* (Lemmens, 2003:11)

'Hulle **sit** met 'n oormaat kantore.'⁷

(23) Ndl: *Een aantal mensen **zit** nog met een oudere moraal.*

' 'n Aantal mense **sit** met outydse morele waardes.'

(24) Ndl: *Je **zit** met het probleem van de beperkte zendtijd.*

'Jy **sit** met die probleem van beperkte uitsendingstyd.'

(25) Ndl: *Daar **zit** ik wel mee.*

'Ek **sit** daarmee.' (= *Ek het 'n probleem daarmee*)

(26) Ndl: *Ik **zit** zonder geld.*

'Ek **sit** sonder geld.' (= *Ek het geen*)

Elkeen van die bogenoemde gevalle verwys na situasies waar die agent 'n entiteit besit (met die gebruik van *met*) óf nie 'n entiteit besit nie (gebruik *zonder*). In elke geval is die persoon vasgevang in een plek as gevolg van hierdie besitting (Lemmens, 2003:11).

In Nederlands, StAfr en GrAfr is V_{POS} 'e uitgebrei om nie meer altyd 'n agent se postuur aan te dui nie, maar ook om die horisontale en vertikale oriëntasie van objekte aan te dui. Dit kom veral algemeen voor in terme van eiendom soos boeke (wat op tafels kan lê, of op 'n boekrak kan *staan*). As 'n objek tipies nie op sy eie kan regop staan nie (in die geval van nierigiede voorwerpe soos papier, komberse en matte), word dit in 'n horisontale rigting getrek om dan eerder te lê (vgl. Lemmens, 2003:12):

(27) Ndl: *Er **ligt** (een krant/water/sneeuw/zand) op de weg.* (Lemmens, 2003:12)

'Daar **lê** ('n koerant/water/sneeu/ sand) op die pad.'

(28) StAfr: *Dit is 'n droë loop en oral **staan** bome.*

(29) GrAfr: *As de rietje inne water **lê**, inne water lê, inne water lê.*

---

⁷ Slegs voorbeelde waarvan die betekenis nie heeltemal duidelik is nie, sal na Afrikaans vertaal word.

In ander gevalle weer (soos (30) & (31)) kan ruimtes 'n geografiese ligging hê, soos gereeld gesien word in StAfr en GrAfr:

(30) StAfr: *Die magistraatskantoor **lê** aan die weste op die kant van die dorp.*

(31) GrAfr: *Daardie hele plek soos hy daar **lê**, dit was Griekwastad.*

Voorbeeld (30) verwys na die poskantoor se plasing in terme van die dorp se geografie, terwyl (31) verwys na 'n stuk land wat uitgestrek lê en wat, volgens die spreker, altyd Griekwastad was. Die land lê natuurlik op 'n horisontale wyse uitgestrek, so die V_{POS} vir 'n horisontale posisie kan hier gebruik word.

2.3.3.2 Desemantisering (semantiese verbleking)

Die vorige voorbeeldsinne het getoon dat 'n konstruksie kontekstueel kan uitbrei, hetsy deur te leksikaliseer (dus, meerdere leksikale betekenis te begin uitdruk) óf te grammatikaliseer (dus, verdere grammatikale funksies te begin verrig). 'n Volgende fase van kontekstuele uitbreiding as deel van 'n grammatikaliseringproses, is dat die konstruksie se betekenis begin verbleek.

Tydens desemantisering ontvang 'n leksikale item 'n tweede, nieleksikale funksie, wat uiteindelik sy enigste funksie kan word (Heine & Reh, 1984:36). Saam met leksikale betekenis, ontvang 'n woord dus 'n grammatikale funksie en kan dit eindelijk in 'n grammatikale morfeem verander. Tydens hierdie proses verskuif betrokke taalkundige eenhede gewoonlik van 'n oop na 'n geslote kategorie "or from a major to a minor part of speech" (Heine & Reh, 1984:39). Wanneer 'n leksikale item eers gedeseantiseer het, kan dit sommige van sy morfosintaktiese eienskappe verloor, soos die vermoë om infleksionele of afleidingsaffikse aan te neem. 'n Eienskap van desemantisering is dat die verandering van semantiese na grammatikale funksie vergesel word van 'n verskuiwing in sintaktiese status (Heine & Reh, 1984:37). In voorbeelde (32) en (33) het desemantisering 'n werkwoord na 'n voorvoegsel verander:

(32) Ewe: *Me- tso déha **ná** Kofi. (Heine & Reh, 1984:37)*
*Ek- vat palmwyn **gee** Kofi.*

(33) Ewe: *Me- tso déha **ná** Kofi. (Heine & Reh, 1984:37)*
*Ek- vat palmwyn **vir** Kofi.*

'Ek het vir Kofi palmwyn gegee.'

Desemantisering, net soos erosie, is nie 'n nodige of voldoende kenmerk van grammatikalisering nie (Campbell, 2001:151). Campbell vra dan in hierdie geval hoe nodig dit vir grammatikalisering is dat semantiese verbleiking en fonologiese reduksie (erosie) moet plaasvind. Nie een van die twee aspekte is nodige of voldoende vereistes nie, aangesien daar gevalle van verandering is wat nie gevalle van grammatikalisering is nie óf gegrammatikaliseerde items wat nie een van hierdie twee meganismes betrek nie (Campbell, 2001:157). Lehmann (1995:128) stem saam met hierdie stelling en voer aan dat desemantisering, nes fonologiese reduksie, ook buite grammatikalisering plaasvind.

In die meeste gevalle van desemantisering is daar die teenwoordigheid van 'n funksionele splitsing wat plaasvind wanneer een taalkundige eenheid⁸ (A) 'n sekere proses ondergaan om taalkundige eenheid (B) te word. Dit beteken nie dat A se oorspronklike status uitgekanselleer word nie – dit word vir 'n tydperk behou sodat daar in effek twee naasbestaande vorme bestaan wat slegs verskil in hul graad van grammatikalisering. B bly gewoonlik vir 'n tyd lank die “hibried” aangesien (hoewel dit 'n nuwe status het) dit steeds sekere fonologiese en morfologiese eienskappe behou van die tyd toe dit die rol van A vertolk het. Dit is dus duidelik dat 'n funksionele verdeling hier lei na die verskyning van funksiewoorde (Heine & Reh, 1984:84).

Sodra 'n taalitem eers 'n grammatikaliseringsskanaal betree het, is daar verskeie sintaktiese implikasies wat kan volg. Sulke implikasies kan slegs in verband staan tot die relevante eenheid, of tot volledige sinstrukture. Sommige prosesse, soos desemantisering en uitbreiding (*extension*), betrek merkwaardige sintaktiese veranderings, en ander soos aanpassing (*adaptation*) en erosie (*erosion*), is sintakties irrelevant (Heine & Reh, 1984:95-96).

Ter uitbeelding van desemantisering, gee Heine en Reh (1984:38) die voorbeeld van 'n taalkundige eenheid wat moontlik meer as een keer desemantisering kan ondergaan, maar telkens deur 'n ander kanaal. Hulle noem die Kwa-tale as voorbeeld, waar die

---

⁸ Oftewel 'n taalitem, soos daar in hierdie studie na die konsep verwys word.

werkwoord “wees by” drie verskillende funksies verrig: (i) as lokatiewe werkwoord; (ii) as voorsetsel; en (iii) as ’n onvoltooide aspektuele merker:

(34) Ewe: (i) *me-lê xɔ me.* (Heine & Reh, 1984:38)

Ek-wees.by huis in.
 ‘Ek is in die huis.’

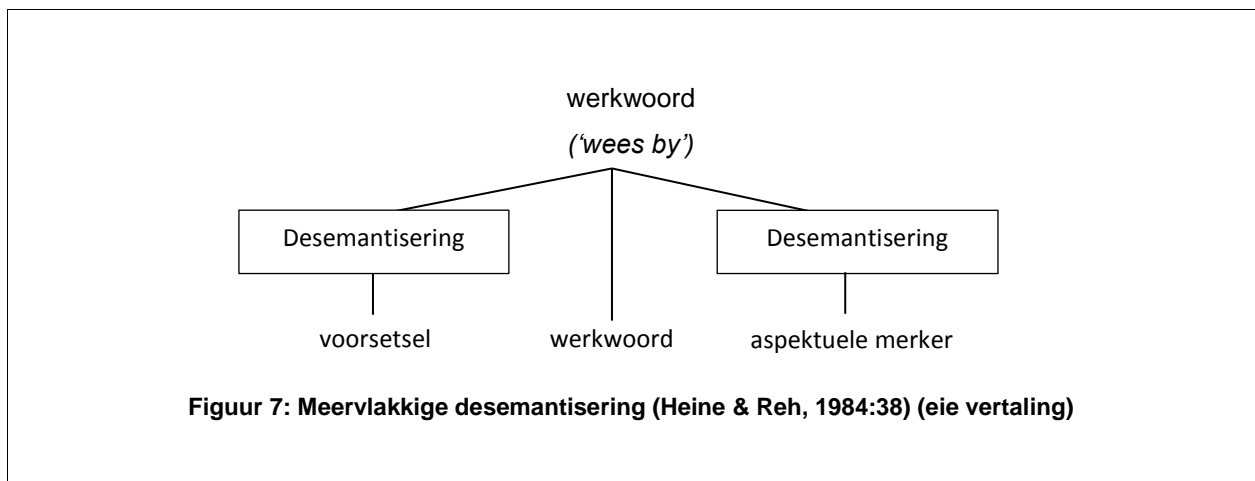
(ii) *me-ɖu nú lê xɔ me.*

Ek-eet ding PREP huis in.
 ‘Ek eet in die huis.’

(iii) *me-lê nú ɖu-ń.*

Ek-ONVOL ding eet-PROG.
 ‘Ek (is besig om te) eet.’

(i) verteenwoordig die oorspronklike funksie, terwyl (ii) en (iii) gevalle van desemantisering is. Heine en Reh (1984:38) illustreer die proses soos volg.

’n Voorbeeld van desemantisering in GrAfr kan gevind word by die wisselende gebruik van *loop* en *gaan*. Die V_{INF} “om te gaan” het veralgemeen om ook ’n progressiewe aspektuele merker te word, soos in (35).

(35) GrAfr: *Ons sal môet mar weerie witmense bietjie **lop** spreek meneer.*

*Ons sal môet mar weerie witmense bietjie **gaan** spreek meneer.*

2.3.3.3 *Kategoriale verandering*

Grammatikalisering het hoofsaaklik te doen met die ontwikkeling van betekenis en het ook 'n morfosintaktiese komponent, naamlik kategoriale verandering. Kategoriale verandering word beskryf in terme van 'n morfologiese siklus wat begin met vry sintaktiese strukture en leksikale vorme en vorder tot enklitiese vorme en ander affikse. Dit eindig teoreties gesproke in die verlies van grammatikale vorme. Aan die einde van hierdie ontwikkeling kan "uitgediende" vorme vervang word met ander vorme, wat die begin van 'n nuwe ketting van ontwikkeling kan beteken (Heine & Kuteva, 2006:165). Die volgende kien dui aan dat elke item na die regterkant meer grammatikaal en minder leksikaal is as die item aan sy linkerkant.

inhoudswoord → grammatikale woord → enklitiese vorme (*clitic*) → fleksieaffiks

(Hopper & Traugott, 2009:7)

'n Voorbeeld van kategoriale verandering by GrAfr is voorbeeld (36), waarin die hoofwerkwoord *loop*, oftewel *lop*, 'n tempusmerker van toekoms word. Grammatikalisering het veroorsaak dat *loop* sy leksikale waarde verloor om nou 'n funksie te verrig as die ekwivalent van *gaan*, wat in hierdie geval 'n toekomsmerker is, en dus het 'n kategorieverskuiwing plaasgevind vanaf hoofwerkwoord na hulpwerkwoord van tempus.

(36) GrAfr: *As jy nou so dertien jaar **lop** oud word*

Reanalise en ouksiliëring word onder kategoriale verandering bespreek as gevolg van hierdie meganismes se neiging om leksikale strukture stelselmatig na meer grammatikale strukture verander. Dit kan myns insiens as kategoriale verandering beskou word. Hoewel hierdie nie die enigste twee meganismes is wat onder kategoriale kan sorteer nie, is dit die twee meganismes wat die meeste van toepassing is op hierdie studie.

2.3.3.3.1 *Reanalise*

Harris en Campbell (1995) (soos aangehaal deur Campbell, 2001:141) argumenteer dat daar slegs drie meganismes van sintaktiese verandering is, naamlik reanalise, uitbreiding en verlening (*borrowing*). Hulle meen dat gegrammatikaliseerde vorme uit enige van hierdie drie meganismes kan spruit, maar dat reanalise oorheers. Reanalise

verander die onderliggende struktuur van 'n grammatikale konstruksie, maar wysig nie die oppervlakmanifestasie nie.

Reanalise is 'n meganisme van grammatikalisering, maar nie 'n voorvereiste daarvan nie (Kuteva, 2001:2). Met hierdie meganisme verstaan die luisteraar dat 'n uitdrukking 'n ander struktuur en betekenis het as dié wat die spreker bedoel het om daaraan te heg. 'n Bekende voorbeeld, geneem uit Hopper en Traugott (2009:50), is wanneer [Hamburg]+[er] 'kos item van Hamburg' gehoor word as [ham]+[burger]. Kort voor lank word die woord 'ham' met 'kaas' of 'bief' vervang, maar hierdie vervanging is 'n blote simptoom van 'n verandering wat reeds stilweg gebeur het. Hierdie voorbeeld illustreer reanalise van 'n enkele leksikale item, maar sintaktiese strukture kan ook gereanaliseer word (Hopper & Traugott, 2009:50). Die reanalise is nie sigbaar totdat 'n opmerklike verandering in die woordvorm plaasvind nie.

Langacker (1977:59) definieer reanalise as:

Change in the structure of an expression or class of expressions that does not involve any immediate or intrinsic modification of its surface manifestation.

Soms veroorsaak reanalise 'n verandering wat 'n grammatikale effek het, maar steeds 'n verskuiwing van 'n grammatikale na 'n leksikale struktuur het, eerder as van 'n leksikale na grammatikale struktuur – dit is die norm vir grammatikalisering (Heine & Reh, 1984:58). Hopper en Traugott (2009:59) herinner daaraan dat hoewel grammatikalisering altyd reanalise bevat, baie gevalle van reanalise nie grammatikalisering as resultaat het nie en ook dat, terwyl grammatikalisering in essensie unidireksioneel is, reanalise nie noodwendig is nie (Hopper & Traugott, 2009:95). Vanuit hierdie perspektief betrek reanalise 'n verandering in konstituensie (*constituency*), hiërargiese strukture, kategoriemarkers, grammatikale verhoudings en kohesie.

Haspelmath (1998:48) is egter van mening dat die meerderheid sintaktiese veranderinge wat plaasvind gevalle van “suiwer” grammatikalisering is wat binne 'n raamwerk van 'n grammatikaliseringsteorie beskryf behoort te word, sonder verwysing na reanalise. Dit is juis relevant vir hierdie studie oor V_{POS} 'e omdat dit duidelik aantoon wat die motivering agter die geëvolueerde gebruike van V_{POS} is. Neem as voorbeeld sin (37), waar slegs die V_{POS} gepassifiseer word. Breed (2012:180-181) meen dat die

onveranderbaarheid van die tweede werkwoord 'n bevestiging is van die V_{POS} en-progressief wat geouksilieer het. Sy stel verder dat die V_{POS} as hulpwerkwoord in die konstruksie optree, terwyl die tweede werkwoord die infinitiefwerkwoord word.

(37) *GrAfr:* Die liedjies wat jy nou die dag hier **gesit** en sing het.

*Die liedjies wat jy nou die dag hier gesit en gesing het.

2.3.3.3.2 Ouksiliëring

'n Aspek van kategoriale verandering wat sentraal staan tot hierdie studie is ouksiliëring. Spesiale aandag word hieraan gegee aangesien dit juis hierdie kategoriale verandering is wat plaasvind by die grammatikalisering van die V_{POS} -konstruksie, waarna hierdie studie ondersoek instel.

Ouksiliëring verwys na die proses waartydens komplekse leksikale strukture mettertyd ontwikkel tot hulpwerkwoordelike grammatikale strukture, tesame met al die semantiese, morfosintaktiese en fonologiese veranderinge wat daarmee gepaardgaan (Kuteva, 2001:2). Ouksiliëring, oftewel hulpwerkwoordvorming, is 'n term wat in 1968 deur Benveniste gemunt is om te verwys na die grammatikalisering van hulpwerkwoorde vanuit hoofwerkwoorde (Hopper & Traugott, 2009:26). Hierdie ontwikkeling benodig dikwels volledige konstruksies en nie net enkele woorde nie (Heine soos aangehaal deur Kuteva, 2001:2) en kan gesien word as 'n proses waartydens 'n morfosintaktiese verandering 'n leksikale struktuur na 'n grammatikale struktuur verander, soos gesien kan word in voorbeeld (38). Hier het *sit* (oorspronklik leksikaal) verander na 'n grammatikale struktuur wat 'n verledetydsaanduiding gee.

(38) *Diola Fogny:* i **lakɔ** fu- ri (Heine & Reh, 1984:118)

I- **sit** INF- eat

'I was eating.'

(39) *Bul:* Tova e zamraǐ znalo. (Kuteva, 1998:295)

this.NEUT.SG be.3SG.PRES freeze.PFV.PAST.PART.NEUT

'This has become frozen.'

Die verskynsel van komplekse werkwoordstrukture wat tot ouksiliêre strukture ontwikkel, is 'n proses wat strek oor tyd, soos dit ook die geval is met die meeste ander grammatikaliseringprosesse, soos reanalise en semantiese verbleking wat reeds bespreek is. Die klem lê op die wye verskeidenheid gebruike van hulpwerkwoorde, beide tydens enige sinkroniese stadium, asook die tydperk waartydens die minder hulpwerkwoordelike vorm in 'n meer hulpwerkwoordelike vorm verander tydens die historiese fase (Kuteva, 2001:7). Lehmann (2002:29) verduidelik die proses kortliks as wanneer 'n hoofwerkwoord 'n hulpwerkwoord word, moontlik via 'n modale werkwoord, wat dan om die beurt 'n modale of aspektuele merker word, en eindelik ook 'n tempus merker kan word: “[...] it may be employed when the predicate is a nominalized verb form, and in this way it ends up as an auxiliary”.

(40) *StAfr: Hy is gelukkig nie daarvan bewus dat sy pa, met sy veel ryper lewenskennis, hom doelbewus op taktvolle manier op 'n pad stuur waar hy self moet dink en self moet besluite neem om hom sodoende betyds voor te berei vir die dag wanneer daar nie 'n pa sal wees om na toe te hardloop nie.*

In (40) kan *sal* ook vervang word met *gaan*. Soos Lehmann verduidelik het, is die moontlikheid hier dat die modale werkwoord eindelik 'n tempusmerker kan word.

In beide sy diakroniese en sinkroniese manifesterings word ouksiliëring gesien as deel van 'n grammatikaliseringketting. Dit is 'n struktuur waar die verskillende ontwikkelingsstadia van taalkundige eenhede (van leksikaal na grammatikaal) ooreenstem met daaropvolgende skakels van die ketting. Aangesien die skakels in 'n fisiese ketting oorvleuel, kan 'n grammatikaliseringketting 'n nuttige metafoor wees vir 'n taalkundige vorm wat 'n aantal oorvleuelende gebruike het (Kuteva, 2001:10). Kuteva (2008:208) stel dat daar tydens ouksiliëring 'n *oorgangsperiode* is, wat plaasvind wanneer een struktuur vervang word deur 'n ander, nuwe struktuur. Ná hierdie oorgangsperiode sal die erosieperiode begin, saam met die ander drie prosesse wat deel is van grammatikalisering, naamlik uitbreiding, semantiese verbleking en kategoriale verandering (Kuteva, 2008:208).

Oorvleuelende gebruike is nie ongewoon nie. Die tipe oorvleueling wat die meeste bespreek word, is 'n oorvleueling in funksie – waar twee of meer uitdrukkings tydens 'n spesifieke punt in tyd die ontwikkeling van 'n spesifieke taal kompeteer vir die markering van 'n spesifieke funksie. Hierdie stryd lei gewoonlik na die terugstaan of verlies van die

ouer uitdrukking. In voorbeeld (41) uit Estnies dui Hopper en Traugott (2009:125) aan dat die relatiewe klous op twee maniere gevorm kan word – in konstruksie met 'n betreklike voornaamwoord en spilwerkwoord (*finite verb*) (41a) en met 'n partisipiumwerkwoord en geen voornaamwoord (41b).

(41)a. *Vanake silmitse-s kava inimes-t kes sammu-s üle*
old-man observe-PAST:3SG for-a-long-time person-PARTIT REL go-PAST:3G across
õue elimaja poole.
courtyard:GEN residential building:ILL

'For a long time the old man observed the person who was going across the courtyard to the residential building.'

b. *Vanake silmitses kava üle õue elumaja poole*
old-man observe.PAST.3SG for-a-long-time across courtyard:GEN residential building
sammu-vat inimes-t.
go-PRES:PART person-PARTIT. (Comrie, 1981:123-4)

Uit die bogenoemde voorbeeld verduidelik Hopper en Traugott (2009:126) dat (41b) se relatiewe klous, wat om die infinitiewe werkwoord gebou, is letterlik iets beteken soos “the old man watched for a long time the across the courtyard of the residential building going person”. So 'n klous is kenmerklik van 'n aangeleerde of argaïese styl (Comrie soos aangehaal deur Hopper & Traugott, 2009:126). Die meer tradisionele manier om 'n relatiewe klous in Estnies te vorm, is met 'n voornaamwoord en 'n spilwerkwoord, soos in (41a). Soos genoem, dwing die oorvleuelende funksies dikwels die ouer uitdrukking na die agtergrond, maar hierdie ouer laag (*layer*) of uitdrukking word nie noodwendig weggegooi nie en kan eerder interaktief saam met die nuwe laag bestaan (Hopper & Traugott, 2009:125).

Nog 'n tipe oorvleueling wat ondersoek word, is die oorvleueling in betekenis (Kuteva, 2008:209). Dit gebeur gedurende die diakroniese oorvleuelingstadium wanneer twee betekenis (een histories vroeër (A) en een histories later (B)) saam bestaan en later meerduidig is, oftewel $A \rightarrow AB \rightarrow B$ (Kuteva, 2008:209). In (42) uit Ewe het die woord vir

die liggaamsdeel “rug” (*meǵbé*) byvoorbeeld verander in die bywoord “agter” (ook *meǵbé*).

(42) Ewe: *dzra   xǝ-á   pé meǵbé dó.*   (Heine et al., 1991:66)

prepare house-DEF of back ready

‘Prepare the back wall of the house!’ / ‘Prepare the place behind the house!’

Heine et al. (1991:65-68) stel dat daar op die pad na grammatikalisering ’n intermediêre oorvleuelingstadium was waar meerduidigheid tussen die vroeëre en latere betekenis van *meǵbé* bestaan het (A – agterste deel van ’n voorwerp → B – area agter daardie voorwerp).

Tipiese grammatikale kategorieë is inherent meerduidig. ’n Verdere eienskap van grammatikaliseringkettings is dat hulle unidireksioneel is. ’n Tipiese voorbeeld van ’n grammatikaliseringketting is die ‘werkwoord na tempus/aspek/modaliteit’⁹ - ouksiliëringsketting (Kuteva, 2001:10). Volgens Heine (1993:53) is dit saamgestel uit ’n leksikale struktuur aan die een kant en ’n grammatikale merker van tempus, aspek of modaliteit aan die ander kant. Die betrokke grammatikale merker hier het nie ’n diskontinue geaardheid soos die tipies kombinasie van $V_{AUX} + V$ (bv. “*sal skryf*”) nie, maar is ’n infleksie. Die V-na-TAM-ouksiliëringsketting waarna Heine (1993) verwys, betrek vier verskillende kettings: die desemantiseringsketting, die dekatégoriseringsketting, die enklitiferingsketting en die erosieketting wat geïntegreer word in ’n algehele ouksiliëringsketting met verskillende stadia (Kuteva, 2001:11).

Dit is van integrale belang om te weet dat V_{AUX} ’e self onafskeidbaar is van die proses van ouksiliëring: “An auxiliary is a linguistic item covering some range of uses along the Verb-to-TAM chain” (Heine, 1993:70). Hierdie benadering kan handig wees in die hantering van V_{AUX} se problematiese geneigdheid om nie heeltemal leksikaal óf heeltemal grammatikaal te wees nie. Kuteva (2001:11) meen V_{AUX} sal meer grammatikaal of minder grammatikaal wees afhangend van die afstand gedek deur

---

⁹ Voorts sal die afkorting TAM gebruik word om te verwys na tempus/aspek/modaliteit.

V_{AUX} op die V-na-TAM-ketting. In die volgende voorbeelde ((43) en (44)) uit Pools het die werkwoord “om te wees” ouksilieer na ’n verledetydsmerker:

(43) Pol: *mył em.* (Thümmel, 1996:28)

wash.PAST.PART-suffix.dereived.from.be.1sg.PRES

‘I washed’

(44) Pol: a) *Nigdy-śmy tego nie myśleli.* (Andersen, 1987:31)

never-be.1PL.PRES that not think.PAST.PART.PL

b) *Nigdy tego-śmy nie myśleli.*

never that-be.1PL.PRES not think.PAST.PART.PL

c) *Nigdy tego nie myśleli- śmy.*

never that not think.PAST.PART.PL- be.1PL.PRES

‘We never thought that.’

Kuteva (2001:19) meen dat hulpwerkwoorde nie die resultaat van suiwer sintaktiese of morfologiese prosesse is nie. Sy meen dat dit eerder algemene konseptualiserende vermoëns weerspieël wat die “beeldende” aspek van menslike denke betrek. Een benadering tot ouksiliëring stel dat grammatikale hulpwerkwoordelike uitdrukkings en die ooreenstemmende leksikale uitdrukkings niks in gemeen het nie en sinkronies as homoniem behandel moet word. Voorbeeldsinne (45) en (46) illustreer hierdie stelling.

(45) StAfr: *Maar voor sy omdraai om te loop, vra sy: "Wou jy iets weet, of het jy iets nodig Hy het stil in Neil se spreekkamer gesit en die trane oor sy gesig voel loop.*

(46) StAfr: *Die koning het die mag oor die land.*

Die hond mag nie op die bed lê nie.

Dit gaan nie in hierdie geval oor toevallige homonieme nie, maar eerder oor woorde wat diachronies wel ’n verband het, maar nou in die sinkroniese tyd is die verband glad nie meer sigbaar nie. So ’n benadering verduidelik egter nie die sistematies herhaalde verskyning in ’n verskeidenheid geografies en geneties onverwante tale wat presies dieselfde pare homonieme uitdrukkings vir presies dieselfde stelle funksies gebruik nie, byvoorbeeld doelgerigte ruimtelike verskuiwing en toekomsverwysings (Kuteva,

2001:20). Die volgende voorbeelde, twee sinne uit Vai en twee sinne Burmees, illustreer hoe verskeie tale met dieselfde konstruksie hul ruimtelike plasing kan uitdruk, asook progressiewe betekenis:

(47) Vai: a) ánu bε djí:e- ro (Heine soos aangehaal deur Kuteva, 2001:23)

3PL COP **town-in**

'They were in the town.'

b) á wε fen dón- do (← ro)

3SG COP thing **eat in**

'He was eating something.'

(48) Bur: a) Θu ʔei nei te. (Heine soos aangehaal deur Kuteva, 2001:23)

3SG house **be.at** PART

'He is at home.'

b) Θu zεga pyô nei te.

3SG words speak **be.at** PART

'He is speaking.'

'n Tweede benadering sien die grammatikalisering van komplekse werkwoordstrukture as die verlies van betekenis en 'n omskakeling na leë woorde wat, eers nadat dit in ooreenstemming met taalspesifieke konvensies staan, dit funksies van grammatikale woorde begin aanneem.

As daar aangeneem word dat oksiliëring 'n konseptueel-gedrewe proses is, soos voorgestel deur Kuteva (2001:28), kan sekere "netjiese" ontwikkelinge soos "een leksikale bronstruktuur – een grammatikale teikenstruktuur", verwag word. In die praktyk is dit egter nie wat gebeur nie en Kuteva meen dat oksiliëring 'n weerspieëling is van die basiese menslike konseptualiseringsbeginsel¹⁰. Argumente wat ten gunste van so 'n

---

¹⁰ Abstrakte idees word gekonseptualiseer en word dienooreenkomstig uitgedruk in terme van konkrete idees.

standpunt is, meen dat alle leksikale bronne vir hulpwerkwoordelike konstruksies werkwoordelike betekenis bevat wat relatief konkreet en basies is ten opsigte van menslike ervarings. Dan is daar ook grammatikaliseringsoetes wat 'n spesifieke leksikale struktuur aan die begin en 'n grammatikale konstruksie aan die eindpunt van die roete het wat 'n spesifieke betekenis uitdruk (Kuteva, 2001:22).

Die konseptuele transformasies wat by ouksiliëring betrokke is, verskil nie drasties van die transformasies wat by "gewone", niegrammatikale konseptualiseringsprosesse betrokke is nie. Langacker (1987) (soos aangehaal deur Kuteva, 2001:29-30) meen dat die kern van die taalkundige uitdrukking van menslike denke die volgende algemene kognitiewe vermoëns is wat deur alle mense gedeel word: 1) die vermoë om 'n situasie op verskillende maniere te struktureer; 2) die vermoë om 'n konsep vanaf een domein na 'n ander te verskuif; en 3) die vermoë om 'n hoogs abstrakte vorm op meer as een manier te beskou.

Ouksiliëring is 'n gevolg van grammatikalisering wat baie aspekte betrek en verduidelik waarom die V_{POS} 'e in GrAfr dikwels 'n hulpwerkwoordelike funksie verrig en nie meer hoofsaaklik in die rol van die hoofwerkwoord staan nie. Voorbeelde en gevolge van die ouksiliëring van die V_{POS} in GrAfr word in Hoofstuk 4 omvattend bespreek.

2.3.3.4 Erosie

Erosie, oftewel fonetiese reduksie of verlies aan fonetiese inhoud, is 'n proses wat aanhoudend aan die werk is in taal. Dit is geneig om te herhaal so lank as wat daar fonologiese materiaal is om mee te werk (Heine & Reh, 1984:25). Dit is 'n proses waartydens die fonologiese standvastigheid van 'n morfeem gereduseer word in ooreenstemming met sy nuwe evolusionêre status. 'n Tweesillabige woord kan byvoorbeeld tot 'n eensillabige morfeem gereduseer word nadat affiksasie plaasgevind het (Heine & Reh, 1984: 21).

In hierdie voorbeeld van Kituba, 'n pidgin van Kikongo, het twee- en driesillabige voornaamwoorde en aspektuele merkers binne twee generasies in eensillabige affikse verander:

Twee generasies gelede
Munu imene kw-enda

Huidige generasie
mu-me-kwenda

Ek PERF INF-gaan

'Ek het gegaan.'

Munu ikele kwenda ku- sosa mu-ke-kwe-sosa

Ek PROG gaan INF-soek

'Ek is aan die soek.'

Munu lenda ku- sala mu-le-sala

Ek mag INF-werk

'Ek mag werk.'

(Fehderau (1966) soos aangehaal deur Heine & Reh, 1984:22)

Lehmann (1995:126) beskryf erosie of fonetiese reduksie as die geleidelike verlies van fonologiese inhoud. Dit kan beskryf word as “the successive subtraction of phonological features”. Afhangend van waar hierdie kenmerke afgetrek word, kan dit ook lei na die verlies van segmente. Die resultaat is dat die taalteken korter word. Dit is moontlik dat die weglating van die “en” in GrAfr-konstruksie 'n voorbeeld van erosie kan wees (vergelyk weer voorbeeldsin (16)).

Bybee *et al.* (1994:20) maak die gevolgtrekking dat 1) daar 'n konneksie bestaan tussen die frekwensie van gebruik en fonetiese massa wat behou word, soos dat die meer gebruikte materiaal (leksikaal of grammatikaal) geneig is om verdere fonetiese reduksie te ondergaan as die minder gebruikte materiaal en 2) dat woorde se fonetiese reduksie relatief tot die veralgemeende leksikale items plaasvind, wat om die beurt relatief tot meer gespesialiseerde lekseme gereduseer word.

In verband hiermee praat sy verder van “veralgemening” waartydens daar verskillende stadia is, en elke stadium die verlies aan een gedeelte van die betekenis tot gevolg het. Die ontwikkeling van van V_{PROG} word ook deur Bybee *et al.* besryf as veralgemening (1994:291). Hierdie konstruksies ontwikkel vanuit 'n ruimtelike vorm, na 'n temporele vorm. 'n Uitdrukking wat beteken dat 'n agent ruimtelik geplaas word in 'n aktiwiteit, impliseer immers in elk geval ook dat die agent temporeel geplaas word. Die verskuiwing van ruimtelike na temporele betekenis gebeur omdat dit eenvoudig die enigste rigting is waarin hierdie verandering kan plaasvind om te kan sê dat grammatikalisering plaasvind.

...shifting to the purely temporal meaning is the only direction of change that would lead to an increase in frequency and thus to grammaticization of the construction. (Bybee *et al.*, 1994:292).

2.4 Slot

Hierdie literatuurstudie het gefokus op een aspek in die titel van die verhandeling, naamlik om die agtergrond te skep vir 'n grammatikaliseringsondersoek. Na aanleiding van die kort beskrywing van grammatikalisering, is 'n begrip van grammatikaliseringprosesse of -aspekte soos reanalise, ouksiliëring en desemantisering myns insiens nuttig om die grammatikaliseringproses tydens die vorming van die V_{POS} -grammatikale konstruksie te beskryf, asook om die verskille in die gebruik van V_{POS} 'e tussen GrAfr en StAfr mee uit te lig.

Verskeie definisies van grammatikalisering is aangehaal ten einde te beklemtoon dat daar nie net een aanvaarde of ten volle korrekte definisie van die term bestaan nie. Hierdie studie werk vanuit die vertrekpunt dat grammatikalisering 'n proses is waartydens leksikale eenhede hul leksikale betekenis verloor om meer grammatikaal te word. Hierdie eenhede ondergaan dus semantiese verandering wat lei tot 'n toename in frekwensie van gebruik. Dit is nie nodig dat 'n eenheid ál die grammatikaliseringprosesse moet deurmaak om te grammatikaliseer nie.

In die volgende hoofstuk word die betekeniskategorieë van die predikaat bespreek. Eerstens sal die verskillende sinsdele uiteengesit word. Tweedens sal die vier funksies van die spil uiteengesit word. Derdens word daar grootliks op tempus, aspek en modaliteit, as betekeniskategorieë van die spilwerkwoord, gefokus.

Hoofstuk 3: Die spil – tempus, aspek en modaliteit

3.1 Inleiding

In die vorige hoofstuk is grammatikaliseringsteorie, asook verskeie aspekte van grammatikalisering bespreek. Daar is gestel dat oksiliëring 'n aspek is wat sterk teenwoordig is in die grammatikalisering van die GrAfr'e V_{POS} -konstruksie. In Afrikaans word die spil¹¹ (*finite verb*) deur die hulpwerkwoord (V_{AUX}) uitgedruk, en hierdie studie ondersoek juis, onder andere, die proses van hulpwerkwoordvorming tydens die ontwikkeling van die grammatikale V_{POS} -konstruksie. Hierdie hoofstuk hanteer dus meer in diepte die funksies van die spil in Afrikaans. Die betekeniskategorieë wat deur die spil uitgedruk word, word ook in hierdie hoofstuk bespreek.

Volgens Lehmann (2002:119) behoort leksikale items rofweg tot groot klasse (*major classes*) soos byvoeglike naamwoorde, telwoorde of werkwoorde. Die klein klasse (*minor classes*) is in essensie voornaamwoorde, hulpwerkwoorde, voorsetsels en voegwoorde. Hy merk dat dit al die groot klasse is wat grammatikalisering ondergaan en die kleiner klasse wat gevorm word of items bykry deur grammatikalisering. Hoofwerkwoorde verander byvoorbeeld na hulwerkwoorde en selfstandige naamwoorde word telwoordklassifiseerders (*numeral classifiers*).

Die spil maak deel uit van die modus, wat gebruik word om 'n gespreksrol te aktiveer – byvoorbeeld 'n versoek versus 'n bevel versus 'n stelling (vergelyk Halliday, 1985). Gewoonlik druk 'n selfstandige naamwoord of voornaamwoord die sin se gesprekstema uit en hierdie element word die onderwerp van die sin genoem. Die spil moet teenoor die infinitief gesien word, soos in die volgende sinne, waar die spil verbuig om by die persoon te pas, terwyl die hoofwerkwoord onverbuig bly. Vergelyk die volgende sinne.

(49) Eng: *I am eating.*

(50) Eng: *He is eating.*

---

¹¹ Enige verdere verwysings na die spil sal die woordsoorte hulpwerkwoorde, skakelwerkwoorde, medewerkwoorde (vergelyk die onderskeid van onder andere Ponelis (1978:241-271) en enige ander indelings van hierdie woorde, asook perifrastiese konstruksies soos V_{POS} *en*, insluit.

(51) Eng: *They are eating.*¹²

Die spelwerkwoorde in sinne (49)-(51) is onderskeidelik die hulpwerkwoorde *am, is* en *are*. Die infinitiewe daarteenoor is telkens *eating*. Die spel verrig 'n grammatikale funksie in 'n sin, byvoorbeeld om aan te dui of die aksie in die hede of verlede uitgevoer word of om aan te dui uit watter gesigspunt die spreker die aksie beskou. Die spel is subjekooreenstemmend, terwyl die infinitief die hoofaksie uitdruk. Soos gesien kan word uit (49) is die spel die verbuigde vorm van 'n werkwoord "to be", terwyl die infinitief 'n spesiale werkwoordvorm is wat geen tempus, modaliteit of verbuiging vir die persoon merk nie (Biber *et al.*, 2005:460). In die bogenoemde voorbeelde bly die leksikale werkwoord '*eating*' in al drie sinne dieselfde, en ontvang geen ander infleksie buiten die *-ing* wat die progressief aandui nie. Die spel verbuig egter vanaf die infinitiewe "to be" om by elke persoonsvorm te pas (*am, is, are*).

Soos reeds kortliks genoem, kan die spel vier funksies verrig, naamlik: 1) om die tydstip waarop die situasie plaasvind uit te druk; 2) die oogpunt waaruit na die situasie gekyk word duidelik te maak; 3) spesifieke houdings of opinies van die spreker oor te dra; en om aan te dui of dit 'n gerealiseerde of ongeraliseerde (oftewel positiewe of negatiewe) situasie is. Elke funksie word vervolgens bespreek.

Eerstens kan die spel dus die tyd van 'n gebeurtenis in 'n sin uitdruk. By die uitdrukking van tyd word gevra of die gebeurtenis op dieselfde tyd as die kommunikatiewe interaksie tussen die spreker en hoorder plaasvind, of dit reeds plaasgevind het en of dit nog in die toekoms gaan plaasvind (Reichenbach, 1947:287).

(52) StAfr: *Hy was soos iemand wat op die rand van 'n swembad **gestaan het**.*

(53) GrAfr: *Dis war hille **gestan het**.*

In voorbeelde (52) en (53) word die spel **het**, tesame met die *ge*-deelwoord, gebruik om aan te toon dat die aksie in die verlede plaasgevind het. Die betekenisfunksie wat die tyd van die sin uitdruk, word *tempus* genoem.

---

¹² Aangesien Afrikaans nie die subjekooreenstemming met die spel morfologies markeer nie, word daar van Engelse voorbeeldsinne gebruik gemaak om die verskil tussen die *finite verb* (spel) en *infinitive* (infinitief) te illustreer.

In die tweede plek kan die spil 'n situasie voorstel wat in sy geheel vanaf 'n sinseksterne perspektief beskou word (perfektief/voltooid), óf 'n spesifieke gedeelte van die gebeurtenis kan uitgelig word om op te fokus, oftewel met 'n sinsinterne perspektief (imperfektief/onvoltooid). Hierdie kategorie dui aan of die situasie klaar of steeds aan die gang is (Biber *et al.*, 2005:455). In voorbeelde (54) en (55) word daar op 'n spesifieke gedeelte van 'n gebeurtenis gefokus, naamlik 'n oomblik toe die spreker se grootvader op sy plaas, Koningskroon, gesit en skryf het en toe die spreker op die bank gaan sit het. Die spil word telkens deur *sit* uitgedruk, want die infinitiewe werkwoorde (*skryf* en *luister*) verteenwoordig die hoofaksie. Hierdie betekenskategorie word *aspektualiteit* genoem. Let vir interessantheidsomthale hoe die GrAfr (55) die vryheid het om die werkwoord tot 'n ander posisie te skuif.

(54) StAfr: *Ons het die voorhuis binnegegaan, waar ek verbouereerd op 'n bank gaan **sit en luister** het hoedat my tannies weer gesonde opelyf het.*

(55) GrAfr: *Daar tyd toe't hei dit skrywe, toe **skryf sit** mei Vader, grootvader, hy se plaas, op "Koningskroon".*

Derdens word daar gevra of die sin verwys na 'n definitiewe gebeurtenis en of 'n modale betekenis uitgedruk word deurdat een of ander behoefte, verpligting, moontlikheid of onsekerheid oor die gebeurtenis uitgedruk word. Modale hulwerkwoorde word gebruik om logiese of persoonlike menings uit te druk (Biber *et al.*, 2005:175 & 458).

(56) StAfr: *Ek sê vir hom hy moet opstaan en die see in loop tot die water sy asem smoor, maar hy **wil nie**.*

(57) GrAfr: ***Wil** sy pype rook set daar.*

Voorbeeld (56) dui aan dat 'n persoon in die sin nie die behoefte het om in die see in te loop nie. In voorbeeld (57) word die behoefte van die spreker om sy pyp op 'n ander plek te gaan rook, ook deur *wil* uitgedruk. *Wil* is in albei gevalle 'n modale merker wat gesien kan word as 'n tipe onsekerheid na verwys word as die betekenskategorie *modaliteit*. Die kategorie word tradisioneel opgedeel in die afdelings deontiese, epistemiese en dinamiese modaliteit.

Die laaste funksie van die spil kan wees om te bevestig of die gebeurtenis in sin plaasgevind het of nie. Die sin kan dus positief of negatief wees in die sin dat dit bevestig of die situasie waarvan in die sin gepraat word, realiseer al dan nie. Daar word

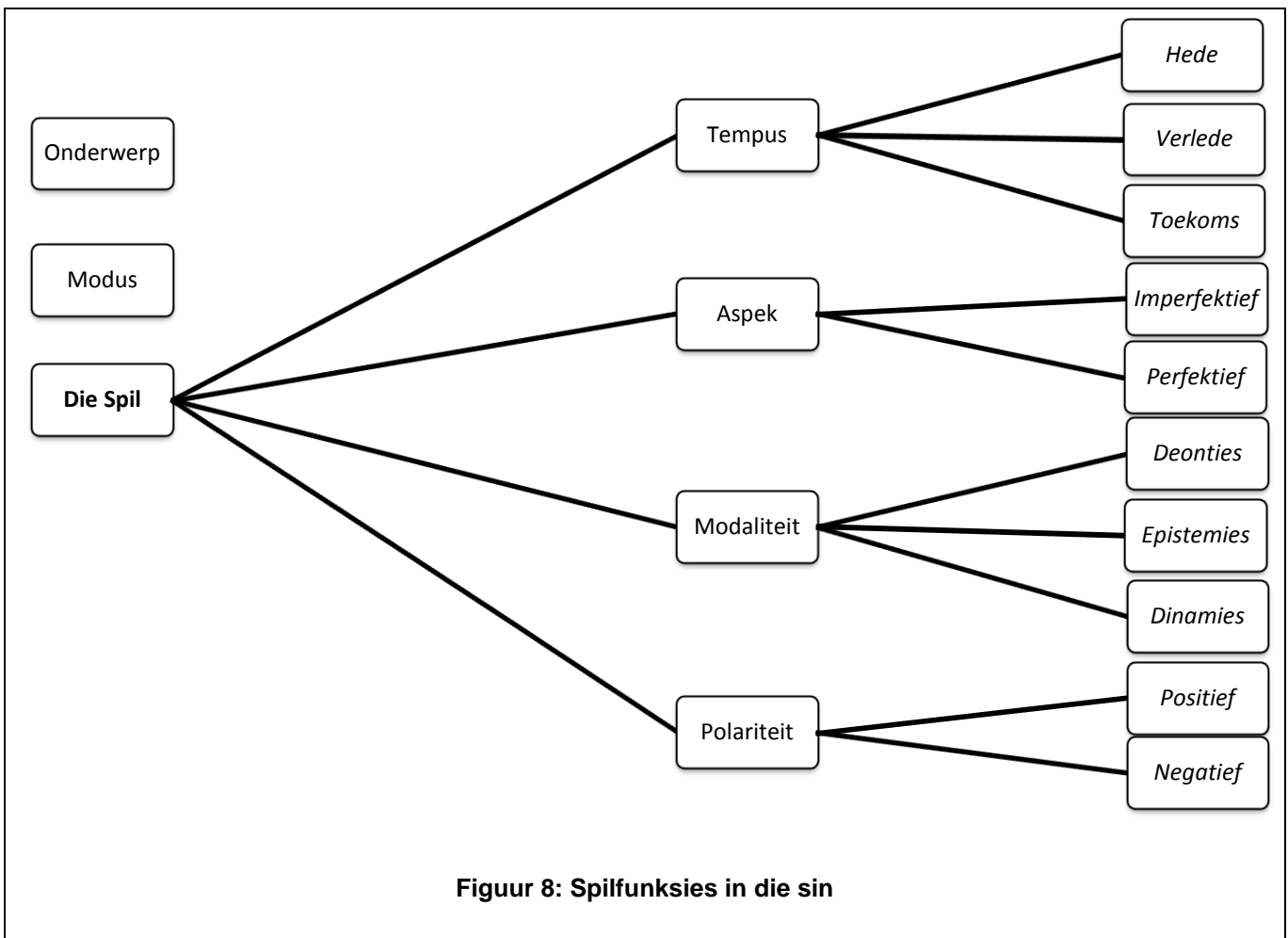
hierna verwys as die *polariteit* van die sin. In sin (58) begin die uitdrukking as positief, in die sin dat die pa wel die ma geslaan het, maar dit word dan genegatifeer deur die *nooit* en *nie*. Voorbeeld (59) het weereens *nooit* en *nie* as die negativering van die sin. Die spreker wil dus sê dat hy nooit die kans gehad het om saam met die grootmense aan tafel te sit as kind nie.

(58) StAfr: *Hel, toe hy nog 'n kind was, het sy pa sy ma nog erger geslaan, en sy ma het nooit na die gereg toe gehardloop nie.*

(59) GrAfr: *Ik kon nooit sit wari grootminse sit nie.*

In die res van hierdie hoofstuk word elk van bogenoemde betekeniskategorieë, behalwe polariteit, meer uitgebreid beskryf. Die doel hiervan is om in Hoofstuk 4 te kan bepaal watter van hierdie funksies die meeste deur die V_{POS} -konstruksie in GrAfr verrig word. Die volgende figuur (Figuur 8) is 'n visuele voorstelling van die betekeniskategorieë wat die spil in Afrikaans uitdruk. Dit betrek tempus, aspek, modaliteit (TAM) en polariteit. Lehmann (2002:29) veronderstel dat die grammatikalisering van V na TAM-merker gaan vanaf $V \rightarrow V_{AUX}$ (moontlik via 'n modale V) $\rightarrow$ aspek of modale merker $\rightarrow$ tempusmerker. Hy stel dat wanneer V_{AUX} sy leksikale waarde verloor, dit nie meer oor die leksikale werkwoord heers nie. Sodra dit 'n TAM-merker word, is dit afhanklik van die leksikale werkwoord, wat nou die hoofwerkwoord is (Lehmann, 2002:29-30).

Polariteit word as deel van die spil beskou, maar dit word nie deur 'n hulpwerkwoord uitgedruk nie, maar eerder deur 'n partikel. Aangesien hierdie studie fokus op die grammatikale funksies van die hulpwerkwoord, gaan polariteit nie betrek word nie, aangesien dit nie relevant is vir GrAfr nie. Die bespreking in hierdie hoofstuk word hoofsaaklik gebaseer op sentrale of ikoniese teoretiese bronne wat die drie terme bespreek, te wete Comrie (1976), Comrie (1985) en Palmer (1995). Figuur 8 is 'n skematiese voorstelling van die verskillende betekeniskategorieë van die spil, en behalwe vir 'n bespreking van polariteit, is dit ook die afdelings en subafdelings van hierdie hoofstuk.

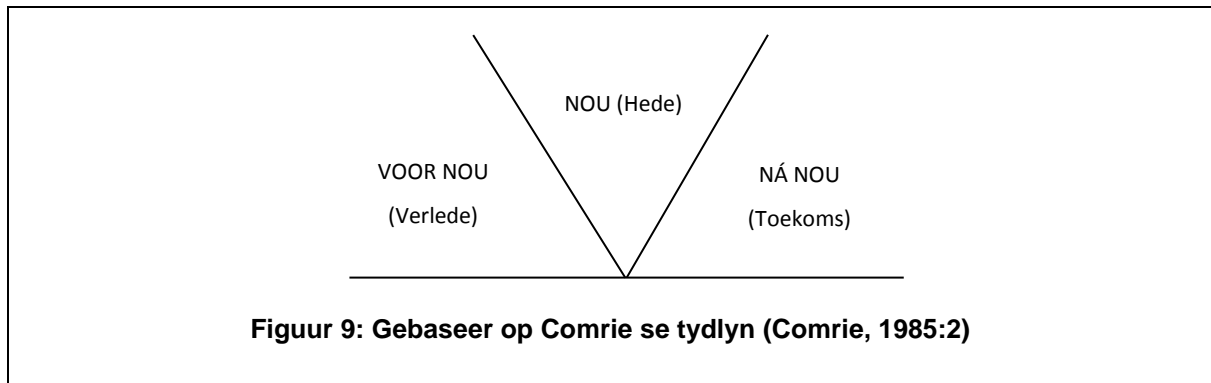

3.2 Tempus

In die *Grammatika van Standaard-Afrikaans* meld Van Schoor (1983:131) dat tyd in die grammatika betrekking het op die verhouding tussen die tyd *waarop* gepraat word en die tyd *waarvan* gepraat word. Hy stel verder dat daar tussen drie grammatiese tye onderskei word, naamlik die wat 1) hoort tot die verlede of die verbygegane; 2) tot die huidige, die hede of die teenwoordige; en 3) tot die toekomstige of die toekoms. Dit sluit aan by Reichenbach (1947:71) se ikoniese waarneming van tempus. Reichenbach meen egter dat hierdie betekenis-kategorie 'n heelwat meer komplekse interpretasie vereis. Hy bied 'n nuttige manier aan om die verhouding tussen tempus en aspek aan te toon, wat binnekort bespreek sal word.

Comrie (1985:9) definieer tempus as die grammatikalisering van tyd in taal. Hy stel drie riglyne wat relevant is tot die definisie van tempuskategorieë: (i) die deiktiese sentrum

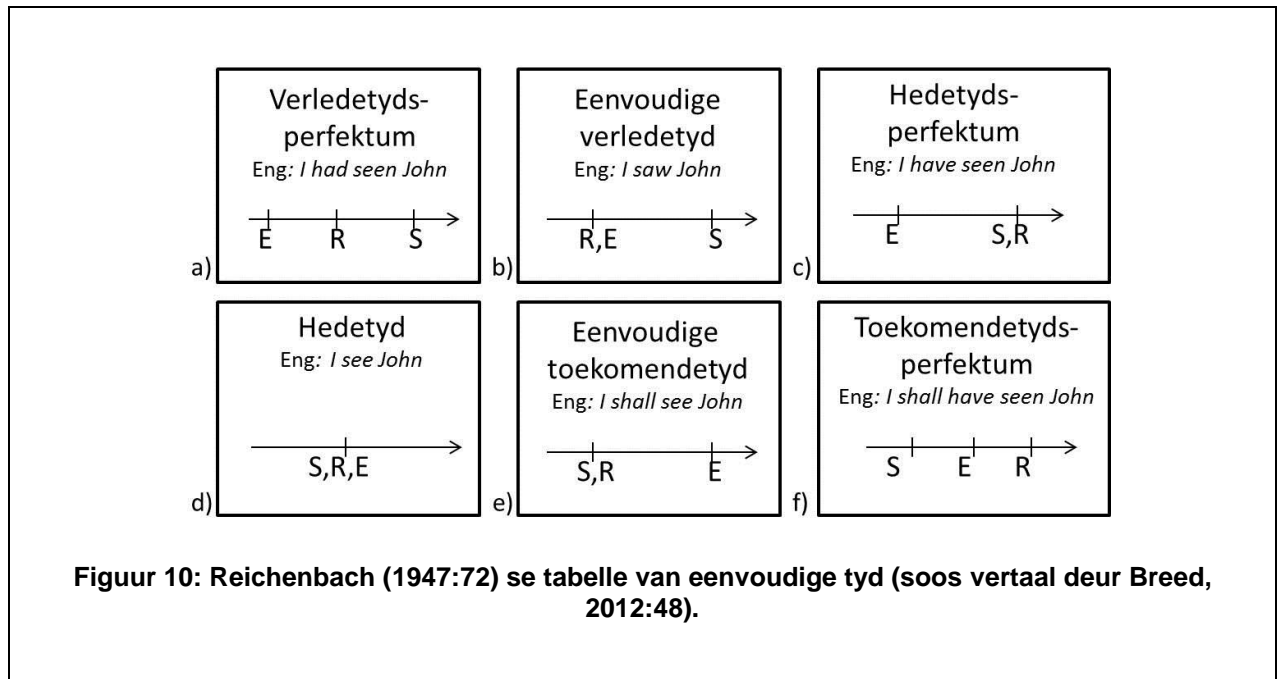
(soos absolute tyd, of relatiewe tyd); (ii) die situasie waarna verwys word voor, ná of gelyk met die deiktiese sentrum staan; en (iii) die afstand tussen die betrokke situasie en die deiktiese sentrum (die afstand word in tyd gemeet). Comrie (1985:2) stel voor dat tempus gebruik word om situasies op 'n tydlyn te plaas volgens hierdie drie riglyne, met die verlede tyd na die linkerkant en die toekomstetyd na die regterkant (Figuur 9).

Op sy eie verskaf tyd nie enige landmerke waarvolgens situasies geplaas kan word nie. As tyd 'n begin gehad het, weet ons nie waar daardie begin was nie, so niks kan relatief tot daardie punt geplaas word nie. As tyd 'n einde het, weet ons weereens nie waar dit geplaas kan word nie en daarom is weereens geen plasing relatief tot daardie eindpunt moontlik nie. As gevolg hiervan is dit nodig om 'n arbitrêre verwysingspunt te stig waarna mens kan verwys om situasies in tyd te plaas. In beginsel is 'n aantal logiese verwysingspunte beskikbaar en baie van hulle word gebruik vir die uitdrukking van leksikaal gevestigde uitdrukkings. Christus se geboorte word tradisioneel as 'n arbitrêre verwysingspunt gebruik en jare word terugwaarts of vorentoe getel van daardie punt af (Comrie, 1985:13-14).

Reichenbach en Comrie se indelings verskil effens, en Reichenbach (1947:71-72) onderskei tussen drie "tydpunte" om 'n situasie uit te druk, naamlik i) die spreekpunt (*point of speech*); ii) die situasiepunt (*point of event*); en iii) die verwysingspunt (*point of reference*). Die spreekpunt, **S**, verteenwoordig die oomblik waarop die uiting gemaak word. Die situasiepunt, **E**, verwys na die oomblik waarop die situasie plaasvind. Die verwysingspunt, **R**, verteenwoordig die wyse waarop daar na die situasie verwys word. Die formule wat Reichenbach gebruik om die verhouding tussen die verskillende punte

van tydsuitdrukking te toon, word duidelik wanneer sy tabelle van naderby beskou word. Vergelyk Figuur 10.

Die punte **S**, **E** en **R** staan volgens Reichenbach telkens in verskillende verhoudings tot mekaar staan, afhangend van die tempus. Byvoorbeeld: in Figuur 10(d) *I see John*, is die oomblik waarop daar van die situasie 'om John te sien' gepraat word (**S**), gelyk aan die oomblik waarop daar na die situasie verwys word (**R**), sowel as die oomblik waarop die situasie plaasvind (**E**). In 'n eenvoudige verledetydsin soos in Figuur 10(b) *I saw John*, is die verwysingsoomblik (**R**) en die tyd waarop die situasie plaasvind (**E**) op dieselfde oomblik, maar die oomblik waarop daar van die situasie gepraat word (**S**), vind eers daarna plaas.

Fillmore (1966:220) stel dat deiksis verwys na daardie aspekte van taal waarvan die interpretasie relatief staan tot die gespreksgeleentheid, en ook tot die tye voor en ná die gespreksgeleentheid. Dit staan relatief tot die plasing van die spreker ten tyde van die uiting en ook tot die identiteit van die spreker teenoor die gehoor. Hy meen verder dat 'n uitgebreide teorie van deiksis ander aspekte soos die spreker se omgewings-, temporele en sosiale oriëntasie ook in ag sou neem. Langacker (1987:126) stel dat 'n deiktiese uitdrukking gedefinieer kan word as 'n uitdrukking wat een of ander verwysing insluit tot 'n gespreksoomblik. Hierdie definisie impliseer in effek 'n sisteem wat entiteite

vereenselwig met 'n verwysingspunt en dit word 'n deiktiese sisteem genoem. Daar kan dus gesê word dat tyd deikties is. In teenstelling hiermee, is aspek niedeikties, aangesien die bespreking van die interne temporele samestelling van 'n situasie redelik afhanklik is van sy verhouding tot enige ander punt in tyd (Comrie, 1985:14).

Die eenvoudigste voorbeeld van 'n deiktiese sisteem is waar die huidige gespreksituasie (“die hier en nou”) as die deiktiese sentrum geneem word. Dit definieer die eerste persoon as die spreker, die tweede persoon as die luisteraar en almal anders as die derde persoon. In terme van plek is die plek waar die gespreksituasie plaasvind “hier” en alles anders is “daar”. Die geval van plek is meer kompleks aangesien die fisiese ligging van die spreker en luisteraar nooit presies identies kan wees nie – dit is moontlik dat daar 'n aansienlike fisiese skeiding tussen hulle kan wees. In Engels verwys ‘*here*’ meer spesifiek na die spreker se plasing, sodat, indien die luisteraar fisies van die spreker geskei is, daar na die luisteraar se plasing verwys word as ‘*there*’ (Comrie, 1985:14).

Tempus kan verder onderverdeel word in absolute tyd en relatiewe tyd. Hierdie twee tydsforme word nie in diepte bespreek nie, maar dit is kortliks nodig om te weet dat absolute tyd die huidige oomblik as die verwysingspunt vir gespreksoomblik neem. *Vandag* (die dag wat die huidige oomblik insluit), *gister* (die dag voor die dag wat die huidige oomblik insluit) en *môre* (die dag ná die dag wat die huidige oomblik insluit) is almal voorbeelde van verwysings na absolute tyd. By relatiewe tyd word die verwysingspunt vir die situasie deur die konteks gegee en nie noodwendig deur die huidige oomblik nie (Comrie, 1985:56). Byvoorbeeld: in die sin “*On the next day, Jack looked out of his window*”, soek mens van nature 'n verwysing wat die uiting in verhouding tot die huidige oomblik sal plaas, maar daar is geen (Comrie, 1985:56). Die konteks dui egter aan dat die spreker hierdie uiting maak nadat Jack by sy venster uitgekyk het en stel dat hierdie gebeurtenis plaasgevind het 'n dag nadat iets anders gebeur het. Dit is relatiewe tyd.

Met die huidige oomblik as die deiktiese sentrum word die volgende drie tempusse, naamlik die hede, verlede, en toekoms, soos volg gedefinieer: hede beteken die tyd van die situasie en die huidige oomblik val op dieselfde oomblik; verledetyd beteken die plasing van die situasie voor die huidige oomblik; toekomendetyd beteken die plasing van die situasie ná afloop van die huidige oomblik.

(64) StAfr: *Jan is te lui; terwyl ons nou hier werk, sal hy natuurlik weer êrens in die koelte wegkruip.*
(Van Schoor, 1983:131)

Comrie (1985:38) se sentrale aanvoering is dat die hede slegs verwys na 'n situasie wat die huidige oomblik bevat, selfs waar daardie situasie deel is van 'n langer situasie wat meer as net die huidige oomblik beslaan (Comrie, 1985:38). Beskou voorbeeld (65) in hierdie verband. Die spreker se uiting is in die hede geformuleer, maar dit is duidelik dat die aksie verby die huidige oomblik strek omdat die spreker nou begin hardloop, maar dan 'n oomblik verder in die toekoms in beplan om die man te stop.

(65) GrAfr: *Uit die huis uit hol en die man **loop stop**.*

3.2.2 Verledetyd

Deur weer na Comrie se tydlyn te verwys, waar die huidige oomblik as 'n punt aangedui word, word 'n situasie in die verledetyd links van die huidige oomblik geplaas. Die betekenis van die verledetyd is dus die plasing van tyd voor die huidige oomblik en enige verdere afleidings oor temporele plasing word gemaak op grond van individuele sinne in die verledetyd wat die resultaat is van ander faktore (Comrie, 1985:41). Die verledetyd plaas 'n situasie egter voor die huidige oomblik, maar sê nie of die situasie slegs 'n enkele punt beklee, of dit oor 'n verlengde tydperk strek tot by die huidige oomblik, of verby die huidige oomblik strek nie. Daar is egter gewoonlik 'n gespreksimplikasie dat die situasie nie tot by, of verby die hede strek nie (Comrie, 1985:41). Die kardinale faktor by die verledetyd is dat dit kontekste insluit waar die verlede gedefinieer word deur die voorafgaande gebeurtenis (Dahl, 1985:119). Dit is moontlik dat ander verskynsels in die sin kan aandui dat die situasie waarna verwys word wel in die verlede geëindig het, maar dit is weereens as gevolg van hierdie ander verskynsels, nie as gevolg van die verledetyd se betekenis nie (Comrie, 1985:42).

(66) StAfr: *Hy **was** soos iemand wat op die rand van 'n swembad **gestaan het**.*

(67) GrAfr: *Dis war hille **gestan het**.*

Voorbeelde (66) en (67) het elk voorbeelde van verledetydsmerkers in GrAfr. In (67) kry die hoofwerkwoord die deelwoord *ge-*vooraan en saam met die spil *het*, is dit

duidelik dat hierdie gebeure in die verlede afgespeel het. Die sin is ook baie soortgelyk aan StAfr se verledetydskonvensies saamgestel, soos gesien in (66).

3.2.3 Toekomendetyd

In terme van die voorafgaande analise van tempus mag dit dalk voor die handliggend blyk te wees dat die toekomendetyd 'n situasie plaas ná die huidige oomblik, met ander woorde regs van die huidige oomblik op die tydlyn. Mens kan dan ook oor die toekomendetyd uitbrei op presies dieselfde manier as oor die verledetyd – veral in die sin dat dit eenvoudig ná die huidige oomblik lê, maar nie noodwendig die huidige oomblik uitsluit nie. Dus: *John will be eating his lunch when you call on him in five minute's time* sluit nie die moontlikheid uit dat hy reeds sy middagete begin eet het nie. Na aanleiding van die tydlyn wat Comrie gebruik, lyk die toekomende tyd presies soos die verledetyd, net in die teenoorgestelde rigting. Die toekoms is op 'n sekere manier egter heeltemal anders as die verledetyd. Die verledetyd sluit alles in wat reeds gebeur het en is heeltemal buite ons huidige aksies se beheer. Die toekoms, aan die ander kant, is van nature meer spekulatief aangesien enige voorspelling wat ons oor die toekoms maak, verander kan word deur ander gebeurtenisse, insluitende ons eie doelbewuste ingrypings (Comrie, 1985:43). Die verlede is dus in 'n sin baie meer beslis as die toekoms.

Die gevolgtrekking wat hieruit gemaak word is dat die verskil tussen verledetyd en hedetyd beslis een van tempus is, maar dat die verskil tussen toekomendetyd aan die een kant en verledetyd en hedetyd aan die anderkant eerder as 'n verskil in modaliteit, as 'n verskil in tempus, beskou moet word.

(68) Eng: *It will rain tomorrow.*

(Comrie, 1985:44)

(69) Eng: *It may rain tomorrow.*

Voorbeeld (68) sê baie beslis dat die situasie ná die huidige oomblik geplaas word (deur te verwys na môre). Die geldigheid van die stelling sal getoets word tydens daardie toekomstige oomblik deur te sien of dit regtig reën, al dan nie. In teenstelling hiermee stel (69) bloot die moontlikheid dat dit môre kan reën. Die vlak van waarheid van hierde stelling kan nie getoets word deur te sien of dit môre reën nie, aangesien beide die aan- en afwesigheid van reën saamloop met

“*may rain*”. Dit is dus moontlik om te verwys na die toekomendetyd sonder dat die stelling modaal is (Comrie, 1985:44).

Voorbeelde (70) en (71) is toekomendetydsuitdrukings in GrAfr en die spil *sal* word dikwels gebruik om hierdie funksie te verrig, soos gesien in die voorbeelde.

(70) GrAfr: *Waarie dooie liggaam lê, daar sal die aasvôëls vergader.*

(71) GrAfr: *As baas die grawe lōp sien wat da bō lē, vorstan bas, sal baas skrik!*

' As baas die grawe sien wat daar bo lē, verstaan baas, sal baas skrik!'

Voorbeeld (71) is interessant omdat *loop* skynbaar verbleik het tot 'n grammatikale tempusmerker (in hierdie geval 'n toekomsmerker). Die voorbeeld bevat dus twee toekomsverwysings – *loop* en *sal*.

3.3 Aspek

Soos gesien in die voorafgaande gedeelte is tempus tipies 'n deiktiese kategorie, in die sin dat dit oomblikke in tyd in verband bring met die gespreksoomblik. Aspek, hierteenoor is 'n niedeiktiese kategorie (Dahl, 1985:25). Die verskil sou uitgedruk kon word as die verskil tussen situasie-interne tyd (aspek) en situasie-eksterne tyd (tempus) (Comrie, 1987:5). Holt (soos aangehaal deur Kibort, 2008) definieer aspek as:

Les manières diverses de concevoir l'écoulement du procès mêmes.
(Die verskeie maniere waarmee die progressie van die gebeurtenis gekonseptualiseer kan word) (eie vertaling).

Hierdie definisie lei tot Comrie (1987:3) se definisie, wat gebaseer is op die bogenoemde een van Holt:

Aspects are different ways of viewing the internal constituency of a situation.

Volgens Comrie (1987:3) is aspek dus nie gemoeid met die verbinding van die situasie se tyd met enige ander punt in tyd nie, maar het dit eerder te doen met die interne temporele samestelling van een van die situasies. In voorbeeld (72) en (73) word aspektuele betekenis uitgedruk. Hier is dit duidelik dat die uiting gefokus is rondom die interne samestelling van die situasie, nie rondom die temporele of

modale betekenis nie. In (72) byvoorbeeld, bestaan die interne samestelling van die situasie uit die man wat wag en sy gewete wat hom op dieselfde oomblik begin pla. Dus, binne een oomblik, vind twee situasies in der waaheid plaas. Dieselfde gebeur in (73) waar die twee situasies is dat die baas buite die huis staan en ook luister.

(72) StAfr: *En terwyl hy gefrustreerd voor die deur op haar **staan en wag**, begin sy gewete hom pla.*

(73) GrAfr: *Die baas die staan bietjie hier so na aan die hys, **staan en lyster**.*

Aspek word tradisioneel verdeel in twee polêre tipes aspekte, naamlik perfektief¹³ en imperfektief. In kort verwys perfektiwiteit na die uitkyk oor 'n situasie as 'n geheel en sonder onderskeid tussen die aparte fases waaruit die situasie saamgestel is. Dit sluit die begin- en eindpunte van 'n situasie in. Die imperfektief gee veral aandag aan die interne struktuur van die situasie en hoe dit voorgelê word (Comrie, 1987:16). Hierdie twee tipes aspek word in die volgende gedeelte bespreek. Dahl (1985:88) bied Hoffmann (1963:115) se waarneming van aspek in die verledetyd aan. Volgens hom beteken die verledetyd van 'n perfektiewe werkwoord dat iemand werklik iets gedoen het en dit klaar gedoen het, terwyl die verledetyd van 'n imperfektiewe werkwoord slegs beteken dat iemand begin het om 'n aksie uit te voer, maar dit nie klaargemaak het nie.

3.3.1 Perfektief

Volgens Dahl (1985:69) word die perfektief dikwels as dié belangrikste aspektuele kategorie beskou. Perfektiwiteit word nie eksplisiet in Afrikaans gemerk nie. Afrikaans is aspektueel meerduidelig, hoewel daar konstruksies is wat gebruik kan

---

¹³ Perfektief moet nie verwar word met perfektum nie. Daar bestaan verwarring tussen hierdie twee terme omdat Afrikaans nie eksplisiete perfektief-konstruksies het nie, en van 'n gegrammatikaliseerde perfektumvorm (die *het ge*-konstruksie) gebruik maak om verledetyd uit te druk (vergelyk Breed, 2012:86-89). Die perfektum (anterior) moet as 'n soort perfektief gesien word, of selfs as 'n skakel tussen tempus en aspek. Dit staan nie volledig langs perfektief en imperfektief nie. Die perfektief handel oor die gebondenheid (*boundedness*) van 'n situasie, terwyl die perfektum fokus op die toestand wat vanuit 'n verlede aksie spruit, (Comrie, 1976:56).

word om aspek te merk. Carlotta Smith (1997:66) stel dat perfektiewe sinne na 'n situasie as geheel verwys. Sy stel dat die perfektief 'n geslote kategorie is, aangesien dit beide die begin- en eindpunt van 'n situasie insluit (dit neem die situasie dus as 'n geheel in ag), terwyl die imperfektief oop is. Smith stel dat die onderskeid tussen oop en geslote tyd nie te make het met regte tyd nie, maar eerder met konseptuele of narratiewe tyd, omdat die inligting wat 'n sin oordra, 'n konseptuele voorstelling is (1997:66).

Dit word soms verkeerdlik aangevoer dat perfektiewe vorme situasies met 'n kort duur aandui, terwyl die imperfektief situasies met 'n lang duur aandui, soos deur Comrie aangevoer (1987:16). Net so kan die perfektief nie gedefinieer word as iets wat 'n situasie beskryf met beperkte, teenoor onbeperkte, duur nie. Beide die perfektief, sowel as die imperfektief kan gebruik word om die duur van 'n situasie aan te dui.

Comrie (1987:17) meen dit is verkeerd om te sê dat die basiese funksie van die perfektief is om 'n gebeurtenis te verteenwoordig as oombliklik, maar daar is tog 'n mate van waarheid in die benadering wat stel dat die perfektief 'n situasie kan reduceer tot 'n enkele punt deur nie direkte uitdrukking te gee aan die interne struktuur van die situasie nie, ongeag van die objektiewe kompleksiteit daarvan. 'n Kenmerkende eienskap van die perfektief is dat dit 'n voltooide aksie aandui – dus 'n werklike situasie met 'n begin, middel en einde. (Comrie, 1987:18).

Vanuit bostaande kan afgelei word dat perfektiwiteit 'n tekort aan eksplisiete verwysing na die interne temporele samestelling betrek, eerder as om hierdie tekort aan so 'n interne temporele samestelling eksplisiet te impliseer. Dit is dus heeltemal moontlik om die perfektief te gebruik vir situasies wat intern kompleks is, soos dié wat vir 'n aansienlike periode duur of 'n aantal duidelike interne fases bevat, solank die hele situasie as een geheel voorgestel word. Dit is duidelik dat daar nie direk na die interne struktuur van so 'n situasie verwys kan word deur die keuse van die perfektiewe vorm nie, aangesien dit presies is wat perfektiewe nie aandui nie. So 'n verwysing kan egter uitdruklik gemaak word op ander maniere, soos deur die leksikale betekenis te betrek, of ander aspektuele teenstellings, of ander feite van die konteks (Comrie, 1987:21-22).

3.3.2 Imperfektief

Ná die bespreking van die perfektief is algemene eienskappe van imperfektiwiteit reeds voor die hand liggend, naamlik die eksplisiete verwysing na die interne temporele struktuur van 'n situasie, as 'n situasie van binne af bekyk word. Volgens Comrie (1987:24) is 'n algemene punt ook dat imperfektiwiteit nie onverenigbaar met perfektiwiteit is nie en dat beide uitgedruk kan word as die betrokke taal die formele middele besit om dit te doen. Terwyl baie tale 'n enkele kategorie besit om imperfektiwiteit mee uit te druk, is daar ander tale waar imperfektiwiteit onderverdeel word in 'n aantal duidelike kategorieë en ander tale waar daar net dele van 'n kategorie staan wat in gedeeltelike ooreenstemming met die betekenis van imperfektiwiteit is (Comrie, 1987:24).

Tradisioneel word imperfektiwiteit in twee duidelike konsepte onderverdeel, naamlik habitualiteit en kontinuïteit/duratiwiteit. Dit word gestel dat die imperfektiewe vorm 'n habituele situasie uitdruk, of 'n situasie beskou in sy duur. Neem as voorbeeld (74) en (75), waar *altyd* die habitualiteit van die situasie uitdruk, dit wil sê, die situasie word as 'n "gewoonte-handeling" uitgedruk (Breed, 2012:72).

(74) *StAfr:*   *Hy het mos **altyd** agter teen die wielhuis gelê.*

(75) *GrAfr:*   *Ja, hy sit **altyd** so teen die klip sit hy so.*

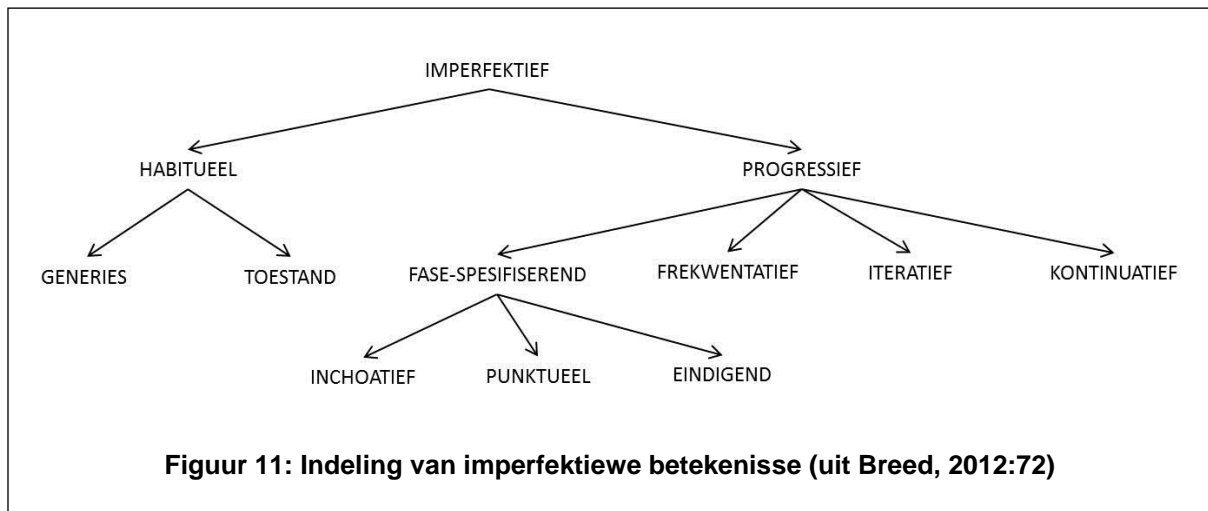
Die term "imperfektief" word dan 'kontinu-habitueel' (of duratief-habitueel) genoem. Hierdie tradisionele benadering herken egter nie dat hierdie verskeie onderafdelings in werklikheid saamgevoeg word om 'n enkele, verenigde konsep te vorm nie, soos voorgestel deur 'n groot aantal tale wat 'n enkele kategorie het om imperfektiwiteit as geheel uit te druk (afgesien van onderafdelings soos habitualiteit en kontinuïteit/duratiwiteit) (Comrie, 1987:26).

Bybee *et al.* (1994:139) het egter 'n probleem met Comrie se indeling van die imperfektief. In die eerste plek verwerp hulle alle negatiewe definisies (byvoorbeeld nieprogressiewe aspek). Daar is dus geen konstruksies wat met 'n afwesigheid van aspektuele betekenis geklassifiseer kan word nie (Breed, 2012:70). Die volgende aanhaling illustreer Bybee *et al.* se verwerping van Comrie se indeling:

Our conclusion, then, regarding Comrie's classification and definition of aspectual opposition is that a gram-type for each node [...], does not exist. We have strong evidence for progressive, habitual, past imperfective, imperfective, and present as cross linguistic gram-types in our material, but a clear distinction between a progressive which is restricted to dynamic verbs and a continuous which is not does not emerge from our data (Bybee et al., 1994:139).

Volgens Breed (2012:70) se beoordeling van hierdie opposisie tussen Comrie (1985) en Bybee *et al.* (1994) se indelings, toon die bogenoemde aanhaling op die behoefte van 'n nuwe indeling van die imperfektiewe kategorie. Bybee *et al.*(1994) onderskei tussen twee duidelik groepe waaronder die imperfektiewe kan val en dit is imperfektiewe met progressiewe betekenis en imperfektiewe met habituele betekenis. Elkeen van hierdie groepe het ook verdere onderafdelings wat onderskei kan word. Progressiewe imperfektiewe kan onderverdeel word in konstruksies wat iteratiewe, frekwentatiewe en kontinuatiewe betekenis uitdruk. Habituele imperfektiewe is konstruksies wat statiese (*states*) en generiese (*general of gnomic*) betekenis uitdruk (Breed, 2012:71).

Figuur 11 uit Breed (2012:72) bied 'n skematiese indeling van imperfektiewe konstruksies soos sy dit in haar studie uiteengesit het. Hierdie skema is hoofsaaklik gebaseer op die indeling wat Bybee *et al.* (1994) aanbied, maar sy voeg ook fase-spesifiseerde progressiewe aspek as 'n kategorie by, aangesien daar spesifieke konstruksies, byvoorbeeld *hou op* of *begin* wat fokus op 'n spesifieke fase van 'n aangaande situasie.

Ten slotte kan daar dan net weer genoem word dat aspek dus 'n niedeiktiese kategorie is (Dahl, 1985:25). Die verskil sou uitgedruk kon word as die verskil tussen situasie-interne tyd (aspek) en situasie-eksterne tyd (tempus) wat ook verstaan kan word as perfektiewe en imperfektiewe aspek.

3.4 Modaliteit

Modaliteit in taal het te make met die subjektiewe karaktereenskappe van 'n uiting. Dit kan gedefinieer word as die grammatikalisering van sprekers se (subjektiewe) houdings en opinies (Palmer, 1995:16). Lyons (1977:793) maak 'n onderskeid tussen twee stelling modaliteite – epistemiese en deontiese modaliteit. Epistemiese modaliteit het te doen met sake van kennis en geloof of opinie eerder as feite. Deontiese modaliteit het te make met die noodsaaklikheid of moontlikheid van daade wat deur moreel verantwoordelike agente uitgevoer word (Lyons, 1977:681-2). Steele *et al.* (1981:21) maak implisiet dieselfde onderskeid:

Elements expressing modality will mark any of the following: possibility or the related notion of permission, probability or the related notion of obligation, certainty or the related notion of requirement (Steele *et al.*, 1981:21).

Nuyts (2006:2) stel dat modaliteit uit drie basiese semantiese dimensies bestaan, naamlik deonties, epistemies en dinamies. Hier volg 'n definisie en bespreking van elk.

Daar is minstens vier maniere waarop 'n spreker kan aandui dat dit wat hy sê, nie feitlik is nie, maar eerder:

- a) dat hy daarvoor spekuleer;
- b) dat hy dit as 'n afleiding voorstel;
- c) dat hy daarvan vertel is; of
- d) dat dit slegs 'n kwessie van voorkoms is, gebaseer op die bewyse van (moontlik feilbare) sintuie.

Al vier maniere het te make met die spreker se aanduiding van sy (tekort aan) verbondenheid tot die waarheid van die voorstel wat uitgedruk word (Palmer, 1995:51). Dit sal dus moontlik wees om parafrases te vind met 'n ondergeskikte sin wat in Engels deur *that* aangedui word, met die modaliteit wat deur 'n leksikale item in die hoofklaus aangedui word. Sin (81) dui dus aan dat die spreker oor iets spekuleer, (82) dat hy dit as 'n afleiding voorstel, (83) stel voor dat hy daarvan vertel is en (84) toon aan dat dit slegs 'n kwessie van voorkoms is, gebaseer op die bewyse van (moontlik feilbare) sintuie.

(81) Eng: *It is possible that.../I think that...* (Palmer, 1995:51)

(82) Eng: *It is to be concluded that.../I conclude that...*

(83) Eng: *It is said that.../X said that...*

(84) Eng: *It appears that...*

Dienooreenkomstige voorbeelde van die bogenoemde vier maniere waarop epistemiese modaliteit aangedui word in GrAfr, lyk soos volg:

(85) GrAfr: *Ek **dink** as ek dar voorie hof **stan** dan val ik doot. (Spekulasie)*

(86) GrAfr: *Nou ja om heeldag een plek te **sit**, dit is darem ok nie reg nie. (Afleiding)*

(87) GrAfr: *'k weet nie as my ma ges hit **lop** vat darie koppie. (Daarvan vertel)*

'Ek weet nie as my ma gesê het "Vat daardie koppie" nie..'

(88) GrAfr: *Dit lyk my die ôuman het hom water **galê**. (Gebaseer op waarneming deur sintuie)*

In GrAfr word dinamiese modaliteit dikwels uitgedruk deur die spil *kan* en *moet*, soos gesien in voorbeelde (94)-(95). (94) druk 'n vermoë uit en (95) druk die spreker se behoefte uit om die skape op te pas (op 'n spesifieke manier):

(94) GrAfr: *Dar **kan** jy enige diers **loop** sien.*

(95) GrAfr: *Ek **moet** nou eers die skap oppas... op die manier **bas** sien ek **sit** nou agter helle.*

3.5 Slot

In die afgelope hoofstuk is drie relevante betekeniskategorieë wat die spil kan verrig, bespreek. Die doel van die hoofstuk was om te illustreer watter teorieë oor die TAM-kategorieë bestaan en om bruikbare voorbeelde uit die GrAfr'e data daar te stel ter bevestiging van die hipotese dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr gegrammatikaliseer het tot TAM-merkers.

Daar is eerstens genoem dat tempus die deiktiese temporele betekenis van 'n situasie uitdruk. Dit word vervat in die verlede-, hede- en toekomstetydsvorm. Tweedens, met die bespreking van aspek, is daar uit die literatuur aangevoer dat dit die niedeiktiese inligting rakende die interne temporele struktuur van die situasie uitdruk en ook dat dit te make het met die oogpunt waaruit 'n situasie beskou word. Buiten vir leksikale aspek, wat nie hier beskryf is nie, is daar twee oorhoofse kategorieë van aspek, naamlik perfektiewe en imperfektiewe aspek. Perfektiewe aspek beskou die situasie as geheel, met die begin- en eindpunte van die situasie wat ingesluit word, terwyl imperfektiewe aspek te make het met die interne temporele samestelling van 'n situasie.

Modaliteit handel oor die subjektiewe karaktereenskappe van 'n uiting. Modaliteit word verdeel word in deontiese, epistemiese en dinamiese modaliteit. Deontiese modaliteit kan algemeen beskryf word as 'n aanduiding van die graad van morele begeerlikheid of die stand van sake wat in die uiting uitgedruk is (Nuyts, 2006:4). Epistemiese modaliteit behels gewoonlik 'n aanduiding van die spreker se skatting van die kans dat die stand van sake wat in die klous uitgedruk is, van toepassing is in die wêreld. Laastens handel dinamiese modaliteit oor die spreker se interne vermoëns en bereidwilligheid, teenoor eksterne faktore soos toestemming en bevel wat gegee word, (Palmer, 1995:70).

In die volgende hoofstuk word die empiriese ondersoekgedeelte van hierdie studie aangepak. Die doel is om te bepaal watter grammatikale funksies die postulêre spilwerkwoord in Griekwa-Afrikaans, in vergelyking met dié van Standaardafrikaans, verrig. Daar sal eerstens na die ontwikkeling van grammatikale V_{POS} 'e in Nederlands en StAfr gekyk word, om sodoende die ontwikkeling van die V_{POS} -konstruksie in GrAfr te beskryf. Tweedens word 'n vergelykende korpusondersoek tussen 'n GrAfr- en 'n StAfr-konkordansie uitgevoer om aan te toon op watter verskillende wyses die V_{POS} as spil in die twee taalvariasies gebruik word.

Hoofstuk 4: Die korpusondersoek

4.1 Inleiding

In die voorafgaande hoofstukke is die relevante teoretiese konsepte bespreek wat van belang is vir 'n studie oor die grammatikalisering van die V_{POS} in Griekwa-Afrikaans. Die aard van grammatikalisering is bespreek en relevante aspekte van grammatikalisering is aangetoon en verduidelik. Die grammatikale rolle van tempus, aspek en modaliteit is hanteer sodat die data wat vervolgens bespreek gaan word, ook geïllustreer kan word in terme van die V_{POS} se grammatikale funksies.

Hierdie hoofstuk fokus eerstens op die ontwikkeling van die V_{POS} -konstruksie in StAfr en Nederlands en eindelik ook in GrAfr. Die bespreking word gebaseer op Maarten Lemmens (2005) se navorsing oor aspektuele V_{POS} -konstruksies in Nederlands, aangesien daar, soos reeds getoon, 'n noue verwantskap tussen die Nederlandse en Afrikaanse V_{POS} -konstruksie bestaan. In die volgende afdeling word spesifiek gefokus op die gebruik van die V_{POS} -konstruksie in GrAfr in vergelyking met StAfr om sodoende die vlak van grammatikalisering van V_{POS} 'e in GrAfr te probeer vasstel. Soos daar in 1.7.2 genoem is, is twee konkordansies gebruik om die gebruik van V_{POS} 'e in die twee onderskeidelike dialekte te ondersoek.

Daar sal eerstens gekyk word na die frekwensie van *sit*, *staan*, *loop* en *lê* in beide konkordansies. Tweedens sal die verskillende funksies van die V_{POS} -konstruksie (hetsy leksikaal of grammatikaal) getoon en bespreek word ten einde vas te stel wat die verskil met betrekking tot grammatikale gebruik van die V_{POS} 'e tussen die twee variëteite is. Laastens sal enige interessante of onwaarskynlike V_{POS} -kombinasies en konstruksies uitgelig en bespreek word, om te probeer bepaal of daar verdere verskille is in die wyse waarop die V_{POS} in die twee variëteite gebruik word.

4.2 Die grammatikaliseringsroete van die GrAfr- V_{POS}

Die GrAfr- V_{POS} is 'n ewekniekonstruksie van die Nederlandse V_{POS} en stem ook sterk ooreen met StAfr se V_{POS} . Dit is dus sinvol om beskikbare literatuur oor die twee tale se V_{POS} -ontwikkeling as basis te gebruik vir 'n bespreking van die ontwikkeling van die GrAfr- V_{POS} .

In “Aspectual posture verb constructions in Dutch” bespreek Lemmens (2005) die geouksiliëerde V_{POS}-konstruksie in Nederlands (*liggen/zitten/staan + te + V*). Hierdie artikel word as die basis vir hierdie bespreking gebruik, aangesien daar reeds vasgestel is dat Standaardafrikaans en Standaardnederlands beide hul oorsprong vind in sewentiende-eeuse Nederlands (Raidt, 1976). Sy data stel voor dat die konstruksie 'n verband behou met die postulêre, of by uitbreiding, die lokatiewe – al is dit net die geval in geskrewe tekste (Lemmens, 2005:183). Die V_{POS}'e kan leksikaal baie spesifiek wees in die sin dat dit die agent se postuur aandui terwyl die agent in 'n aktiwiteit betrokke is, maar dit hoef nie altyd so te wees nie. Hierdie studie neem ook hierdie standpunt in – ten minste ten opsigte van StAfr. Neem as voorbeeld:

(96) Ndl: *Ik **zat te lezen** / ik **stond te wachten** / ik **lag te slapen**.* (Lemmens, 2005:184)

‘Ek het **gesit en lees**’ / ‘ek het **gestaan en wag**’ / ‘ek het **gelê en slaap**’

(97) StAfr: *Hy **sit** net daar **en kyk** na hulle.*

In albei bogenoemde voorbeelde (96) en (97) verwys die V_{POS} na die agent se postuur terwyl hy 'n aktiwiteit uitvoer wat deur die infinitiefskomplement uitgedruk word. In kontekste waar die agent se postuur egter nie meer belangrik is nie en die V_{POS} in werklikheid onversoenbaar met die aktiwiteit voorkom, dui dit 'n sekere uitwisselbaarheid aan wat, volgens Lemmens (2005:185), 'n mate van grammatikalisering kan aandui. Brisau (soos aangehaal deur Lemmens, 2005:185) stel meer eksplisiet:

[...] The fact that [the verbs] can be easily substituted for one another when they are not in a context, points to their being subordinate to the main verb in meaning: primarily they serve to indicate aspect.

Voorbeelde (98)-(99) illustreer Brisau se stelling:

(98) Ndl: *Ze **zaten** met de snelheid van een lift tien meters op en neer te suizen*

(Lemmens, 2005:185)

‘Hulle het met die spoed van 'n hysbak tien meter op en af gewoerts.’

(99) StAfr: *My magtag, Dorkas, wat **staan en skree** jy so in die gang?*

In sin (98) verloor *sit* leksikale postulêre betekenis. Die sin handel oor die spoed waarteen die hysbak beweeg het – semantiese verbleking het veroorsaak dat die V_{POS} geensins meer na die agent se postuur verwys nie, wat inderdaad 'n graad van grammatikalisering aandui, soos verduidelik deur Lemmens. Voorbeeld (99) verwys nog gedeeltelik na die agent – wat *staan* en skree – se postuur. Dit handel egter nie hier hoofsaaklik oor die feit dat Dorkas *staan* nie, maar dit is steeds duidelik dat hy *staan*, en nie *sit*, *staan* of *lê* nie. Leys (soos aangehaal deur Lemmens, 2005:185) meen dat konstruksies met V_{POS} 'e wat nie meer verwys na die postuur wat dit uitdruk nie, “*een zich bevinden*” uitdruk: dus, ‘om jouself êrens te bevind’, en het gevolglik sinoniem geword met konstruksies wat 'n vorm van die infinitief ‘om te wees’ bevat.

Lemmens (2005:186) wil egter bewys dat V_{POS} -konstruksies in Nederlands inderdaad gegrammatikaliseer het, maar steeds altyd tot 'n sekere mate 'n verband met die werkwoord se oorspronklike semantiek sal behou. Sy fokus was op die Nederlandse konstruksie, maar die vraag kan gevra word, veral wanneer na voorbeeldsin (100) gekyk word, of dit geldig is vir V_{POS} 'e in GrAfr.

(100) GrAfr: *Toe het my mense so **gestaan swerf**.*

In hierdie GrAfr voorbeeld (100) vind ons 'n meer onversoenbare kombinasie met die V_{POS} . Die volk wat “besig is om te swerf” (V_{PROG}), beweeg van punt A na punt B en is dus besig om 'n dinamiese aktiwiteit te voltooi. Die hoofuitdrukking van die sin is dat hulle 'besig is om te swerf', dus nie dat hulle staties verkeer soos wat *staan* sou kon impliseer nie. *Staan* is in hierdie geval ten volle verbleek en is geensins meer 'n aanduiding van (statiese) postuur nie. Dit kan, myns insiens, selfs as 'n wisselvorm van *gaan* gebruik word, wat dit om die beurt uitwisselbaar met *loop* maak. Meer hieroor in 4.3.2.2.

Dit wil voorkom of die grammatikalisering van V_{POS} 'e volgens 'n sekere roete ontwikkel en Kuteva (1999:191) wys op twee noodwendige vereistes wat nodig is vir grammatikalisering:

1) the use of the posture-verb construction as an aspectual marker correlates with the use of the posture verbs as the **UNMARKED/CANONICAL ENCODINGS OF SPATIAL POSITION OF OBJECTS**; and

2) the tendency for a language to encode the spatial position of an entity in terms of the notions of sitting, or standing, or lying elevates the corresponding verb structures to the status of basic, most common verb expressions and thus makes them appropriate source structures in auxiliation (Kuteva, 1999:191).

Sy onderskei vervolgens dan ook tussen vier stadia van die grammatikaliseringproses van liggaamlike postuurwerkwoorde na hulpwerkwoorde:

Vlak 1

- i. Liggaamlike postuur (lewende objekte)
- ii. Liggaamlike postuur PLUS gelyktydige werkwoordsituasie (V_{POS} & V)

Vlak 2

- i. Ruimtelike posisie van objekte (kanoniese kodering – canonical coding)
- ii. Ruimtelike posisie van objek PLUS nog 'n gelyktydige proses (V_{POS} & V)

Vlak 3 Kontinuatiewe/duratiewe/progressiewe met nielewende objekte

Vlak 4 Kontinuatiewe/duratiewe/progressiewe met lewende/nielewende objekte

Hierdie patroon is van toepassing op Nederlands waar V_{POS} 'e dikwels verpligtend is in die uitdrukking van plasing in 'n lewende of nielewende entiteit in 'n ruimte. Oor die algemeen is “zijn” onaanvaarbaar (Lemmens, 2005:189-190). In voorbeeld (103) sien ons dieselfde verskynsel as in Nederlands ((101) en (102)). Hoewel dit inderdaad ooreenstemmend is, is dit egter nie noodwendig ongrammatikaal om “is” in GrAfr te gebruik nie. V_{POS} 'e word wel gereeld in GrAfr gebruik om die “plasing in 'n lewende of nielewende entiteit in 'n ruimte” aan te dui.

(101) Ndl: *Ik {sta / *ben} in de rij.*

(Lemmens, 2005:190)

'Ek staan in die ry'.

(102) Ndl: *Mijn sleutels {liggen / *zijn} op de tafel.*

(Lemmens, 2005:190)

'My sleutels lê op die tafel.'

(103) GrAfr: *Waar hy op, so bo-op die aartbol {sit}.*

Met betrekking tot StAfr, stipuleer Breed (2012:102) die fases van StAfr se V_{POS} 'e se grammatikalisering in haar PhD-proefskrif. Volgens haar het die V_{POS} 'e nog sterk leksikale betekenis in die eerste fase van grammatikalisering van die V_{POS} -konstruksie tot 'n progressiewe konstruksie. Hierdie fase kan geïnterpreteer word as die subjek wat hom- of haarself fisiek in 'n bepaalde houding/postuur bevind terwyl hy/sy 'n bepaalde aksie uitvoer (Breed, 2012:102). Dit kan geanaliseer word as [$V_{POS.LEX}$ en ('terwyl') V_{LEX}]. Sy stel dat Lemmens (2005:196) noem dat komplementwerkwoorde tydens hierdie fase beperk is tot werkwoorde wat aktiwiteite uitdruk wat uitvoerbaar is in die postulêre houding wat deur die V_{POS} uitgedruk word. In voorbeelde (104) sien ons die sterk leksikale betekenis wat deur V_{POS} 'e uitgedruk word:

(104) StAfr: *Vroue wat alleen in berge **loop**, word verkrag.*

Eng: *Women who walk alone in the mountains, get raped.*¹⁴

Tydens die tweede fase van ontwikkeling na 'n V_{POS} -progressief, verbleek die V_{POS} se leksikale betekenis en die V_{POS} begin 'n hulpwerkwoordelike funksie verrig (Breed, 2012:103). Dit kan voorgestel word as [$V_{POS.AUX}$ en V_{LEX}]. Gedurende hierdie fase is die fokus nie meer op die fisiese houding van die agent nie, maar eerder op die handeling wat deur die tweede werkwoord uitgedruk word. Die betekenis van die V_{POS} stem nou ooreen met die betekenis 'om te wees', soos gesien in voorbeeld (105).

(105) StAfr: *Die matrose wat op wag was, het op en af **geloop en uitkyk** oor die water.*

Eng: *The sailors who were on duty, walked up and down and looked out over the water.*

---

¹⁴ Ter wille van die effektiewe illustrasie van die fase se analise, word sommige voorbeelde na Engels vertaal.

In hierdie voorbeeld is dit onwaarskynlik dat al die matrose op dieselfde tyd op en af loop en oor die water kyk. Hoewel die meerderheid van hulle dit sekerlik doen, is daar die moontlikheid dat 'n paar dalk sit of stilstaan en uitkyk oor die water. Die sin probeer dus nie aandui dat die matrose besig is om te loop nie, maar eerder dat hulle almal 'besig is om oor die water uit te kyk'. **Loop** het in hierdie geval dus verbleek tot 'n meer geouksiliëerde funksie, maar 'n mate van die leksikale betekenis is steeds sigbaar, aangesien die liggaamshouding steeds sigbaar is in die voorbeeld (vergelyk Breed, 2012:103).

In die laaste fase van die V_{POS} -progressief se ontwikkeling verbleek die V_{POS} so vêr, dat al die oorspronklike leksikale betekenis wegval. Breed (2012:104) noem dat die leksikale of lokatiewe oorsprong van die V_{POS} nog in 'n mindere of meerdere mate sigbaar is in onderskeidelik die eerste en tweede fases. Die laaste fase sien dat daar van alle leksikale of lokatiewe betekenis afstand gedoen word, sodat die V_{POS} ten volle verbleek tot 'n grammatikale merker. Vergelyk voorbeeld (106). Hier het die V_{POS} tot 'n progressiewe aspektuele merker gegrammatikaliseer wat gebruik word om emfatiese betekenis te betrek.

(106) *StAfr:* *Hy het vir my gesê wat hy glo hy moet sê, en wie is ek om in die straat met die predikant te **staan en twis**.*

Eng: *He told me what he believed he should say, and who was I to stand in the street and argue with the preacher.*

'n Belangrike stap in die grammatikaliseringproses is die verskuiwing van 'n komplekse konstruksie na 'n eenvoudige een. Oorspronklik was die Nederlandse konstruksie 'n biklausale patroon met die samestelling $V + en + V$, met die koördinasie tussen twee aparte frases met dieselfde onderwerp wat in effek by een van die frases uitgelaat kan word. Na aanleiding daarvan dat die spesifieke semantiek van die menslike postuur toenemend verminder, kan 'n herinterpretasie van die konstruksie aantoon dat dit nou 'n monoklausale konstruksie geword het, met 'n groter semantiese samehangendheid (Kuteva, 1999:208). In hierdie konstruksie word die tweede werkwoord in der waarheid die hoofwerkwoord van die totale konstruksie:

(107) Bul: Drexite **sedjat** v koridora i šăbirat prax. (Kuteva, 1999:207)

klere die sit 3PL PRES in gang en vergader 3PL PRES stof

'Die klere is in die gang en gaar stof op / Die klere gaar stof op in die gang.'

Kuteva se beskrywing van die herinterpretasie van 'n konstruksie kan 'n moontlike verduideliking verskaf vir Afrikaans wat steeds van die voegwoord "en" gebruik – dit kan moontlik wees as gevolg van die voegwoord wat verbleek het tot 'n perifrastiese partikel. Beide StAfr en GrAfr het reeds hierdie stap voltooi, soos gesien kan word in voorbeeldsinne (108) en (109):

(108) StAfr: *Soms het Ouma na die venster **geloop** en na die leegte gekyk – 'n stuk rooi grond regs van die bos.*

(109) GrAfr: *An hier met ek nie **staan** an rook nie.*

Kuteva (1999:208) toon dat Middelnederlands tot en met die 16de eeu die konstruksie met 'sit/staan/lê + en + hoofwerkwoord'-struktuur vir die kontinuatiewe/duratiewe/progressiewe gebruik het, voordat dit vervang is met die struktuur 'sit/staan/lê + te + infinitief'. Dit is duidelik, volgens Kuteva, dat reanalise hier plaasgevind het. In Middelnederlands het 'onderwerp + sit/staan/lê + adverbial + en + V' net 'n enkele interpretasie gehad – die van kontinuatiewe/duratief/progressief:

(110) MidNdl: *De steden **staen** dagelicx ende vervallen.* (Kuteva, 1999:208)

*Die stede **staan** daaglikx en verval.*

'Die stede val dag na dag na hul ondergang.'

4.2.2 Slotsom

Na aanleiding van die voorafgaande bespreking is dit uiters belangrik om op te merk dat StAfr die verbindings-**en** behou het en dat dit ook verplig is in die aspektuele konstruksie, terwyl *te* verplig is in Nederlands. GrAfr toon egter baie variasie en sal maklik ontslae raak van enige bindingskonstruksie. Soms word die bindingspartikel nietemin gebruik, en daar blyk geen patroonmatighede te bespeur uit die kere in die Gr-konkordansie wanneer die partikel deur die GrAfr-sprekers gebruik word, al dan nie. Die konstruksie kan dus met óf sonder 'n bindingskonstruksie gevorm word. Dit

opsigself is 'n aanduiding van grammatikalisering, aangesien die bindingspartikel skynbaar met die GrAfr'e V_{POS} 'e saamsmelt ("fuse") en die enkele V_{POS} is as alleenstaande hulpwerkwoord heeltemal genoeg om die grammatikale konstruksie uit te druk. Soos gestel deur Hopper en Traugott (2009:7) beweeg grammatikalisierende konstruksies langs 'n unidireksionele klieën ook in hul gebondenheid, "that is, in the degree of cohesion of adjacent forms that goes from loosest ("periphrasis") to the tightest ("morphology")." Dit blyk of dit is wat hier gebeur het – die GrAfr V_{POS} -konstruksie het al so ver gegrammatikaliseer, dat dit tans tot 'n mindere mate 'n "perifrastiese konstruksie" is en dus eerder al nader aan 'n "morfeem".

4.3 Parameters vir die analise van die V_{POS} -konstruksie in Griekwa-Afrikaans en Standaardafrikaans

Om te bepaal tot watter mate die V_{POS} -konstruksie in GrAfr gegrammatikaliseer het, is dit nodig om die konstruksies met StAfr te vergelyk. Daarna moet dit aan die hand van 'n stel parameters getoets word, naamlik i) die frekwensie van die konstruksie; ii) die werkwoordkollokasies van die konstruksie; en iii) bepaalde sintaktiese aspekte van die konstruksie. Hierdie parameters stem tot 'n groot mate ooreen met dié wat gebruik word deur Breed (2012) in haar studie oor die Afrikaanse perifrastiese progressiewe konstruksies, aangesien dit vir hierdie studie reeds 'n basis van vergelyking met beskikbare resultate en afleidings tot gevolg sal hê.

4.3.1 Frekwensie

Vanuit 'n grammatikaliseringperspektief is 'n hoë frekwensie dikwels 'n sterk aanduiding van 'n hoër vlak van grammatikalisering as 'n konstruksie met 'n laer frekwensie (vergelyk weer Heine en Kuteva (2006:58)). Lemmens (2003:3) stel dat *sit*, *staan* en *lê* tot 'n uitgebreide semantiese vlak verhef word. Dit maak die werkwoorde van toepassing op verskeie kontekste, naamlik "contexts where one 'locates' animals, inanimate objects, and abstract entities, which obviously implies that some of the attributes of the prototypes will be cancelled out".

Hy bedoel hiermee dat hoe verder die V_{POS} se gebruik vanaf die prototipiese gebruik geneem word, hoe minder sal dit die betekenis inhou van die prototipe. Dit kan om

die beurt beteken dat hoe minder spesifiek die betekenis raak, hoe meer algemeen kan die V_{POS} gebruik word – dus neem dit toe in frekwensie en in die graad van grammatikalisering. Breed (2012:134) vind aanklank hierby wanneer sy stel dat “die hoë frekwensie van ’n konstruksie (kan) byvoorbeeld ’n aanduiding daarvan wees dat ’n konstruksie gereeld gebruik word en in meer kontekste as ander soortgelyke konstruksies bruikbaar is.”

Dus word daar in hierdie afdeling na verskillende frekwensieverhoudings ondersoek ingestel.

Eerstens word die totale frekwensies van die V_{POS} in GrAfr met die totale frekwensies van die V_{POS} in StAfr vergelyk. Indien daar ’n verskil sou wees in die frekwensieratio’s, sou dit byvoorbeeld ’n aanduiding kon wees dat een van die V_{POS} in GrAfr verder of nie so ver gegrammatikaliseerd is as sy ewekniekonstruksie in StAfr.

Tweedens word die verhouding tussen die grammatikale en leksikale gebruike in beide konkordansies ondersoek. Die doel hiervan is om vas te stel of enige van die V_{POS} ’e in elke onderskeidelike konkordansie ’n hoër TAM-gebruik het as ’n ander V_{POS} . Indien dit die geval sou wees dat daar wel V_{POS} ’e is wat beslis meer TAM-gebruike aandui, kan dit beduidend wees van ’n verdere vlak van grammatikalisering. Beide Lemmens (2005) en Breed (2012) het aangedui dat die grammatikale V_{POS} in Nederlands en StAfr hoofsaaklik aspektuele funksie verrig, en in hierdie afdeling sal gekyk word of hierdie afleiding ook vir GrAfr geld. Daar sal tydens hierdie vergelyking ook gekyk word na die frekwensie van leksikale teenoor grammatikale gebruike van elke V_{POS} in albei konkordansies.

In die derde instansie word die frekwensieratio van die verskillende sinstipes in elke konkordansie ondersoek. Daar word gekyk na die hoeveelheid stelsinne, bevelsinne, vraagsinne en uitroepsinne wat in elke konkordansie voorkom. Dit is egter waarskynlik dat hierdie nie werklik ’n vergelykbare afdeling is nie aangesien die TK-korpus (waaruit die TK-konkordansie saamgestel is) slegs uit geskrewe tekste bestaan en die Gr-konkordansie uit gesproke tekste. Daar kan verwag word dat ’n gesproke konkordansie byvoorbeeld meer uitroep- en bevelsinne sal bevat as ’n geskrewe konkordansie met meer stellende elemente. Alhoewel hierdie vergelyking

geen direkte implikasies het nie, dien dit gewoon om te verreken of die sinstipes 'n impak kan hê op die frekwensieresultate van die grammatikale merkers en dit dien as verdere aanduiding van die verskil tussen die twee konkordansies en grammatikale gebruik van V_{POS} 'e. Dit moes ook ondersoek word om te verseker dat dit nie moontlike belangrike aanduidings oor gesproke of geskrewe korpora sou maak nie.

Vierdens en laastens word die frekwensie van die aantal voorbeeldsinne waarin daar meer as een V_{POS} voorkom ondersoek. Twee kategorieë kan onderskei word, te wete i) sinne met meer as een V_{POS} direk na mekaar; en ii) sinne met meer as een V_{POS} in die sin. Hierdie vergelyking kan 'n aanduiding wees van die mate van verbleking wat 'n V_{POS} ondergaan het.

Die genoemde parameters van vergelyking kan 'n aanduiding van die vlak van grammatikalisering aandui en, met betrekking tot frekwensie, die hipotese bevestig dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr verder grammatikaliseer het as in StAfr. Ter opsomming die verskillende aspekte wat ondersoek sal word:

1. Vergelyking van die totale frekwensieratio tussen V_{POS} 'e in GrAfr en V_{POS} 'e in StAfr.
2. Vergelyking van die verhouding tussen die grammatikale en leksikale gebruike van V_{POS} 'e in beide konkordansies.
3. Vergelyking van die frekwensieratio van die verskillende sinstipes in elke konkordansie.
4. Vergelyking van die aantal voorbeeldsinne waarin daar meer as een V_{POS} voorkom:
  - sinne met meer as een V_{POS} direk na mekaar; en
  - sinne met meer as een V_{POS} in die totale sin.

Alhoewel 'n statistiese analise sekerlik handig en insiggewend sou wees in die analise van die data, moet daar ingedagte gehou word dat hierdie nie 'n korpuslinguistieke studie is nie. Daar wil eerder gewoon aan die hand van 'n korpusondersoek geïllustreer word dat daar bepaalde verskille tussen GrAfr en StAfr

bestaan. Die korpusbeperkings (byvoorbeeld die verskil in die grootte en aard van die twee korpusse) nie leen homself ook nie tot 'n 'n statistiese analise nie.

4.3.1.1 Vergelyking van die totale frekwensieratio tussen V_{POS} 'e in GrAfr en V_{POS} 'e in StAfr

Die interne frekwensieratio verwys na die hoeveelheid keer wat elke V_{POS} in albei konkordansies onderskeidelik voorkom. Die berekening van die interne frekwensieratio was die eerste stap in die dataverwerkingsproses, nadat al die gevalle van *sit*, *staan*, *loop* en *lê* in die konkordansies geïdentifiseer is. In Lemmens (2005:195) se ondersoek na die aspektuele V_{POS} 'e in Nederlands kyk hy na die frekwensie van *liggen*, *zitten* en *staan*. Hy merk dat die oorgrote hoeveelheid voorbeelde met menslike agente, oor die algemeen nie in 'n lêende posisie gevind word nie. Hy meen die rede hiervoor is dat dit moeilik is vir mense om 'n groot verskeidenheid aksies uit te voer terwyl hulle lê.

Thus, human subjects are expected to occur less frequently with *liggen*. In addition, *liggen* is the default locational verb that expresses the positioning of ships, symmetrical objects, substances, and geotopographical locations (cities, countries, etc.), all of which are well represented in the corpus (Lemmens, 2005:195).

Net so kan daar verwag word om baie meer sinsvoorbeelde met *staan* as V_{POS} aan te tref, aangesien dit as die 'normale' posisie vir mense beskou word en meeste ander posisies daaruit voortspruit: *staan* → *loop*; *staan* → hurk; *staan* → *sit*; *staan* → *lê* (Van Oosten soos aangehaal deur Lemmens, 2003:2).

Lemmens (2003:2) stel eindelik ook dat *sit* as die tussenganger van *staan* en *lê* geag kan word:

Zitten, then, can be regarded as the case in between: partly horizontal, partly vertical and the sensorimotor control is less than for standing but more than for lying (Lemmens, 2003:2).

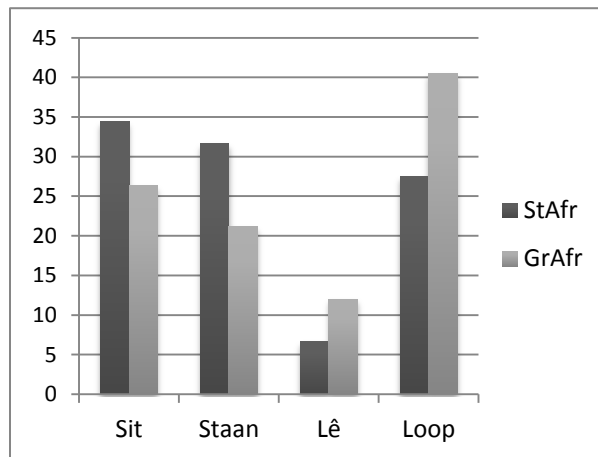
Hoewel die twee bostaande aanhalings geskryf is oor Nederlands, meen hierdie studie dat die frekwensie dieselfde toepassing geniet in V_{POS} 'e se leksikale gebruik in beide StAfr en GrAfr.

Tabel 3 en Figuur 12 toon hoeveel van elk van die V_{POS} (wat in hierdie studie bestudeer word) teenwoordig is in beide saamgestelde konkordansies. *Loop* is duidelik die mees frekwente V_{POS} in GrAfr met 'n persentasie van 40.44%, meer algemeen as die gebruik in StAfr (met 'n persentasie van 27.47%). Die hipotese is dat *loop* in GrAfr 'n hoë mate van grammatikalisering gaan toon. Om dit te bevestig sal daar later na die leksikale en grammatikale gebruike van elke V_{POS} gekyk word. Dat *loop* egter hier reeds as meer frekvent waargeneem kan word, kan 'n eerste aanduiding wees dat dit 'n hoë mate van grammatikalisering bereik het, aangesien *loop* moontlik saam met 'n groter verskeidenheid aktiwiteite en prosesse gekombineer word wat nie noodwendig meer enige verband met die fisiese aksie van *loop* inhou nie. Lemmens (2005:196) stel immers:

In the first stage of the grammaticalization process, the complement verbs are restricted to those expressing activities compatible with the posture expressed by the CPV. In later stages, the complement verb may express activities less compatible with the posture, or activities that do not imply a posture at all. An overview of complement verb types may thus shed more light onto the grammaticalization process itself.

	Sit	Staan	Lê	Loop	Totaal
StAfr	362 (34.41%)	333 (31.65%)	68 (6.46%)	288 (27.47%)	1051 (100%)
GrAfr	296 (26.31%)	239 (21.24%)	135 (12%)	455 (40.44%)	1152 (100%)
Totaal	658	572	203	743	2203

Tabel 3: Vergelyking van interne frekwensieratio van V_{POS} in elke konkordansie

Figuur 12: Vergelyking van interne frekwensieratio van V_{POS} in elke konkordansie

Indien *loop* reeds in 'n meer veralgemenende konteks in GrAfr gebruik kan word, sou daar voorbeelde in die data teenwoordig wees wat hierop dui. Neem as voorbeeld die volgende duidelike fases van grammatikalisering teenwoordig vir *loop*:

(111) GrAfr: *As hille so op die brand **loop**.*

(112) GrAfr: *Ons het nog so **geloop en praat**.*

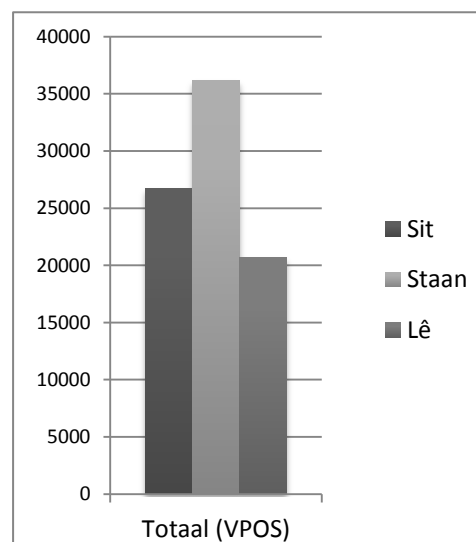
(113) GrAfr: *Toe het ek **loop siek word**.*

(114) GrAfr: *Daar sal jy **nou loop dood**.*

Sin (111) toon die leksikale gebruik van *loop* as hoofwerkwoord terwyl in sin (112) *loop* al 'n gedeelte van sy leksikale waarde verloor het. Dit is egter 'n meer progressiewe gebruik – die sin handel nie meer oor die spreker wat besig is om te loop nie, maar eerder hoofsaaklik oor die feit dat hy praat. Dat hy moontlik loop terwyl hy dit doen, is 'n bysaak. Voorbeeld (112) gaan nie enigsins meer oor *loop* nie. Dit het verander om meer grammatikaal te word en eerder 'n progressiewe betekenis uit te druk as om 'n agent se postuur aan te dui. Die subjek is dus besig om 'siek te word'. Voorbeeld (114) het die verste van die vier voorbeelde gegrammatikaliseer en is nou 'n inchoatiewe betekeniswisselvorm van *gaan*. *Loop* is 'n wisselvorm van “gaan” slegs as dit die begin van 'n aksie aandui en as dit 'n “verandering van toestand”-betekenis impliseer. Hierdie verandering waar *loop* = *gaan* sal later in die hoofstuk verder bespreek word (verwys na 4.3.2.2). Boonop is hierdie sin ook eerder

'n modale konstruksie, aangesien die sin geklassifiseer kan word as 'n waarskuwing, dus modaliteit.

Figuur 12 illustreer die verhouding tussen die aantal kere wat die vier V_{POS} 'e in die GrAfr konkordansie en StAfr konkordansie voorgekom het. Dit dui aan dat *loop* die mees frekwente V_{POS} in GrAfr is en *sit* die mees frekwente V_{POS} in StAfr. Hierdie kan egter 'n moontlike wanvoorstelling van die StAfr-frekwensie wees, aangesien hierdie studie slegs 'n klein aantal voorbeelde selekteer het. Wanneer die totale TK-korpus ondersoek word, soos in Figuur 13 (Breed 2012:140), toon dit dat *staan* die mees frekwente V_{POS} in die TK-korpus is. Die bevinding in die TK-konkordansie verskil dus van Breed (2012:140) se bevinding in die totale TK-korpus.

Figuur 13: Totale frekwensie van Afrikaanse V_{POS} (Breed, 2012:140)

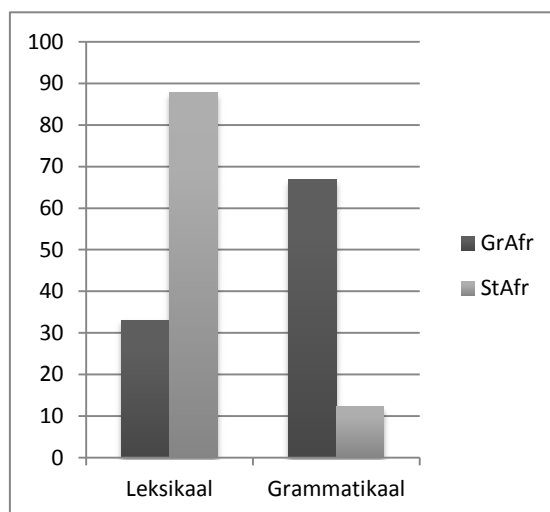
Breed (2012:140) dui die frekwensierangorde van V_{POS} 'e in die TK-korpus aan as *staan* > *sit* > *lê*. Hierdie studie betrek egter ook *loop* by die ondersoekte V_{POS} 'e, aangesien dit duidelik 'n hoë gebruiksfrekwensie in beide GrAfr en StAfr het. Vir die doel van hierdie studie word die frekwensierangorde van GrAfr dus besou as *loop* > *sit* > *staan* > *lê*. Die frekwensierangorde vir StAfr uit die TK-konkordansie is *sit* > *staan* > *loop* > *lê*. Hierdie frekwensierangorde is 'n aanduiding daarvan dat daar 'n verskil is in die mate van grammatikalisering vir die verskillende V_{POS} 'e.

4.3.1.2 Vergelyking van die verhouding tussen die grammatikale en leksikale gebruike van V_{POS} in beide konkordansies

Die tweede stap in die dataverwerkingsproses het die vergelyking van die verhouding tussen die grammatikale en leksikale gebruike van V_{POS} in beide konkordansies behels. Hierdie is 'n belangrike aspek, aangesien 'n hoër frekwensie in grammatikale gebruik 'n sterk aanduiding is dat die konstruksies al verder op die grammatikaliseringsklien verskuif. Beskou Tabel 4 en Figuur 14 in hierdie verband.

Konstruksie	GrAfr	StAfr
Leksikaal	372 (33.06 %)	926 (88.10%)
Grammatikaal	753 (66.93 %)	125 (11.90 %)
Totaal	1152 (100%)	1051 (100%)

Tabel 4: Vergelyking van leksikale teenoor grammatikale gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr

Figuur 14: Vergelyking van leksikale teenoor grammatikale gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr

Tabel 4 en Figuur 14 is gebaseer op die totale aantal voorbeelde van V_{POS} 'e in die GrAfr en StAfr konkordansie en toon baie duidelik aan dat daar vir die GrAfr 'n groter hoeveelheid V_{POS} 'e met grammatikale gebruike voorkom. Uit die TK-konkordansie, is 88.10% van die voorbeelde, leksikale gebruike, teenoor die 33.06% leksikale

gebruike in GrAfr. Hierdie is myns insiens 'n baie sterk aanduiding van die hoër vlak van grammatikalisering in die Gr-konkordansie.

(115) *Leksikaal GrAfr:*   *Dan stan die ene daarso en die een annerse hardlop.*

(116) *Grammatikaal GrAfr:*   *Ons had 'n bietjie gelê stan oortree.*

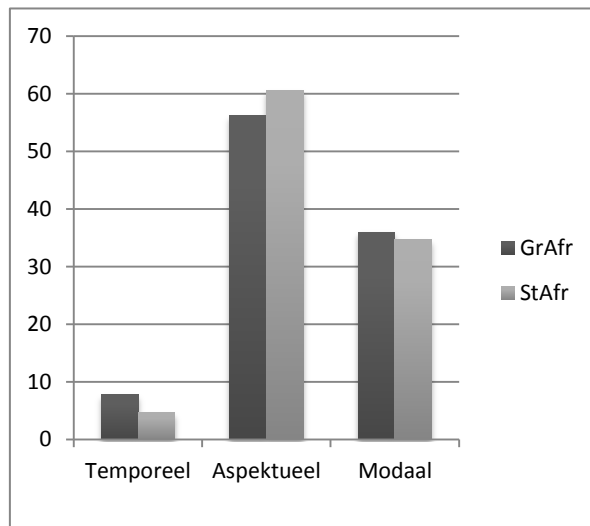
(117) *Leksikaal StAfr:*   *Die berg staan groot en blou en heel bo alles uit.*

(118) *Grammatikaal StAfr:*   *Jy kan party nagte daar op die Dorpsdam se wal gaan sit en luister na die liedere van Edit Aandra, hoor Ingi.*

Ter uitbreiding van die bogenoemde afleiding, dui Tabel 5 en Figuur 15 aan hoeveel van die grammatikale voorbeelde in beide StAfr en GrAfr temporele, aspektuele of modale funksie verrig.

Konstruksie	GrAfr	StAfr
Temporeel	59 (7.83%)	5 (4.06%)
Aspektueel	423 (56.17%)	76 (61.78%)
Modaal	271 (35.98%)	42 (34.14%)
Totaal	753 (100%)	123 (100%)

Tabel 5: Vergelyking van frekwensie TAM-gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr

Figuur 15: Vergelyking van frekwensie TAM-gebruik van V_{POS} in GrAfr en StAfr

Uit die 753 voorbeelde van grammatikale gebruik in die Gr-konkordansie is meer as die helfte (56.17%) aspektuele gebruike. Dit is dieselfde geval by StAfr, met 'n aspektuele gebruik van 61.78% (hierdie persentasie is gebaseer op 'n totaal van 123 voorbeelde met grammatikale gebruik). Nietemin toon beide konkordansies 'n hoë persentasie modale gebruike – 35.98% in GrAfr en 34.14% vir StAfr.

Voorbeelde (119) en (120) vervul nog volledige leksikale rolle. Voorbeeld (119) verwys na die vertikale oriëntasie van die tafel wat vanaf sy pote se basis, in 'n vertikale rigting na boontoe strek om regop te wees. So ook kan 'n mens regop *sit* (120) om 'n vertikale oriëntasie in te neem.

(119) StAfr: Daar **staan** die tafel en die stoele.

(120) GrAfr: Nou **sit** ek hier, ek word moeg vir die sitty hier, so eenier, dan slyt ek toe.

Om dan te kyk na voorbeelde wat gemerk is met 'n TAM-funksie, toon voorbeelde (121) en (122) temporele gemerkte V_{POS} 'e. Albei sinne druk situasies uit wat in die verlede plaasgevind het.

(121) StAfr: Sy't **gestaan** en koffie drink.

(122) GrAfr: By daai groot lorie wat daar **gestaan** het.

Voorbeelde (123) en (124) druk aspektuele betekenis uit. Dit handel nie hier oor wanneer die situasie plaasvind nie, maar eerder oor die tyd wat dit neem om die situasie wat uitgedruk word, te voltooi. In (123) sal Gaston dus die skip agterna kyk, vermoedelik totdat hy nie meer die skip kan sien nie. Voorbeeld (124) stel dat die agent geloop het om die pos te gaan haal. Daar is dus 'n sekere hoeveelheid tyd daaraan gekoppel.

(123) StAfr: Ingedagte **staan** Gaston die skip en agterna kyk.

(124) GrAfr: Ek het toe die pos **loop** haal.

Voorbeeld (125) en (126) vervul 'n modale rol. Dit kan gestel word dat (125) die spreker se opinie uitdruk, terwyl (126) 'n voorveronderstelling stel. Die V_{POS} het telkens geouksilieer tot 'n grammatikale merker.

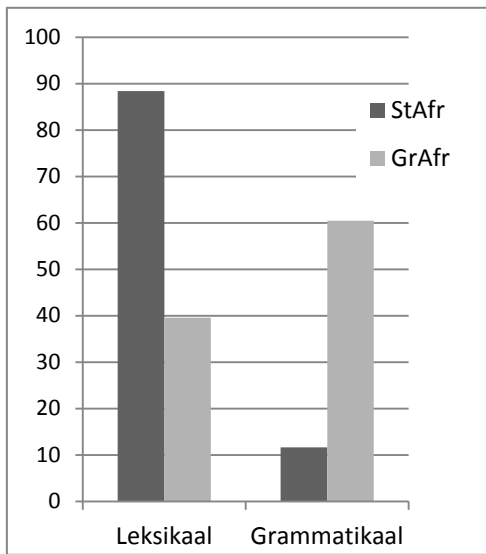
(125) StAfr: Jy sal die bybie **staan** en wakker skree!

(126) *GrAfr:* *Toet die ding seker daar **lôop** omdraai toet kom kyk hy seker wat het hier aan gegaan.*

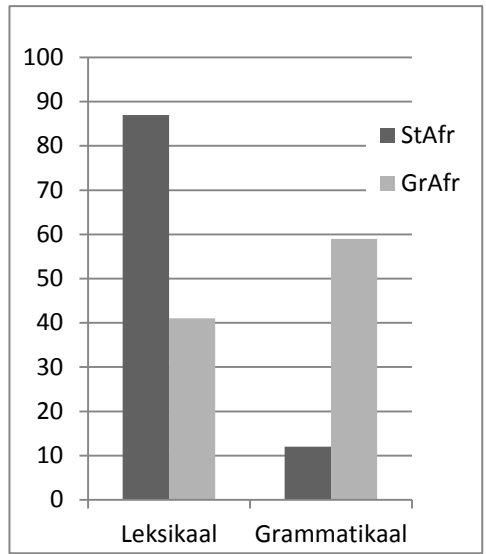
’n Hele aantal navorsers (vgl. De Wit & Patard, 2013:115 & 119; Kranich, 2013:22-23; Van Rooy, 2006:43) toon dat dit ’n algemene gebruik van progressiewe konstruksies is om modale of subjektiewe funksie te verrig. Kranich (2013:2) noem juis dat grammatikaliserende konstruksies verskillende funksies verrig tydens die grammatikaliseringsproses. Daar is in beide konkordansies ’n lae frekwensie van temporele merkers, aangesien dit nie algemeen is dat V_{POS} ’e tot tempusmerkers evolueer nie. Tipologies gesproke is dit egter wel algemeen dat V_{POS} ’e tot aspektuele merkers evolueer, soos duidelik in die twee ondersoekte Afrikaanse variëteite die geval is. Tabel 6 dui aan hoeveel van elk van die V_{POS} ’e in elke konkordansie vir die TAM-kategorieë voorkom.

		Sit	Staan	Lê	Loop
StAfr	Leksikaal	320 (88.4%)	289 (86.79%)	52 (76.47%)	265 (92.02%)
	Grammatikaal	42 (11.6%)	44 (13.21%)	16 (23.53%)	23 (7.98%)
	Totaal	100%	100%	100%	100%
		Sit	Staan	Lê	Loop
GrAfr	Leksikaal	117 (39.53%)	98 (41%)	44 (32.60%)	113 (24.84%)
	Grammatikaal	179 (60.47%)	141 (59%)	91 (67.40%)	342 (75.16%)
	Totaal	100%	100%	100%	100%

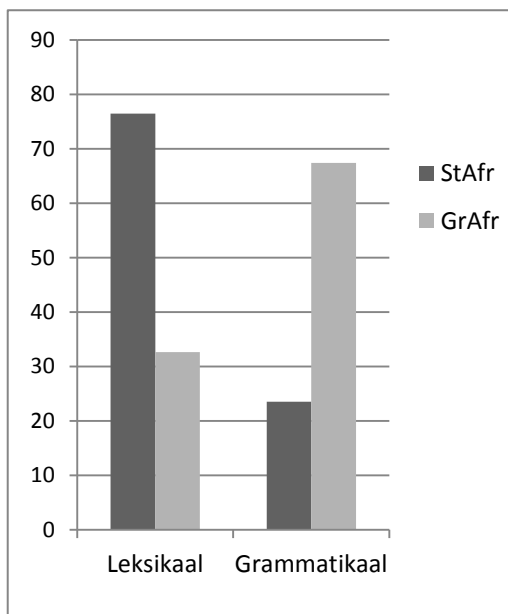
Tabel 6: Vergelyking van frekwensie TAM-gebruik van V_{POS} ’e in GrAfr en StAfr

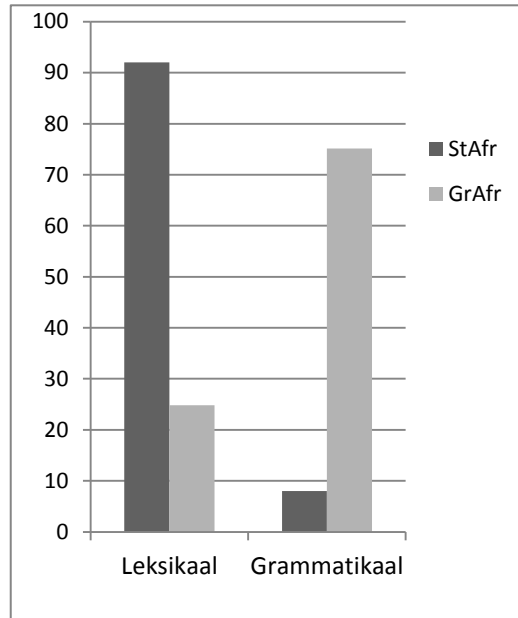
Figuur 16: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir *sit*

Figuur 17: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir *staan*

Figuur 18: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir *lê*

Figuur 19: Verhouding tussen leksikale en grammatikale gebruike vir *loop*

Die boonste grafieke (Figuur 16–Figuur 19) toon telkens die verhouding aan tussen die aantal leksikale en grammatikale voorbeelde per V_{POS} . Hieruit is dit baie duidelik dat *loop* voorkeur geniet as die V_{POS} met die hoogste frekwensie van grammatikale gebruik in GrAfr – meer as driekwart van die voorbeelde in die Gr-konkordansie is grammatikaal. Breed (2012:160) dui aan dat die ***loop en***-konstruksie in Standaardafrikaans minder voorkom as die ***sit en-***, ***staan en-*** en ***lê en-***konstruksie, maar wel ook as 'n geouksiliëerde konstruksie gereanalyseer is. Voorbeeld (127)–(130) is voorbeelde van elk van die V_{POS} -konstruksies in StAfr. (131)–(134) is voorbeelde van hierdie konstruksies in GrAfr.

- (127) StAfr: *En ek **loop en** omkyk, want die wind dreun soos 'n orrel in die bos.*
- (128) StAfr: *Ons het die voorhuis binnegegaan, waar ek verbouereerd op 'n bank gaan **sit en** luister het hoedat my tannies weer gesonde opelyf het.*
- (129) StAfr: *Ansie gaan **staan en** kyk voor haar op die grond, bang dat sy dalk die een of ander reël sal oortree.*
- (130) StAfr: *Hy het **lê en** dink aan hoe Cox en Cerise al deel van hulle persoonlike lewens geword het.*
- (131) GrAfr: *Wat ons nou **lôop en**, sô loop en soek.*
- (132) GrAfr: *As ik so **sit en** luister, en ik hoor hoe lat die ou Griekwa, ander ou Griekwa gesê het.*
- (133) GrAfr: *Ek kan nie meer werk ga **staan en** aanvat nie.*
- (134) GrAfr: *Jeere, ek **lê en** lyster hulle gisteraand.*

Dat die aantal grammatikale voorbeelde van al die V_{POS} 'e in GrAfr soveel hoër is as in StAfr, is 'n baie sterk aanduiding dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr al inderdaad gereanalyseer het tot 'n geouksiliëerde konstruksie, wat beteken dat dit nou 'n hulpwerkwoordelike funksie verrig.

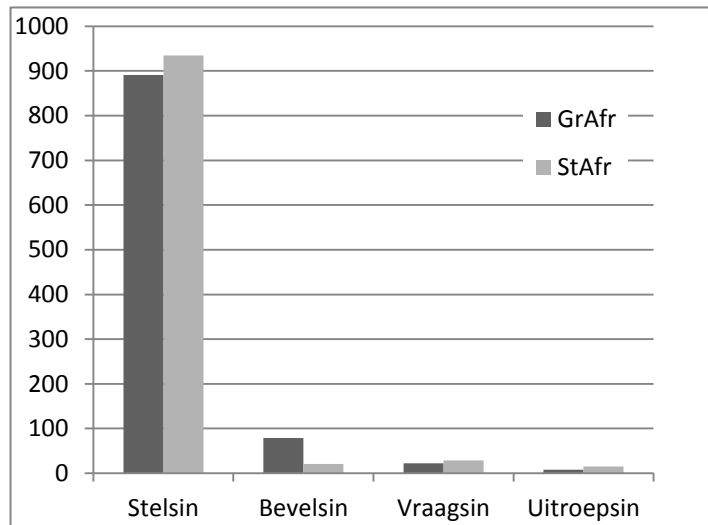
4.3.1.3 Vergelyking van die frekwensieratio van die verskillende sinstipes in elke konkordansie.

Soos genoem in 4.3.1 word daar in hierdie vergelyking gekyk na hoeveel stelsinne, bevelsinne, vraagsinne en uitroepsinne in elke konkordansie voorkom. Mens sou

verwag dat daar 'n verskil kan wees in die frekwensie van sinstipes in 'n gesproke en geskrewe korpus. Hierdie stap in die dataverwerkingsproses is gewoon uitgevoer om aan te dui dat die sinstipes 'n impak kan hê op die grammatikale merkers. Die vergelyking word uitgevoer as verdere aanduiding van 'n moontlike verskil tussen die twee konkordansies.

Sinstipes	GrAfr	StAfr
Stelsin	891 (89.1%)	935 (93.5%)
Bevelsin	79 (7.9%)	21 (2.1%)
Vraagsin	22 (2.2%)	29 (2.9%)
Uitroepsin	8 (0.8%)	15 (1.5%)
Totaal	1000	1000 (100%)

Tabel 7: Vergelyking van totale frekwensie sinstipes in GrAfr en StAfr

Figuur 20: Vergelyking van totale frekwensie sinstipes in GrAfr en StAfr

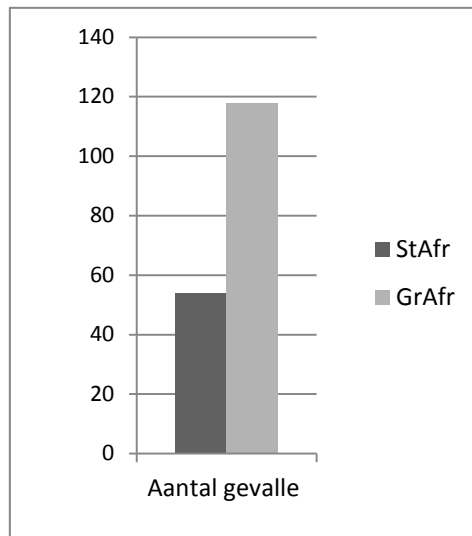
Uit Tabel 7 en Figuur 20 is dit baie duidelik dat albei konkordansies hoofsaaklik uit stelsinne bestaan en dat die verskil in sinstipes in die twee konkordansies nie 'n oorsaak kan wees vir die aangeduide frekwensieverskille van V_{POS} 'e nie.

4.3.1.4 Vergelyking van die aantal voorbeeldsinne waarin daar meer as een V_{POS} voorkom.

Die volgende twee tabelle sal dien as ondersteunende bewyse tot die hipotese dat GrAfr die V_{POS} -konstruksie op 'n ander manier gebruik as StAfr. In 'n bespreking oor *loop* in verskeie Afrikaanse dialekte, merk Du Plessis (1990:70) dat uit die vier mees algemene V_{POS} 'e, *loop* verreweg die meeste voorkom in hedendaagse Oranjerivier-Afrikaans. Uit die data is dit ook duidelik, soos reeds genoem, dat *loop* die meeste voorkom in GrAfr. Soos in 1.1.1 genoem word, wys Kempen (soos aangehaal deur Du Plessis, 1990:70) daarop dat die bindpartikel *en* weggelaat kan word. Hoewel die *loop en* nie met *en* in Middelnederlands voorkom nie, kom dit wel te voorskyn in sewentiende-eeuse Nederlands, maar oor tyd het dit in drie variasies vorme aangeneem, naamlik i) in hedendaagse Nederlands met die “te” partikel; ii) in StAfr met die “en” voegwoord; en iii) in GrAfr met of sonder die “en”. Dit is 'n aanduiding dat GrAfr wel ook uit sewentiende-eeuse Nederlands ontwikkel het – Raidt (1989:97) se stelling dat StAfr daaruit ontwikkel het in ag genome. Tabel 8 en Figuur 21 is 'n uiteensetting van die aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS} in die totale sin.

Konkordansie	Aantal sinne met meer as een V_{POS} in totale sin:
StAfr	54
GrAfr	118

Tabel 8: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS} in die totale sin

Figuur 21: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS}

Voorbeelde (135) en (136) illustreer gevalle met meer as een V_{POS} per sin. Hierdie sinne is tipies sinne met meer as een klous, so die voorkoms van meer as een V_{POS} in die hele sin, is nie so verbasend nie.

(135) *StAfr:* *Dis veel later in die aand wanneer Jacob oor die jettie loop en Elsabet daar doodstil sien staan.*

(136) *GrAfr:* *Dan **sit** hy hom so en dan **loop** hy so.*

Myns insiens kan die afleiding gemaak word dat die weglating van die verbindingspartikel tot die hoër aantal voorbeelde in GrAfr waar meer as een V_{POS} direk na mekaar geplaas word. Hierdie verskynsel word vervolgens in 4.3.2.1 bespreek.

4.3.2 Spesifieke sintaktiese interessantheide

As 'n finale afdeling in die dataverwerkingsproses, is enige bykomende sintaktiese interessantheide bespreek wat in die Gr-konkordansie gevind is. Buiten die interessante verskynsel wat reeds gevind is, (dat meer as een V_{POS} saam met 'n leksikale werkwoord gebruik kan word) is daar nou nog vyf verdere interessantheide wat bespreek moet word, naamlik i) dat GrAfr die verbindings-**en** kan weglaat; ii) dat

loop = gaan en *lê = gaan*, iii) dat kombinasies met meer as een grammatikale V_{POS} moontlik is; vi) dat onverwagse V_{POS} 'e saam met leksikale werkwoorde kombineer en; v) dat die sinsposisie van die V_{POS} nie vas is nie. Elkeen van hierdie waarnemings sal vervolgens bespreek word.

4.3.2.1 Konstruksies met of sonder 'n bindingspartikel

Tabel 9 en Figuur 22 het gekyk na die aantal voorbeeldsinne wat twee of meer V_{POS} 'e langs mekaar bevat, sonder 'n verbindingspartikel "en", soos gesien kan word in voorbeelde (137)-(139).

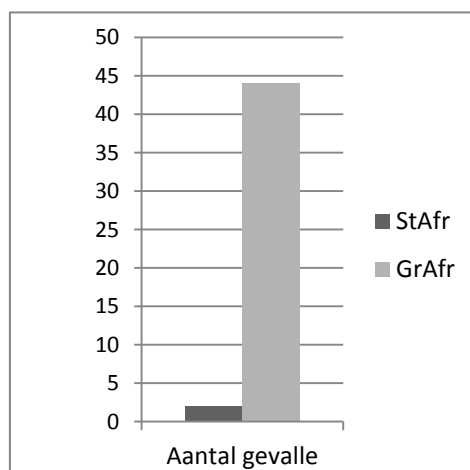
(137) GrAfr: *Nou **sit-le** hom innie hok.*

(138) GrAfr: *Geester had hy nog sy nek ingelê **stan** styf hou sos jong beul*

(139) GrAfr: *Dan **staan loop** hy jimmers.*

Konkordansie	Aantal sinne met meer as een V_{POS} na mekaar:
StAfr	2
GrAfr	44

Tabel 9: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS} direk na mekaar

Figuur 22: Aantal sinne in elke konkordansie met meer as een V_{POS} direk na mekaar

Deur die data van die twee onderskeidelike konkordansies te vergelyk, is dit opvallend om te sien dat die V_{POS} -konstruksie in verskillende vorme te voorskyn kom. Dit is baie duidelik uit die Gr-konkordansie dat die sprekers nie die verbindingspartikel **en** as noodsaaklik ag in konstruksies met V_{POS} 'e en 'n hoofwerkwoord nie. Wat verder opvallend is, is dat gevalle in hierdie spesifieke afdeling (soos (139) een van die V_{POS} 'e as leksikale hoofwerkwoord gebruik en die ander V_{POS} as grammatikale werkwoord.

Voorbeelde (137)-(139) het almal die gebruik van die verbindings-**en** verloor, wat die betekenis van die sin sterker daarop fokus dat die eerste V_{POS} al hoe sterker hulpwerkwoordelike funksie verrig. Daar is egter steeds voorbeelde waar GrAfr wel die verbindings-**en** gebruik:

(140) GrAfr: *Dan **staan en kyk** die ouma.*

(141) GrAfr: *Hy **sta** mar so **en kyk**.*

(142) GrAfr: *Ek sal mar hier **sit en wag**.*

Hierdie drie voorbeelde ((140)-(142)) se V_{POS} -konstruksie met die verbindingspartikel, lyk tipies soos die struktuur wat in StAfr (143) en (144) ook sou voorkom.

(143) StAfr: *Sy't **gestaan en koffie drink**.*

(144) StAfr: *Hulle **sit en kyk** na mekaar, hulle liggame in 'n houding van tydloosheid.*

Uit die data het daar enkele voorbeelde opgeduik waar die verbindings-**en** in die TK-konkordansie ontbreek. Hierdie kom dus wel voor in StAfr en kan volgens my toegeskryf word aan informele taalgebruik, omdat informele taalgebruik dikwels die weglating of invoeging van taalitems sien – altyd tot die diskresie en styl van die spreker (te danke aan elke individue se ideolek en kodewisseling). In voorbeeld (145) en (146) (vanuit StAfr) is dit ook die geval dat *loop* gelyk word aan *gaan*:

(145) StAfr: ***Loop kry** vir my die volgende.*

(146) StAfr: *Dis waar Ters **loop** vrou **vat** het.*

Soos genoem in 2.3.3, en soos gesien in Figuur 5 uit Bybee (1994), is konstruksies geneig om met mekaar saam te smelt tot een grammatikale konstruksie as hulle meer afhanklik raak van mekaar (Breed, 2012:101). As dit werklik so is dat GrAfr na aanleiding van die V_{POS} -konstruksie, soos Kempen (1965:89) aanvoer, ouer en meer Nederlands is as StAfr (ten spyte van StAfr se rol in die ontwikkeling van GrAfr), sou mens kon aflei dat die weglating van die verbindings-**en** deel is van die grammatikaliseringsskiedenis waarvolgens V_{POS} 'e in GrAfr ontwikkel. Dit sou myns insiens kon beteken dat GrAfr se gebruik van die V_{POS} -konstruksie al verder evolueer het as in StAfr, wat beteken dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr verder gegrammatikaliseer is as die konstruksie in StAfr.

4.3.2.2 *Loop en lê as wisselvorme van gaan*

Die tweede verskynsel wat bykomend bespreek moet word, is die frekwensieratio van gevalle waar *loop* as wisselvorm van *gaan* gebruik word, asook gevalle waar ander 'n V_{POS} moontlik aan *gaan* gelykgestel word. Vanuit voorbeelde (147)-(149) is dit maklik waarneembaar dat *loop* nie meer die leksikale betekenis van *loop* – om regop te wees en vorentoe te beweeg deur een voet voor die ander te plaas – behou het nie. Dit word eerder gebruik as 'n ekwivalente vorm van *gaan*, of soos Breed (2012:160) dit beskryf, as 'n variasie op die werkwoord *gaan*. Dit is 'n inchoatiewe merker om die begin van 'n situasie uit te druk. In terme van StAfr merk sy:

Dit lyk asof die **loop** V_{POS} **en**- en **gaan** V_{POS} **en**-konstruksies sinonieme van mekaar is, maar dat die gebruik **loop** V_{POS} **en**-konstruksie hoofsaaklik 'n dialektiese of 'n omgangstaalverskynsel is, (Breed, 2012:160).

Sy stel dat hierdie verskynsel in StAfr voorkom as 'n verskynsel van omgangstaal. In GrAfr is dit myns insiens egter al byna die norm om *loop* te gebruik as 'n dubbelganger van *gaan*, wat onveranderd bly ten spyte van die verskeie temporele funksies wat uitgedruk word:

(147) GrAfr: *Die pos **loop** haal.*

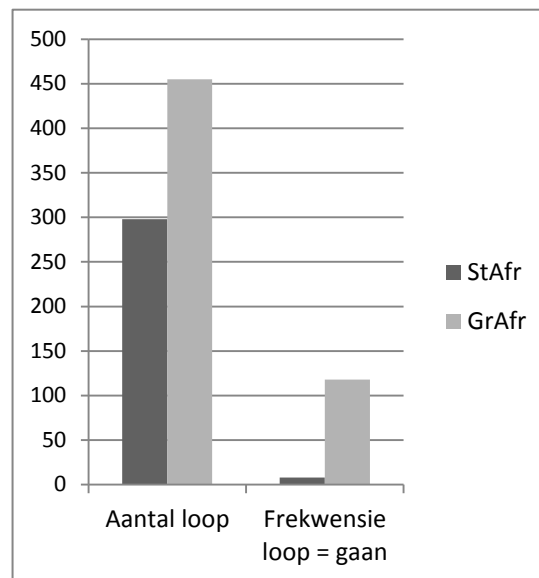
(148) GrAfr: *Die man **loop** speel.*

(149) GrAfr: *Hulle had daar **lop** gesterf.*

Tabel 10 en Figuur 23 toon die aantal gevalle wat in die twee konkordansies gevind is wat *loop* gelyk stel aan *gaan*. Hierdie studie stel die hipotese dat hierdie konstruksie as toenemend tipies van GrAfr verwag kan word, en daarom word 'n baie hoër frekwensie *loop* = *gaan* in die Gr-konkordansie verwag as in die TK-konkordansie. Die volgende tabel toon dan ook aan dat dit inderdaad die geval is in die konkordansies:

Konkordansie	Totale aantal <i>loop</i>	Frekwensie <i>loop</i> = <i>gaan</i>
StAfr	289 (100%)	8 (2.8%)
GrAfr	455 (100%)	118 (26%)

Tabel 10: Frekwensie *loop* gelykstaande aan *gaan*

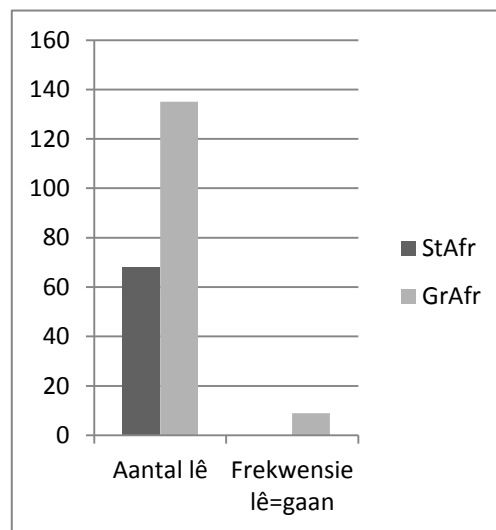
Figuur 23: Frekwensie *loop* = *gaan*

26% van die voorbeelde in GrAfr stel *loop* gelyk aan *gaan*. Dit is in elk van hierdie gevalle 'n sinoniem vir *gaan*. Dit het egter geblyk dat ander V_{POS} 'e ook as

wisselvorme van *gaan* gebruik kan word, byvoorbeeld *lê* soos in Tabel 11 en Figuur 24 aangetoon word.

Konkordansie	Totale aantal <i>lê</i>	Frekwensie <i>lê = gaan</i>
StAfr	68	0
GrAfr	135	9 (6.66%)

Tabel 11: Frekwensie *lê* gelykstaande aan *gaan*

Figuur 24: Frekwensie *lê=gaan*

Daar is heelwat minder gevalle hiervan in GrAfr (6.66%), maar geen gevalle in StAfr nie. Hierdie uitslag toon moontlik aan dat *lê* reeds dieselfde grammatikaliseringsroete as *loop* begin volg het. Enkele voorbeelde van hierdie verskynsel waar *lê* 'n wisselvorm vir *gaan* blyk te wees:

(150) GrAfr: *Broer, jy moet lat ons troei **lê** hoeistoe, want daar kom 'n verskriklike weer aan, op dat die weer ons nie beseet nie.*

(151) GrAfr: *Ek en broer oerson het **gelê** oor na die kantiense toe met mening om te lê staan bottel koop.*

(152) GrAfr: *Jy moet lat ons **lê** troei hoeistoe.*

(153) GrAfr: Hy *lê* kom nog.

Voorbeelde (150)–(153) is besonders interessant, aangesien *kom* die hoofwerkwoord in die sin is, en dit impliseer dat hulle moet huis toe "gaan". 'n Statiese V_{POS} , naamlik *lê*, word dus gebruik om beweging te insinueer, wat sterk dui op die volledige verbleking van hierdie V_{POS} .

Hierdie gevalle waar *loop* en *lê* as plaasvervangers van *gaan* kan funksioneer, is myns insiens 'n indikasie dat die V_{POS} 'e in hierdie gevalle ten volle gereanalyseer tot progressiewe merkers, en geen leksikale waarde meer behou word nie.

Daar was verder slegs een voorbeeld van 'n V_{POS} buiten *loop* en *lê* wat as wisselvorm vir *gaan* gebruik word. Hier word *sit* ook as sinoniem van *gaan* gebruik.

(154) GrAfr: Nou *sit-le* hom innie hok.

4.3.2.3 Kombinasies met meer as een grammatikale V_{POS}

Die derde interessante verskynsel is dat kombinasies met meer as een grammatikale V_{POS} moontlik is. In 4.3.2.1 is reeds aangetoon dat 'n V_{POS} gebruik kan word as grammatikale werkwoord in 'n sin met 'n (ander) leksikale V_{POS} . In hierdie geval is daar gemerk dat stringkonstruksies vorm met twee of meer grammatikale V_{POS} 'e saam met 'n leksikale werkwoord gebruik word. Neem (155) se stringkonstruksie as voorbeeld.

(155) GrAfr: *Aljimmers dan stan lê hool* (hol, hardloop) hy 'n end.

Die V_{POS} 'e *staan* en *lê* kombineer om mekaar te versterk as spil. Daar kan gesê word dat nie die *staan* of die *lê* saam met *hool* funksioneer nie, maar eerder dat die stringkonstruksie mekaar as 'n hulpwerkwoordelike eenheid ondersteun om te beklemtoon dat die persoon op daardie oomblik gehardloop het. *Staan* en *lê* is verder direkte teenstellings van mekaar, aangesien die posisies van *staan* (vertikaal) en *lê* (horisontaal) teenoorgestelde posture aandui. Hierdie is 'n verdere aanduiding van die mate waartoe die V_{POS} in GrAfr verbleek het.

Eindelik kan daar gesê word dat die vorming van stringkonstruksies soos in (155) toelaatbaar is, maar nie werklik gebruiklik is nie. Vanuit die GrAfr korpus kan daar gesien word dat nie 'n algemene verskynsel is nie. Daarenteen is die kombinasie van

staan en *lê* baie meer algemeen. Dit is dus beide meer toelaatbaar en meer gebruiklik as die verskynsel van stringkonstruksies.

4.3.2.4 *Onverwagse kombinasies met V_{POS}'e*

Die vierde sintaktiese interessantheid wat manifesteer het uit die data, is dat onverwagse V_{POS}'e saam met leksikale werkwoorde kombineer. In hierdie geval vind daar 'n gespreksituasie plaas met 'n spesifieke aksie wat verrig word, maar die gegrammatikaliseerde V_{POS} wat die hoofaksie/hoofwerkwoord voorafgaan, is teenstrydig met die hoofwerkwoord se leksikale betekenis. Neem as voorbeeld sinne (156) en (157).

(156) GrAfr: *Daar sal jy nou **loop dood**.*

(157) GrAfr: *Hulle moes **loop dood** daarso*

Wanneer 'n agent dood is, kan hy in 'n sittende of lêende posisie wees, maar nie in 'n staande posisie nie en by ekstensie nog minder in 'n lopende posisie. Volgens Lemmens (2005:209) se hipotese sou die spreker tipies 'n V_{POS} kies wat die naaste is aan die karakter van die hoofwerkwoord, maar hier het die sprekers telkens *loop* met *dood* verbind – nie *lê* of *sit* nie.

Dit kan hier egter ook 'n verdere voorbeeld wees van die gevalle wat reeds bespreek is, naamlik waar *loop* = *gaan*. In daardie geval is bogenoemde twee voorbeelde steeds interessant, aangesien die konstruksie van “doodgaan” nou waarskynlik gereanalyseer is as [doodgaan] → [dood][gaan] → [dood][loop] → [dood] [loop] → [loop] [dood].

In voorbeeld (158) sien ons weer die teenstrydige aard van die kombinasie tussen *staan* en *loop*.

(158) GrAfr: *Dan **staan loop** hy jimmers.*

Staan is 'n statiese werkwoord, terwyl *loop* dinamies van aard is. Dit wil dus voorkom of *staan* ook gegrammatikaliseer het om eenvoudig 'n progressiewe aspektuele merker te word.

In die volgende voorbeelde ((159)–(163)) word Kuteva (1999:192) se stelling, dat postulêre werkwoorde eers hul “postuursemantiek” moet afskud voordat dit die plasing van enige lewende of nielewende entiteit kan aandui, bevestig. Die spil *lê* is telkens in teenstelling tot die vertikale aard van ’n staande posisie:

- (159) GrAfr: *Hy **lê sta** mak die deeng daar.*
- (160) GrAfr: *Jy **lê staan skint** Grikwa se kind by die karakter.*
- (161) GrAfr: *Aljimmers dan **lê stan gee** boezakgoed*
- (162) GrAfr: *Aitsê, Here, das tog nie ek wat so **gelê stan oortree** het nie.*
- (163) GrAfr: *Toe had en vir m'n so 'n endjie daarvandaan **lê stan** maak*

Dit kan selfs die geval wees, soos in (160)–(162), dat daar weereens twee grammatikale V_{POS} ’e is wat die hoofwerkwoord van die sin voorafgaan. Lemmens (2005:185) en Haeseryn *et al.* (soos aangehaal deur Lemmens, 2005:185) stel dat in gevalle waar die agent se postuur nie meer ter sprake is nie en in werklikheid glad nie inpas by aktiwiteit wat uitgedruk word nie, kan die V_{AUX} verswak tot die betekenis van “besig wees met...” en dat sinne soos hierdie dikwels irritasie uitdruk en hoofsaaklik in gesproke taal voorkom. Myns insiens is (160) en (162) voorbeelde hiervan.

4.3.2.5 *Variasie in spil se sinsposisie*

Die vyfde en finale sintaktiese interessantheid wat na vore gekom het, is gevalle waar die sinsposisie van die V_{POS} nie vas is nie. Hier is V_{POS} ’e so ver gegrammatikaliseer dat hulle nie eers meer die sintaktiese struktuur van ’n Afrikaanse sin gehoorsaam nie. Die sprekers plaas skynbaar die spil in die volgende voorbeeld later in die sinsposisie. Dit is skynbaar dus in GrAfr nie ’n vaste vereiste dat die spilwerkwoord in die hoofsin direk na die subjek geplaas moet word nie.:

- (164) GrAfr: *Ek kan nie **lieg sit** nie.*
- (165) GrAfr: *Dan **hardloop kom** hy daarvandaan.*

In (164) plaas die spreker eenvoudig die spil (*sit*) ná die hoofwerkwoord (*lieg*). In (165) is die spil weereens na die hoofwerkwoord, maar in hierdie geval is die hele sin

net vreemd gevorm. In plaas van 'n meer prototipiese struktuur soos “Dan kom hardloop hy daarvandaan”, word *hardloop kom* as 'n eenheid verbind.

4.4 Slot

Hoofstuk 4 het oortuigende bewysstukke vanuit die korpusondersoek opgelewer om die hipotese te ondersteun dat V_{POS} 'e in GrAfr, en in besonder *loop*, al werklik tot 'n baie groter mate gegrammatikaliseer het as V_{POS} in StAfr, soos die hipotese van hierdie inderdaad voorspel het.

In die eerste instansie is daar gekyk na die totale frekwensieratio's tussen V_{POS} 'e in GrAfr en V_{POS} 'e in StAfr. Die data het getoon dat *loop* die mees frekwente V_{POS} in GrAfr is. Dit is gebruik in 40,44% van al die sinsvoorbeelde uit die data, wat 'n eerste aanduiding was dat dit verder gegrammatikaliseer het as die ander V_{POS} 'e, aangesien dit in 'n groter verskeidenheid aktiwiteite en prosesse gebruik kan word. Daar is gestel dat die frekwensierangorde van V_{POS} 'e in GrAfr *loop* > *sit* > *staan* > *lê* is, terwyl dit *sit* > *staan* > *loop* > *lê* is in StAfr.

Tweedens is die verhouding tussen die grammatikale en leksikale gebruike van V_{POS} 'e in albei konkordansies ondersoek. In hierdie afdeling sou 'n hoër frekwensie grammatikale gebruike 'n positiewe aanduiding wees dat die V_{POS} -konstruksie al verder op die grammatikaliseringsskiele gevorder het. Daar is inderdaad gevind dat 66,93% van die GrAfr'e datavoorbeelde 'n grammatikale rol speel teenoor die 11,90% in StAfr. Van hierdie 66,93% is die meerderheid voorbeelde van aspektuele merkers (56,17%). Aan die einde van hierdie vergelykende afdeling is daar gevind dat die groter aantal grammatikale voorbeelde in GrAfr as in StAfr 'n baie sterk aanduiding is dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr al werklik gereanaliseer het tot 'n geouksiliëerde konstruksie.

In die derde instansie is die frekwensieratio van die verskillende sinstipes in elke konkordansie vergelyk. Hierdie stap was geneem om gewoon uit te vind of die sinstipes 'n impak kan hê op die grammatikale merkers se teenwoordigheid. In albei konkordansies was die stelsin oorheersend in teenwoordigheid. Aan die einde van die afdeling is daar tot die gevolgtrekking gekom dat die verskillende sinstipes in die

twee konkordansies nie 'n oorsaak kan wees vir die aangeduide frekwensieverskille van V_{POS} 'e nie.

Vervolgens is daar gekyk na die aantal voorbeeldsinne wat meer as een V_{POS} bevat – in die totale sin, of direk langs mekaar. Hierdie afdeling wou vasstel dat GrAfr die V_{POS} -konstruksie op 'n ander manier implementeer as StAfr. Vanuit die data is waargeneem dat 118 uit die 1000 GrAfr'e voorbeeldsinne meer as een V_{POS} in die totale sin het, teenoor die 54/1000 in StAfr. Hierdie is konstruksies met of sonder die verbindings-**en**. Myns insiens word die V_{POS} in GrAfr meer gereeld as 'n herhaling gebruik, vandaar die groter aantal voorbeelde hiervan in die GrAfr-konkordansie. Verder is daar gevind dat daar meer as een V_{POS} langs mekaar geplaas kan word, wat eintlik as 'n string (*unit*) van hulpwerkwoorde gebruik word om een funksie te verrig.

In die laaste instansie is vyf ander sintaktiese interessantheide wat uit die Gr-konkordansie vorendag gekom het, bespreek. Eerstens is gemerk dat daar 'n totaal van 44 voorbeelde in die Gr-konkordansie is waar daar meer as een V_{POS} direk na mekaar geplaas is, sonder 'n verbindingspartikel. Hierdie onderafdeling het eenduidig bevestig dat die verbindingspartikel "en" uitgelaat kan word, of nie. In terme van die mate van grammatikalisering van die V_{POS} in GrAfr, sê die bevindinge dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr baie verder gegrammatikaliseer het as die konstruksie in StAfr.

Tweedens is daar gesien dat *loop* nog 'n verdere funksie bygekry het, naamlik om 'n wisselvorm van *gaan* te word. Uit die totale aantal voorbeelde wat *loop* bevat het, was 26% van die gevalle gelykgestel aan *gaan*. Die hipotese kan dus bevestig word dat *loop* toenemend tipies as sinoniem van *gaan* gestel word en dat dit gegrammatikaliseer het tot 'n progressiewe merker in elkeen van die voorvalle wat in die Gr-konkordansie gevind is. Verder is gevind dat daar gevalle was waar *lê* ook gelykstel word aan *gaan*. Hoewel daar heelwat minder gevalle hiervan in GrAfr is as vir *loop*, was daar geen voorvalle van hierdie verskynsel in StAfr nie. Myns insiens is hierdie 'n aanduiding dat *lê* reeds dieselfde grammatikaliseringroete as *loop* begin volg.

In die derde plek is waargeneem dat kombinasies met meer as een grammatikale V_{POS} moontlik is om stringkonstruksies te vorm; in die vierde plek is gevind dat

onverwagse V_{POS} 'e saam met leksikale werkwoorde kombineer, byvoorbeeld om te *loop* dood; en in die laaste plek het voorbeelde uit die Gr-konkordansie aangetoon dat die sinsposisie van die V_{POS} nie vas is nie.

In die finale instansie kan daar bevestig word dat die GrAfr'e V_{POS} -konstruksie baie verder as die StAfr'e V_{POS} -konstruksie gegrammatikaliseer het. Hulle word in 'n baie groter verskeidenheid kontekste gebruik en besit dikwels geen meer leksikale waarde nie. Die hoofstuk se bespreking van die studie se dataverwerkingsproses het gewys dat die GrAfr'e V_{POS} 'e 'n meer hulpwerkwoordelike funksie verrig en het in baie gevalle gegrammatikaliseer tot progressiewe aspektuele merkers.

In die volgende hoofstuk sal 'n samevatting van die studie gebied word, sowel as die finale gevolgtrekkings wat gemaak kan word rakende die postulêre werkwoorde in GrAfr se vordering op die grammatikaliseringstadiume.

Hoofstuk 5: Slot

5.1 Inleiding

Die doelwit van hierdie studie was om die unieke wyse te toon waarop die V_{POS} in Griekwa-Afrikaans (GrAfr) gebruik word om grammatikale funksie te verrig. Inhoudelik is die studie in vyf hoofstukke verdeel. In die eerste hoofstuk is die konteks en relevansie van die studie gestel. Die tweede hoofstuk het die teoretiese raamwerk van die studie bespreek, naamlik grammatikaliseringsteorie. In die derde hoofstuk is die verskillende grammatikale funksies wat die V_{POS} -hulpwerkwoord kan verrig, bespreek. Daar is hoofsaaklik gefokus op die temporele, aspektuele en modale funksies van die spil. Die vierde hoofstuk het die resultate van die korpusondersoek aangetoon. Hierdie ondersoek is uitgevoer om op vergelykende wyse, aan die hand van bepaalde parameters, te toon op watter unieke wyses die V_{POS} in GrAfr gebruik word, en hoe dit verskil van die wyse waarop dit in Standaardafrikaans (StAfr) gebruik word. Die tweede en derde hoofstuk betrek hoofsaaklik taalteoretiese beskrywings, terwyl die vierde hoofstuk taalspesifieke gevolgtrekkings behels. In hierdie slothoofstuk word die belangrikste opmerkings en gevolgtrekkings van die studie saamgevat.

5.2 Kontekstualisering van die studieonderwerp

Soos genoem, is daar in die afgelope studie ondersoek ingestel na die gebruik van postulêre werkwoorde in Griekwa-Afrikaans. In die eerste hoofstuk is derhalwe gestel dat V_{POS} 'e werkwoorde is wat die liggaamshouding of -posisie van 'n agent aandui (Ponelis, 1978:241). Hierdie woorde word ook liggaamshouding-werkwoorde genoem. Konstruksies met hierdie tipe werkwoord kom in verskeie tale soos Bulgaars, Frans en Russies voor en kan gebruik word om grammatikale betekenis, onder meer temporele, aspektuele en modale betekenis, uit te druk (Kuteva 1999:196-197; Steels & Spranger, 2009:17). 'n Grammatikale funksie wat dikwels uitgedruk word deur die V_{POS} , is die progressief, soos in Afrikaans en Nederlands die geval is.

Nederlands en Afrikaans het, naas die V_{POS} -konstruksie, nog twee verdere ooreenkomstige progressiewe konstruksies, naamlik die **aan het-/aan die-** en

bezig/besig-progressiewe konstruksies. Breed (2012) bespreek die verskil tussen die drie Afrikaanse konstruksies grond van 'n vergelyking met navorsing oor die Nederlandse ewekniekonstruksies. Volgens Breed (2012:119) het twee van die drie progressiewe konstruksies in Nederlands en Afrikaans 'n lokatiewe oorsprong, naamlik die **aan het-/aan die-** en die **V_{POS} te-/V_{POS} en**-progressief. Konstruksies met 'n lokatiewe oorsprong word in hul leksikale konteks gebruik om 'aanwesigheid op 'n plek' of 'ruimtelikheid' aan te dui (Breed 2012:118).

Daar is egter getoon dat, ten spyte van hul gedeelde herkoms uit sewentiende-eeuse Nederlands, daar vormlike en semantiese verskille tussen Afrikaans en Nederlands se **V_{POS}**-konstruksies is (Raidt, 1989:97). Waar die **V_{POS}**-konstruksie in Nederlands byvoorbeeld die infinitiewe werkwoord met die partikel **te** verbind word, word daar in Afrikaans van die voegwoord **en** gebruik gemaak om die **V_{POS}** en die infinitiewe werkwoord te perifraser (Breed, 2012:115). Breed het verder gevind dat een van die eerste wesenlike verskille in die gebruik van hierdie ewekniekonstruksies in die verskil tussen hul frekwensievolgordes lê. In Afrikaans is die **V_{POS}** konstruksie die skaarsste progressiewe konstruksie, terwyl dit in Nederlands die mees frekwente konstruksie is.

Eweneens is daar taalinterne verskille te vinde in die wyse waarop die **V_{POS}**-konstruksie in Standaardafrikaans (StAfr) en 'n variëteit soos Griekwa-Afrikaans (GrAfr) gebruik word. Kempen (soos aangehaal deur Du Plessis, 1990:70) wys byvoorbeeld daarop dat die bindpartikel **en** in GrAfr weggelaat kan word, maar dat hoewel die **loop en** nie met **en** in Middelnerlands voorkom nie, dit wel van sewentiende-eeuse Nederlands afkomstig is (Du Plessis, 1990:70). Hy gaan selfs verder deur te stel dat, na aanleiding van die konstruksie, GrAfr in sommige opsigte ouer en meer soos Nederlands is as Afrikaans.

Hierdie vormlike en semantiese verskille is 'n aanduiding dat daar in die diakroniese ontwikkeling van sewentiende-eeuse Nederlands 'n verskil ontstaan het in die wyse waarop hierdie konstruksie in die verskillende talvariëteite of tale soos hedendaagse Nederlands, Standaardafrikaans en Griekwa-Afrikaans gebruik word.

Die grammatikaliseringsteorie is relevant vir hierdie studie, aangesien dit wys hoe dit moontlik is vir woorde en konstruksies se funksies om te verander en om vormlike variasie te begin vertoon.

In die eerste hoofstuk van die studie is die taalverandering van Nederlands na die twee Afrikaanse variëteite (StAfr en GrAfr) kortliks bespreek, asook na die geskiedenis van die Griekwa-volk. Raidt (1989) en Van Rensburg (2012) is in ooreenstemming dat die invloed van amptenare, matrose, soldate en koloniste se dialekties en maatskaplik geskakeerde sewentiende-eeuse Nederlands aan die begin van Afrikaanse taalgeskiedenis op die voorgrond gestaan het, maar dat die verskeie ander tale en die gebroke Nederlands van immigrante, asook Khoi en slawe se tale die vorming van Afrikaans later ook grootliks beïnvloed het. Aanvanklik was die foute en afwykings onpatroonmatig, maar reeds kort ná 1700 het duidelike vereenvoudigingstendense sigbaar geword (Raidt, 1989:97).

Rakende die ontstaan van GrAfr kan daar tot die gevolgtrekking gekom word dat beide StAfr en GrAfr uit sewentiende-eeuse Nederlands gespruit het, maar dat daar verskille in die twee dialekte se ontwikkeling was, aangesien daar ná 1690 nie verdere invloed van die Khoi volk was nie. Die Nederlandse taal het 'n wedersydse invloed op die Khoi se taal gehad net soos die Khoi op daardie punt die Nederlands beïnvloed het, en dit is volgens Raidt (1989: 97) hier waar die verdeling tussen GrAfr en StAfr plaasgevind het en voortaan in aparte rigtings ontwikkel het.

5.3 Doel van die studie

Drie navorsingsvrae vir die studie is gestel. Daar moes eerstens vasgestel word of daar 'n verskil bestaan tussen die wyse waarop 'n taalvariëteit soos GrAfr V_{POS} 'e gebruik om grammatikale betekenis uit te druk en die wyse waarop hierdie werkwoorde grammatikale betekenis in StAfr uitdruk. Indien daar wel 'n verskil bestaan, was die tweede vraag wat die aard van die ooreenkomste en verskille is in die wyse waarop hierdie twee variëteite die V_{POS} -konstruksie gebruik. Derdens was die vraag watter nuwe insigte bekom kon word rakende die GrAfr'e V_{POS} -konstruksies se totstandkoming en gebruike wanneer dit vanuit 'n grammatikaliseringperspektief bekyk word.

5.4 Taalteoretiese beskrywings

5.4.1 Grammatikaliseringsteorie

Die grammatikaliseringsteorie is in die tweede hoofstuk omvattend bespreek aan die hand van 'n aantal taalkundiges se omskrywing van die teorie, te wete dié van Meillet (1912); Kuryłowicz (1965); Hopper & Traugott (2009); Heine en Reh (1984); Lehmann (1995) en Croft (1990). Vir die doel van hierdie studie is grammatikalisering gesien as 'n proses waartydens leksikale eenhede hul leksikale betekenis verloor om meer grammatikaal te word. Hierdie eenhede ondergaan dus semantiese verandering wat lei tot 'n toename in gebruiksfrekwensie. Dit is nie nodig dat 'n eenheid al die grammatikaliseringprosesse moet deurmaak om as 'n gegrammatikaliseerde vorm beskou te word nie.

Vervolgens is enkele belangrike en relevante aspekte van grammatikalisering bespreek. Naas universele roetes en unidireksionaliteit, is die konsepte uitbreiding (*extension*), desesemantisering (*desemanticization*), kategoriale verandering (waaronder reanalise en oksiliëring) en erosie (*erosion*) na aanleiding van Heine en Kuteva (2006) se grammatikaliseringmodel bespreek. Die wyse waarop V_{POS} -konstruksies in GrAfr tipologies grammatikaliseer, is ook in hierdie gedeelte bespreek (verwys na 2.3).

5.4.2 Die spil

In Hoofstuk 3 is die spil en die betekeniskategorieë wat dit kan uitdruk bespreek, sowel as die grammatikale V_{POS} -konstruksie se vergestaltung as die spil. Nadat oksiliëring in Hoofstuk 2 geïdentifiseer is as 'n duidelike verskynsel in die grammatikalisering van die GrAfr'e V_{POS} -konstruksie, is dit verder ondersoek in die derde hoofstuk na aanleiding van die feit dat die spil in Afrikaans gewoonlik deur die V_{AUX} uitgedruk word. Die hoofstuk het verduidelik dat die spil grammatikale funksie in 'n sin verrig, te wete tempus, aspek, modaliteit en polariteit.

Daar is eerstens genoem dat tempus die deiktiese temporele betekenis van 'n situasie uitdruk wat vervat word in die verlede-, hede- en toekomstetydsvorm. Met die bespreking van aspek, is daar tweedens uit die literatuur aangevoer dat dit die

niedeiktiese inligting rakende die interne temporele struktuur van die situasie uitdruk, en ook dat dit te make het met die oogpunt waaruit 'n situasie beskou word. Die twee oorhoofse kategorieë van aspek, naamlik perfektiewe en imperfektiewe aspek is bespreek. Perfektiewe aspek beskou die situasie as 'n geheel, terwyl imperfektiewe aspek fokus op die interne temporele samestelling van 'n situasie.

Die derde kategorie onder bespreking was modaliteit, wat handel oor die subjektiewe karaktereienskappe van 'n uiting. Modaliteit word verdeel in deontiese, epistemiese en dinamiese modaliteit. Deontiese modaliteit kan algemeen beskryf word as 'n aanduiding van die graad van morele begeerlikheid of die stand van sake wat in die uiting uitgedruk is (Nuyts, 2006:4). Epistemiese modaliteit behels gewoonlik 'n aanduiding van die spreker se skatting van die kans dat die stand van sake wat in die klous uitgedruk is, van toepassing is in die wêreld. Laastens handel dinamiese modaliteit oor die spreker se interne vermoëns en bereidwilligheid, teenoor eksterne faktore soos toestemming en bevel wat gegee word (Palmer, 1995:70).

5.5 Korpusondersoek en taalspesifieke gevolgtrekking

In die vierde hoofstuk is die korpusondersoek, wat uitgevoer is om die unieke gebruike van die grammatikale V_{POS} in Griekwa-Afrikaans te ondersoek, bespreek. Die proses van die dataverwerking is in meer besonderhede beskryf, waarna die resultate van die studie se empiriese gedeelte uiteengesit is.

Gebaseer op die teoretiese besprekings in die voorafgaande hoofstukke, kon Hoofstuk 4 eerstens fokus op die universele ontwikkeling van die V_{POS} -konstruksie soos aangebied deur Lemmens (2005). Daar is getoon dat hierdie konstruksie 'n lokatiewe oorsprong het en 'n oksiliëringsproses ondergaan het

Volgende is die twee konkordansies wat vir die studie saamgestel is ondersoek aan die hand van vier parameters. Eerstens is daar gekyk na die frekwensie van *sit*, *staan*, *loop* en *lê*. Daar is gevind dat *loop* die mees frekwente gebruiksfrekwensie toon in GrAfr. Die V_{POS} wat die meeste gebruik word in StAfr was egter *sit*. Hierdie verskil wat in die twee konkordansies voorgekom het, is 'n aanduiding dat *loop* al verder gegrammatikaliseer het as die ander V_{POS} 'e in GrAfr, aangesien die hoër frekwensie beteken dat dit in meer kontekste gebruik word. Daar is gestel dat die

frekwensierangorde van V_{POS} 'e in GrAfr *loop > sit > staan > lê* is, terwyl dit *sit > staan > loop > lê* is in die TK-konkordansie is.

Tweedens is die verskillende funksies van die V_{POS} -konstruksie (hetsy leksikaal of grammatikaal) getoon en bespreek, om vas te stel wat die verskil met betrekking tot grammatikale gebruik van die V_{POS} 'e tussen die twee variëteite is. Die bevinding dat 66,93% van die V_{POS} 'e in die Gr-konkordansie grammatikale voorbeelde voorstel, is 'n positiewe aanduiding dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr verder gegrammatikaliseer is as die konstruksie in StAfr, wat slegs 11,90% grammatikale voorbeelde in die TK-konkordansie bevat het.

In die derde plek is die verhouding van sinstipes in albei konkordansies bespreek. Stelsinne, bevelsinne, vraagsinne en uitroepsinne was die onderafdelings vir hierdie vergelyking en aan die einde van die afdeling is daar tot die gevolgtrekking gekom dat die verskillende sinstipes in die twee konkordansies nie 'n oorsaak kan wees vir die aangeduide frekwensieverskille van V_{POS} 'e nie.

Vierdens is enige interessante en unieke sintaktiese verskynsels van die GrAfr- V_{POS} bespreek. Daar is eerstens aangetoon dat die hulpwerkwoordelike V_{POS} in GrAfr met of sonder enige bindpartikel kan kombineer met die infinitiewe werkwoord. Bv: “*Dan **staan loop** hy jimmers*”. In StAfr is dit noodsaaklik om so 'n konstruksie met 'n verbindings-**en** te verbind ($V_{AUX} + en + V$), bv. “*Sy't gestaan **en** koffie drink*”. Dit is wel nie uitsluitlik die geval dat GrAfr nie die verbindings-**en** gebruik nie soos gesien kan word in “*Dan staan **en** kyk die ouma*”, geneem uit die Gr-konkordansie.

In totaal is 44 voorbeelde in die Gr-konkordansie gevind waar daar meer as een V_{POS} direk na mekaar geplaas is, sonder 'n verbindingspartikel, soos in “*Nou **sit-lê** hom innie hok*”. Verder kan GrAfr ook meer as een hulpwerkwoordelike V_{POS} inspan saam met 'n leksikale werkwoord, almal sonder 'n verbindingspartikel, bv. “*Aljimmers dan **stan lê hool** (hol, hardloop) hy 'n end*”. Hierdie verskynsel bevestig dat die verbindings-**en** in GrAfr uitgelos kan word en dat daar baie meer sintaktiese variasie teenwoordig is in GrAfr – ook omdat daar meer as een V_{POS} langs mekaar geplaas kan word, wat as 'n string (*unit*) van hulpwerkwoorde gebruik word om een funksie te verrig. Die afdeling het weereens bevestig dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr baie verder gegrammatikaliseer is as die konstruksie in StAfr.

Volgende is daar ondersoek ingestel na die aantal gevalle in die Gr-konkordansie waar *loop* en *lê* as wisselvorme van *gaan* gebruik word. 26% van al die GrAfr'e gevalle wat *loop* bevat het, het as sinonieme van *gaan* gefunksioneer en dit dui aan dat die V_{POS} gegrammatikaliseer het tot 'n inchoatiewe merker in elkeen van die voorvalle wat in die Gr-konkordansie gevind is. Verder is daar ook voorbeelde van *lê* wat gelykgestel word aan *gaan*, wat kan beteken dat hierdie verbleekte gebruik van *loop* uitgebrei het na 'n ander V_{POS} , naamlik *lê*. Daar was geen soortgelyke gevalle met *loop* of met *lê* in die TK-konkordansie gevind nie.

In totaal is vyf unieke gebruike van GrAfr in hierdie studie uitgelig: Eerstens is vasgestel dat die bindpartikel nie nodig is nie, maar steeds willekeurig gebruik kan word soos die spreker dit verkies en ook dat kombinasies met meer as een V_{POS} en 'n leksikale werkwoord moontlik is; tweedens is getoon dat *loop* baie gereeld gelykgestel aan *gaan* en daar is ook gevalle waar *lê* dieselfde patroon begin volg; in die derde plek is kombinasies met meer as een grammatikale V_{POS} moontlik, vierdens is gevind dat onverwagse V_{POS} 'e saam met leksikale werkwoorde kombineer (*loop dood*); en in die vyfde en laaste plek was dit interessant om voorbeelde te sien waar die grammatikale V_{POS} na die leksikale hoofwerkwoord geplaas word. Die konstruksie hoef dus nie in die tradisionele sinsposisie, dit is vóór die hoofwerkwoord, geplaas te word nie.

In totaliteit het Hoofstuk 4 die laaste belangrike bewysstukke vanuit die korpusondersoek opgelewer om die hipotese te ondersteun dat die V_{POS} -konstruksie in GrAfr, in besonder met *loop*, verder gegrammatikaliseer is as die ewekniekonstruksie in StAfr.

5.6 Gevolgtrekking

As antwoord op die navorsingsvrae wat vir die studie gestel is, is dit baie duidelik dat daar wel 'n verskil bestaan in die wyse waarop V_{POS} 'e grammatikale betekenis uitdruk in GrAfr en in StAfr. Ooreenkomste wat tussen die twee variëteite gevind is, is dat V_{POS} 'e met semanties versoenbare leksikale hoofwerkwoorde gekombineer word, tesame met die gebruik van 'n verbindingspartikel *en*. Die verskille wat egter opgeduik het, is dat GrAfr die konstruksie ook sonder 'n verbindingspartikel kan formuleer met soms onverwagse of semanties onkombineerbare hoofwerkwoorde,

asook in met kombinasie ander V_{POS} 'e. Meer as een V_{POS} kan in GrAfr direk na mekaar geplaas word in 'n stringkonstruksie. Hierdie verskynsels is nie moontlik in StAfr nie, behalwe vir enkele gevalle waar die verbindings-**en** uitgelaat word, en waar *loop* as inchoatiewe aspekmerker gebruik word.

Vanuit 'n grammatikaliseringperspektief kon insigte gekry word in die verskynsel dat ouksiliëring 'n wesenlike rol speel in die vorming van 'n V_{POS} se rol as V_{AUX} in GrAfr. Die V_{POS} 'e in GrAfr, veral *loop*, het al heelwat leksikale waarde verloor ten einde die grammatikale rolle van tempus, aspek en modaliteit te vervul. In beide GrAfr en StAfr vervul die V_{POS} 'e hoofsaaklik die rol van aspektuele merkers.

5.7 Vooruitskouing

Die sentrale fokus van hierdie studie was om vanuit 'n grammatikaliseringperspektief die unieke gebruike van die V_{POS} in GrAfr te beskryf. Die studie is dus afgebaken om 'n enkele grammatikale konstruksie vanuit 'n grammatikaliseringperspektief te ondersoek, maar toekomstige navorsing kan gedoen word om ook ander grammatikale konstruksies, byvoorbeeld die gebruik van die hulpwerkwoorde *het* of *word* in GrAfr vanuit 'n grammatikaliseringperspektief te vergelyk met dieselfde konstruksies in StAfr.

Verder kan, aangesien daar in die eerste hoofstuk gestel is dat Nederlands as sustertaal van GrAfr gesien kan word, ook 'n soortgelyke vergelyking getref word tussen 'n Standaardnederlandse konkordansie en die Gr-konkordansie. Sodoende kan beter insig gekry word in en 'n beter geheelprentjie geskets word van die totstandkoming en ontwikkeling van hierdie konstruksie vanuit sewentiende-eeuse Nederlands.

Hierdie studie lewer 'n belangrike bydrae tot die verstaan van die ontwikkeling en plasing van die verskillende Germaanse tale ten opsigte van mekaar – 'n tema wat tans heelwat aandag in taaltipologiese navorsing geniet. 'n Ondersoek na 'n taalvariëteit soos GrAfr fokus spesifiek op die ontwikkeling van 'n marginale, oftewel niestandaardvariëteit, en kan dus interessante bevindings aan die dag lê wat ook vir navorsers wat byvoorbeeld hulself met die bestudering van die grammatikalisering van kreooltale besig hou, nuttig kan wees.

Bibliografie

Ameka, F.K. & Levinson, S.C. 2007. The typology and semantics of locative predicates: posturals, positionals and other beasts. *Linguistics*, 45(5/6):847–871.

Andersen, H. 1987. From auxiliary to desinence. (In Kuteva, T.A. 2001. *Auxiliation: an enquiry into the nature of grammaticalization*. Oxford: Oxford University Press. p.12).

Benveniste, E. 1968. Mutations of linguistic categories. (In Kuteva, T.A. 2001. *Auxiliation: an enquiry into the nature of grammaticalization*. Oxford: Oxford University Press. p.1).

Bisang, W. 2008. Grammaticalization and the areal factor. (In Lòpez-Couso, M.J. & Seoane, E. eds. *Rethinking grammaticalization*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. p. 15-35).

Booij, G. 2004. De aan het infinitief constructie in het Nederlands. (In De Schutter, G., Devos, M. & Van Keymeulen, J. eds. *Taeldeman man van de taal, schatbewaarder van de taal*. Gent: Academia Press. p. 97-106).

Booij, G. 2008. Constructional idioms as products of linguistic change: the aan het + INFINITIVE construction in Dutch. (In Bergs, D. & Diewald, G. eds. *Constructions and language change*. Berlin: Mouton de Gruyter. p. 81-106).

Bourdin, P. 2008. On the grammaticalization of ‘come’ and ‘go’ into the markers of textual connectivity. (In Lòpez-Couso, M.J. & Seoane, E. eds. *Rethinking grammaticalization*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. p. 37-59).

Breed, C.A. 2012. Die grammatikalisering van aspek in Afrikaans: ’n semantiese studie van perifrastiese progressiewe konstruksies. Potchefstroom: NWU. (Proefskrif – PhD). <http://hdl.handle.net/10394/11959>

Brisau, A. 1969. English progressive tenses and their Dutch equivalents. (In Lemmens, M. 2005. *Aspectual posture verb constructions in Dutch*. *Journal of Germanic linguistics*, 17(3):183–217).

Broodryk, F.W.J. 1992. Die medewerkwoord in Afrikaans. Potchefstroom: PU vir CHO. (Verhandeling – MA).

Bybee, J.L., Perkins, R. & Pagliuca, W. 1994. The evolution of grammar: tense, aspect and modality in the languages of the world. Chicago: University of Chicago Press.

Campbell, L. 2001. What's wrong with grammaticalization? *Language sciences*, 23:113-161.

Campbell, L. & Janda, R. 2001. Introduction: conceptions of grammaticalization and their problems. *Language sciences*, 23(2-3):93-112.

Carstens, A. 1998. Die Afrikaanse medewerkwoorde, familieverwantskappe en grammatikalisering. *South African journal of linguistics*, 16(3):73-81.

Coetzee, A. & Van Reenen, P. 1995. Die Afrikaanse nasalering en nienasalering se verband met sewentiende-eeuse Nederlands. *South African Journal of Linguistics*. 13(2):62-73.

Comrie, B. 1976. Aspect: an introduction to the study of verbal aspect and related problems. Cambridge: Cambridge University Press.

Comrie, B. 1981. The languages of the Soviet Union. Cambridge: Cambridge University Press.

Comrie, B. 1985. Tense. Cambridge: Cambridge University Press.

Comrie, B. 1987. Aspect. Cambridge: Cambridge University Press.

Croft, W. 1990. Typology and universals. Cambridge: Cambridge University Press.

De Villiers, M. 1968. Die grammatika van tyd en modaliteit. Kaapstad: A.A. Balkema.

De Wet, A. 1984. Die organisasie van die navorsingsprojek oor die Afrikaans van die Griekwas. (In Van Rensburg, M.C.J. red. Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. RGN-verslag. Bloemfontein: Universiteit van die Oranje-Vrystaat. p. 678-704).

- De Wit, A. & Patard, A. 2013. Modality, aspect and the progressive: the semantics of the present progressive in French in comparison with English. *Languages in contrast*, 13(1):113–132.
- Du Plessis, H.G.W. 1984. Die sintaksis van Griekwa-Afrikaans. (In Van Rensburg, M.C.J. red. Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. RGN-verslag. Bloemfontein: Universiteit van die Oranje-Vrystaat. p. 35-195).
- Du Plessis, H.G.W. 1988. Variasietaalkunde. Pretoria: Serva Uitgewers.
- Du Plessis, H.G.W. 1990. Die skakelwerkwoorde *loop* en *kom*. *South African journal of linguistics*, 8(2):69-74.
- Du Plessis, H. 2000. Tourism destinations: Southern Africa. Kaapstad: JUTA.
- Fehderau, H.W. 1966. The Origin and development of Kituba (lingua franca Kikongo). (In Heine, B. & Reh, M. 1984. Grammaticalization and reanalysis in African Languages. Hamburg: Helmut Buske Verlag. p. 22).
- Frajzygier, Z. 2008. Grammaticalization, typology and semantics: expanding the agenda. (In Lòpez-Couso, M.J. & Seoane, E. eds. Rethinking grammaticalization. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. p. 61-102).
- Haspelmath, M. 1998. Does grammaticalization need reanalysis? *Studies in language*, 22(3):49-85.
- Haspelmath, M. 1999. Why is grammaticalization irreversible? *Linguistics*, 37(6):1043–1068.
- Heine, B. 1993. Auxiliaries: cognitive forces and grammaticalization. New York: Oxford University Press.
- Heine, B. & Reh, M. 1984. Grammaticalization and reanalysis in African Languages. Hamburg: Helmut Buske Verlag.
- Heine, B., Claudi, U. & Hünnemeyer, F. 1991. Grammaticalization: a conceptual framework. Chicago: University of Chicago Press.
- Heine, B. & Kuteva, T. 2006. Language contact and grammatical change. Cambridge: University Press.

Heine, B. & Kuteva, T. 2007. The genesis of grammar: a reconstruction – studies in the evolution of language. Oxford: Oxford University Press.

Herring, S. 1991. The grammaticalization of rhetorical questions in Tamil. (*In* Traugott, E. & Heine, B. eds. Approaches to grammaticalization. Vol. 1. Amsterdam: Benjamins. p. 253-284).

Holt, J. 1943. Études d'aspect. (*In* Kibort, A. Aspect. Grammatical Features. 7 Januarie 2008. <http://www.grammaticalfeatures.net/features/aspect.html>)

Hopper, P.J. & Traugott, E.C. 2009. Grammaticalization. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.

Kempen, W. 1965. Die verbale hendiadis in Afrikaans. (*In* Dietse Studies: bundel aangebied aan Prof. Dr. J. du P. Scholtz by geleentheid van sy vyf-en-sestigste verjaardag. Kaapstad: Academica. p. 77-97).

Kranich, S. 2013. Functional layering and the English progressive. *Linguistics*, 51(1):1-32.

Kuteva, T.A. 1998. Large linguistic areas in grammaticalization: Auxiliation in Europe. *Language Sciences* 20(3): 289-311.

Kuteva, T.A. 1999. On 'sit'/'stand'/'lie' auxiliation. *Linguistics*, 37(2):191–213.

Kuteva, T.A. 2001. Auxiliation: an enquiry into the nature of grammaticalization. Oxford: Oxford University Press.

Kuteva, T. 2008. On the frills of grammaticalization. (*In* Lòpez-Couso, M.J. & Seoane, E. eds. Rethinking grammaticalization. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. p. 189-217).

Kuryłowicz, J. 1965. The evolution of grammatical categories. *Esquisses linguistiques*. 2:38-54. Munich: Fink.

Langacker, R.W. 1987. Foundations of cognitive grammar. Vol. 1. California: Stanford University Press.

- Langacker, R.W. 1974. Movement rules in functional perspective. *Language*, 50:630-664.
- Langacker, R.W. 1977. Syntactic reanalysis. (*In* Li. C.N. ed. *Mechanisms of syntactic change*. Austin: University of Texas Press. p. 57-139).
- Lehmann, C. 1995. *Thoughts on grammaticalization*. 2nd ed. Erfurt: Arbeitspapiere des Seminars für Sprachwissenschaft der Universität Erfurt.
- Lehmann, C. 2002. *Thoughts on grammaticalization*. ASSidUE: Arbeitspapiere des Seminars für Sprachwissenschaft der Universität Erfurt, nr. 9. Philosophische Fakultät Universität.
- Lehmann, C. 2004. Theory and method in grammaticalization. *Zeitschrift für Germanistische Linguistik*, 32(2):152-187.
- Lemmens, M. 2003. *The semantic network of Dutch posture verbs*. France: Université Lille.
- Lemmens, M. 2005. Aspectual posture verb constructions in Dutch. *Journal of Germanic linguistics*, 17(3):183–217.
- Leys, O.. 1985. De konstruktie *staan te* + infinitief en verwantekonstrukties. (*In* Lemmens, M. 2005. Aspectual posture verb constructions in Dutch. *Journal of Germanic linguistics*, 17(3):183–217.)
- Lyons, J. 1977. *Semantics*. 2 vol. Cambridge: University Press.
- Meillet, A. 1912. L'évolution des formes grammaticales. *Scientia (Rivista di Scienza)*, 12:26(6). Herdruk in Meillet 1958: 159-174.
- Mortier, L. 2008. An analysis of progressive aspect in French and Dutch in terms of variation and specialization. *Languages in contrast*, 8(1):1-20.
- Newmeyer, F.J. 1998. *Language form and language function*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Nuyts, J. 2006. Modality: overview and linguistic issues. (*In* Frawley, W. ed. *The expression of modality*. Berlin: Walter de Gruyter. p. 1-26).

- Palmer, F.R. 1995. Mood and modality. Cambridge: University Press.
- Ponelis, F.A. 1978. Afrikaanse sintaksis. Pretoria: Van Schaik.
- Raidt, E.H. 1989. Ontwikkeling van Vroeë Afrikaans. (*In Botha, T.J.R., Ponelis, F.A., Combrink, J.G.H., Odendal, F.F. reds. Inleiding tot die Afrikaanse Taalkunde. Pretoria: Academica. p. 96-126*).
- Raidt, E.H. 1976. Afrikaans en sy Europese verlede. Kaapstad: Nasou.
- Reichenbach, H. 1947. Elements of symbolic logic. New York: Macmillan company.
- Steele, S., Akmajian, A., Demers, R., Oehrle, R., Wasow, T., Akmajian, A., Jelinek, E. & Kitagawa, C. 1981. An encyclopedia of AUX: a study in cross-linguistic equivalence. Cambridge, MA: MIT Press.
- Steels, L. & Spranger, M. 2009. How experience of the body shapes language about space. <http://www.aaai.org/ocs/index.php/IJCAI/IJCAI-09/paper/view/542>
Date of access: 5 Jun. 2012.
- Thümmel, W. 1966. Das Problem der periphrastischen Konstruktionen: gezeigt am Beispiel des Slavischen. München: Wilhelm Fink Verlag. (*In Kuteva, T.A. 2001. Auxiliation: an enquiry into the nature of grammaticalization. Oxford: Oxford University Press. p.12*).
- Tyack, M. 1970. South Africa: Land of challenge. Switzerland: France Inter Presse.
- Van Rensburg, M.C.J. 1984. Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. RGN-verslag. Bloemfontein: Universiteit van die Oranje-Vrystaat.
- Van Rensburg, M.C.J., De Wet, A.S. & Swanepoel, L. 1984. 'n Kontrastiewe leksikon van Griekwa-Afrikaans. (*In Van Rensburg, M.C.J. red. Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. RGN-verslag. Bloemfontein: Universiteit van die Oranje-Vrystaat. p. 519-576*).
- Van Rensburg, M.C.J., Van Jaarsveld, G.J. & Du Plessis, L.T. 1984. Enkele kulturele verskille van die Griekwalewe in die tagtigerjare. (*In Van Rensburg M.C.J.,*

red. Die Afrikaans van die Griekwas van die Tagtigerjare. RGN-verslag.
Bloemfontein: Universiteit van die Oranje-Vrystaat. p. 668-677).

Van Rensburg, M.C.J. 2012. So kry ons Afrikaans. Pretoria: LAPA Uitgewers

Van Rooy, B. 2006. The extension of the progressive aspect in BSAfE. *World Englishes*, 25(1):37–64.

Van Schoor, J.L. 1983. Die grammatika van Standaard-Afrikaans. Kaapstad: Lex Patria.

Wybenga, D.M. 1983. Grammatiese tydsvergestalting in Afrikaans – 'n linguistiese ondersoek aan die hand van enkele Afrikaanse kortverhale. Potchefstroom: PU vir CHO. (Proefskrif – PhD).

Indeks

A

absolute tyd · 51, 54
Adam Kok · 9
Afrikaans · , iii, iv, v, vi, vii, ix, xi, xiii, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 32, 47, 48, 50,
51, 59, 69, 70, 77, 78, 92, 105, 106, 107, 108, 109,
113, 114, 115, 116, 118, 119
aktiwiteit · 71, 72, 101
aspek · v, vi, viii, 4, 17, 21, 41, 42, 45, 46, 47, 50, 52, 54,
58, 59, 61, 62, 68, 70, 84, 108, 112, 113
aspektuele betekenis · 2, 4, 7, 58, 61, 87

B

Bulgaars · xiii, 1, 105

D

deikties · 54
deonties · 63, 64
desemantisering · xii, 25, 28, 33, 34, 35, 45, 108
diakronies · 4, 6, 15, 29, 30, 39, 40, 106
dinamies · 63, 100
diskoersfunksies · 27
duratiewe · 74, 77

E

eenrigtingproses · 26
enklitiese vorm · 27
epistemies · 63, 65
erosie · 25, 28, 31, 34, 45, 108
erosieperiode · 39
Ewe · xiii, 35, 40, 41

ewekniekonstruksie · 70, 79, 111

F

fleksieaffiks · 27, 36
fonetiese reduksie · 28, 44, 45
Frans · xiii, 1, 10, 105
Franse Hugenote · 10
frekwensie · xi, xii, 23, 24, 29, 30, 31, 45, 70, 78, 79, 80,
81, 83, 84, 86, 87, 88, 90, 91, 96, 102, 109
frekwensierangorde · vi, 4, 84, 102, 110
frekwensieratio · vi, ix, xi, xii, 79, 80, 82, 90, 96, 102
frekwensieverhoudings · 79
frekwensieverskille · vi, 91, 102, 110
funksiewoorde · 34

G

gaan · i, iv, vi, ix, xi, xii, 5, 7, 8, 19, 20, 23, 26, 35, 36, 39,
44, 45, 48, 49, 50, 64, 65, 67, 70, 72, 73, 81, 83, 85,
90, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 103, 106, 111
gespreksoomblik · 53, 54, 58
gespreksrol · 47
GrAfr · iii, iv, v, vi, ix, xi, xii, xiii, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 15,
19, 20, 21, 22, 25, 26, 32, 33, 35, 36, 38, 44, 45, 47,
48, 49, 50, 55, 56, 58, 59, 61, 64, 66, 68, 69, 70, 72,
73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87,
88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101,
102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112
grammatikaal · v, 8, 20, 24, 26, 36, 39, 41, 45, 70, 83,
90, 108, 110
grammatikale · v, vi, ix, xi, xii, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 14, 15,
16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 33, 36,
37, 38, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 58, 67, 69, 70, 76, 78,
79, 80, 81, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 95, 99, 101,
102, 103, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112

grammatikale funksies · vi, 6, 17, 21, 22, 23, 24, 33, 69, 70, 105
grammatikaliseer · 23, 27, 29, 30, 33, 45, 80, 108
grammatikalisering · v, vi, viii, 4, 5, 8, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 34, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 45, 47, 50, 51, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 103, 108, 112, 113, 114
grammatikaliseringmodel · 28
grammatikaliseringsklien · 25, 26, 29, 84, 96, 102, 104
grammatikaliseringsproses · 22, 24, 25, 29, 31, 33, 74, 76, 87
grammatikaliseringsroetes · 29, 43
grammatikaliseringsteorie · v, 8, 16, 21, 22, 37, 47, 105, 107, 108
Griekwa-Afrikaans · iii, v, 3, 6, 9, 19
Griekwas · 9, 13, 14, 114, 115, 118, 119
Griekwa-verslae · 8, 17, 19
Gr-konkordansie · vii, x, xiii, 3, 14, 17, 18, 19, 20, 77, 79, 85, 86, 90, 93, 95, 96, 103, 110, 111, 112, 125

H

hede · v, 48, 51, 54, 55, 56, 68, 108
hedendaagse Nederlands
hedetyd · 2, 55, 57
hoofwerkwoord · v, vi, 3, 7, 8, 15, 22, 36, 39, 44, 47, 50, 56, 67, 76, 77, 83, 95, 99, 100, 101, 111
hulpwerkwoord · v, 3, 4, 8, 15, 17, 21, 22, 26, 36, 38, 39, 47, 65, 67, 78, 105
hulpwerkwoorde · 4, 22, 38, 39, 42, 47, 48, 74, 103, 110, 112

I

imperfektief · 49, 59, 60, 61
imperfektiewe · 62
imperfektiewe aspek · 68, 109
infinitiefskomplement · 71
inhoudswoord · 22, 27, 36

J

Javanees · 10

K

Kaap · xi, 10, 13
Kabyle · xiii, 1
kategoriale verandering · v, 25, 28, 31, 36, 38, 39, 108
Khoi · 9, 10, 11, 107
Khoi-Grensafrikaans · 9
Klien · 25
Kontinuatiewe · 74

L

lê · iv, vi, ix, xi, xii, 1, 2, 4, 6, 7, 8, 32, 33, 35, 39, 42, 57, 58, 65, 70, 71, 72, 75, 77, 78, 80, 81, 84, 89, 90, 93, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 106, 109, 110, 111, 112
leksikaal · 25, 26, 36, 39, 41, 52, 70, 71, 110
leksikale · v, vi, ix, xi, xii, 2, 5, 7, 8, 20, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 36, 37, 38, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 50, 60, 66, 68, 72, 73, 75, 76, 79, 80, 81, 83, 84, 85, 86, 89, 90, 93, 95, 96, 99, 100, 102, 103, 104, 106, 108, 110, 111, 112
liggaamshoudingwerkwoorde · 1
loop · iv, vi, xi, xii, 2, 7, 8, 10, 22, 26, 31, 32, 35, 36, 49, 55, 56, 58, 64, 68, 70, 72, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 102, 103, 106, 109, 110, 111, 112, 115

M

Maleis · 10
Malgassies · 10
meganismes · 22, 37
modale betekenis · 2, 39, 49, 50, 59, 64, 65, 67, 83, 86, 87, 105

modaliteit · v, vi, viii, ix, 17, 21, 41, 46, 47, 48, 49, 50, 57,
63, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 83, 108, 109, 112, 114
Moderne nederlands · 6, 9, 92, 106

N

Nederlands · v, vii, xiii, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 21,
31, 32, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 77, 79, 80, 81, 92, 96,
105, 106, 107, 112, 113, 114
niedeikties · 58, 68, 109
Noord-Kaap · 14

O

oorvleueling · 39, 40
ouksiliëring · v, xi, 5, 8, 22, 25, 36, 38, 39, 41, 42, 43, 44,
45, 47, 73, 108, 112

P

parameters · iv, vi, 17, 21, 23, 28, 29, 31, 78, 80, 105,
109
perfektief · 49, 59, 60, 61
perfektiewe aspek · 68, 109
perifrasties · xii, 3, 4, 6, 28, 47, 77, 78, 113
polariteit · v, 17, 49, 50, 64, 65, 108
Portugees · 10
postulêre werkwoorde · v, vi, 4, 5, 6, 7, 8, 15, 16, 17,
100, 104, 105
postuur · 5, 31, 32, 71, 72, 74, 75, 76, 83, 101
progressiewe betekenis · 2, 3, 6, 42, 62, 83

R

reanalise · 22, 25, 29, 36, 37, 39, 45, 77, 108
relatiewe tyd · 51, 54
Russies · xiii, 1, 105

S

sewentiende-eeuse Nederlands · 3, 6, 9, 11, 71, 92,
107, 112
sinkroniese · 15, 39
sinstrukture · 34
sintaktiese interessantheide · vi, ix, 93, 103
sit · iv, vi, xii, 1, 3, 4, 6, 7, 20, 21, 32, 38, 49, 50, 61, 66,
68, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 83, 84, 85,
87, 89, 90, 93, 94, 95, 99, 100, 101, 102, 109, 110,
116
situasiepunt · 52
slawe · 9, 10, 11, 107
Slawe-Afrikaanse · 10
spil · v, viii, ix, x, 46, 47, 48, 49, 50, 56, 58, 68, 69, 99,
100, 101, 105, 108
spreekpunt · 52
staan · ii, iv, vi, xii, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 22, 26, 28, 32, 34,
38, 43, 44, 52, 53, 55, 59, 64, 70, 71, 72, 74, 76, 77,
78, 80, 81, 83, 84, 85, 87, 89, 90, 93, 94, 95, 98, 99,
100, 101, 102, 109, 110, 117
StAfr · iii, iv, v, vi, ix, xi, xii, xiii, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 15, 19,
21, 28, 32, 33, 39, 42, 45, 48, 49, 50, 55, 56, 57, 59,
61, 64, 69, 70, 71, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82,
83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97,
98, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 112
Standaardafrikaans · v, vi, ix, xiii, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 14, 15,
16, 17, 18, 19, 69, 71, 78, 90, 105, 106
stringwerkwoordkonstruksies · vi
Suid-Afrika · xi, 13, 14

T

taalitem · 34
TAM · iii, v, xi, xii, xiii, 20, 21, 41, 50, 68, 79, 86, 87, 88
temporele betekenis · 2, 68, 108
tempus · v, vi, viii, 17, 21, 36, 39, 41, 46, 47, 48, 50, 51,
52, 53, 57, 58, 59, 68, 70, 108, 112
TK-konkordansie · vi, vii, x, xiii, 3, 17, 20, 79, 83, 84, 85,
95, 96, 110, 111, 126

TK-korpus · vi, xiii, 17, 18, 20, 79, 83, 84
toekomendetyd · 52, 54, 57, 58
toekoms · v, 36, 48, 51, 54, 56, 57
tydsuitdrukking · 53

U

uitbreiding · 25, 28, 31, 33, 34, 36, 39, 71, 86, 108
unidireksionaliteit · 25, 26, 27, 108
unidireksioneel · 27, 29, 37, 41

V

Van Rensburg-verslae · vi, 8, 14, 15, 17, 19
Van Riebeek · 9

variasies · 2, 92
Veeboerafrikaans · 9
verbindingspartikel · 3, 93, 94, 95, 103, 110, 111
verlede · v, 14, 48, 51, 54, 56, 57, 59, 68, 87, 108, 118
verledetyd · 2, 52, 54, 56, 57, 59
verwysingspunt · 52
V_{POS} · v, vi, ix, xi, xii, xiii, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 14, 15, 16,
17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 31, 32, 33, 37, 38,
44, 45, 47, 50, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 78,
79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 93,
94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106,
107, 108, 109, 110, 111, 112
V_{POS}-konstruksie · v, vi, ix, 3, 4, 6, 15, 16, 18, 19, 21, 38,
47, 50, 68, 69, 70, 71, 73, 75, 78, 80, 90, 92, 95, 96,
102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111
V_{POS}-progressiewe · v, 3, 4

Bylaag

Bylaag 1: Gr-konkordansie

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
56	as jy wil loop om te rook		X			X				X					X						X						g	
57	hy staan en kyk		X		X				X												X						g	
58	hy staan kyk		X		X				X												X						g	
59	die man loop en speel		X		X				X												X						g	
60	die man loop speel		X		X				X						X						X						g	
61	die man het loop gespeel		X		X				X						X						X						g	
62	ag verdomp loop speel tog!		X			X			X		X				X						X						g	
63	ek kan nie lieg sit nie		X			X			X											X					g			
64	hy't my saak gelop slegmaak		X			X			X						X						X						g	
65	oens had geseet praat		X						X											X							g	
66	my geboorteplek het ek nou eers geloop sien toe ek groot was		X				X		X						X						X						g	
67	dan word dit loop afgehaal		X		X				X												X						g	
68	die't ons toe wil loop geskiet		X			X			X												X						g	
69	hulle moes loop dood daarso		X			X			X						X						X						g	
70	toe moet hulle loop stad toe trek		X		X				X												X						g	
71	daar sal jy nou loop dood		X			X			X						X						X						g	
72	kanse om die trein oener deur die brug laat loop		X		X				X						X						X						g	
73	Nou sit jy die drievoet oener	X								X										X							g	
74	toe's dit wat ons gehardlop het	X							X												X						g	
75	toe lop vat ik-ie hoed		X		X				X						X						X						g	
76	Daardie hele plek soos hy daar lê, dit was Griekwastad...	X							X						X								X				g	
77	...in hierdie Campbell wat hier bo sit	X							X											X							g	
78	Nou moet die trou geloop aanvaar word by die ou grootmense		X			X			X						X						X						g	
79	solat jy kan die Here se Woord mooi sit luister		X			X			X											X						g		
80	die kant wat hy staan	X							X												X						g	
81	La' ek vir oupa lo' wys waarlaans lop darie riem wat so gespan is	X							X						X						X						g	
82	toet my mense so gestan swerf		X		X				X												X						g	
83	dan stan die ene daarso en die een annerse hardlop	X							X									X			X						g	
84	dan stan die ene daarso en die een annerse hardlop	X							X												X						g	
85	toe loop die hele bees weg	X							X												X						g	
86	ja, ons het haar gestaan bêre		X		X				X												X						g	
87	broer, jy moet lat ons troei lê hoeistoe, want daar kom 'n verskriklike weer aan, op dat die weer ons nie beseet nie		X			X			X		X										X			X			g	g
88	geester had hy nog sy nek ingelê stan styf hou sos jong beul		X			X			X					X					X				X				g	g
89	geester had hy nog sy nek ingelê stan styf hou sos jong beul		X			X			X												X						g	g
90	mens boer ploer'ry en melk'ry es jy bees hou en skape om jou lewensaars vor te sit	X							X											X							g	g
91	as julle eendag nog so lê en bontseet (bontspring) dan af die Here hier bo julle, en dan is dat klaar met griekwa se keend.		X			X			X														X				g	g
92	die rieme lê breek trek		X		X				X														X				g	g
93	die deeng lop skiet		X		X				X						X						X						g	g
94	das perd daardie wat lop sos weend	X							X												X						g	g
95	dar kan jy enige diers loop sien		X			X			X						X						X						g	g
96	nou weer kleerling galoo mak		X		X				X						X						X						g	g
97	hulle had daar lop gesterf		X				X		X						X						X						g	g
98	hy had lop klaargemaak		X		X				X						X						X						g	g
99	hy had geseet bly	X							X											X							g	g
100	ons het die osse loop gehaal		X		X				X						X						X						g	g
101	my vader had lop gehandel met die Hotnotse		X		X				X						X						X						g	g
102	ons had hulle lop geskiet		X		X				X						X						X						g	g
103	hy't my saak gelop slegmaak		X			X			X						X						X						g	g
104	vroe-vroe die deensdagmore had oens geopstan	X							X												X						g	g
105	ons had geseet praat		X				X		X											X					g		g	g
106	dis war hille gestan het	X							X												X						g	g
107	hulle't daai grond geloop an plaasboere gevelhuur (verhuur)		X			X			X						X						X						g	g
108	hy hardloop kom (stap kom)		X		X				X												X						g	g
109	helle stikke verkoop en geloop saam met e meneer		X				X		X												X						g	g
110	nou hom vrou nou met anner mans galop angan		X			X			X												X						g	g
111	aljimmers dan stan lê hool (hol, hardloop) hy 'n end		X		X				X					X							X					g		g
112	aljimmers dan stan lê hool (hol, hardloop) hy 'n end		X		X				X												X						g	
113	aljimmers dan stan lê hool (hol, hardloop) hy 'n end	X							X												X						g	
114	beuk die ou hotagter perd weg en die het gehool met die kar		X			X			X												X						g	g
115	daai tweekleer, da sit jy hom ok op baas hy gan inlik so		X			X				X											X						g	g
116	dan staan loop hy jimmers		X		X				X					X							X						g	g

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	
117	dan staan loop hy jimmers	X							X													X							
118	ons moes toe lop kantor (die saak in die hof of kantoor uitveg)		X			X			X							X						X					g	g	
119	mar sos ek nou hier 's sos ek hier sit ek ken nie		X			X			X												X								
120	te krei en dan word dit op 'n kissing (kussing) gasit		X		X				X												X								
121	dan hardloop kom hy daarvandaan	X							X													X							
122	en nou had ons kooi gemaak en nou lê ons	X							X														X						
123	baz, ho mooi is jou koppe is jy loop!		X			X						X										X					g		
124	die manne lê wakker maak		X		X				X														X					g	
125	hy lê stamak die deeng daar		X		X				X				X										X					g	
126	hy lê stamak die deeng daar	X							X														X					g	
127	ek en broer oerson het gelê oor na die kantiense toe met mening om te lê staan bottel koop		X			X			X				X										X					g	
128	ek en broer oerson het gelê oor na die kantiense toe met mening om te lê staan bottel koop		X			X			X													X						g	
129	jy lê staan skint Grikwa se kind by die karakter		X			X			X				X										X					g	
130	jy lê staan skint Grikwa se kind by die karakter	X							X													X						g	
131	het deusman se kind nie gelê stan oplet, hoe boer se kind lê stan ferwonder by die plaas		X			X					X		X									X						g	
132	het deusman se kind nie gelê stan oplet, hoe boer se kind lê stan ferwonder by die plaas	X									X											X						g	
133	het gelê staan ry		X		X				X				X										X					g	
134	het gelê staan ry		X		X				X													X						g	
135	hier lê asemskep hy		X		X				X														X					g	
136	hoe Griekwa se kind lê stan lees die krant nie		X			X			X				X										X					g	
137	hoe Griekwa se kind lê stan lees die krant nie	X							X													X						g	
138	hou op vir my lê (staan) pla		X			X					X		X										X					g	
139	hou op vir my lê (staan) pla	X								X													X					g	
140	hy lê weet niks van die saal af nie		X			X			X														X					g	
141	hy lê loop (met die pad saam)		X			X			X				X										X					g	
142	hy lê loop (met die pad saam)	X							X														X					g	
143	die hy is besig om te loop	X							X													X						g	
144	hy lê kom nog		X		X				X														X					g	
145	toe had ons gelê opklim troei hoeistoe met bottel sam		X			X			X														X					g	
146	toe lê omdraai ek my		X		X				X														X					g	
147	wat lê lop Piet dan weer so langsamag		X			X					X		X										X					g	
148	wat lê lop Piet dan weer so langsamag	X									X												X					g	
149	sy lê slaap		X		X				X															X				g	
150	ons had 'n bietjie gelê stan oortree		X			X			X				X										X					g	
151	ons had 'n bietjie gelê stan oortree		X			X			X														X					g	
152	aljimmers dan lê stan gee boezakgoed		X			X			X				X										X					g	
153	aljimmers dan lê stan gee boezakgoed	X							X														X					g	
154	jy moet lat ons lê troei hoeistoe		X			X					X													X				g	
155	die een loop nog skool	X							X														X					g	
156	galop slaap het		X		X				X				X										X					g	
157	hy lop eet		X		X				X														X					g	
158	toe had ek vir m 'n so 'n endjie daarvan daan lê stan gemaak		X		X				X				X										X					g	
159	toe had ek vir m 'n so 'n endjie daarvan daan lê stan gemaak	X							X														X					g	
160	die materiaal lê moes nou deer		X		X				X														X					g	
161	plase wat teenmekar gelê het		X				X		X														X					g	
162	met dat ons nog staan praat		X						X														X					g	
163	hy lop met die pad voet sam	X							X														X					g	
164	netou opstan, hol ik 'n sigar yt. Da rok ik.		X				X		X														X					g	
165	hille se pitse (putte) het hulle ok opgesit		X		X				X														X					g	
166	sien seur, daar waar daardie plaas lê daar kort oenerkant had my tata nog 'n beufel gaskiet		X		X				X														X					g	
167	wat hille nie ploeg dan sit hille vorslaggierties an die sweep, 'n laang sweep	X							X														X					g	
168	vertel van magoed se uuttog, ma moet roes seet vertel		X			X					X												X					g	
169	aetou opstan, hal ik 'n sigarets yt. Da rok ik.		X				X		X														X					g	
170	Vrede het onse mense wattie kom staan sam mettie wense van dies wat loop staan innie syfers se kring!	X										X		X								X						g	
171	Vrede het onse mense wattie kom staan sam mettie wense van dies wat loop staan innie syfers se kring!		X		X				X														X					g	
172	Hulle sit mettie woord saam		X			X			X														X					g	
173	Ma die Jirre se kind: nee, nou hy staan!	X										X											X					g	
174	Hy sal my mos nooit verloor lat lê		X			X			X														X					g	
175	Hy sit my siel in my lyf in trig		X			X			X														X					g	
176	U melk my beker vol wa ek loop lê		X		X				X					X									X					g	
177	U melk my beker vol wa ek loop lê	X							X														X						g

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
178	hy wat reguit oppie sandpad loop	X							X													X						
179	an sy hart by die Jirre loop kry		X			X			X						X							X					g	g
180	sos bokkietjies virrie water loop soek				X				X													X					g	g
181	toe had ons gelê opklim troei hoeistoe met bottel sam.		X		X				X													X					g	g
182	toe had ek gesien ons had 'n bietjie gelê stan gemaak.		X		X				X				X					X					X					g
183	toe had ek gesien ons had 'n bietjie gelê stan gemaak.	X							X													X						g
184	toe had en vir m'n so 'n endjie daarvandaan lê stan gemaak		X			X			X				X					X					X				g	g
185	toe had en vir m'n so 'n endjie daarvandaan lê stan gemaak	X							X													X						g
186	Aitsê, Here, das tog nie ek wat so gelê stan oortree het nie.		X			X			X				X					X					X					g
187	Aitsê, Here, das tog nie ek wat so gelê stan oortree het nie.	X							X													X						g
188	Wat leef, die hardloop wat hy kan		X			X			X														X					g
189	Ons hol tot hierso by die plek	X							X														X					g
190	broer lat staan, lat staan, seet miershoopsteel, wat darie dais njeuk a;s ;aat daar lê: qoemegais		X			X				X								X				X					g	g
191	broer lat staan, lat staan, seet miershoopsteel, wat darie dais njeuk a;s ;aat daar lê: qoemegais	X								X													X					g
192	toe's dit lat hy weghardloop	X							X														X					g
193	...in die wat ou vrou opstaan		X		X				X													X						g
194	sit hulle die penne se in toe kom skop daai penne daai slang se dood.		X		X				X													X						g
195	toe loop gooi hulle hom weer in daai fintein		X		X				X						X								X					g
196	dan draai hulle hom, in daai komberse toe, sit hom in, nou maak hulle hom toe.		X		X				X													X						g
197	Nou wys hy die water met die staf, dan staan hy.	X							X													X						g
198	byt ek 'n stuk dan ha...hardloop ek maar eers weer	X							X														X					g
199	Hy lê daar	X							X														X					g
200	Die weer het my geslaan. Ek lê	X							X														X					g
201	Die oumase reken sjekier hoeveel jare het hy galoop vór hy meisie koem word.		X		X				X														X					g
202	Dan's hy mondig om gelôp trou word.		X			X			X														X					g
203	Enne die ou man sit innie "kietchen".		X		X				X														X					g
204	Hy sit.	X							X													X						g
205	Baie van die mense het geloop gasterwe.		X				X		X						X								X					g
206	Voor wat sal hy so vinnig stan ry?		X			X			X			X											X					g
207	Nôu, hy't mos nou toe gestan by die twee.		X			X			X														X					g
208	Staan mar vir jou saak.		X			X			X														X					g
209	Hy't so half op drie bene gestaet.		X			X			X														X					g
210	Nou die kindertjies word skool toe gestier en hille tonge word gelop drai lat helle nou Afrikans spreek.		X		X				X														X					g
211	As hulle so vyftien, partykeer so twintag is, hulle (die skeeders) loop hulle (die skape)	X							X														X					g
212	Nee X, is manne wat daar diep lans loop, doer in die diepte van die water, daar laans. (die vis is in die dieper water)	X							X														X					g
213	En dan as jy nou die penswol yt is, Bas, dan hartloop jy hom met die een sy so op Bas.		X			X			X														X					g
214	Hiile't eers opgestan mit die Griekwa iendiepenent.		X				X		X														X					g
215	Ons anners wat ok siek geworre het, het darem fris geword in opgestan.		X		X				X														X					g
216	Agter my stan die tweeling.	X							X														X					g
217	Kyk, hy't 'n kopklip wat hulle geneersit hit, vir hom kopklip gesit, toe moet ons nûu dit lóp insêen.	X							X									X				X						g
218	Kyk, hy't 'n kopklip wat hulle geneersit hit, vir hom kopklip gesit, toe moet ons nûu dit lóp insêen.		X			X			X						X								X					g
219	En mens moet tog elke dag soos jy nader 'n stap na die koue graf toe vat, moe jy jou saak met God regmak.		X			X			X														X					g
220	Sy bly daa op die berg...Daa stan die werf op die ytteike van die berg.		X		X				X														X					g
221	Hy stan da geskrywe "Bar".		X		X				X														X					g
222	Toe gan hy loop veld toe, lóp weie.	X							X										X				X					g
223	Toe gan hy loop veld toe, lóp weie.		X			X			X														X					g
224	Hy't so half op die bene gestaet.	X							X														X					g
225	ja...dit, wat ek nog van weet dit is ou Adam Kók wat oppe stadium gestaen het..		X				X		X														X					g
226	hy sjlaat ons met die samp...sweep treg, davanaf moet jy jou net weeksami loop jy...is warem geslaan		X			X			X														X					g
227	man, dis toe ek opstan	X							X														X					g
228	ja bas, ek het al rôngeloop toet bô in Pretoria		X			X			X														X					g
229	da was Jakopse wat ek gasien het dai kék galoop het.		X			X			X														X					g
230	Waar hy op, so bo-op die aartbol sit		X			X			X														X					g
231	dit is nou weer hier opgesit op die randjie.	X							X														X					g
232	so 'n paar goedjies wat hille nou daar in die meuzeem sal opsit.	X							X														X					g
233	toe was ek nog jonk...bas...toe loop ik skeer kom ik hiernatoe.		X				X		X														X					g
234	Toe was ek 'n jongman lóp skeer toet hierso.		X		X				X						X								X					g
235	ek wil daar gaan sit	X							X														X					g
236	Ek sê jou basa wi jou daaarie mens wat daar loop tissinie berg		X			X			X														X					g
237	s jy hille maama's wat ons ons mammas wat daar doer loop die bas met die klomp mense		X						X														X					g
238	Dan lóp ons so tissin mense loop ek keier	X							X									X				X						g

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
239	Dan lóop ons so tussin mense loop ek keier		X		X				X												X						g	
240	lô:p in keier is al woorde hille prat so		X			X			X												X						g	
241	hier sit hy - Hy keik, hy loop staan hy kjeik jou nog om hy sal stadag loop tót da by daarie pomp.	X							X					X				X		X								
242	hier sit hy - Hy keik, hy loop staan hy kjeik jou nog om hy sal stadag loop tót da by daarie pomp.		X		X				X						X						X						g	
243	hier sit hy - Hy keik, hy loop staan hy kjeik jou nog om hy sal stadag loop tót da by daarie pomp.	X							X												X							
244	hier sit hy - Hy keik, hy loop staan hy kjeik jou nog om hy sal stadag loop tót da by daarie pomp.	X							X													X						
245	Jy sê hartkloop mar hy sallie hartkloop nie	X							X													X						
246	Jy sê hartkloop mar hy sallie hartkloop nie	X							X													X						
247	Nou ja jy moet hiervanaanaf hartloôp-hartloôp hivanaf soentoe.	X							X				X					X										
248	Nou ja jy moet hiervanaanaf hartloôp-hartloôp hivanaf soentoe.	X							X													X						
249	Nou ja ik het net so gehartloôp soes 'n pêre	X							X																			
250	dat ik sô bly ma krom loop.	X							X																			
251	nou-ja ek sit hom so 'n stok aan		X		X				X												X						g	
252	steek jy daarie veer so an daarie stok sit ek die skroefies so	X							X												X							
253	Agterna die tyd wat ons onse oë oopmak hier hier loop moes 'n fort karre met die swart tente..	X							X									X				X						
254	Agterna die tyd wat ons onse oë oopmak hier hier loop moes hier loop mos 'n fort karre met die swart tente..	X							X													X						
255	..daar teid wat ons so grót is, loep ek my pa't my klar galeer @n skeer toe kom ek oor so tyd wat my mense oorlede is.		X		X				X													X					g	
256	ek moet nou eers die skap oppas...op die manier bas sien ek sit nou agter helle,		X			X			X												X					g		
257	toe staat ek mar somar by daai tal van Hollants.		X			X			X												X					g		
258	Dis war hille gestan het		X						X												X					g		
259	as ek daar kan kom en ek kon nie meer loop skaars nie.		X			X			X												X					g		
260	Toe sê hy: 'n Griekwa sit op die op die laer		X		X				X												X					g		
261	Daar sit en son trek.		X		X				X												X					g		
262	Wil sy pype rook set daar.		X			X			X												X					g		
263	Daar tyd toe't hei dit skrywe, toe skryf sit mei Vader, grootvader, hy se plaas, op "Koningskroon".		X		X				X												X					g		
264	My grootvader...môs Bôysin het op die plaas gasit en allie mense op hul se plase gawis.		X		X				X												X					g		
265	Daar 'et nie minse gesiten son trek nie.		X			X			X												X					g		
266	Dar't nie minse gesit en son trek nie.		X			X			X												X					g		
267	Hulle't daai grond geloop va...an plas-boere gevelhuur.		X			X			X						X							X				g		
268	because die goed is soemmer so vir jou 'n boek vól gesit want ek is kórt.	X							X												X							
269	die man wat gehelp het om Kokstat aan te lê en eit te lê.	X							X									X				X						
270	die man wat gehelp het om Kokstat aan te lê en eit te lê.	X							X													X						
271	Ek glo nie hy's meer oop nie, maar det is waar Adam Kok lê.		X		X				X													X					g	
272	en daar óm die perseel was 'n muur gebóu van die...e...sooie en bo-op was böttelstekke geset, ja.		X		X				X												X					g		
273	ek sal nou glad nie omgee as hille vir ons kom besoek aflê nie.		X						X													X					g	
274	Mar war die Roomse Katedral nou stan, jille't hom gesien..		X		X				X												X					g		
275	Die ou dorp het by die voet van "Mount Tarry" was hy aangelê.		X		X				X													X					g	
276	Die één stuk het hille ennie kerk gesit		X		X				X												X					g		
277	Mar nou, reën staan dan reënt hy eers by krismis.		X		X				X												X					g		
278	trék an die swaar tyd, toe kom die óu sit tatyd hiersó.		X					X													X					g		
279	Is mar lewe maneer, nou loop ek nog maneer.		X			X			X													X				g		
280	Op Kokstad maneer o die roer wat dar stan, daarie kanon?		X		X				X			X									X					g		
281	Daar waar ek altyd galóp slaap het.		X		X				X							X						X				g		
282	Hy staan lank maneer, hy stan lank.	X							X									X				X						
283	Hy staan lank maneer, hy stan lank.	X							X													X						
284	die ou Kjërel wat hier sit.	X							X													X						
285	en dan wórd dit óp 'n kissing gasit om droog te word.		X		X				X												X					g		
286	moet jy dit op 'n kussing sit of jy dit op onderstebo bêre en dit dan ophang		X		X				X												X					g		
287	Kyk die matérial lê moes nou deer.		X		X				X																			
288	Een of twee, en die anner es nou weer kleerling galoop mak.		X			X			X													X				g		g
289	Mar die kerk wat ons en stan, daar's hei		X			X			X													X				g		
290	det leik nou hom vróu nóu met anner mans gelóp angan.		X			X			X													X				g		g
291	Det's sós kleppe wat én jou pad lê.		X		X				X													X				g		g
292	soos jei nader e stap na die kóue graf toe vat		X		X				X													X				g		g
293	Want somteis as djei innie nág ók lê en slap		X		X				X													X				g		g
294	Dan lê die ou...mar maneer	X							X													X						g
295	Sóos die kjenners nou op haar sit, ja maneer.		X					X													X					g		
296	Die Griekwas is nou só op die kleppe sit.		X			X			X													X				g		
297	Hier kapok dit lat hei daghe (lê).		X		X				X													X				g		g
298	hulle was drie gawees wat gegan het om te loop leer vir de leraarts.		X		X				X													X					g	
299	..die tiende was vyfhondert en twéntag akkers, die wat ons op sit.		X			X			X												X					g		

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
300	Petris se kindskinders wat nou nog vandag hier sit.	X			X			X											X					g				
301	hëlle stikke verkoop en geloop saam met I meneer Le Fleeer na die Kaap.	X		X				X							X				X		X					g		
302	...as om almal in een hoop in@ dorp in loop sit.	X			X			X					X		X		X								g			
303	...as om almal in een hoop in@ dorp in loop sit.	X						X											X						g			
304	My pa het gasê hille was so baie gewas lat as hy opstan en jou pert is vinnag...	X		X	X			X												X					g			
305	Mar ons kêrk staan nog.	X		X	X			X												X						g		
306	loop as ek jou in stier want ek sal vir jou daar in slaan.	X			X					X					X						X					g		
307	Loop gou in kint.	X								X											X							
308	Ja wat hy sit mos so altyt ôpie gras.	X						X											X									
309	Hy het mos so 'n hout wat jy so op die paal sit en dan drik jy hom so vas meneer, en dan haak jy die draad hierdie kant an.	X		X	X			X											X						g			
310	klim ek op Swartbergstasie af en staan wag een van my groot broers my al daar mêtie perde	X		X	X			X												X					g			
311	mar sôs ek nou hier's sôs ek hier sit en kê:n nie...want "because" ek was te klein gawis daai tyd.	X		X				X											X						g			
312	Dis waarvoor ons ok meeste vannie tyt ok mar sit 'n bit en smEEK..	X			X			X											X						g			
313	die water so vinnag gewas het lat hy oenner die brig deergalooP het.	X		X	X			X													X				g			
314	Wan hy moet nog skool loop hû.	X		X	X			X							X						X				g			
315	War loop hille?	X								X																g		
316	wat hulle moet anloop	X		X	X			X													X					g		
317	Ons wat oud is sit nêt so agter jou kop, agter jou knieë.	X		X	X			X											X						g			
318	twee plase wat teenmekar gelê het	X		X	X			X														X					g	
319	Ma net skool geloop	X		X	X			X							X						X					g		
320	my oupa het altyd gasê hëlle moes op nat komberse lê	X						X														X				g		
321	dan gooi onsie klippie op, dan vang ons hom dan sit ons weerie drie neer	X		X	X			X											X						g			
322	Whêl meneer nûu midie feeste sit hille mos nou die kappies op	X						X											X						g			
323	ês jy bees hou, en skapô om jou lewensaars vôr te sit.	X		X				X											X						g			
324	en trap mit perre die wat perre het, in so an.	X			X			X													X				g			
325	mar ek sien dit nou nie meer, wat weghardloop nie.	X			X			X													X				g			
326	marie goet het naderant self eitgabuur en wêggehårdloop	X			X			X													X				g			
327	Dar kan jy enige diers loop sien.	X			X			X							X						X				g			
328	my pa't hit bietjie par jaare gastan vôr sy gatrou, toe's hëlle nou afgasterf.	X		X			X		X												X				g			
329	Die daarop wôon en ok maar 'n plekkie het om te sit	X			X			X											X						g			
330	Ons sit nou op inse grootvader se plaas nog.	X			X			X											X						g			
331	ik kon nooit sit wari grootminse sit nie.	X					X		X									X							g			
332	ik kon nooit sit wari grootminse sit nie.	X					X		X										X						g			
333	k weet nie as my ma gesê hit lop vat darie koppie	X			X			X							X						X					g		
334	My nam was nog nooit en die hof in genoem nie hier in bennekant my in want sjal staan neerkom in hier	X			X			X													X					g		
335	ek dink as ek dar voorie hof stan dan val ik doot	X			X			X													X				g			
336	ok nie veel lê hille doen ok veel goed nie met ditnie	X			X			X														X			g			
337	om te hille op te help in die besigheid stan so	X			X			X													X				g			
338	toe stan hy darie dag op	X						X													X					g		
339	hy loop klem op die tafels	X			X			X													X					g		
340	in hy stan, hy sê in hy wil net vir hille wys	X			X			X													X					g		
341	toe het hille hom geloop vang	X		X				X							X							X				g		
342	toe't hy die dag aankom toe staan sy baard so	X		X				X													X					g		
343	oorle Pa sê jy kon weghardloop vir hom	X			X			X														X				g		
344	en kom in wil wenkel vir jou voor loop oopmaak	X			X			X							X							X				g		
345	Baie van die mense het geloop gesterwe van hartseer en verdriet	X					X		X						X							X				g		
346	wat soos 'n baas gewis hit op die plek, moes toe loop werk om te lewe	X		X				X							X							X				g		
347	Dar het hulle 'n bietjie gestaan in toe davanaf fort.	X			X			X													X				g			
348	nie oorlat jy nou wit is meneer in jy sit hierso nie	X			X			X												X					g			
349	ek hit hulle se sant altyt soutou loop ry.	X		X				X														X				g		
350	nou kry elke skool sy plekkietjie war hulle moet sit.	X					X		X											X					g			
351	Nou sit sing hille virie heeldag	X		X				X												X					g			
352	ek sit en kyk maar net wanner moet ek ok mar gan	X		X				X												X					g			
353	so 'n rikkietjie darso stan in ry	X		X				X													X				g			
354	ons sit en kyk die deng so	X		X				X												X					g			
355	Sy se nou hierso sit dan sit sy haar hare vas hier op die stoel	X						X										X			X				g			
356	Sy se nou hierso sit dan sit sy haar hare vas hier op die stoel	X		X				X												X					g			
357	toe loop vry ik har in ek trou har toe	X		X		X		X							X							X			g			
358	in eitgan bietjie loop werk	X			X			X							X							X			g			
359	vat die tiekie loop koop darso	X		X				X							X							X			g			
360	Nou loop hille nou skool toe	X		X				X							X					X					g			

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
422	ons moet n�u l�p.		X			X			X							X						X						g
423	sien jy als gan m�'l, l�p m�'i.		X			X			X													X						g
424	Mooi plek inne als wat die plek staan hulle an				X				X												X							g
425	nie sam met hierdie twee: l�p nie		X			X			X							X						X						g
426	Hy het nou intlik hy't vasgestaan darie tyd.		X			X			X												X							g
427	dat hy staan s�'s hy nou vandag staan.	X							X									X				X						g
428	dat hy staan s�'s hy nou vandag staan.		X			X			X													X						g
429	as hy op vekansie kom dan kom hy hy l�p dar en kom soek ons op en s� an.		X		X				X													X						g
430	hierie plaas wat hier lê is twee plase wat hier lê.	X							X									X					X					g
431	hierie plaas wat hier lê is twee plase wat hier lê.	X							X														X					g
432	meeste van die mense as hille l�p gelt leen		X		X				X							X						X						g
433	Is baije plase wat hier rond gelê het.		X		X				X													X						g
434	later van tyt het hille nou kampe gab�u waar jy die beeste ensit.		X		X				X												X							g
435	Jy sit elke tyt daaren die beeste wat nou dr�-beeste is		X		X				X												X							g
436	Is hier jy kan hier �k insit in 'n gr�t kamp hierie gewis		X			X			X												X							g
437	en hille m�es loop dood daarsô van hartseer en verdriet!		X		X				X			X				X						X						g
438	Daar het hille gestan da	X							X													X						g
439	daar het hy gestaan	X							X													X						g
440	Toe loop hy so lat die strate m�et gemak worre en so an.		X			X			X													X						g
441	ek was nog bietjie jonk ok toet ik daar toe lop, ik het nie veel gekyk nie.		X			X			X													X						g
442	Hy se bek stan, bly bek, bly "common" man		X			X			X													X						g
443	ek dink ik sal sommer l�op dood		X			X			X							X						X						g
444	hy moet mos een van Queen Victoria se manne gelop "meet" het in ..en Kuzinkulu.		X		X				X							X						X						g
445	Queen Victoria se man wat hy mos daar galop ontmoet het daarsô.		X		X				X							X						X						g
446	Die wenkel het lank gestaan		X		X				X													X						g
447	Alties lop t�l ons mos n�u die mes, ons mes en as ons h�ut lop hal, lop t�l ons alties hierie beesmes op.		X		X				X									X				X						g
448	Alties lop t�l ons mos n�u die mes, ons mes en as ons h�ut lop hal, lop t�l ons alties hierie beesmes op.		X		X				X									X				X						g
449	daar gelop werk en s� an		X			X			X							X						X						g
450	lop werk hille daarso		X			X			X							X						X						g
451	hy m�et lop werk en hy moet...		X			X			X							X						X						g
452	sit hom annie annie aanie wa se wiel		X			X			X		X											X						g
453	As 'n man nie wil lop werk nie		X			X			X							X						X						g
454	Dis 'n goeie as alger samstaan.		X			X			X													X						g
455	Hy kom alties hier en, da kom lê hy mei alties iet van harie teie		X			X			X													X						g
456	hei kom lê mei �k s� baie mal iet.		X			X			X													X						g
457	Die broer wat agter my stan, hy lewe nog.		X		X				X													X						g
458	Toe va...moet se hom nou trigvat in lop sê vir hille		X		X				X							X						X						g
459	Ons anners wat ok siek geworre het hit darem fris geword in opgestan.		X			X			X													X						g
460	da sit ons hom ennie pot	X							X													X						g
461	En da sit jy die deeg innie...een die pot in en da sit jei hom beitoekant oppie...teenie son lat hei reis.	X							X													X						g
462	da sit ons n�u die pot daarop	X							X													X						g
463	Da vat ons nou bietjie gras in da sit ons sê om die kant.	X							X													X						g
464	mar e af hille sit hille trig	X							X													X						g
465	Meneer haarie hele plek sos hy daar lê op Sandfontein	X							X													X						g
466	Mar hie is ons "pay" en lop patal		X		X				X													X						g
467	Hy l�op saf bas.		X			X			X							X						X						g
468	vra waar moet ons l�op hout hal		X		X				X							X						X						g
469	Toe't hy n�u galoop tr�uring anne vinger set		X			X			X							X						X						g
470	Toe't hy n�u galoop tr�uring anne vinger set	X							X													X						g
471	Baas, oens hat oopgastaan, me oopstaandag, my pagoed	X							X													X						g
472	Baas, oens hat oopgastaan, me oopstaandag, my pagoed		X				X		X													X						g
473	Die kaptein lê ok hier bas	X							X													X						g
474	hille lê nou altwee hier bas, en sy vrou ook bas.	X							X													X						g
475	hier is prente gewees wat dooie mens se bene ok in gal� hit.		X				X		X													X						g
476	hy was �k al in Kokstad soentoe gewis na daries toe...ja was...in gal�op prat.		X		X				X													X						g
477	en 'n ou kanon staan da oener in 'n vlei, daar staan 'ie ou kanon.	X							X													X						g
478	en 'n ou kanon staan da oener in 'n vlei, daar staan 'ie ou kanon.	X							X													X						g
479	As baas die grawe l�p sien wat da b� lê, vorstan bas, sal baas skrik!		X				X		X			X				X						X						g
480	As baas die grawe l�p sien wat da b� lê, vorstan bas, sal baas skrik!	X							X			X										X						g
481	Kom je bei hom smoors as je opstan, je kom da môre baas, môre nooi.		X		X				X													X						g
482	Sans as je l�op: naand baas, naand nooi.		X		X				X													X						g

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
483	Sô is jou opvoeding gewêes, in neerlê.	X		X					X													X						g
484	Ek was vernêre winkel toe in ik hat die baasgoet daar galôop krei	X		X					X						X							X						g
485	Toe kom ik treg lat ons hier kom sjeet in gas...in sit...in sit in gasels.	X		X					X													X						g
486	da's die kôppie, in 'n rant lê nê se, die rant, sis baas sien hoe lê de rant.	X			X				X														X					g
487	as hy nat wolk in da moet hy nie agter aflop in diekant ene hy's ôk grint.	X		X					X													X						g
488	da set jy de sink hier vas, verstan baas?	X			X				X													X						g
489	êk set hom neer hei doen dit weer	X		X						X												X						g
490	As de rietje inne water lê, inne water lê, inne water lê	X							X									X					X					g
491	As de rietje inne water lê, inne water lê, inne water lê	X							X														X					g
492	van hom af war jy diékant lôp werk of sô		X		X				X													X						g
493	Klaarwater lê nou hier oop baas, teen a ravier.	X		X					X													X						g
494	goet loop hal 'a vir die winkelens, jaa.	X			X				X													X						g
495	Oom Klasië, Nonnie sê hy loop nou.	X			X				X						X							X						g
496	Oom Klasië, êk loop nou	X			X				X						X							X						g
497	Oom Klasië kan solank 'ie brood gegee hit lat ons loop eet	X		X					X						X							X						g
498	as oempie Hans dar opstan en hy soek kos kos dan stan hy stil.	X			X				X													X						g
499	hy lop net sô klein, sôver die kar.	X			X				X													X						g
500	hy gan net lôp fees	X		X					X						X							X						g
501	dan kom lê hy vôrre deur.	X							X														X					g
502	Hier lê de hond vôrre deur	X							X														X					g
503	hie lê die...hie lê ôk 'n een hond.	X							X									X					X					g
504	hie lê die...hie lê ôk 'n een hond.	X							X														X					g
505	Kyk sê mar as je gastan het bas.		X		X					X												X						g
506	Bring hom bietjie ek wil nou oppie stoel weer sit, dan seet je sô.	X			X					X												X						g
507	Bring hom bietjie ek wil nou oppie stoel weer sit, dan seet je sô.	X								X												X						g
508	En as jy wil lê, da sê je nee, ek is nou moeg vôr set, moeg vôr staan	X							X									X					X					g
509	En as jy wil lê, da sê je nee, ek is nou moeg vôr set, moeg vôr staan	X							X													X						g
510	En as jy wil lê, da sê je nee, ek is nou moeg vôr set, moeg vôr staan	X							X													X						g
511	gaan en kom lê ma die ene		X		X				X														X					g
512	Sô - op e grond in jou tjessing opsit en jou komberse...da lê je daar.	X		X					X									X				X						g
513	Sô - op e grond in jou tjessing opsit en jou komberse...da lê je daar.	X							X														X					g
514	dan lôp jou skjilt al hôgher.		X		X				X						X								X					g
515	ek vat op 'n boek sôs ik noug 'n ou paar goedjies galôp vatte	X			X				X														X					g
516	Daar wit drie op gestan hit	X					X		X													X						g
517	Hier't altyd gestaan.	X					X		X													X						g
518	De anders sal so stan...n da oorkom jy sommer.	X		X					X													X						g
519	Dis hy jou lôp keier bas, of kjerk toe gan.	X		X					X						X								X					g
520	los hille hom sô lat hy sô staan.	X		X					X													X						g
521	innie velte loop mit daai sand , rooi sante wat sô warm is	X		X					X														X					g
522	ons sit hom so neer.	X							X														X					g
523	kyk Skjeifentien lê mos nou hier bokant, Postmasburg.	X		X					X														X					g
524	Ja, die pad lê nou oop van Griekwastad af Postmasburg toe	X		X					X														X					g
525	hy's 'n man gewees wat maar so tussen die mense loop	X			X				X														X					g
526	nou staan jy maar so op, so staan jy so op.	X							X														X					g
527	nou staan jy maar so op, so staan jy so op.	X							X														X					g
528	As jy nou so dertien jaar lop oud word		X						X														X					g
529	Die oumase en die mammase het ook die kappies so geleer werk vir hulle om op te sit.	X				X			X													X						g
530	Nou, ons sit hulle op 'n ry, maak ons kraletjies		X		X				X														X					g
531	Nou sit ons in die middel ook krale-muur muurtjies	X							X														X					g
532	nou sit ons hulle so op 'n bou, op 'n bondel.	X							X														X					g
533	Enige soort, wêtetjies ook, dan seet ons hulle daar, dis ons vee.		X		X				X														X					g
534	Maak hulle maar net sit hulle kamma ook nou 'n kappietjie	X							X														X					g
535	nou sit hulle op die op die klippe, so.		X		X				X														X					g
536	Nou die plank gaatjie deur bo by dan sit ons nou 'n plank aan.	X							X														X					g
537	Om by die pennetjies te maak om te die pennetjies in te sit by die gaatjies.	X							X														X					g
538	Nou sit, kry ons nou hierdie dinges.		X		X				X														X					g
539	Nou word hy nou in die water gesit en afgespoel.		X		X				X														X					g
540	Nou sit hulle die snare die snare aan, aan die ... die plank is nou in die blik ingesit, hy's vasgeslaan met die spykers.	X							X														X					g
541	Nou sit hulle die snare die snare aan, aan die ... die plank is nou in die blik ingesit, hy's vasgeslaan met die spykers.	X							X														X					g
542	Nou hulle almal drie snare of vier of so sit ons aan.	X							X														X					g
543	Nou hulle drie snare aangesit het, en aan die teikens gesit het	X							X														X					g

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
544	Nou hulle drie snare aangesit het, en aan die teikens gesit het	X							X											X								
545	Grootmense het met hulle eerste opgestaan, die rammetjies.	X	X		X				X											X						g		
546	die baas weet, dan lê hulle maar.	X	X		X				X											X			X					g
547	Ja, ek staan maar net hierso.	X							X													X						g
548	As die Boesman voor die kantien staan, daar drink hy	X	X			X			X													X					g	
549	Nou speel jy, julle sak ok, dan staan julle so langs mekaar.	X	X		X				X													X					g	
550	Nou staan julle langs mekaar.	X							X													X						g
551	Nou staan julle so.	X							X													X						g
552	As hy eers loop nat word	X	X		X				X							X						X						g
553	Ja, sit reg, gee lat ek skuiwe.	X	X			X			X													X						g
554	Dan krap ons hom binnekant skoon, en sit hier 'n goinglappie, sit ons hier oener in	X							X									X				X						g
555	Dan krap ons hom binnekant skoon, en sit hier 'n goinglappie, sit ons hier oener in	X							X									X				X						g
556	Naderhand sien jy daar spring enetjie, dan sien daar sit hy.	X	X		X				X													X						g
557	nou sit jy hom in die pyp.	X	X		X				X													X						g
558	Jy hoef nie eers vuurhoutjies loop soek nie, in die winkels.	X	X		X				X							X						X						g
559	nou word hulle op 'n sak gesit.	X	X		X				X													X						g
560	Toe't hulle loop sterwe maar so met die taal.	X	X		X				X													X						g
561	Hol weg, daar kom jou dood aan.	X	X			X			X													X						g
562	Ja, die ou se hys staan daar.	X	X		X				X													X						g
563	hy's daar in die, wat daar in die hys is, wat daar lê.	X	X			X			X													X						g
564	Hulle loop in die velte.	X							X													X						g
565	As ik so sit en luister, en ik hoor hoe lat die ou Griekwa, ander ou Griekwa gesê het.	X	X		X				X													X						g
566	Dan loop hy veld toe.	X							X													X						g
567	Loop hy veld toe.	X							X													X						g
568	Nou staan daar twee koedoek.	X							X													X						g
569	Nou sien hy die ram staan die kant, of hy staan diekant.	X							X													X						g
570	Nou sien hy die ram staan die kant, of hy staan diekant.	X							X													X						g
571	Daar lê hy.	X							X													X						g
572	Kom ons loop, lat die baasgoed hom oplaai.	X	X			X			X													X						g
573	hy't mos nou die dinges, die pyl aangesit.	X	X				X		X													X						g
574	Dan sit hulle daai goete aan, gjif.	X							X													X						g
575	Sit hulle aan.	X							X													X						g
576	Baas weet, die wilde Boesmans, hulle het mos daai goed aangesit.	X	X				X		X													X						g
577	Maar ons, die Griekwas het nou nie daai aangesit.	X							X													X						g
578	Ek het daar loop jong meid word.	X	X		X				X							X						X						g
579	Daar lê hulle.	X							X													X						g
580	dan moet jy eers staan lat hy lat hy hy kom aan.	X	X		X				X													X						g
581	Nou moet jy eers staan lat hy maar stadig stadig kom.	X	X		X				X													X						g
582	nou kan jy weer bietjie staan in die water.	X	X			X			X													X						g
583	Daar het my bene loop gesond word.	X				X			X													X						g
584	Sit ik maar so, ik is wede- wedevrou.	X	X		X				X													X						g
585	Ik sit maar hier lat die kjenners my maar so.....soos hulle.	X	X		X				X													X						g
586	en point point wat hy die strikke daar staan, sien.	X	X		X				X													X						g
587	So een veertjie staan, so.	X	X		X				X													X						g
588	Dan sit hy hom so en dan loop hy so.	X							X													X						g
589	Dan sit hy hom so en dan loop hy so.	X							X													X						g
590	want ek het nooit rondgeeloop soos die mense nie.	X	X			X			X													X						g
591	Kjamberley toe, en die pos loop haal en kom.	X		X					X							X						X						g
592	Dan word dit ook loop afgelaai.	X		X					X													X						g
593	ik loop kuier daar.	X	X		X				X							X						X						g
594	loop haal die emeer lat ik loop water skjep.	X	X		X				X							X						X						g
595	loop haal die emeer lat ik loop water skjep.	X	X		X				X							X						X						g
596	loop haal vir my die riem lat ik loop hout haal.	X	X		X				X							X						X						g
597	loop haal vir my die riem lat ik loop hout haal.	X	X		X				X							X						X						g
598	Dan sit jy hom op die kop.	X				X			X													X						g
599	Nou sit jy die drievoet oener.	X				X			X													X						g
600	Die die koek is ingegooi in die pot en jy sit maar daar die houtjies op.	X				X			X													X						g
601	Jy kan amper nie meer plek toe loop nie, so is hy toegekamp.	X				X			X													X						g
602	Jy kan geloop het waar jy wil inloop.	X					X		X													X						g
603	Jy kan geloop het waar jy wil inloop.	X							X													X						g
604	Loop hout haal, en kom bring jou houtjies on die huis.	X	X		X				X							X						X						g

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
605	Nou's dit te toegekamp, jy kan nie 'n tree loop nie.		X			X			X													X					g	
606	Ik maar net vir my siel sit werk.		X			X			X													X						
607	Mm, allie tyd soos ik hier sit, is ik maar in hom in.				X				X													X						
608	ik het nooit ander kjerk toe gegaan, soos ik hier sit.		X			X			X													X						
609	Ik sit maar in een kjerk.		X			X			X													X						
610	Nee, danse het ons nie eens geloop nie.		X			X			X														X					
611	Die sit hulle nou aan.		X		X				X													X						
612	Só 'n ou doek sit hille oem en die kappie ok en assie son warm is haal hille die doek af.		X		X				X													X						
613	Hille't hom daar gesit.		X				X		X													X						
614	Jeisie perd en jei trekkie kar en hartlop.	X							X														X					
615	Hardlop jôu morsdod moet daarie kar.		X			X			X													X						
616	Dan sit ons nôu...dis nôu 'n perd.		X		X				X													X						
617	As hei jou 'n plek gagjee, da sit daar vier of vyf manne, sôs ons nôu hierso.		X		X				X													X						
618	Hy staan daar bo bi Hôllis se ôu winkel.		X		X				X													X						
619	Nee hy...sôos vandag, hy wôrd lôp trônkstraf en da kom hei êit.		X		X				X														X					
620	Nôu staan daar een man op.	X							X														X					
621	Stan weer 'n anner ene op.	X							X														X					
622	Staan weer ene op.	X							X														X					
623	Hôut mak, transport rei, hôut lop verkoop, dit wissie werke in darie teid.		X		X				X														X					
624	Kyk daar sit ok 'n Grukwa.	X								X													X					
625	La stan mei, gan na Oerson toe.		X			X			X														X					
626	Vang vir Oerson, jei ka mar loop.		X			X			X														X					
627	Nou sit-le hom innie hok.		X			X			X					X									X					
628	Nou sit-le hom innie hok.	X							X														X					
629	Word hy ge-oeroe, nou sit hy en e e hille sê: "aikokoha askanoga"		X		X				X													X						
630	da dans jelle, da staanie ôu vrôu hier moet die kjerie vorie deer.		X		X				X													X						
631	Nau ja sy, die ôu vrôuense lop nou voor, na die boeogoe.		X			X			X														X					
632	Lop ha voor.		X		X				X														X					
633	Da mak hei daai kole oop, da hol hille!		X			X			X														X					
634	Die water word by die heis loop gedrink in daarie tyd.		X		X				X							X							X					
635	Nou nou nôu sit hei mos nôu innie kamer nê, daar innie kamer.		X			X			X														X					
636	Hy't bees, hy stan pos hier in die land.		X			X			X														X					
637	Daar's vandag hierie been wat gebreek het, wat ek sit en hy eet my, hierdie been.		X		X				X														X					
638	vorrie hele land lê sy gelek.		X		X				X														X					
639	Oupa toet hei 'n gladde baard, sô gêle.		X		X				X														X					
640	Baas sei's wit, hy sit mos lank daarsô.		X		X				X														X					
641	Nou sit hille nou reken hille.		X		X				X														X					
642	Onse Griekwas net sitpart gadans en stap en stap.		X			X			X														X					
643	Onse Griekwas net sitpart gadans en stap en stap.	X							X														X					
644	Beesvel, en dan word hy sôut gegooi, da lê hy.		X		X				X														X					
645	Snei hille mar daar 'n part, sit hille hom innie water, da mak hille veldskoene.		X		X				X														X					
646	Hyse hare staan uitmekaar uit.	X							X														X					
647	As jy nou loop oud word, baas, soos oorle kaptein Kok gehet het, dan word jou hare nou wit, baas.		X				X		X							X							X					
648	Nou is, nou moet die trou geloop aanvra word by die grootmense.		X			X			X							X							X					
649	Ek sal staan vir sy saak wat hy doen.		X			X			X														X					
650	Kry hy 'n babatjie, kry hy 'n babatjie, dan sal ek ook daarvoor staan.		X			X			X														X					
651	En ek sal ek sal ek sal hom so maak, hy sal hy sal hom trou, en seet met hom.		X		X				X														X					
652	Eendag werk en dan twee lê, baas.		X		X				X															X				
653	As hulle klaar gedans, het raait, nou nou nou sit die meisiekjend...hy...oor sy kop.		X		X				X														X					
654	Sit hy so.	X							X														X					
655	dan staan en kyk die ouma.		X		X				X														X					
656	Dan staan hy reg met sy kjerie.		X			X			X														X					
657	Die boeogoe lêbo die water.	X				X			X														X					
658	Staan julle nou op, dan kom julle, dan staan julle nou op, dan staan julle nou op.	X							X														X					
659	Staan julle nou op, dan kom julle, dan staan julle nou op, dan staan julle nou op.	X							X														X					
660	Ons staan by die water.	X							X														X					
661	Dan staan ons nou op, ja baas.	X							X														X					
662	daar waar hy geseet het.		X				X		X														X					
663	Nou vat jy hom, staan julle daar bietjie by die huis, dis gaan julle af water toe.		X		X				X														X					
664	Sit jy hom in 'n hok in, dan spring hy uit die hok uit.		X		X				X														X					
665	dan'y my dogter twee weke gesit.		X		X				X														X					

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
666	want ek sal my dogter gesê het, as dit skemeraand loop vat, dan sê ik vir hom:	X		X					X												X						g	
667	"Maak kooi! Lat jy lê!"	X				X				X													X					g
668	Nou kan hulle raaisels sit gesels.	X		X																			X					
669	Nou loop hulle.	X																				X						
670	Nou si- nou lê hulle sommer.	X											X					X		X								
671	Nou si- nou lê hulle sommer.	X																					X					
672	Môrevroe moet hulle baie vroe opstaan, en koffie maak.	X					X		X												X					g		
673	Voor die ou grootmense opstaan, voor die son uitkom	X					X		X												X					g		
674	Nou as hy opgestaan en vuurgemaak het, dan moet hy nou water opsit, koffiewater.	X							X									X			X					g		
675	Nou as hy opgestaan en vuurgemaak het, dan moet hy nou water opsit, koffiewater.	X							X												X							
676	Moet hulle hande was, dan moet hulle nou gaan en loop kraal toe gaan.	X		X					X						X							X				g		
677	Dan moet hulle nou loop melk.	X		X					X						X							X				g		
678	Want ons weet nie die tyd wat ons nou saans loop slaap, of die aand sal ons nou die môre ook opstaan nie.	X		X					X				X		X			X				X				g		
679	Want ons weet nie die tyd wat ons nou saans loop slaap, of die aand sal ons nou die môre ook opstaan nie.	X		X					X						X							X				g		
680	So as julle loop slaap.	X		X					X						X						X					g		
681	Julle moet saans groet, want ons weet nie of sal ons more opstaan nie.	X				X				X												X				g		
682	Nou, hier's 'n plek, hy staan hier, hy hy vat hier aan die dinge.	X			X				X												X					g		
683	Hy staan, maar hy druk hier op die ding.	X							X												X					g		
684	'n Strik aansit, en hom bo, hoog ophang.	X							X												X					g		
685	Nou, as daai strik nou styftrek, lat hy loop hang, dan is hy nou die asem uit.	X		X			X		X						X							X				g		
686	dan draai hulle hom toe, sit hom in, nou maak hulle hom toe.	X							X												X					g		
687	daar in Voëlfintein, daar staan 'n hêle paar whêre.	X		X					X												X					g		
688	Toe kom ek ha naa...ek lûop toe hie tissen mer...toe's my kjenners groot.	X		X					X												X					g		
689	Ek kan nie meer werk ga staan en aanvat nie.	X		X					X												X					g		
690	lat ek hier moet die kjenners nou nog sit, ik pas hille nou nog op.	X		X					X												X					g		
691	die tente het hie gestan.	X					X		X												X					g		
692	toe hille die gebied bou, toe gjee hille my heis, nou sit ek mar da.	X		X					X												X					g		
693	Staan mar vir jou saak.	X				X			X												X					g		
694	Daarvinanif sit ek ik maar soo soo peeseldoppies sit en doen waar ek darem kan 'n tiekie vang en so.	X							X									X			X					g		
695	Daarvinanif sit ek ik maar soo soo peeseldoppies sit en doen waar ek darem kan 'n tiekie vang en so.	X				X			X												X					g		
696	ek werk net so bietjie da kom sit ek weer hier en rus.	X							X												X					g		
697	hy kom blok die sand hier lat hille hier lê.	X		X					X														X			g		
698	Hille kjeer hem nou so an da m...sit hille hom, da sit hille 'n...da tonnel hille hom oener 'ie pad deer.	X		X					X												X					g		
699	Hai...hy lûop mit steenkool.	X							X													X				g		
700	No hit hille 'n masjien wat daar staan mit 'n pyp an dan hou hille net die ding so.	X		X					X												X					g		
701	Hy boor haai gat in, en da sit hille die denimeit daar.	X							X												X					g		
702	Daaroor hit hille vandag kanse om die trein oener deer die berg lat loop.	X		X					X													X				g		
703	Jau kar sellie lop staan nie of wat nie, want die teer se ding is so - hy trap vas.	X				X			X				X		X			X				X				g		
704	Jau kar sellie lop staan nie of wat nie, want die teer se ding is so - hy trap vas.	X							X													X				g		
705	Nou ja, as je nou soe loop an die draai is nou kort, jy't mis...miskien twaalf.	X		X					X													X				g		
706	An dan't jy ok nie reg as je die kant galoo an drywe hit om an diekant te kom nie.	X		X					X													X				g		
707	Nee, al lê die draad sôntoe, jy bly op die kant.	X				X			X														X			g		
708	da sal jy sien hoe lê hille hier 'n bak.	X				X			X													X				g		
709	Da lûop slaap ek daar op 'n plek	X		X					X				X		X							X				g		
710	Da loop laai ek af.	X		X					X						X							X				g		
711	Hy lyk sos hierie wa wat hier by die masjien stan.	X		X					X													X				g		
712	Ons span hille in; is ons...as ik hille bring lê my jikke hier.	X		X					X													X				g		
713	vat ik my rieme en ek sit om elke os se kop sit ek my rieme mooi.	X		X					X																	g		
714	vat ik my rieme en ek sit om elke os se kop sit ek my rieme mooi.	X							X										X							g		
715	An dan weed ek net assie vooros da staan, ek trek hom eerste iet.	X							X													X				g		
716	trek ek hille ok so eit laat hille mooi glyk staan, wier so.	X							X													X				g		
717	Nou sid ik my...my djêek eerste op daai os en da trek ek hierie een oener 'ie tou deur.	X		X					X												X					g		
718	Da sit ik die djêek daar op, lad hy mar so lê.	X		X					X									X			X					g		
719	Da sit ik die djêek daar op, lad hy mar so lê.	X							X														X			g		
720	Da staan hille nau reg.	X							X													X				g		
721	As my touleier hille innie pad sit, da sê ek: Gooi op daai tou!	X		X								X									X					g		
722	Da loop hille.	X							X													X				g		
723	Ja, ek lûop hier lingers hille an as ek hûor nee, my bene word moeg, nee da klim ek hier op die voor.	X							X													X				g		
724	Da sit ik hier.	X							X													X				g		
725	Hierie handsimbok lê hier.	X		X					X														X			g		
726	Hai kan nie lûop an niks doen nie an ee...hai trek nie.	X				X			X													X				g		

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
727	Hai trek waarie wêreld lop swaar word , da help hille mekaar.	X		X					X												X						g	
728	nee da stap hille sommer lekker met die wa.	X		X					X												X						g	
729	Da sit ek voor op die wa se klampie.	X							X											X								
730	Kyk aai wa wat da by me...moziem staan, hy het so 'n klampie hier vóor.	X		X					X												X						g	
731	Nau sit ik da, nau sit en praat ek net moet die bees.	X							X									X		X								
732	Nau sit ik da, nau sit en praat ek net moet die bees.	X		X					X											X						g		
733	My bene is moeg; ik wille lóop nie an dis donker.	X							X													X						
734	da kan die koei hier staan en me...hier innie kraal.	X		X					X												X						g	
735	As ek mei koei wil lop melk en ek roep die kalf se naam hier, da staan hy teenie hek.	X		X					X									X			X						g	
736	As ek mei koei wil lop melk en ek roep die kalf se naam hier, da staan hy teenie hek.	X							X												X							
737	die man wat hier staan moed net die hek oopmaak.	X							X												X							
738	Da staan daai koei al lankel da by die melkpaal.	X							X												X							
739	toe lop werk ons nog med osse.	X		X					X						X							X					g	
740	Hai lê ma lat sy vier voete sò boonte kyk	X							X													X						
741	Ek hy praat mit hille la hille lop regstaan.	X				X			X									X			X						g	
742	Ek hy praat mit hille la hille lop regstaan.	X							X												X							
743	Da staan hy; hy vang hom die eerste an ik sit hom sommer vóor aanie jek.	X							X									X			X							
744	Da staan hy; hy vang hom die eerste an ik sit hom sommer vóor aanie jek.	X							X												X							
745	Span ik hilla eit lat hille da lop water drink en dinge.	X		X					X													X						g
746	Jy kan nie 'n touleier voor hom sit nie.	X							X												X							
747	Nee, je kan nie 'n touleier voor hom sit nie.	X				X			X												X						g	
748	agter is hy nou groot, nau lê ons da.	X		X					X													X						g
749	As ek, as ek by my heis kom, so ver as daai baas da staan, da kom ek al by die nessie se bek in.	X		X					X												X							
750	Nôu sit ons him in net 'n ...in.	X		X					X												X						g	
751	Ons sit hom 'n ?e in lat die twak nie deergan.	X		X					X												X						g	
752	Ons sit hom so 'n ... 'n rolletjie al is sakfr...sakfraing sit ons hom da, ja.	X							X									X			X							
753	Ons sit hom so 'n ... 'n rolletjie al is sakfr...sakfraing sit ons hom da, ja.	X							X												X							
754	Nôu sit ons hom da in.	X		X					X												X						g	
755	Saans issie ôuman daa lê, da mit ik die ouman se twaksakkie da nader kreip an vat vir my gou daar ? klompie vir more.	X		X					X													X						g
756	An hier met ek nie staan an rook nie.	X				X			X												X						g	
757	Hoor hiersô, as jai hier waar ek sit, jy rook nie hier 'ie.	X				X			X												X						g	
758	As jy wil lóp rook, gaat iet.	X				X			X							X						X					g	
759	Lóp rók daar.	X				X			X							X						X					g	
760	my ouma...de ouman staan by.	X		X					X												X						g	
761	ik wil nie nou bai die ôuman staan en bodder nie.	X		X					X												X						g	
762	My pa, een aand lóp gaat my oorle broer, hy, my oorle broer bekreip...bekreip...bekreip 'ie sakkie	X				X			X												X						g	
763	Ons lê saam.	X							X													X						
764	Jong lóop haal vi ons bietjie twak.	X		X					X							X						X					g	
765	Dit lyk my die ôuman het hom water galê.	X					X		X													X					g	
766	Ek kan nie elke aand lóp steel nie an hy gaat nie.	X				X			X													X					g	
767	Een kitoentjie, dan sit ek hom sommer hier by my neer.	X		X					X												X						g	
768	Da hardloop daai perd op die koers.	X							X													X						
769	As jy jou varkleer bo-op hom sit dan kan jy ok hoor, hy's, hy's baie gewillag.	X							X												X							
770	As julle lop regstaan daarsô.	X				X			X					X								X						g
771	As julle lop regstaan daarsô.	X							X													X						
772	Daar waar die tafel staan.	X		X					X												X							
773	an jou saaltjie is net so groot, wat jy op sit.	X							X												X							
774	As die perd wegspring, dan moet jy nie so sit op die saal nie, nee jy moet staan-staan.	X							X												X							
775	As die perd wegspring, dan moet jy nie so sit op die saal nie, nee jy moet staan-staan.	X							X													X						
776	Perde van die koers wat haardloopers.	X		X					X													X						g
777	Perd wat hardloop lat jy self hoor die wêreld gons.	X							X													X						
778	Da moet jy try vir haai beker wat daar staan.	X		X					X													X						
779	Want hy lop hardloop nou op die see.	X				X			X					X								X					g	
780	Want hy lop hardloop nou op die see.	X							X													X						g
781	Lo hardloop annerkant die see lop hardlop hy.	X				X			X					X								X						g
782	Lo hardloop annerkant die see lop hardlop hy.	X							X													X						g
783	Dan sien jy daar staan hy voor doodstil.	X							X													X						
784	Hy staan nou doodstil.	X							X													X						
785	Die vak sak en sy loop so 'n entjie.	X							X													X						
786	Toet sy daar loop toe roep ek haar terug.	X		X					X													X						g
787	ja mar dan moet jy die sak neersit en nog lóop sjeld haal, die sjeld is te min.	X							X										X		X							

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
849	trêk yt die broek en sit hom weer in die water.	X								X										X								
850	Nou, ja nou sit jy weer die broek in 'ie water.	X							X											X								
851	dan moet jy hom weer yttrek en in die water sit en weer haai een antrek.	X								X										X								
852	Ek kan nie so die broek staan en stukkend sny nie.		X			X				X											X						g	
853	Nou, ja, jy moeit sit.	X								X										X								
854	Jy kan nie heeldag staan innie broek nie.		X		X					X											X						g	
855	as jy nog ka heeldag staan, lat hy reg af bly, dan's dit reg.		X		X					X											X						g	
856	Maar nou, moet jy sit.	X								X											X							
857	As jy sit sny hy jou hier.		X		X					X											X						g	
858	jy kan 'it nie hou, want as jy gesit het an jy opgestaan.	X								X								X			X							
859	jy kan 'it nie hou, want as jy gesit het an jy opgestaan.	X								X											X							
860	Jy loop so dan hoor jy die broek sê gwhar, gwhar....		X			X				X											X						g	
861	Vroeër jare koon 'n jong man nie so loop nie.		X				X			X												X					g	
862	Ja, jy kan nie net verniet loop nie.		X			X				X												X					g	
863	Hy loop haal jou sjelt.		X		X					X					X							X					g	
864	ie ou man lê so smoors man.		X			X				X												X						g
865	Haal gou vir my 'n stoppie eit en ek sit weer die sakkie daar stadig neer.		X		X					X											X							
866	lat ek moet nou sit ek sommer so na die ou man sit en kyk lat hy mar koffie sit en drink.	X								X								X			X						g	
867	lat ek moet nou sit ek sommer so na die ou man sit en kyk lat hy mar koffie sit en drink.		X		X					X											X						g	
868	lat ek moet nou sit ek sommer so na die ou man sit en kyk lat hy mar koffie sit en drink.		X		X					X											X						g	
869	Hy't die pyp daar neer gesit want nou drink die ou man koffie.		X				X			X											X						g	
870	Nou kom sit ek die pyp hier neer.	X								X											X							
871	Dan sit ek mar hier.	X								X											X							
872	As jy sien hy lop nou in rat in ka' jy sê.		X		X					X												X					g	
873	Jy kan net kos loop haal.		X		X					X					X							X					g	
874	Hy moet hom oener die grond sit lat hy kan yt die grond yt kos kry.		X			X				X											X						g	
875	En die saadjie wat bo-op die grond lê is voëltjekos.	X								X												X						
876	Jy kan hom net oopsny en vlek hom mooi, en maak jou vuur en sit hom daarop.	X								X											X							
877	Vir hom moet jy in die asyn laat lê lat daai grate saf word.		X				X			X												X					g	
878	Jy sal ook sommer sien hoe sit die grate.		X			X				X											X						g	
879	Jy moet liewerster wegoh want hy gat vir jou opvreet daai vis.		X			X				X												X					g	
880	Hulle staan bo-op die krokkodel se rug man.	X								X											X						g	
881	Bo-op die krokkodel se rug staan hy moet sy voete.	X								X											X							
882	Dan staan hulle twee daar, die krokkodel voel nie eers nie.	X								X											X							
883	dan loop kry hulle hom eers oenner maskien.		X		X					X												X					g	
884	Ja, hy sit altyd so teen die klip sit hy so.	X								X								X			X						g	
885	Ja, hy sit altyd so teen die klip sit hy so.	X								X								X			X						g	
886	As hy daar loop as die see yt getrek het dan gooi hy daai toue so.		X				X			X												X					g	
887	Daar kom hy, sit hy so tenaan.	X								X											X							
888	daar wa hy is, hy la staan hom		X			X				X											X						g	
889	In net soos hy so wei in daar langs, dan hardloop jy na daai ding toe.		X		X					X												X					g	
890	Die annerdag moore lê hy nog daar.		X				X			X												X						g
891	Ek het gesien dat die meisiejeent self hier die hys yt hardloop	X								X												X						
892	lat hy binne in die rivier loop spring en hy's weg.		X		X					X					X							X					g	
893	Hulle loop haal hom.		X		X					X					X							X					g	
894	Lat die ouvrouens da op die water lop praat.		X		X					X					X							X					g	
895	as jy sien, sien jy hier sit die meidjie op die kant.	X								X											X							
896	Nou kom die slang as die meidjie hier sit.		X		X					X											X						g	
897	Die water loop oor sy hys se bek.	X								X											X							
898	hulle loop smeer die waterslang se hys binnekantyt.		X		X					X					X							X					g	
899	Die slang gat yt, loop wei dan's jy da tussen daai likkawane.		X		X					X					X							X					g	
900	Hy sit daar in die waterslang se hys.	X								X											X							
901	Sit hy da en 'ie likkawane smeer hierie hys		X		X					X											X						g	
902	Hulle kan mar hier so oor jou loop is niks.		X			X				X												X					g	
903	En daar oenner loop maak hy nou 'n kamer.		X		X					X					X							X					g	
904	Daar waar hy vanaand lop speel.		X		X					X					X							X					g	
905	Toe hy so sit kyk jeere daar sit die sterretjie da bo.		X			X				X								X			X						g	
906	Toe hy so sit kyk jeere daar sit die sterretjie da bo.	X								X											X							
907	Hy sta mar so en kyk.		X		X					X												X					g	
908	Is hy op sy tone staan.	X								X											X							
909	Staan, staan maar net daar stan en kyk hy.	X								X								X			X							

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
971	Daar staan hy hierdie basie sommer op.	X						X												X								
972	Sit hy mar weer daar so.	X						X												X								
973	Staan hy sommer weer op.	X						X												X								
974	Dan sit hy weer.	X						X												X								
975	Sit maar oom.	X						X												X								
976	Derde mal wat die baas weer op staan lat hy die baadjie daar klop.		X		X			X												X						g		
977	En hy lop sit weer daar.		X		X			X					X		X			X				X				g	g	
978	En hy lop sit weer daar.	X						X					X							X								
979	Toe die oubaas en die ounooi hoor, toe haardloop die pere weerskante van die hys verby.	X						X														X						
980	Toe haardloop die ou Boesman tussen die pere.	X						X														X						
981	Nou lê hulle hier'n stok in.	X						X															X					
982	Sit hy in. (insit - hoofwerkwoord, deeltjiewerkwoord)	X						X												X								
983	Waar hy sit, nou sit hy hom daar.	X						X										X			X							
984	Waar hy sit, nou sit hy hom daar.	X						X												X		X						
985	Nou sit jy die kool daar neer.		X			X		X												X					g			
986	Dis die rook wat hier in die loop lê.		X		X			X												X			X					g
987	Kyk hoe loop en roo, kyk hoe loop en ruk hy die rieme en pluk.		X		X			X										X				X				g	g	
988	Kyk hoe loop en roo, kyk hoe loop en ruk hy die rieme en pluk.		X			X		X														X				g	g	
989	Dan staan jou konka "tkarie" ok hier.		X		X			X													X					g		
990	Nou ja, nou sit julle sit en gesels.	X						X										X										
991	Nou ja, nou sit julle sit en gesels.		X		X			X												X					g			
992	Waar julle loop rook.		X		X			X														X				g		
993	Dan sit jy die klip se gaat hier.		X			X		X												X					g			
994	Hier sit jy nou'n steel in.		X			X		X												X					g			
995	Hier staan die kleipyp nou so.		X		X			X													X				g			
996	Ons moet die osse loop haal eenier.		X		X			X							X										g			
997	Ons loop daar rond man en loop en loop.	X						X								X		X				X				g		
998	Ons loop daar rond man en loop en loop.	X						X														X						
999	Ons kom by die osse en dan laat staan ons die osse.		X		X			X													X					g		
1000	Loop ons weer die kampe se hoekhysies vol.	X						X													X							
1001	Die beste is daar, lê daar.		X			X		X															X			g		g
1002	Laat staan mar ons sal more weer aan gaan.		X			X		X													X					g		
1003	Die annerdag more toets ons op staan toets gan ons reguit hier, 'it is die osse.		X				X		X												X					g	g	
1004	Daar loop nie anner bees in nie,	X						X														X						
1005	Lat ek rondom die bees loop.	X						X														X						
1006	Lat ons maar sta...	X						X													X							
1007	Die een is die een wat jy hom in raat sit.	X						X																				
1008	As jy hom start dan loop hy sommer.	X						X													X							
1009	Dan moet jy die een intrap lat hy nie loop nie.	X						X														X						
1010	Ja as jy hom start lat hy hier'ie een los dan lóop hy.	X						X														X						
1011	Daar start die enjin van die kaar en dan loop die kaar sommer en lat die man voor die wiel.	X						X														X						
1012	Daar staan die ding.		X		X			X														X				g		
1013	Ja, die gère loop nou.		X			X		X														X					g	
1014	Ja, as jy afdraand gan dan moet jy so sit.		X			X		X													X							
1015	Ja, jy moet so sit.	X						X													X							
1016	Sy briekblokke sit net daar.	X						X													X							
1017	Is self yt loop gemaal.		X		X			X														X					g	
1018	Gooi ma nou gooi jy water in, lat hy so staan.		X		X			X		X												X				g		
1019	Al die velle lê nog bytoe, daar het ek die velle oopgetrek.		X		X			X			X												X					g
1020	An ek loop gooi my blaie daar vreeslik nat.		X		X			X								X						X				g	g	
1021	Ek loop gooi my blaie daar vreeslik nat an die Ouwaas kom hier als is toe.		X		X			X								X						X				g	g	
1022	Ek kan mis nie hier sit nie en ek, hier's niks by my nie.		X			X		X													X					g		
1023	Hier staan werk wat die Ouwaas moet kom petaa't.		X		X			X														X				g	g	
1024	Daar staan ook op die skaal wat ek gjeester ingekoop het.	X						X														X						
1025	En daar sit ons dit en drink.		X		X			X													X							
1026	Wat wil jille loop haal?		X		X			X			X					X						X				g		g
1027	Die (liedjies) wat jy nou die dag hier gesit en sing het.		X		X			X													X					g		
1028	Hei man moenie met my staan in stry nie.		X			X		X														X				g		g
1029	Jy moet gan an loop praat...		X		X			X		X						X						X					g	g
1030	Hier loop Taai rond sonder werk.		X		X			X														X					g	g
1031	Hy't gjeester die heeltyd hy't heel dag hier gesit ek hoor hy wil nou hier by die Djiegies in gan.		X				X		X												X					g		

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI	
1032	Ek het gesit en dink daaroor maar ek het nog nie almal nie.		X		X				X											X					g				
1033	Ja, jy loop kaal en jy't net hier, hier'n band om en verder het jy'n lap hier deur.		X			X			X													X					g		
1034	As jou pa jou jaag dan staan jou stert net.	X							X																				
1035	Hie in die somer moet ek so loop.	X							X												X								
1036	Loop hy hier langes.	X							X													X							
1037	Al die mense loop en bymekaar loop en vat.	X							X									X											
1038	Al die mense loop en bymekaar loop en vat.		X			X			X																		g		
1039	Toe lóp kry hy my in Luchoff in.		X		X				X																		g		
1040	Hy't'n hele klomp vrouens het hy en saans daar waar ons loop slaap.		X		X				X						X												g		
1041	Dan maak hy'n kooi hier vandaanaf tot so ver as daai hoek en dan lê hy.		X		X				X														X				g		
1042	Vanaand hy staat hy daarlê en more vroeg staan hy hier by die een op hie op die kant.	X							X									X									g		
1043	Vanaand hy staat hy daarlê en more vroeg staan hy hier by die een op hie op die kant.		X				X		X												X						g		
1044	Vanaand hy staat hy daarlê en more vroeg staan hy hier by die een op hie op die kant.	X							X												X								
1045	Jy mag nie daar lê nie.	X									X												X						
1046	Julle moet'n hele ent lê omtrent soos daai hys annerkant, hy het'n plek vir julle manne.		X		X						X												X				g		
1047	Julle moet daar lê.	X									X												X						
1048	Daar't ons geloop baklei in Koffiefontein.		X		X				X						X												g		
1049	Daa sit jy met'n baas, sjee mens se sjelt.		X		X				X											X						g			
1050	Ek kan mos nie'n man loop roep nie om na my toe te kom nie.		X		X				X													X					g		
1051	Is'n dolos, nou sit ons hulle so langes mekaar.		X		X				X												X						g		
1052	As jy hier staan an die vooros lóp so ver as daai paal, dan vang jy hom daar.		X			X			X									X				X					g		
1053	As jy hier staan an die vooros lóp so ver as daai paal, dan vang jy hom daar.	X							X																				
1054	Jy gaat nie anner kant toe, al lê die draai so.		X			X				X													X				g		
1055	Ek sit en wag vir die Ouwaas hier, hy doen nie sy werk nie.		X		X				X												X						g		
1056	Nou vandat, lyk my die oorle Ounooi wat altyd die Ouwaas sê loop kyk wat is daar bo.		X		X				X						X								X				g		
1057	Nou sit ek hier, ek word moeg vir die sitty hier, so eenier, dan slyt ek toe.	X							X									X			X								
1058	Nou sit ek hier, ek word moeg vir die sitty hier, so eenier, dan slyt ek toe.	X							X									X			X								
1059	Die bokke loop daar teen die berg.	X							X														X						
1060	As die klip so afgan, dan's dit nou mooi vir ons as hy hie afgan en oenner loop neerslaan.		X			X			X														X				g		
1061	Die klip was só gestaan.	X							X													X							
1062	An hy wikkal die los klip yt oenner die klip an hy staan voor'ie klip.	X							X													X							
1063	Plê's hy nou hier gestaan het of daar, nee, hy staan voor die klip...	X							X													X							
1064	Plê's hy nou hier gestaan het of daar, nee, hy staan voor die klip...	X							X													X							
1065	Lat die fyn beentjies so lê.		X			X			X														X					g	
1066	Waffer kant toe, sai ek gan ek moet nou gan loop sê daarso by die hys, wat gebere.		X		X				X														X				g		
1067	Magtag, halle loop kyk nie eers wat het gebere nie, hulle slaat sommer vir my.		X		X				X														X				g		
1068	Plê's hulle eers lop kyk eers of dit so is of wat daar het...nee hulle slat sommer vir my.		X		X				X														X				g		
1069	Grootmense is hier in en loop haal die kjeent en hulle kry hom so in die kloof.		X		X				X														X				g		
1070	Jong, hoekom sit jy die bôdel daar neer? (deeltjiewerkwoord -neersit)	X									X										X								
1071	Ons sit mos hier en drink.		X		X				X													X					g		
1072	Die bene moet net so staan.		X		X				X														X				g		
1073	Dan sit my ma die roosterkoek bo.		X		X				X													X					g		
1074	Dit staan daar opie rak.		X		X				X														X				g		
1075	Dan sit my ma hom neer lat hy rys.		X		X				X													X					g		
1076	Sit hier jong.	X								X												X							
1077	Daai velle het daar gelê, mar ek het geweet ek moet kom en daai velle kom insit.	X							X									X					X						
1078	Daai velle het daar gelê, mar ek het geweet ek moet kom en daai velle kom insit.		X				X		X															X			g		
1079	Ek wou net daai velle kom insit dan wil ek geloop't hys toe.	X							X									X				X							
1080	Ek wou net daai velle kom insit dan wil ek geloop't hys toe.		X				X		X							X								X			g		
1081	Lokasie loop?	X									X					X							X						
1082	Hoe kan ek nie daar loop nie?	X									X												X						
1083	By daai groot lorie wat daar gestaan het.		X				X		X													X					g		
1084	En as jy wil die vel se sjelt hê dan moet jy die vel hie latstaan lat ek hom bewerk.		X			X			X													X					g		
1085	Jy man waner jy wil loop.	X				X					X					X							X				g		
1086	Nou gan jy'n houspyp hier an sit.	X							X															X					
1087	Nee, ek sit hier'ie ding an man.	X							X															X					
1088	Oupa, sit'n houspyp aan.	X								X													X						
1089	En nou ja, hy moes nou weghol.	X							X															X					
1090	Hoekom hol my vrou nie weg nie?	X									X													X					
1091	Waar kon jou vrou weghol.	X									X												X						

	A	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
1092	Ek sien die evangelis sit ok hier oenner.	X							X										X									
1093	Vanaand wil hy weer vir my vrou loop sê waar't hy my gesien loop.		X		X				X						X		X				X						g	
1094	Vanaand wil hy weer vir my vrou loop sê waar't hy my gesien loop.	X							X																			
1095	Mar is niks ek kan loop waar ek wil.	X							X																			
1096	Jeere, ek lê en lyster hulle gisteraand.		X		X				X													X					g	
1097	Ek lê, ek lê en lyster hulle gisteraand.	X							X									X										
1098	Ek lê, ek lê en lyster hulle gisteraand.		X			X			X													X					g	
1099	Ek lê en lyster vir hulle so toe hoor ek vir Mirtiens.		X			X			X													X					g	
1100	Jong, hoe kan jy daai masesie loop vry?		X		X				X		X										X						g	
1101	Toe staan sy daar, en en sy vra, ek vra vir haar ma is hier niks nie, sy sê nee pa hier's niks.		X		X				X												X					g		
1102	En net oormore gat jy dood dan sit sy met die hele klomp geld.		X			X			X											X							g	
1103	Hier loop ok 'n vrou vat haar.		X			X			X													X					g	
1104	Nou kom ons loop hom plat.		X			X			X													X					g	
1105	Ek sê dit smaak vir my hy sit en lieg hierso.		X			X			X												X						g	
1106	My ouma, as sy sit, dan's sy net so groot soos die ketel.	X							X												X							
1107	As net soos ek by die water kom lat ek stil sit, lat ek stil sit, as ek so kyk, dan sal ek jou sê, hier's 'n otter hier in.		X			X			X												X						g	
1108	As net soos ek by die water kom lat ek stil sit, lat ek stil sit, as ek so kyk, dan sal ek jou sê, hier's 'n otter hier in.	X							X												X							
1109	As ek stil so sit op die water sit.	X							X												X							
1110	As ek stil so sit op die water sit.	X							X												X							
1111	'n Otter waar hy oenner die water loop is 'n altyd 'n bult.	X							X																			
1112	Loop sê vir jou pa hy moet self kom.		X		X				X		X				X							X					g	
1113	Hy moet met die krywa hier om kom an dan moet hy die kole loop laai en dan, jy sal nie daai sak kan dra nie.		X		X				X						X							X					g	
1114	Nou hoekom sit die oubaas nie vir jou 'n til hier binne nie?	X									X										X							
1115	Ek vra, as jy vanaand loop slaap en as jy more opstaan, dan wat het jy met die nag se gedagte gemaak?		X		X				X				X		X							X					g	
1116	Ek vra, as jy vanaand loop slaap en as jy more opstaan, dan wat het jy met die nag se gedagte gemaak?	X							X		X											X						
1117	Jy moet weet, as 'n mens loop slaap...		X		X				X				X		X							X					g	
1118	Jy kan my sit en kyk hoe doen ek it.		X		X				X												X						g	
1119	Als jy viaanjy loop afsny dan ou jy aansty ore my opmy.		X			X			X						X							X					g	
1120	Ek sê vir die vrou "jong jy moet hie oop my krys been lê, want die tyd is naby dis eenier.	X							X													X					g	
1121	En ek loop lê in sy bors in.		X			X			X				X		X							X					g	
1122	En ek loop lê in sy bors in.	X							X													X					g	
1123	Moet vir'ie vrôu, die tjeeners loop klere koop.		X		X				X						X							X					g	
1124	Magtag man, daa loop trek ek weer die ding oop net toe daar staan 'n hoenner in'ie pad in.		X		X				X						X							X					g	
1125	Magtag man, daa loop trek ek weer die ding oop net toe daar staan 'n hoenner in'ie pad in.	X							X						X							X					g	
1126	By voor die miesies se jaart daar staan die hoenner innie pad in.	X							X												X							
1127			372	753		423	271	59		1002	89	25	9	44		183		118		296	239	455	135		179	141	342	91

Bylaag 2: TK-konkordansie

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM
82	Dan moet hulle geruime tyd stil staan en ompad loop.	X							X											X							
83	Hel, toe hy nog 'n kind was, het sy pa sy ma nog erger geslaan, en sy ma het nooit na die gereg toe gehardloop nie.	X							X											X							
84	Die twee kinders op die stoep hardloop weg, na die huishoek toe.	X							X											X							
85	Hy het in groot sirkels met hulle bly loop.	X							X											X							
86	Dit was 'n ouerige geweer - 'n swarte wat seker al sy draaie in die operasionele gebied geloop het.	X							X											X							
87	Jan du Toit met sy dom mond sou alles aan Nick Wehland loop blaker het.	X	X			X			X											X					E		
88	Want Gretchen Grimbeek is een wat liever weghardloop van seerkrif af as om te veg vir haar geluk - dit is 'n eienskap van die meeste oujongnooiens.	X							X											X							
89	En ek loop en omkyk, want die wind dreun soos 'n orrel in die bos.	X	X			X			X											X					E		
90	Toe die kraan drup, drup en ophou uitloop, was daar maar 'n paar bottels water in die emmer.	X							X											X							
91	Toe dit loop tyd is, is die beursie weg.	X							X											X							
92	As jy 'n bobbejaan kwes, loop jy op sy bloedspeer tot jy hom doodgeskiet kry.	X							X											X							
93	Nicola loop doelgerig verby die kelders, wat kalkwit in die maanlig glim, deur die persekeboord met sy jong vruggies tot waar die wingerde wat langs die see aflowp, begin.	X							X											X							
94	"Hoe weet jy sy het voor my motor ingeloop"	X							X											X							
95	"Jy staan na jousef en kyk terwyl die bad vlooiop," gaan Werner voort.	X							X											X							
96	Hy wat soos 'n soldaat loop, is beslis een.	X							X											X							
97	Die paadjie terug na my sitplek loop deur die sitplekke met al die slapende menseggame.	X							X											X							
98	Die matrose wat op wag was, het op en af geloop en uitkyk oor die water.	X							X											X							
99	En dan sal hy voorloop as die troep die straat af gaan en by die deur van die stadsaal in en hy sal...	X	X		X				X											X					E		
100	Dit is 'n drole loop en oral staan bome.	X							X											X							
101	Dit is net so goed soos jy vir die Nossos sê hy mag nie loop na 'n sterk bul reën nie.	X							X											X							
102	Iets het skeefgeloop, 'n reis het in 'n daam gestort en die skynbaar kalm oppervlak van 'n skynbaar gelukkige gesinslewe versteur.	X							X											X							
103	Marita staan ook op, sluit die agterdeur en loop agter Liddle aan die gang af.	X							X							X				X							
104	Marita staan ook op, sluit die agterdeur en loop agter Liddle aan die gang af.	X							X							X				X							
105	Hy het nie soos 'n man gelyk wat meer in 'n positiewe aflowp geglo het nie.	X							X											X							
106	Hy loop agter Skalla aan en belyk hom onderlangs.	X							X											X							
107	Beweer my stem het verander en manier van loop.	X							X											X							
108	Jannuarie het swaar geloop en hulle moes op omtrent elke nekruis.	X							X											X							
109	"Kwart voor agt word jy in die middel van Johannesburg by jou skool afgelaai en binne vyf en veertig minute ryloop jy tot in Pretoria"	X							X											X							
110	"Ek wil hom nie loop opvreet nie, ek wil maar net sekerheid hê."	X	X			X			X											X					E		
111	Adriaan hardloop na die voordeur en ruk daaraan, maar dis gesluit en hy hamer met albei vuiste op die verwaarloosde, uitgedorde hout.	X							X											X							
112	Sy been pyn van die vinnig loop.	X							X											X							
113	Sy loop verby my na Trollip toe.	X							X											X							
114	Toe loop sy Cecil op die dorp raak.	X							X											X							
115	"I shall think about that too," sê hy oor sy skouer voor hy uitloop.	X							X											X							
116	Kitchener se aanloop is lank en dit is allermins nuut.	X							X											X							
117	Hy hardloop binnetoe met Tamara agter hom aan.	X							X											X							
118	Die wag het slegs die gil gehoor en toe 'n man sien hardloop in die rigting van die voorkasteel.	X							X											X							
119	Dis waar Ters loop vrou wat het.	X	X			X			X											X					E		
120	Karl het, nadat hy soos 'n besetene te kere gegaan het, vir 'n dag of twee doodstil geloop en tob en hom toe die aand van die tweede dag ingeroop.	X	X			X			X											X					E		
121	Haar bovel oor haar kop gegooi en met een hand agter haar nek 'n paar tree vorentoe geloop en die klip saggies op 'n stapel neergesit.	X							X											X					E		
122	Haar bovel oor haar kop gegooi en met een hand agter haar nek 'n paar tree vorentoe geloop en die klip saggies op 'n stapel neergesit.	X							X											X					E		
123	Maar voor sy omdraai om te loop, vra sy: "Wou jy iets weet, of het jy iets nodig"	X							X											X							
124	Dit lyk asof sy die blom gaan pluk, maar sy los dit en loop verder; soos 'n vlinder van blom tot blom.	X							X											X							
125	Hy kon nie kaalvoet gehardloop het nie al wou hy ook.	X							X											X							
126	Net duskant die apteek het sy in Bert vasgeloop.	X							X											X							
127	Die twee het vir "looplop" gebly.	X							X											X							
128	Tog is sy erg bewus van hom waar hy agter haar in die voetpad loop en dreig haar hart steeds om bolmakiesie te tuimel.	X							X											X							
129	As ek by 'n wasvalplek sukkel met die uitgrawery, loop die sweet in strome van my voorkop af deur my oë en moet ek hulle elke nou en dan aan my broekspyp op die knie probeer droogvryf.	X							X											X							
130	Sy moet vinnig loop om by hom by te hou.	X							X											X							
131	En soos hulle daar land, trek ou Poon sy ore plat en hy loop staan stil.	X	X			X			X											X					E		
132	En soos hulle daar land, trek ou Poon sy ore plat en hy loop staan stil.	X	X			X			X											X					E		
133	Maar toe die baas hom by die rantsoenkamer byloop en hom klap dat hy steier teen die meelsakke.	X							X											X							
134	Hy is deur die hotelgroep gevra om te loop.	X							X											X							
135	Dit is op sy pad as hy nou-nou loop.	X							X											X							
136	Ons loop en ons loop.	X							X											X							
137	Ons loop en ons loop.	X							X											X							
138	Die maer geel honde blaaf onopghoudelik en storm ente-ente na vore met opgetrekte bolippe, terwyl hulle hul bene teen die graspolle loop en lig.	X	X			X			X											X							
139	Daar is hulwering in sy eerste treë, maar toe hy verby hulle huis is, loop hy vinniger.	X							X											X							
140	"Hardloop nou!"	X							X											X							
141	Ek wou met geld wat ek self verdien het, diamante koop maar toe loop ek my vas in die lokvinke van die wet wat vir die mynmagnate gemaak is.	X							X											X							
142	Die mal slavin het nie die bos in geloop nie.	X							X											X							
143	Sou die sak leegloop en 'n druppel lug in die aar kom, sterf Koba.	X							X											X							
144	Sy mense moet net eers uit die tronk kom sodat hulle kan hardloop voordat hy die sersant 'n doodskoot gee.	X							X											X							
145	Sy sê ook my voete is vul, daarom wil sy nooit plaas toe gaan nie, want "mens loop heeldag in beespoeie".	X							X											X							
146	Maar hy lat my nie loop nie, want ek bak sy brood vir hom innie Aga."	X							X											X							
147	Dis ook vir hom opvallend dat sy 'n pad loop om die naam van Sas Stofberg.	X							X											X							
148	Skalla vat sy glas en loop na die venster.	X							X											X							
149	Dit is vir my snaaks dat ons nog nie Boesmanspore gekry het nie, want ons het baie elandspore teëgekrom soos ons die laaste ent gekom het en ek sien hier waar ons nou is, is heelwat elande wat loop en wei.	X	X						X											X					E		
150	Hy loop op sy tone en hou sy kop met die geringste geraas vas.	X							X											X							
151	Sy't natuurlik weggevoel van haar man af en ..."	X							X											X							
152	Dwarsdeur die kamp, soos hulle met die bondels geloop het, die agterdog.	X							X											X							
153	Magistraat Van Ryneveld loop behoedsaam en uiters gespanne op sy roete daar in die donker.	X							X											X							
154	Sy loop na die skottel en loer versigtig onder die doek.	X							X											X							
155	Hy nies en druk sy sakdoek teen sy neus terwyl oortollige water oor sy wange loop.	X							X											X							
156	"Loop!" skree die wit man.	X							X											X							
157	Maar wat, die jop loop.	X							X											X							
158	Pa het mooi geloop om nie met Ant Louisa stry te kry nie; sy was 'n moeilike vrou.	X							X											X							
159	Dis veel later in die aand wanneer Jacob oor die jette loop en Elabet daar doodstil sien staan.	X							X											X							
160	Dis veel later in die aand wanneer Jacob oor die jette loop en Elabet daar doodstil sien staan.	X							X											X							
161	Hy loop deur die huis, kombuis toe, badkamer toe, sitkamer toe.	X							X											X							
162	"Ek moes kon dink my reputasie sou my vooruitloop," sê hy.	X							X											X							
163	Robert was skrikkerig om daarop te loop.	X							X											X							
164	Want die dood loop saam met die gewere.	X							X											X							

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM
165	Baie Engelse het daaroor geloop, het sy gesê.	X							X											X							
166	Wat anders Hulle wou nie loop nie.	X							X											X							
167	Enkeer loop hy hom vas in Walther.	X							X											X							
168	Trane loop oor hul wange, en daar in die winde wat oor Berg Onwaarskynlik se rug stoot, in die warm son, met die niksvermoedende Talejare slapend ná die Sondagmiddagmaal daar onder, gaan die jongmanne met 'n Katolieke mis voort.	X							X											X							
169	Dis soos bitterheid wat opstoot en oorloop.	X							X											X							
170	Sy loop na die stoep en Elabet is by die voordeur nog voordat sy die klokke kan lui.	X							X											X							
171	Hardloop hier, klim berg... mens, klim boom, en dit 'n meisie van twintig en boonop swanger!	X							X											X							
172	Iewers in die agtergrond het die middagtrein gefluit en Alexander het gilend met sy kop teen die gangmuur vasgehardloop.	X							X											X							
173	Male sonder tal Berg- op geloop en die spul aan die wei gekry in die koring op die Rondevlak.	X							X											X							
174	Hulle hardloop nie met die voet soos die Boesmans nie.	X							X											X							
175	Deon doen dieselfde, voor sy blaas dalk oorloop.	X							X											X							
176	"Beteken dit nou dat ek met die dood elke blérrie dag van my lewe in my lyf moet rondloop?" wil hy van Dirk weet.	X							X											X							
177	Dit is nou wanneer ons hom so af en toe op straat raakgeloop het.	X							X											X							
178	"Ja, jy loop in ieder geval net vir kwaadgeld rond.	X							X											X							
179	"Sé vir jou ma ek sé as sy bang is vir my, moet sy ophou om jou alleen saam met my te laat rondloop."	X							X											X							
180	Sy nooi hom nie weer om koffie te drink nie, loop net direk na die voordeur en maak dit oop.	X							X											X							
181	Hy draai laggend om, loop dan op Gabriëlle af, buig voor haar en neem haar hand om die vingers te soen wat sy na hom uthou.	X							X											X							
182	Ou'aas se hart sil geloop staat het as ou'aas dit moes aangesiet het.	X	X		X				X			X		X					X		X						
183	Ou'aas se hart sil geloop staat het as ou'aas dit moes aangesiet het.	X							X											X		X					
184	Ou'aas se hart sil geloop staat het as ou'aas dit moes aangesiet het.	X							X											X		X					
185	Ek loop soos 'n skaap wat na 'n dip getel word tafel toe en gaan sit.	X							X											X		X					
186	Ek loop soos 'n skaap wat na 'n dip getel word tafel toe en gaan sit.	X							X											X		X					
187	Sy sak hang laag en swaar tussen sy dye, en sy peester swaal heen en weer voor hom soos hy hardloop.	X							X											X		X					
188	waar haar oë by die neusbrug ontmoet, loop twee donkerige strepies vanaf die traanholtes parallel 'n ent met haar neus af.	X							X											X		X					
189	Nie eens toe ek haar op haar voormaam groet toe ek loop nie.	X							X											X		X					
190	Dis water wat onder die brug deurgeloopt het.	X							X											X		X					
191	Hy't sommer weggehardloop.	X							X											X		X					
192	Die wêreld is ongelyk en bebos en vol dorings en gifappels, en een keer se vasloop in 'n haak-en-steek of apiesdoring of 'n bos brandnetels kan die mees romantiese uitstap in wanorde laat eindig.	X							X											X		X					
193	Dit is in elk geval haar skuld dat hy begin rondloop het.	X							X											X		X					
194	Dan draai hy dit, stoot die deur oop, en loop doelgerig na Meerlust se studeerkamer.	X							X											X		X					
195	Sy moes my spoor gevat het, al op my afgeloopt het.	X							X											X		X					
196	toevallig sou sy my nooit in hierdie uitgestrekte boswêreld kon raakloop nie.	X							X											X		X					
197	Sy trek die deur toe en loop deur die nederige kombuis tot by die opening na die slaapvertrek.	X							X											X		X					
198	Dis reeds twaalfuur toe die gaste begin vertrek en sy en Doreen die prof groet en na die uitgang aanloop.	X							X											X		X					
199	Die wild behoort in groot troppe daarlangs te loop.	X							X											X		X					
200	Ek loop eers, Oupa.	X							X											X		X					
201	En toe ek die laaste keer met my siendeblinde wit kiere sommer op my eie van die hospitaal af terugkom het, het ek het my ou paadje vanaf die stasie na Judie se huis geloop.	X							X											X		X					
202	Daarna loop hy huis toe en dink wat hy aan sy oma moet vertel omdat hy weer, soos elke ander dag van te vore, bietjie laat is.	X							X											X		X					
203	Sy't uit die kooi gespring en na die deur toe gehardloop.	X							X											X		X					
204	Clement hoor sy ma se voetstap op die klippaadje deur die tuin aankom, loop klap die oonddeur toe, gryp die muis uit die vensterbank in sy kamer, vat sy brood, en vlug toilet toe.	X	X		X				X					X						X		X					
205	Gister nog is die generaal opgemerk waar hy geteisterd met sy perdesweple deur die laers loop en dreig het.	X	X		X				X					X						X		X					
206	Mense vir wie sy wakker moet loop om geld uit hulle te kry.	X							X											X		X					
207	Ons is skaars in die huis of 'n motordeur klap en toe ons op die stoep uitloop, sien ons hoe oom Apie tant Baby se deur oopmaak.	X							X											X		X					
208	Die voor moes homself eers inloop.	X							X											X		X					
209	Toe het sy omgedraai en die huis in geloop.	X							X											X		X					
210	"Omdat ek nog nie die regte vrou raakgeloop het nie," sé hy, onwillig om haar van Moira te vertel.	X							X											X		X					
211	Hy het stil in Neil se spreekkamer gesit en die trane oor sy gesig voel loop.	X							X											X		X					
212	Hy het stil in Neil se spreekkamer gesit en die trane oor sy gesig voel loop.	X							X											X		X					
213	Weke lank het sy met die wroeging geloop.	X							X											X		X					
214	Sy loop onder die netjiesgesnoeië priede deur en stoot die veiligheidshek oop wat Vera vir haar oopgesluit het.	X							X											X		X					
215	Daar die man loop al hoe stadiger, hoe nader hy kom aan die gebou op die bopunt van die Faubourg St. Denise.	X							X											X		X					
216	Ek het hom aljimmers in die straat raakgeloop, of daar by die algemene handelaar, maar hy't altyd anderpad gekyk.	X							X											X		X					
217	Toe Randall haar 'n oomblik los om die gilende Roderick by te kom, hardloop sy na hulle badkamer toe.	X							X											X		X					
218	En die arme honde, reeds so op loop gejaag deur die matrone se uitbarstings en die kreune van onsigbare.	X							X											X		X					
219	Sy voel asof sy nie ver genoeg van hom af kan hardloop nie.	X							X											X		X					
220	Hulle hardloop na die kombi en sy jaag daar weg met van hul skottelgoed by die vuurmaakplek wat vergete agterby in die woestyn.	X							X											X		X					
221	Deon loop saam met die onderhoofseun en sien hoe die kinders na hom kyk.	X							X											X		X					
222	My weghardloop was kinderagtig, dit besef ek nou, en ek weet hoe vreeslik ek jou daardeur seergemaak het.	X							X											X		X					
223	Hulle loop deur na 'n ander kamer.	X							X											X		X					
224	Vrouens lyk anders as ons mansense bolangs," sé Henning oor sy skouer toe hy laag buk en sluij-sluij weghardloop.	X							X											X		X					
225	Rebunie is die boeiende verhaal van die onderwyser Kallie wat hom vasloop in die vooroordele van 'n plattelandse gemeenskap in die veertigerjare, en dis gebaseer op werklike gebeure soos beleef deur die verteller, Piet, wat in daardie stadium skoolhoof van die Esau...	X							X											X		X					
226	Gedurende die week was die hotelfokus gerig op plaaslike mense, Bert, Eddie, en die wildboere, maar oor naweke het die plek vol geloop...	X							X											X		X					
227	Om die bedroefdes se ontwil verkies ek 'n kronkelpaadje laer af om die werkers se ligsinigheid mis te loop.	X							X											X		X					
228	Met 'n skielike selfvertroue loop ek verhoop toe.	X							X											X		X					
229	Maar dié wat wil loop, moet maar loop, wat.	X							X											X		X					
230	By die huis is almal gespot, selfs Colm Carrabine as die skoolkinders verby die boom loop waaraan sy ma hom vasgemaak het.	X							X											X		X					
231	Daar is sekere dinge wat die moeite werd is om 'n risiko voor te loop.	X							X											X		X					
232	Sy loop.	X							X											X		X					
233	Hulle sé sy kan amper nie meer loop nie.	X							X											X		X					
234	Vir reën kan 'n mens nog wegkoes, onder hom probeer uithardloop, of skul agter 'n bos.	X							X											X		X					
235	So min geloop op die skip.	X							X											X		X					
236	Thulani Cele val eers verbouereerd plat, spring dan op en probeer weghardloop.	X							X											X		X					
237	Die hewels het in sagte plooië weggevou tot waar die duine inloop in die see.	X							X											X		X					
238	Want hulle moet vannag vasgemaak word, anders loop hulle terug Gobabis toe.	X							X											X		X					
239	Dwarrelwinde het oor die werf gehardloop en tonnels stof die lug ingesug.	X							X											X		X					
240	Hy is gelukkig nie daarvan bewus dat sy pa, met sy veel ryper lewenskennis, hom doelbewus op taktvolle manier op 'n pad stuur waar hy self moet dink en self moet besluite neem om hom sodoende betyds voor te berei vir die dag wanneer daar nie 'n pa sal wees om n...	X							X											X		X					
241	Toe al die kinders uiteindelik gekook was, het hy by die deur uithardloop en vir die vrou geskreu dat sy haar eie kinders opgeet het.	X							X											X		X					
242	Nog nie 'n skinkbord nie, noteer Nellie in haar kop toe Walther twee keer kombuis toe moet loop.	X							X											X		X					
243	"Wat het oor jou graf geloop, Ruben"	X							X											X		X					
244	En 'n halfuur later loop Pietman al met die Rue Saint Honoré langs na die Charcuterie Gargantua.	X							X											X		X					
245	Dan loop Barrie vinnig verby om nie herken te word nie.	X																									

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM
248	Ek loop voortdurend met 'n radio rond en luister na nuus oor Suid-Afrika.		X		X				X											X							
249	Op die rivieroewer stroop ons ons kiere af en hardloop die water in.		X						X											X							
250	waar die rotsformasie met 'n diep skeur na binne loop.		X						X											X							
251	Dit is net die gat in die gemsbok se lyf en die bloed wat uitloop," sê Zameko.		X						X											X							
252	Kyk hoe gou loop dit dood.		X						X											X							
253	Ek sal my gewese vrou se kiere leen en soos 'n drag queen rondloop!" belowe Paul Iaggend.		X			X			X			X								X							
254	almal kan lid word van die Force Publique, goed bewapen deur die strate loop, aanvalle kan geleids word op die Batetelas.		X						X											X							
255	Die katte gaan voort om die werf vol te hardloop, donker soos hul voorsaat.		X						X											X							
256	Sy pa en Jannewarie wat brandpad skoonhou om die bos; suutjies voor die waenhuis praat van tot bo in die Keer loop asof dit 'n skeimding is.		X						X											X							
257	Sy hardloop oor die pad.		X						X											X							
258	Jy moes mooi trap, die rivier het nog steeds tussen die klippe deur geloop en die wêreld het nog steeds kort-kort onder haar voete bly rol.		X						X											X							
259	Ek en my mense het toe geloop om nader aan die Nossob te kom waar bale water is.		X						X											X							
260	"Verduiwels, is dit nou waarvoor ek die hele ent moes loop En wat het ek nogal om daarvoor te wys"		X						X											X							
261	SyWatDroom oorreed haar toe eendag om na die kleinhoeve te loop waar sy ma-hulle se karavaan gestaan het.		X						X							X				X							
262	SyWatDroom oorreed haar toe eendag om na die kleinhoeve te loop waar sy ma-hulle se karavaan gestaan het.		X						X											X							
263	Alexa spring vinnig weg en hardloop na die lig.		X						X											X							
264	Hermanus draai om en loop uit.		X						X											X							
265	Dog, dis nie waaroor hy praat toe Renier loop nie.		X						X											X							
266	Die toringhek by Blikenau, die treinspoor wat tot in die middel van die kampterrein loop.		X						X											X							
267	Ek dink ek kyk hulle skoon mis as ek hulle nou in die straat moet verbyloop en maar vir Pindie-hulle oek.		X						X											X							
268	Hy loop die effense skuins werf op na die woonhuis.		X						X											X							
269	Dis Sondag, kyk of Jannewarie by die huis is en laat hom saamloop tot by jou ma.		X						X											X							
270	Oom Hennie loop terug in sy huis.		X						X											X							
271	Ek weet nie wat hulle nog alles gepraat het nie, want ek het toe weggehardloop.		X						X											X							
272	"Nag," sê sy en loop uit.		X						X											X							
273	Met ander woorde, hulle moes sluip-sluip loop optree.		X						X											X							
274	Daarlangs loop ons nie, daarlangs hardloop ons."		X			X			X							X				X							
275	Daarlangs loop ons nie, daarlangs hardloop ons."		X						X											X							
276	"Ja," antwoord sy, "sulke ou boekies was destyds nogal heelwat in omloop.		X						X											X							
277	Jy gaan nie dans nie; jy wil leer loop.		X						X											X							
278	Bobby hardloop die laaste ent tot by hom.		X						X											X							
279	"Is my kinders al by die huis " vra sy toe hy die sleutels rinkel en aanstaltes maak om te loop.		X						X											X							
280	Sy hardloop voor hom uit, haar boude wip wit in die maanlig, haar bruin hare wapper.		X						X											X							
281	Sy gaan by die kantoor uit en loop die lang gang af na haar klaskamer toe.		X						X											X							
282	Sy loop en loop, strate op en strate af.		X						X											X							
283	Teen tienneur die môre kos dit haar laaste druppel selfbeheersing om nie bank toe te hardloop nie.		X						X											X							
284	"Kan jy nie voel hoe loop ons hier op geskiedenis nie," sing sy en wys na die eeue oue keistene waarop hulle loop.		X						X							X				X							
285	"Kan jy nie voel hoe loop ons hier op geskiedenis nie," sing sy en wys na die eeue oue keistene waarop hulle loop.		X						X							X				X							
286	"Bel 'n ambulans, loop; moenie so staan nie."		X						X							X				X							
287	"Bel 'n ambulans, loop; moenie so staan nie."		X						X							X				X							
288	Bennie hardloop vinnig terug en trek een van Anna se rokke aan wat los aan haar sit.		X						X							X				X							
289	Bennie hardloop vinnig terug en trek een van Anna se rokke aan wat los aan haar sit.		X						X							X				X							
290	Dhlamini het omgespring en by die deur uitgehardloop.		X						X										X								
291	"Ag, ek dink nie hy doen iets nie," het Salomien gesê toe hulle deur die renosterbosland loop.		X						X											X							
292	Loop, jou vloeksel, jou wegloophond, jou henseopper, jou verraaier, jou ruggraatlose slak - jy's seker in jou skik in jou kisk!		X						X											X							
293	Dan't haar ma vinnig verbygeloopt.		X						X											X							
294	Die koeie het nog rustig in die veld loop en wei en gras herkou, toe gwar!		X		X				X											X							
295	Ek loop wanneer ek moet loop.		X						X											X							
296	Die verhouding het egter met die loop van die oorlog vertroebel.		X		X				X											X							
297	Fronsend loop Vos huis toe.		X						X											X							
298	Sy staan op, gooi haar aas in, en gaan weer sit.		X						X											X							
299	Sy staan op, gooi haar aas in, en gaan weer sit.		X						X											X							
300	En die talk, wat ter wille van die goeie orde heen en weer moet vertaal uit Engels, Afrikaans en Italiaans, sit naderhand onknpabel langs die masjins met 'n halflee bottel whisky in sy hand.		X						X											X							
301	Haar hande sit sy oor haar (branderige) oë.		X						X											X							
302	Hy sit sy hande liggies op haar skouers en hou haar 'n entjie van hom af weg sodat hy in haar blosende gesiggie kan kyk.		X						X											X							
303	James gaan ook sit.		X						X											X							
304	"Bly kalm en gaan liewer sit," vervolg hy bekommerd, want hy weet die Boesmans jaag die diere wat hulle skiet.		X						X											X							
305	Magdalena sit met haar rug na die enjin, naby die kant; klein Henri het met 'n bondeltjie goed soontoe gehardloop.		X						X											X							
306	Magdalena sit met haar rug na die enjin, naby die kant; klein Henri het met 'n bondeltjie goed soontoe gehardloop.		X						X											X							
307	Toe gaan sluit hy by haar aan op die wal waar sy met haar voete in die water sit en skop, haar pantantig kortgeknipte hare koperblink en vererig om haar slape en in haar nek.		X						X											X							
308	Kyk waar sit die son!" roep hy met sy krakerige stem in hulle rigting.		X						X											X							
309	"OK, ek was verkeerd," sê hy vir Liane wat tussen hom en Max aan die lang tafel sit.		X						X											X							
310	"Jy sou eerder met jou werk daar wou aangaan, maar nou is dit al 'n gewoonte van julle om Saterdag te speel en jy't nie die hart om jou vriend af te sit nie."		X						X											X							
311	En ek is dankbaar om te sê dat ek nie as nog 'n parasiet hier wou kom sit nie.		X						X											X							
312	Walters is tevrede toe hy die telefoon neersit.		X						X											X							
313	Wanneer die burgemeester saans alleen in sy huis gesit het, het hy al hoe meer in regressie begin verval - al hoe meer sy kinderdae herleef.		X						X											X							
314	Nog twee keer daarna sit ons hom agterna, maar elke keer staan hy en luister na ons enjinlied en kies die ooptes sodra hy ons sien.		X						X											X							
315	Nog twee keer daarna sit ons hom agterna, maar elke keer staan hy en luister na ons enjinlied en kies die ooptes sodra hy ons sien.		X			X			X											X							
316	Sy gee hulle kos op die uur waaraan hulle gewoond is, gaan sit saam met hulle aan, paal hulle, en ly erg aan stres, wat sy wegsteek.		X						X											X							
317	Edit Aandra sit daar op die bankie wat deur die moederowerste 'n naam gegee is: Besluit.		X						X											X							
318	Toe die son sy kop uitsteek, is daar net oor die 150 Engelse op 'n hoop gejaag en gemaak sit		X						X											X							
319	Claudine de Beaufort sit met groot droë oë op die donkie in 'n toestand van emosionele spanning en onbegrip op die gesig.		X						X											X							
320	Eendag sit sy by Daniel onder die afdak se koelte.		X						X											X							
321	Ons het die voorhuis binnegegaan, waar ek verbouereerd op 'n bank gaan sit en luister het hoedat my tannies weer gesonde opelyf het.		X			X			X											X							
322	Hy sit met die regterbeen op die pedaal, die linkerbeen skuins van hom uitgestrek.		X						X											X							
323	Karl bly nog 'n ruk op die stoep sit en die koel aandlug waai lawend oor sy onstuimige gemoed.		X						X											X							
324	Ek kyk na waar sy sit en voel soos 'n groot gek.		X						X											X							
325	Verward sit ek regop.		X						X											X							
326	Hulle sit egter tot laat en kaart speel en gesels, in plaas daarvan om vroeg te gaan slaap.		X			X			X											X							
327	Die ouers met die "rein" familieledede het aan die hoofafel gesit.		X						X											X							
328	"Ek sal dadelik kom. Hoor jy wat ek sê " vra hy toe sy net voor haar sit en uitstaar.		X			X			X											X							
329	Hy kom staan agter haar en sit sy arms om haar.		X						X											X							
330</																											

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM	
414	In die winterson op die hospitaalstoep sit en na die sprees in die Kaapse kanferoelie luister.		X		X				X										X									
415	Max sit sy arm om haar skouer en staar saam met haar na die water.		X			X			X										X									
416	Kleinjannewarie skep die pap uit, gooi suiker oor en sit dit eenkant.		X						X										X									
417	Sommige oggende vertoef ek vir 'n lang ruk op die piek waar ons telkemale gesit het.		X						X										X									
418	Sy verligting is egter van korte duur, want hulle het kwalk gaan sit, of sy kom neem op die bank regoor hom plaas.		X						X										X									
419	Die seun glimlag en volg sy pa tot waar hy naby die spoel van die branders sy sak en stok neersit.		X						X										X									
420	Hy maak die sakdoek by die pomp nat, laat haar sit.		X						X										X									
421	As jy die kisse regop neersit, en die deurtjie oopsaai, beduie die generaal, sit die bottel daar vasgehou deur twee silwer klampe in die vorm van volstruispluime, en jy ruik die vae geur van formalien, en daar, inderdaad soos die oog van die boosheid self, sien Ingi, lê die		X						X								X		X									
422	As jy die kisse regop neersit, en die deurtjie oopsaai, beduie die generaal, sit die bottel daar vasgehou deur twee silwer klampe in die vorm van volstruispluime, en jy ruik die vae geur van formalien, en daar, inderdaad soos die oog van die boosheid self, sien Ingi, lê die		X						X								X		X									
423	Toe Jasper vir Renier op die perd se rug tel, gaan sit sy verslae onder die boom met haar rug teen die stam.		X						X										X									
424	Hy is steeds trots op haar wanneer hulle saam in een van die byderwetse restaurante sit waarheen sy hom so gereeld, so genadeeloos, sleep.		X						X										X									
425	Magistraat Van Ryneveld sit op 'n dik stomp, effens apart van sersant Viljoen.		X						X										X									
426	Robert kry net 'n glimps van sy agterkop toe hy hom wys waar om te sit.		X						X										X									
427	Hy sit doodstil, met ingehoue asem.		X						X										X									
428	Dis 'n kortpad wat in 'n Sunrise Toffee-boks vir haar gesit is.		X						X										X									
429	Hier kom ek, en ek kom gryp ook in my eie nood na jou - môre kom gryp almal en oormôre sit jy in die moeilikheid.		X						X										X									
430	Sy sit haar koppie neer en leun vorentoe.		X						X										X									
431	Hy sit agter by die een wat hom eers half mal gehou het.		X						X										X									
432	"Snags kom die engel en sit bo-op Visman Steier.		X						X										X									
433	Sy sit haar arms om sy nek.		X						X										X									
434	Die son filter deur palmtakke, en die visnette wat hy sit en regmaak, voel grof onder sy vingers.		X						X										X									
435	en jy kyk onderdeur die bank agter jou waar sy gehurk sit.		X		X				X										X									
436	Tot lize se verbasings kom sy agter Romada is die ene senuwees toe sy haar nout op op die stoel te sit terwyl sy haarself sommer op die bed neervly.		X						X										X									
437	Hy sit heel voor, met sy gesig na die Italianers, en die enkele buitelanders wat 'n paar woorde Engels magtig is, vra hom na die landskap uit.		X						X										X									
438	Dan sit ek agter die wasgoedmandjie van waar ek mooi na die gheezers kom kyk.		X						X										X									
439	Henning sit skielik sy een arm om Bennie se skouer en probeer so normaal moontlik klink.		X						X										X									
440	Sy sit haar gesig in haar hande en skud haar kop.		X						X										X									
441	Tot na joud se dood het ek elke aand so daar gesit, tot ek die dag daar weg is.		X						X										X									
442	Heelwat later daardie nag sit Ralph saam met Bobby en Emma op die stoep wat oor die donker strand uitkyk.		X						X										X									
443	Ons kan dit in die suite sit.		X						X										X									
444	Vir wat sit julle so en broei?		X						X										X									
445	Hy word deur een van hulle te hulp gesnel, wat die kinders skertsend met die warm koud dreig as hulle nie solank in die kerk gaan sit nie.		X			X			X		X								X									
446	En onder op die grond, met sy rug teen die paal, het die werfboebajaan gesit, die moegheid in die kroes van sy hare.		X						X										X									
447	"As jy op die stoep bly sit het, sou dit nie gebeur het nie," sê hy ongewoelig.		X						X										X									
448	Agter 'n vragmotor gaan sit en huil.		X			X			X										X									
449	"Sit jou hande onder die tafel."		X						X										X									
450	En hier by die kameelboom het sy haar kom neersit.		X						X										X									
451	En toe die laaste sooi van die strook omdop, het die nuwe maan blink bo die berge met die vreemde fatsoene gesit.		X						X										X									
452	SyWatDoen sit met rooi gehulde oë voor die televisie.		X						X										X									
453	Die meeste huise se deure was toe (in Wolhuterskroon het die mense nie eers saans op die stoep gesit nie, dit was te warm).		X						X										X									
454	En toe sy skielik besef waarom dit vir haar anders voel, sit sy vir 'n lang ruk verstok van skrik.		X						X										X									
455	Dit is asof hulle om 'n kers sit wat al hoe laer brand en deur die al kleiner wordende sirkel warmte nader aan mekaar getrek word.		X						X										X									
456	Sy sit die sak met die geld op die boekrak neer en trek die gordyne weg.		X						X										X									
457	Ek ken weinig by die wetenskaplike of volksnaam, en my verbeelding gryp in om die onbekende geleedpotiges in my tuin te benoem, om die skepping voort te sit in hierdie postwaarheid.		X						X										X									
458	Ester gaan sit op die stoel (met die swart sjal oor die rugleuning) langs Fanny se bed in die halfdonker kamer.		X						X										X									
459	"Op wie se kop Oumie ook maar deeglik sit.		X						X										X									
460	Sy kan nou nie haar lippe aan kos sit nie.		X						X										X									
461	Ek het sy hand geskud terwyl hy in die motor bly sit het.		X						X										X									
462	Hy sit regop.		X						X										X									
463	Daar is iets wat hom dryf en ekstra krag in sy spiere sit.		X						X										X									
464	Hy haal die pakkie uit en sit 'n sigaret tussen sy lippe.		X						X										X									
465	En nie om met Winnie in Transkei op 'n stoep te gaan sit en koffie drink tot hy omkap nie."		X			X			X										X									
466	Egmond sit ingedagte, stom van verbasings.		X						X										X									
467	Hy kom sit by ons.		X						X										X									
468	Dou begin in sy klere sit; hy voel koud.		X						X										X									
469	Tant Baby sit op haar stoel se punt en klem haar handsak op haar skoot vas.		X						X										X									
470	As iemand op die etenstyd opdaag, skuif die kinders net op, 'n ekstra plek word gedek, en hy sit aan.		X						X										X									
471	My vaderland het my verskop; hier sit ek in die vreemde.		X						X										X									
472	Mens sou moes probeer om 'n toneelstuk te skrywe rondom Frida Kahlo se werk en lewe, sê ek vir Vigata waar sy met haar neus sit in 'n boek afdrukke van Kahlo se skilderye.		X						X										X									
473	Soms as hulle aan tafel onder in die sitkamer sit, hoar hulle hoe een toe klap.		X						X										X									
474	Jy sal seker maar van die begin af jou voete moet dwars sit.		X						X										X									
475	Candy se kop kom onder die bed uit, sy gaan sit, sug en tel haar op haar skoot.		X						X										X									
476	"Hier is die kar nou om my te kom haal!" sê sy, "en ek sit nou so lekker."		X						X										X									
477	Sy sit nog houtjies op en trek die waterketel oor die vlamme.		X						X										X									
478	Terwyl hy binne die huis op sy bed se rand sit, onbewus van die jong vrou in die Peugeot, rammel die generaal eksotiese name voor die hamradio se mikrofoon af - name van galjoene en fregatte waarvan mense al vergeet het; spoekskepe wat nog slegs in die gemoede		X						X										X									
479	Bennie sit met haar elmboë op die tafel en druk haar kop daarop terwyl sy vir die water wag om te kook.		X						X										X									
480	Hy sal sonder woord sy kort beentjie onder hom invou en met sy gewig op sy goeie knie sy beurt afwag, die beker wat, dit vinnig ghoem, en sit.		X						X										X									
481	Sy sit weer regop.		X						X										X									
482	Hulle sit en kitskoffie drink in die klein kombuisie.		X						X										X									
483	Miems, wat na vier jaar steeds 'n voorgereg het van 36, en van hom verwag om balle te gaan soek as sy hulle skoon weggeslaan het, net so vanselfsprekend as wat sy op kantoer oor die boeke sal sit en mymer as hulle nie wil regkom nie en hulle dan na hom sal oorskuf.		X		X				X										X									
484	Ek het my hand om haar nek gehou; 'n dun nekkie soos dié van 'n voëltjie, haar been gegryp en dit oorgeswaai sodat sy wydsbeen op my skoot sit met haar gesig teen my bors.		X		X				X										X									
485	Sy gaan sit langs hom en vee oor sy neus en lippe, sy wenkbroue en die ooglede met die plooitjies.		X						X										X									
486	Sy sit haar servet langs haar bord neer, skud haar kop woordeloos en sien hoe gespanne hy na haar kyk.		X						X										X									
487	Hy sê: "My ma vat toe 'n paraffienstofie en sy kom sit hom hier langs my voor die kooli neer en sy maak hom brand en sy sit op die stofie 'n oopgesnyde vryfond-jemblik vol water, seker so halfduim van die rand af.		X						X								X		X									
488	Hy sê: "My ma vat toe 'n paraffienstofie en sy kom sit hom hier langs my voor die kooli neer en sy maak hom brand en sy sit op die stofie 'n oopgesnyde vryfond-jemblik vol water, seker so halfduim van die rand af.		X						X								X		X									
489	Toe die sleutel in die slot knars, sit sy haar kop op die mat neer en maak haar oë toe.		X						X										X									
490	Ek sit my arms om my ma se nek en soebat: "Asseblief, Ma ..."		X						X										X									
491	Vos gaan sit op die stoepreetjies en haal diep asem.		X		X				X										X									
492	Sy sit haar hand voor haar oë om die skerp sonlig 'n bietjie te versag en trek haar oë nou om die naam op die bord te kan lees.		X						X										X									
493	Peter sit sy donkerbril op.		X						X				</															

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM
746	Ribbekasene het in die grond gestaan soos die tralies van 'n hok waaruit 'n klein diertjie ontsnap het.	X							X											X							
747	Hy staan lank besluitloos, starend na die mes in sy hand	X							X											X							
748	Jy kom wie weet watter tyd van die nag by die huis aan en nou ja, dan is dit Een Januarie, die huis is vuil en deurmekaar en daar is al weer 'n klomp mense en sy moet regstaan.	X							X											X							
749	Ant Mavis sal hom miskien, noudat hy nie meer bedags daar is om vir haar reg te staan nie, meer waardeer.	X							X											X							
750	Die berg staan groot en blou en heel bo alles uit.	X							X											X							
751	"Jou hare staan na alle kante."	X							X											X							
752	Die ouer een staan op en steek sy hand uit asof hy die diamante by haar wil vat.	X							X											X							
753	Renier staan saam met Elfriede op die stoep en wag toe sy minute later die voordeurklokkie se skakelaar druk.	X							X											X							
754	Sy vertel van Magda se beoogde reis na Amerika om haar siek vriendin te gaan bystaan.	X							X											X							
755	Sy staan botstil, vrees sy antwoord.	X							X											X							
756	Toe hy sy hand uitsteek na 'n houer waarop mjölk staan, keer iemand hom.	X							X											X							
757	Onder die bome staan die varings manhoog, roerloos.	X							X											X							
758	"Hoeveel bome dink jy staan hier? "	X							X											X							
759	Met dit voer hy 'n paar dansspasies uit, gaan dan staan en wriemel met sy lyf.	X							X											X							
760	'n Man in swart klere het op die stoep gestaan.	X							X											X							
761	Leah het haar bygestaan.	X							X											X							
762	Die vakansiekinders staan daar glad kniediep van die oewer af en skep met enige hol ding die harders op.	X							X											X							
763	Die bul probeer opstaan, wagge! 'n oomblik op sy knieë. Toe val hy op sy sy en bly lê.	X							X											X							
764	Die bul probeer opstaan, wagge! 'n oomblik op sy knieë. Toe val hy op sy sy en bly lê.	X							X											X							
765	Hy het nog verduidelik dat sy nie plek gehad het elders nie en nou is dit tog werklik nie nodig dat sy ánder plek moet kry nie, toe vlieg Surita en en bly snaargespanne voor hom staan	X							X											X							
766	Nog sewentien staan in drie hopies op sy lessenaar, geelgrys SAP3-lëers wat sy lewe reguleer.	X							X											X							
767	Dis is die tweewe nog staan.	X							X											X							
768	Hy beduie na waar sy motor staan.	X							X											X							
769	Proctor staan en skink vir hom en vir my 'n leksel brandewyn.	X							X											X							
770	In 'n winter staan ons twee kinders en glimlag teen donkergroen blare onder lemoene.	X							X											X							
771	Opstaan!	X							X											X							
772	Ek staan núú agter die man.	X							X											X							
773	Daar is 'n gefluister, 'n gegiggel en toe staan Speknek trots met die vier vroue rondom hom in die kombuis.	X							X											X							
774	Toe staan vier Zoeloes soos 'n muur voor Fanie.	X							X											X							
775	'n Plat blomkak met rose staan in die middel en die sagte pienk servette lê silindries opgevou op die slaalbordjies.	X							X											X							
776	'n Plat blomkak met rose staan in die middel en die sagte pienk servette lê silindries opgevou op die slaalbordjies.	X							X											X							
777	As dit nie was dat hy die bakkie in die toegegroende afdraaipaadjie sien staan het nie, sou hy ook nie vandag vir Sybrand hier betrap het nie.	X							X											X							
778	Hy staan op en kyk by die venster uit.	X							X											X							
779	Nicola staan self op en die ander twee kom ook, traag om die stil, nagtelike strand te verlaat.	X							X											X							
780	Dis die vulkaan wat deur die bietjie liggaamlike kontak begin borrel het en op die punt staan om uit te bars.	X							X											X							
781	Die ander het presiese instruksie: omring die paar teente waarvan die spitse al taamlik skerp teen die komende daglig afgeteken is, en die waens wat in twee rye op die kaalte by die koppie se voet staan.	X							X											X							
782	Op 'n dag staan en kyk hy daarna met 'n mes in sy hand.	X							X											X							
783	Ek besef dat ek niks meer vir die twee aan te bied het nie, en ek staan op.	X							X											X							
784	Want dis varswater diepbruin deur die Langeberge se turf verkleur; behalwe wanneer dit so 'n droë jaar is dat die rivier bolangs gaan staan.	X							X											X							
785	"Jy gaan tog seker klaar vertel," sê ou miesies Petoors wat effens lispel omdat haar tande reeds in 'n glasie Stradent op die bedkassie staan.	X							X											X							
786	Sy gaan staan uitasem toe sy die pienk rokkie teen die sloopshelling sien beweeg.	X							X											X							
787	Sy staan en kyk net met 'n oop mond hoe die dief tussen die ander voetgangers wegsmeit.	X							X											X							
788	"Jy staan na jouself en kyk terwyl die bad vloopp," gaan Werner voort.	X							X											X							
789	Nou vir wat staan jy hier in my kombuis met 'n ollebaadjie oor jou kop?" wil Ouma ergerlik weet.	X							X											X							
790	En wanneer gaan jy dan leer om op jou eie voete te staan?	X							X											X							
791	Hulle verkoop nie koffie nie, sê die ou man, maar hy maak vir haar 'n botteltjie koeldrank op en sy drink dit staan-staan.	X							X											X							
792	Armand trek haar aan haar hand regop sodat sy voor hom staan.	X							X											X							
793	Hy't sy pyp neergelê en reg voor haar kom staan.	X							X											X							
794	Hy't sy pyp neergelê en reg voor haar kom staan.	X							X											X							
795	Nie dat die Engelse 'n oog sou knip nie, want hulle het ook nie toe ek en Eric so kliphard op die sypaadjie staan en stry het nie.	X							X											X							
796	Toe Neila die volgende oggend verby Zoetendal se netjiese pakkamer verbystap, sien sy die deur staan halfpad oop.	X							X											X							
797	Gaan staan!	X							X											X							
798	Ek bring die twee glase wat sy vra en sy haal 'n bottel boegebrandewyn uit haar sak en gooi die glase vol en staan oor die twee mans om elke druppeltjie te drink.	X							X											X							
799	Ek wou opstaan, maar sy druk my rof plat en stop die lap in my mond en herinner my dat dit Dinsdag is.	X							X											X							
800	En daar staan Grootkarel op die damwal op hierdie eerste dag van die blitswaterkanaal.	X							X											X							
801	Ons het buite gaan staan, want oom Koot het gekla dat hy warm kry.	X							X											X							
802	Die bruin lêer, wat staan daarin geskryf Niks.	X							X											X							
803	'n Bok verskyn vir 'n oomblik, en bly verskrik en verblind staan, sodat Jonty moet stilhou, die lig afskakel, en wag dat die dier gepaad.	X							X											X							
804	As hulle vlieurur opstaan vir koffie en tert, was die skottelgoed klaar, en die son het weldadig deur die priël in die kombuis ingeskyn.	X							X											X							
805	Sy het netnou langs my in die kombuis kom staan en ewe ernstig gevra of ek nie móreoggend saam met haar wil kom swem nie.	X							X											X							
806	Versteend bly sy in die deur staan.	X							X											X							
807	Hulle is die enigste ander mense in die plek en staan verwoed voor baan 5 en stry.	X							X											X							
808	Styf, afgewatend het sy onder die kapstok bly staan waaraan haar pa se hoed nog gehang het.	X							X											X							
809	Ingedagte staan Gaston die skip en agterna kyk.	X							X											X							
810	Maar Soufie sê as dit in die Bybel staan, moet mens dit glo.	X							X											X							
811	Daar is mense daar buite wat sterf van die honger, en jy kom staan en smyt jou kos rond!	X							X											X							
812	Sy trek die romp met 'n wikkelling van die heupe oor haar boude op en staan en kyk vir haarself in die spieël, hande bak om haar borsies.	X							X											X							
813	In die bedenlikke beskerming van 'n halfversteekte rif staan die fabriek van sink en plank.	X							X											X							
814	Die kind staan effens terug, maar haal nie haar blik af van 'n punt waarop dit agter Ester se skouer gevestig is nie.	X							X											X							
815	Die naam "Wildplaaas" staan op 'n netjies geveerde naambord.	X							X											X							
816	"Staan teen die muur!"	X							X											X							
817	Omdat sy geweet het, as sy dit nie doen nie, is sy 'n voël in 'n hok waarvan die hek opstaan terwyl sy teen die draadwande bly vasvlieg.	X							X											X							
818	Skieël gaan Tinus botstil staan en wys na gebreekte takke en graspolle wat vertrap is.	X							X											X							
819	Hy buk, tel die hamer en 'n hand vol fyn spykertjies op en staan regop.	X							X											X							
820	Nou kan ek kyk na die ánder kinders in die klas, dié wat so hard moet leer om tweede te staan.	X							X											X							
821	Magistraat Van Rynefeld sien hoedat die Boesmanfiguur agter 'n lae takskerm opstaan en reguit na hom kyk.	X							X											X							
822	Net klipphuis, orkaanhuis, wat sy staan bly stáán het.	X							X											X							
823	Die Engelse kos staan my tog nie aan nie.	X							X											X							
824	"Hy het voor 'n trein gaan staan," het my ma die nuus op die kalmste moontlike manier aan my suster probeer oordra.	X							X											X							
825	Ook van hoeveel hy vir die wind toegelaat het en op watter afstand sy skoupe ingestel was en hoe ver die bok gestaan het.	X							X											X							
826	Gaan staan agter hom, druk die onderkante van haar voorarms oor sy skouerknoppe; duime agter sy nek; al agt voorvingers om sy keel.	X							X											X							
827	'n Oomblik staan die jong drentelaar besluiteloos in die swak lig voordat hy soos 'n vlietende skadu in dieselfde rigting as die koets beweeg.	X							X											X							
828	Maar sy staan tog op en wat die baba versigtig by Yvette aan.	X							X											X							

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM
829	Sy staan vervaard op, tas na die rekening.	X						X											X							
830	Die deur het ooggestaan.	X						X											X							
831	Sy staan en speel slaabilare futloos af in Dorkas se kombuis, en opstand broei so sterk in haar binneste dat sy 'n werklke maagpyn ontwikkel.	X	X		X			X											X					G		
832	Dit laat die haartjies op haar arms regop staan.	X						X											X							
833	Langs die armleuings staan twee kieries.	X						X											X							
834	Die soldaat wat daar agterbly, staan skuins agter die ronding van die rondawel, sy kakieklere skaars onderskeibaar van die kleimuur.	X						X											X							
835	"Ons het voor die portret van Tutu gestaan en jy't my gevra wat dink ek van hom."	X						X											X							
836	Terwyl sy kamera flits, staan 'n verslaggewer nader en begin hulle uitvra oor hul verhouding.	X	X			X		X											X					G		
837	Hy was soos iemand wat op die rand van 'n swembad gestaan het.	X						X											X							
838	So gemaak, so laat staan.	X						X											X							
839	En waar Pierre by die jonkmanskas met die glase en die wyn staan, is sy blik onmiddellik en priemend op hul saamgestrengelde hande.	X						X											X							
840	Sy mantel sprei hy oor die rots waarlangs hulle staan om droog te word.	X						X											X							
841	hy val teen die sementvloer en hy moet weer opstaan om die miellemee van sy wang af te vee	X						X											X							
842	Oral staan banke vol kussings en daar is selfs 'n lae tafeltjie.	X						X											X							
843	"Ken jy hom " roep sy agterna, maar hy is al onder tussen die beelde, wat soos totems tussen die klippe staan.	X						X		X									X							
844	Sy staan reg voor hom en lyk nogal ernstig.	X						X											X							
845	Sy sien Pierre staan by een van die ronde reuse-witwyntenke wat op hul sy lê.	X						X											X							
846	Sy sien Pierre staan by een van die ronde reuse-witwyntenke wat op hul sy lê.	X						X									X		X		X					
847	Sy kon eien oggend nie uit die slaapbank opstaan nie.	X						X											X							
848	ons wil darem baie graag weet waarvoor staan die K. nou eintlik	X						X											X							
849	Pieter staan skaam nader en druk langs Dikke in om naby Ansie te wees.	X						X											X							
850	Juffrou Brink staan teen die geel gordyn voor die venster aan die voorkant van die kamer en neurie die wysie saam.	X						X											X							
851	Haar ma, die knobbelrige vingers om 'n koffiebeker gevou, staan na haar en kyk.	X	X		X			X											X					G		
852	Maurice spring af en kom staan voor by die perd se kop.	X						X											X							
853	Iedereen is daar: die generaal staan daar met sy haakneus, met die matrone prewelend langs hom.	X						X											X							
854	Nou wil Oliver Nienaber opstaan.	X						X											X							
855	Die kafee is inderdaad gepak met mense, baie in hulle kerdrag en by die kassiere staan lang toue.	X						X											X							
856	Hy skud haar arm van hom af en wend hom tot Ina wat verlee anderpad staan en kyk.	X	X			X		X											X					G		
857	Ek staan in elk geval drie keer 'n nag op om te gaan pis.	X						X											X							
858	Oom Theunsie staan tussen sy beeste, ruik hulle soet asemes en sien die rimpeling van spiere onder die gladde velle.	X						X											X							
859	"Hoe moet ek 'n goeie versnit probeer skep as jy hier staan?"	X						X		X									X							
860	Wanneer die Meeuw aan die inkom is, vat Attie die Sterretjie uit en staan sy en Jannerik op die jettie.	X						X											X							
861	Bennie kom staan langs hom en kyk kastig aandagtig na Boeboe.	X						X											X							
862	Sy staan op.	X						X											X							
863	Sy't gestaan en koffie drink.	X	X				X	X											X					G		
864	Hy gun hom egter nie die tyd om te gaan staan en 'n slukkie water te vat nie.	X						X											X							
865	Miskien moet jy die hele vertrek maar daarmee oorverf," sê Klaas hulpvaardig en weet nog steeds nie sy staan 'n paar tree agter hom nie.	X						X											X							
866	Sy bly so staan, want haar voete het onvas geword.	X						X											X							
867	Christie swaa verskrik om, net om Karl groot en dierbaar in die deur te sien staan met sy hande diep in sy kamerjas se sakke.	X						X											X							
868	Sy lê nog 'n ruk wakker, maar dwing haarself om te slaap omdat sy nou baie vroeg soggens moet opstaan.	X						X											X							
869	Sy lê nog 'n ruk wakker, maar dwing haarself om te slaap omdat sy nou baie vroeg soggens moet opstaan.	X						X											X							
870	Geen stof selfs vir 'n artikel nie, laat staan nog die film wat tannie Duffie so blymoedig in die vooruitsig gestel het	X						X											X		X					
871	En staan en staar verstom na die geleidelike gestaltevorming van die so welbekende ou Boesman.	X	X			X		X											X					G		
872	Hy staan soggens op, hy beweeg sy lyf ritmies volgens voorgeskrewe patrone, hy swaa die arms en stamp die voete en maak die gepaste geluide.	X						X											X							
873	Jy het mos gaan staan en matrone raak van die oorlog begin het.	X						X											X							
874	Hulle staan in drie redelk netjiese rytjies.	X						X											X							
875	Sy hoor die deurklokkie lui, maar bly roerloos staan.	X						X											X							
876	Braam staan ná die middagete op die klipkop en sy mond trek bekommerd.	X						X											X							
877	Voor hy die kerk verlaat, staan hy 'n oomblik in een van die gangetjies, hou aan 'n kerkbank vas en luister na die stilte	X						X											X							
878	Toe ek omdraai en Koch daar in die offiserskroeg sien staan, het ek geskrik.	X						X											X							
879	Voor hom op die tafeltjie staan 'n bottel en 'n glas.	X						X											X							
880	Hy kyk een maal vinnig na Arno, wat met sy rug na hulle by die venster staan en uitkyk na die skoon geel son op die wit keldermure agter die hulis.	X						X											X							
881	Miskien by 'n straatkafee, eendag, terwyl hy haastig koffie drink, sou sy dalk ingestap kom en hy sou haar herken en opstaan en ná haar toe gaan en sê...	X	X					X											X						G	
882	Diep onder in die spiegelgladde water kon hulle die motorkar sien staan.	X						X											X							
883	Met opgerolde hempsmoue en op sy stukke staan Vos op 'n Saterdagmiddag langs die uitgespande tweesitplekker met 'n emmer ryp turksyde op die bak en sny met sy skerp knipmes en 'n vurk op die wiel se velling oop vir wie ook al wil hê...	X						X											X							
884	Hy is hom van geen postiewe gedagte bewus nie, net maar dat dit nou Alida is wat hier voor hom staan.	X						X											X							
885	Ons twee moet nou kool se kant toe staan.	X						X											X							
886	Fred staan regop in die boot.	X						X											X							
887	Waar die groot kameelbome staan, is sulke swart kolle.	X						X											X							
888	Ansie en die kinders drentel agterna en gaan staan op die stoep terwyl Herman en Japie met die flits aanstap na die hek toe waar die honde woes blaf en te kere gaan.	X						X											X							
889	Iewers verby die renbaan, verby die verkeersligte, verby antennes en watertoring, lewers 'n eenmanswoonstelletjie, staan 'n man voor sy venster na die stadsgeluide en luister.	X	X					X											X					G		
890	Siska staan by die venster en rook met kort, rukkerige gebare van haar hand wat die sigaret vashou.	X	X					X											X							
891	Sy het hom tussen die mense deurgelei om die wond in een van die gastekamers te behandel, die mense wat onwillig opsy staan, traag om die man te laat gaan.	X						X											X							
892	Dan staan ek nog tot watter tyd in die donker kombuis oor die onderdeur geleun en ek kyk na die sterre.	X						X											X							
893	En toe een koers kry na die drassige leegte waar varkblomme kol-kol wit staan, stroom almal soontoe.	X						X											X							
894	Dan staan hy in die deur.	X						X											X							
895	Maria staan en spek opsny toe die interkom lui.	X						X											X							
896	Hy staan op en draai om.	X	X		X			X											X					G		
897	Die Meeuw is aan die kom en Ryna staan met haar naweeksak en wag vir Attie om haar soontoe te vat.	X						X											X							
898	Hy het gesien hoe die bloed uit Alida se gesig wegsypel, totdat sy met bleek lippe daar gestaan het, ontsettende ontnugtering in haar blou oë.	X	X	X				X											X					G		
899	Johannes staan 'n oomblik lank en kyk na die vrugtebome en groentetuine onder langs die rivier, die huise met die blomtuintjies en priële.	X						X											X							
900	Ansie rus soms, maar dan stap sy weer voort agter die soutbosse aan wat al yler staan.	X	X		X			X											X		X			G		
901	Ansie rus soms, maar dan stap sy weer voort agter die soutbosse aan wat al yler staan.	X						X											X							
902	Wanneer sy buite in die skielike sonlig staan, besef sy dat sy oorspanne en naar voel.	X						X											X							
903	Agter hulle het Cornelia met die kind op die heup gestaan.	X						X											X							
904	Mettertyd word die koring ryp en oestyd staan hulle krom oor die sekels, word hul hande hard van die eelte.	X						X											X							
905	Selvs nie op die kamele wat stadiger as die perde beweeg nie, want die Boesmans is bang vir hulle en staan te ver om sekuur te tref.	X						X											X							
906	Of 'n halfluur lank by die ice-cream-kar staan dat Boetatjie die klokkie kan lui nie.	X						X											X							
907	Dan onthou die hond hom en staan teen die toe hekkie op om aan sy gesig te lek.	X						X											X							
908	Sy staan skielik op.	X						X											X							
909	Snags het Forestier en Churchill soos mynwerkers langs hom gestaan en swoeg.	X	X				X		X										X					G		
910	Hy het daar gestaan, boetie Jonie, hy.	X						X											X							
911	Ek sê vir hom hy moet opstaan en die see in loop tot die water sy asem smoor, maar hy wil nie.	X						X											X							

	A	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM
912	Ek sê vir hom hy moet opstaan en die see in loop tot die waer sy asem smoor, maar hy wil nie.	X							X											X							
913	Sy gaan voor die spieël staan.	X							X											X							
914	Hierdie kamer herinner haar aan die hotelkamer waarin sy vyftien of meer jaar gelede een aand uit die afgekoelde lakens opgestaan en besluit het tot hertoe en nie verder nie.	X							X											X							
915	Joubert skulfi die bier agter sy stoel in en staan op.	X							X											X							
916	As jy sterk genoeg is om op jou eie bene te staan moet jy ook wys genoeg wees om jou eie paale te kies.	X							X											X							
917	"Sê vir hom ek kom," sê sy vir die bediendietjie voor sy by die spieël gaan staan om haar mooi te maak vir sy besoek.	X							X											X							
918	Hy staan voor haar deur.	X							X											X							
919	Toe het sy mooie pa agter die tafel gaan staan.	X							X											X							
920	Lewies lê staan teen die sweepstok in die middel van die trapvloer.	X							X											X							
921	Lewies lê staan teen die sweepstok in die middel van die trapvloer.	X							X			X					X			X		X					
922	Die kombi gaan staan weer.	X							X											X							
923	"Ek gaan nooit weer opstaan nie!	X							X											X							
924	Sy gesig is rooi; are staan vet in die nek.	X							X											X							
925	Hy kom staan in die middel van die kamer en kyk neer op die hospitaalbed.	X							X											X							
926	Ek staan voor Mammie se spieël en kyk hoe ek lyk.	X							X											X							
927	Daar is beduidende eenstemmigheid oor wat ons te doen staan.	X	X		X				X											X							
928	Maar die kneukels wat wit op sy vuiste staan, is die enigste teken van die pyn wat hy moet verduur.	X							X											X							
929	Xlaradyn staan egter met haar rug nog na hom toe en sien dus nie die vreugde en verrassing op sy gesig nie.	X							X											X							
930	Sy staan op.	X							X											X							
931	Bainskloof piekniekplek vir families en Judie se pa vang skipjaadjes - moes heerlik sag soos afval gewees het - maar daar staan Judie, ver weg van almal.	X							X											X							
932	Hy vat my nas sy mouter toe wat buite staan.	X							X											X							
933	As sy mbroegend voor die man staan, moet sy helder kan dink.	X							X											X							
934	Tog weet ek dat sy vir 'n oomblik voor my gestaan en my getart het om haar te herken.	X		X					X											X							
935	Nellie staan met neergeslane oë op: "Ek gaan koffie maak."	X							X											X							
936	Die geskiedenis word in 'n nuwe koers gestuur, maar daar het ek skuins agter my pa in my wembroek gestaan	X							X											X							
937	Toe dit lig word, vinnig soos dit kom as daar nie reën oor die berg is nie, het ons opgestaan, en die son het rooi in ons oë geblink.	X							X											X							
938	Daar was baie dinge wat sy nog wou sê en vra en afpleit, maar Dawid het opgestaan en die motorseutels in die kombuis gaan afhaak.	X	X		X				X											X							
939	Daar gekom, staan hy in die somber vertrek en rondkyk.	X							X											X							
940	"Het die groen bloesetjie jou toe goed te staan gekom, Belle Ag, ek onthou die oggend toe ek dit gekoop het.	X							X											X							
941	Jy staan op en begin die los goed om jou oppak.	X							X											X							
942	Hy het vir my gesê wat hy glo hy moet sê, en wie is ek om in die straat met die predikant te staan en twis	X			X				X											X							
943	Ek het nog geen jaar in die gemeente gestaan nie, en elke Sondag was dit opnuut bevreemdend om my in die preekstoel te bevind met die mense swygend, wagtdend, afgwagend en oorwegend in die banke onder my.	X							X											X							
944	Maandae wanneer ons opstaan, hang Ouma se wasgoed.	X							X											X							
945	Hy het my lomerig en lusteloos op die rusbank in my studeerkamer aangetref, op pantoffels en met 'n woldoek om my nek gedraai, en toe ek probeer opstaan, het ek verstregtel geraak in die kombersie wat oor my voete lê, struikelend op my knieë op die vloer, en ek	X							X											X							
946	Laat staan, Piet.	X							X											X							
947	Herman gaan staan stil en probeer haar gesiguitdrukking in die donkerke lees.	X							X											X							
948	Daar staan die geel stasiewa langs Salviati se kliphuis.	X							X											X							
949	"Wag," sê hy vir die ambulansmanne wat met 'n draagbaar nader staan, en maak ons weer toe onder die sakke.	X							X											X							
950	Hulle het daar langs 'n driffie gestaan, hulle het so koel en fris gelyk...	X							X											X							
951	Hy is huis-in en het 'n beker water gaan skep, by die perd se kop gaan staan en gesê: "Sieraad, jy's getuie dat ek my grond vanoggend doop."	X	X		X				X											X							
952	Mnr Cox gaan staan voor een van die speëls, 'n muur van 'n spieël, Harry skuins agter hom op die rand van die bad.	X							X											X							
953	"Pieternella, jy moet opstaan, ons moet die water gaan haal!"	X							X											X							
954	Ten spyte van die feit dat daar twee splinternuwe Isuzu-bakkies in sy lang motorhuis op die dorp staan, moet sy voorman sy eie ou Datsuntjie opgebruik in die gierigaard se diens.	X							X											X							
955	Gustav staan breed in die deur toe die ander vinnig omswaai.	X							X											X							
956	"Ons kan terugry en gaan kyk of die kaart daar is," stel Dawid voor, "en as dit daar is, kyk wat daarop staan."	X							X											X							
957	Die konstabel staan met 'n papiersak in sy hande waarin hy ons laat kyk.	X							X											X							
958	"Sak wydsbeen op jou hurke neer," sê die vrouespeurder en staan effe tru, draai nie vir 'n sekonde haar oë weg nie.	X							X											X							
959	Japie staan verleë rond.	X							X											X							
960	Hy staan op, strek, wikkel die kram uit, laat die ander papiere grond toe val, hou net die foto versigtig vas.	X							X											X							
961	By sy pa se werksafel gaan hy staan.	X							X											X							
962	Dirk kon sien hoe Jan die branders tel, sy kans aflyk en kom, hoe die vals swelling opstaan en die bakkie omkeer, hoe Jan spartel, probeer bo bly met 'n riem, en wegraak.	X	X		X				X											X							
963	Met sy arms om haar skouers neem hy haar na 'n kamer waarin daar 'n groot dubbelbed staan.	X							X											X							
964	Kelners kom soos skadu's in en neem borde weg, ander dra groot bakke koekstruif in en begin inskep, en sy staan op om na die klavesimbel te stap.	X							X											X							
965	Ek span my geweer en staan op.	X							X											X							
966	Sy bly by die oop deur van haar kar staan.	X							X											X							
967	Teen die tyd dat Fanie sommerso elke paar oomblikke hand mond toe bring om 'n gaap te smoor, knik oom Fanie vir sy vrou en die twee staan op.	X							X											X							
968	Die drie broers staan agter hulle, in hul netjiese liggrys kerkpakke.	X							X											X							
969	En nou staan sy hier stokstyf, te bang om te roer.	X							X											X							
970	Terugtrek kom sy die skenking nie, want die kerkgebou staan reeds klaar.	X							X											X							
971	Dis die een naaste aan julle huis waarin die hanslammers bedags op hok staan.	X							X											X							
972	Afgeets teen die laaste lig van die sonsondergang staan daar etlike van die dorpie se mense stil na hulle en kyk, maar hy sien nie 'n soldaat onder hulle nie.	X							X											X							
973	Minstens 'n kwartier lank moet Eveline staan en luister na al die goeie hoedanighede van die motor, waarvan selfs die sitplekleunings kan afslaan om 'n dubbelbed te vorm!	X	X		X				X											X							
974	Hy staan op stal.	X							X											X							
975	"Ek bedoel, toe ek hom laas gesien het, kon hy skaars op sy voete staan..."	X							X											X							
976	'n Reengordyn skulfi toe en waar Sarel op die stoep staan, kan hy skaars die kar en perde, dertig tree weg, uitmaak.	X							X											X							
977	Die Olds staan 'n rukkie en grond grawe voor dit wegvlieg.	X	X		X				X											X							
978	Ek staan nie op nie.	X							X											X							
979	Buite het Liam en Peter met mekaar gestaan en gesels, Peter het aan 'n rou wortel gekou.	X	X		X				X											X							
980	Sy staan en bewe, haar hare staan wild en haar een skouer trek-trek.	X							X											X							
981	Bruno staan met 'n arm om elke seun se skouers.	X				X			X											X							
982	Foto's geneem van die wagte wat soos lewendige kaartmannetjies rondstaan.	X							X											X							
983	Maar Sierland staan doodstil.	X							X											X							
984	Elfriede se vingers vroetel met die bondeltjie papierservette wat in 'n plastiekhouer in die middel van die tafel staan.	X							X											X							
985	Sy staan styf teen Uys aan en die handdoek hang los oor haar skouers.	X							X											X							
986	Sy weet die twee broers staan vir haar en kyk, elk sekerlik met sy eie gedagtes.	X							X											X							
987	Haar ledemate kla wanneer sy haarself soggens dwing om op te staan.	X	X		X				X											X							
988	Buite die menasietel skiet hy die sigaarkool eenkant toe en bly hande in die sakke staan om die Afrikanag in te adem.	X							X											X							
989	"Jy kan maar laat staan," sê Lenie.	X							X											X							
990	Hy staan op om 'n boek te gaan haal wat op 'n tafel by die ingang lê.	X							X											X							
991	Hy staan op om 'n boek te gaan haal wat op 'n tafel by die ingang lê.	X							X											X							
992	In Kraaifontein, op die oop stuk grond tussen Hoërskool Eben Dönges en die treinspoor, staan 'n groot wit markiestent.	X							X											X		X					
993	Egmond staan roereloos.	X							X											X							
994	'n Paar oomblikke lank staan hy so na Xanca en kyk.	X	X		X				X											X							

	A																										
	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AJ	AK	AL	AM	
995	X							X											X								
996	X							X											X								
997	X							X											X								
998	X							X								X			X								
999	X							X											X								
1000	X							X											X								
1001	X							X											X								
1002	X							X											X								
1003	X							X											X								
1004	X							X											X								
1005	X							X											X								
1006	X							X											X								
1007	X							X											X								
1008	X							X											X								
1009	X							X											X								
1010	X							X											X								
1011	X							X											X								
1012	X							X											X								
1013	X							X											X								
1014	X							X											X								
1015	X							X											X								
1016	X							X											X								
1017	X							X											X								
1018	X							X											X								
1019	X							X											X								
1020	X							X											X								
1021	X							X											X								
1022	X							X											X								
1023	X							X											X								
1024	X							X											X								
1025	X							X											X								
1026	X							X											X								
1027	X							X											X								
1028	X							X											X								
1029	X							X											X								
1030	X							X											X								
1031	X							X											X								
1032	X							X											X								
1033	X							X											X								
1034	X							X											X								
1035	X							X											X								
1036	X							X											X								
1037	X							X											X								
1038	X							X											X								
1039	X							X											X								
1040	X							X											X								
1041	X							X											X								
1042	X							X											X								
1043	X							X											X								
1044	X							X											X								
1045	X							X											X								
1046	X							X											X								
1047	X							X											X								
1048	X							X											X								
1049	X							X											X								
1050	X							X											X								
1051	X							X											X								
1052	X							X											X								
1053	X							X											X								
1054	X							X											X								
	927	125	76	42	5			982	23	31	16		2	8	54			362	333	289	68			42	44	23	16